

Mötesbok: Kommunfullmäktige (2026-02-23)

Kommunfullmäktige

Datum: 2026-02-23

Plats: Fullmäktigesalen, Rådhusplanaden 6

Kommentar:

Dagordning

Val av justerare och fastställande av dagordning

30/26 Val av justerare och fastställande av dagordning 2026-02-23

4

Kl. 9.00-10.00 Interpellationer och frågor (debatten fortsätter efter beslutsärenden)

31/26 Interpellation: Monterar Umeå kommun ned barns tillgång till teckenspråkig kompetens inom förskolan? Hanna Lundin Jernberg (L)	5
32/26 Interpellation: Hur är kunskapen i organisationen gällande klimakteriet? Hanna Lundin Jernberg (L)	10
33/26 Interpellation: Uppföljning av Umeå kommuns arbete med hemmasittare; Maria Nilsson (SD)	14
34/26 Interpellation: Kommer det att göras en Lex Maria-anmälan? Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)	19
35/26 Interpellation: Upphandling av en trygg skolskjuts; Maria Lindvall (-)(L)	23
36/26 Interpellation: Ny väg för Forslundagymnasium; Maria Lindvall (-)(L)	27
37/26 Interpellation: Utköp av personal inom äldreomsorgen – omfattning, kostnader och ansvar; Veronica Kerr (KD)	31
38/26 Interpellation: När kommer de externa granskningarna av skandalerna inom Umeås äldreomsorg att redovisas? Anders Ågren (M)	34
39/26 Interpellation: Äntligen möjlighet att uppnå 15-barnsmålet; Anders Norqvist (L)	36
40/26 Interpellation: Säkerhetspröva våra politiker i ledande positioner; Anders Norqvist (L)	42
41/26 Interpellation: Personalens kunskaper måste tas tillvara för att vända trenden på Dragonen; Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)	47
42/26 Interpellation: Kan medborgarna lita på Umeå kommuns färdtjänst? Lars Forsgren (SD)	52
43/26 Fråga: Hur jobbar Umeå kommun med innovationsupphandling? Ellen Ström (V)	55
44/26 Fråga: Låt visselblåsarna dra tillbaka sina anmälningar; Davis Kaza (AP)	56

Kl. 10.00-12.00 Bolagsredovisningar

45/26 UKF-koncernens bolag redovisar till kommunfullmäktige 2026	57
--	----

Kl. 13.00 Ärenden

46/26 Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)	58
47/26 Motion 13/2025: Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun; Liv Zetterberg (V) och Rebecca Sellstedt (V)	70
48/26 Motion 14/2025: Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L) och Anders Norqvist (L)	93
49/26 Exploateringsavtal Sörmjöle 3:40	106

50/26 Antagande: Detaljplan för Sörmjölle 3:40	120
51/26 Avsägelse; ledamot i AB Bostaden, AB Bostaden Parkering och Kommuniser AB; Irma Olofsson (S)	258
52/26 Avsägelse; ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Västerbottens museum och Stiftelsen Västerbottens museums samlingar och ledamot i Helge Lindens minne; Birgitta Jonsson (S)	261
53/26 Avsägelse; ledamot i kulturnämnden; Thérèse Löfvenius Nilsson (V)	265
54/26 Avsägelse; ersättare i äldrenämnden och individ- och familjenämnden; Mia Winroth (M)	267
55/26 Fyllnadsval; ersättare i äldrenämnden och ersättare i personalnämnden; Rebecca Sellstedt (V)	270
56/26 Fyllnadsval: nämndeman Umeå tingsrätt, Linda Lotare (V)	272
57/26 Fyllnadsval; nämndeman i Umeå tingsrätt; Frida Dahlbäck (AP)	274
58/26 Fyllnadsval; nämndeman i Umeå tingsrätt; Frans Rudolfsson (M)	276
59/26 Anmälningsärenden 2026-02-23	278

Tjänsteskrivelse

2026-02-20

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00117

KF Val av justerare och fastställande av dagordning 2026-02-23

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att till justerare av dagens protokoll utse Håkan Johansson (S) och Lena Andersson (M)

att digital justering äger rum senast måndag 2 mars kl. 15.00

att fastställa dagordning för mötet.

Beredningsansvariga

Olov Häggström

Tomas Jakobsson

Förnamn, Efternamn
Befattning

Olov Häggström
utredare/nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2026-01-05

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/01196

Interpellation: Monterar Umeå kommun ned barns tillgång till teckenspråkig kompetens inom förskolan? Hanna Lundin Jernberg (L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Hanna Lundin Jernberg (L) har inkommit med en interpellation till för- och grundskolenämndens ordförande.

Monterar Umeå kommun ned barns tillgång till teckenspråkig kompetens inom förskolan?

Det har under december månad kommit flertal starka uttryck för kritik mot Umeå kommun från såväl Teckenspråksföreningen i Umeå som vårdnadshavare till teckenspråkiga barn, samt från Sveriges Dövas Riksförbund. Kritiken handlar om att kommunen genom omorganisationer och förändringar på förskoleavdelningen Snäckan riskerar att försämra barns tillgång till teckenspråkig personal med nödvändig kompetens, vilket i praktiken begränsar deras språkliga och pedagogiska förutsättningar. Flera vårdnadshavare har uttryckt att deras barn inte får de bästa förutsättningarna för lärande och utveckling, och att de upplever att deras oro och erfarenheter inte tas på allvar i det kommunala arbetet.

Detta är allvarligt eftersom rätten till teckenspråk för barn med svenska teckenspråk som modersmål är en språklig rättighet enligt svensk språklag och en central del av barns rätt till likvärdig utbildning, förstärkt genom barnkonventionen.

Med anledning av detta vill jag ställa följande fråga till för- och grundskolenämndens ordförande:

1. Hur säkerställer för- och grundskolenämnden att omorganiseringar inom förskolan inte leder till en försämring av teckenspråkiga barns rätt till en språkligt tillgänglig och likvärdig utbildning?

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01196

2. Hur har nämnden följt upp konsekvenserna av genomförda förändringar när det gäller tillgången till teckenspråkig pedagogisk kompetens inom förskolan?
3. Hur beaktas barns språkliga rättigheter enligt språklagen och barnkonventionen i nämndens beslut om organisering och bemanning?
4. Avser nämnden att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa långsiktig tillgång till teckenspråkig kompetens inom förskolan, och i så fall vilka?
5. Har man gjort en barnkonsekvensanalys?

Moa Brydsten (S), för- och grundskolenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Svar på fråga 1

Enligt skollagen har rektorn ansvar för den inre organisationen på sin enhet. Organisationen måste vara anpassad till den specifika förskolans förutsättningar, barnunderlag och personalresurser. Allt med syfte att ge varje barn bästa möjliga utbildning.

Enligt skollagen måste det finnas legitimerade förskollärare som ansvarar för undervisningen i förskolan. Personal utan förskollärarytbildning får vara ett komplement och stödja lärandet, men det är förskollärarna som har ansvaret för att leda och genomföra undervisningen så att den stimulerar barnens utveckling och lärande. Eftersom barnen på Snäckan är särskilt skyddsvärda har rektor gjort bedömningen att det är viktigt att det finns förskollärare i tillräcklig omfattning på avdelningen. Rektors bedömning är att det inte varit så innan personalplaneringen inför hösten 2025.

För att leva upp till skollagens och läroplanens krav är det viktigt att det finns såväl förskollärarkompetens som kompetens inom teckenspråk och hörselpedagogik på en förskola som tar emot barn med hörselnedsättning eller döva barn. För att förmedla innehållet i förskolans läroplan är samtliga av dessa kompetenser lika viktiga och det krävs samverkan mellan dessa på förskolan för att främja barnens språkliga förmåga.

Den förändring som skett syftar till att stärka tillgången på likvärdig utbildning för barnen på Snäckan. När det gäller att främja svenskt teckenspråk är tillgången till kompetens god på Snäckan då tre av 3,75 tjänster har god kompetens i svenskt teckenspråk. Kontinuerlig kompetensutveckling genomförs med personalen på avdelningen för att

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01196

stärka deras kompetens gällande svenskt teckenspråk och i att skapa tillgängliga lärmiljöer för barn med hörselnedsättning. Barnen på avdelningen Snäckan har goda förutsättningar för sin utbildning.

Svar på fråga 2

Huvudmannen kontrollerar rektors arbete genom en kombination av formella rapporteringskrav, ekonomisk styrning och uppföljning av resultat. I det systematiska kvalitetsarbetet rapporterar rektor enhetens målluppfyllelse, brister och planerade åtgärder inom styrkedjan. Det finns fasta tillfällen där återrapportering sker till nämnd. Huvudmannen kontrollerar resultaten och förutsättningarna, men ska inte styra hur rektor väljer att organisera grupper eller personal.

Bemanningen på avdelningen är god både vad gäller barn per årsarbetare och vad gäller kompetens.

- Förskollärare 75 %, tecken som stöd och tecknad svenska
- Förskollärare 25 %, svenskt teckenspråk
- Barnskötare 275 %, svenskt teckenspråk

Svar på fråga 3

Nämnden beslutar inte om organisering och bemanning, det gör rektor. Nämnden ger förutsättningar för verksamheten att följa lagar, förordningar och hålla god kvalitet samt följer upp verksamheten i det systematiska kvalitetsarbetet.

Svar på fråga 4

Kontinuerlig kompetensutveckling genomförs med personalen på avdelningen Snäckan för att stärka deras kompetens gällande svenskt teckenspråk och i att skapa tillgängliga lärmiljöer för barn med hörselnedsättning.

- Två speciallärare med hörselkompetens möter arbetslaget för handledning varje vecka och de ger även Individuellt stöd till barnen utifrån deras behov.
- Specialpedagog – handleder kring lärmiljö, dokumentation och undervisning.
- Logoped – handleder kring språkutveckling.

Svar på fråga 5

Nämnden gör en barnkonsekvensanalys i de fall nämnden fattar beslut som rör barn indirekt eller direkt. I det här fallet har nämnden inte fattat något beslut.

Den förändring som genomförts på Snäckan ligger inom ramen för kontinuerlig personalplanering, vilket genomförs av rektor under året vid

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01196

behov. Att barn byter pedagog är inte en förändring som kräver en barnkonsekvensanalys.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 8

Diariennr: KS-2025/01196

Interpellation: Monterar Umeå kommun ned barns tillgång till teckenspråkig kompetens inom förskolan? Hanna Lundin Jernberg (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Hanna Lundin Jernberg (L) har inkommit med en interpellation till för- och grundskolenämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-05

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/01197

Interpellation: Hur är kunskapen i organisationen gällande klimakteriet? Hanna Lundin Jernberg (L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Hanna Lundin Jernberg (L) har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Hur är kunskapen i organisationen gällande klimakteriet?

Klimakteriet är en naturlig fas i livet som berör hälften av befolkningen, men det är fortfarande ett ämne som ofta är tabubelagt och osynligt i arbetslivet. För många kvinnor kan symtom som värmevallningar, sömnsvårigheter, nedstämdhet och koncentrationssvårigheter påverka både hälsa och arbetsförmåga under flera år. Att kommunen som arbetsgivare lyfter frågan om klimakteriet är därför avgörande. Det handlar om jämställdhet, arbetsmiljö och möjligheten för medarbetare att kunna arbeta fullt ut genom hela yrkeslivet.

För 1,5 år sedan erbjöd Umeå kommun sina chefer att lyssna på en föreläsning med Mia Lundin, specialistsjuksköterska och expert på kvinnohälsa. Förhoppningen var att det skulle leda till att man skulle prata mer om klimakteriet i organisationen.

På flera håll i landet görs satsningar för att öka kunskapen om klimakteriet och dess påverkan på arbetslivet. Ett exempel är en unik satsning i Partille kommun där en föreläsning gavs om klimakteriet, precis som för cheferna i Umeå kommun, men också för alla kvinnor mellan 40-60 år i organisationen. Därefter kunde man välja att träffa en sjuksköterska som var specialiserad på klimakteriet. De som behövde fick även träffa läkare. Allt på betald arbetstid. Satsningen är nu permanent och föreläsningen erbjuds nu till alla män och kvinnor i deras organisation och detta har normaliserat klimakteriet. Dessutom har man sett en minskad sjukfrånvaro bland kvinnor i ålder 40-60 år.

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor till kommunstyrelsens ordförande:

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01197

1. Efter att föreläsningen erbjöds till alla chefer i organisationen våren 2024, har några ytterligare satsningar gjorts i likhet som Partille kommun gjort?
2. Om inte, bör Umeå kommun införa samma satsning som Partille kommun inom ramen för kommunens?
3. Finns det några nya planer på att hålla en föreläsning för inte bara kommunens chefer utan alla kvinnor och män i organisationen?

Hans Lindberg (S), kommunstyrelsens ordförande överlämnar besvarandet till Tomas Wennström, personalnämndens ordförande som lämnar följande skriftliga svar:

Hanna Lundin Jernberg ställer några frågor om hur Umeå kommun som arbetsgivare arbetar med att förena en jämställd arbetsmiljö och hur kvinnor kan få stöd att hantera klimakterieproblem.

Den föreläsning för kommunens chefer 2024 om klimakteriet och hälsa, som Hanna hänvisar till, var en del i det förstärkta stödet genom kunskap och systematik som Umeå kommun som arbetsgivare nu erbjuder våra anställda. Basen i det arbetet är nytt stöd till medarbetare och arbetsplatser i klimakterierelaterade frågor i företagshälsovårdsavtalet.

I det nya avtalet med start 2024, ställdes krav på kunskap och stärkta rutiner för stöd till individ och arbetsplatser i klimakterierelaterade frågor. Det inkluderar kunskapskrav kring symtom och vägledning.

Det är viktigt att medarbetare som upplever nedsatt arbetsförmåga med till exempelvis sömnsvårigheter, nedstämdhet och koncentrationssvårigheter också kan få rätt stöd. Oavsett om måendet är arbetsrelaterat eller inte så påverkar det arbetsförmåga och arbetsmiljö, därför erbjuder Umeå kommun stöd genom vår företagshälsovård, som idag är Feelgood. De har också en föreläsning som ger en grundläggande insikt med målsättning att skapa öppenhet att våga prata om klimakteriet som kan beställas och hållas för medarbetare.

Under 2025 har även vår personalförening Sporren arrangerat en mycket uppskattad föreläsning med Moa Westman från företaget Mowes, Ledarskap och hälsa. Då intresset varit så pass stort utesluter de inte att arrangera återkommande föreläsningar i ämnet, dock inget bestämt ännu.

3 av 3

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01197

Detta innebär att en rad anställda och arbetsplatser löpande får råd och stöd gällande klimakteriet. Både i kunskapshöjande insatser genom föreläsningar men främst genom individuell rådgivning och stöd

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 9

Diariennr: KS-2025/01197

Interpellation: Hur är kunskapen i organisationen gällande klimakteriet? Hanna Lundin Jernberg (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Hanna Lundin Jernberg (L) har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-08

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00040

Interpellation: Uppföljning av Umeå kommuns arbete med hemmasittare; Maria Nilsson (SD)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Maria Nilsson (SD) har inkommit med en interpellation till gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordförande

Uppföljning av Umeå kommuns arbete med hemmasittare

Både skolpersonal och experter har under längre tid larmat om en ökning av antalet så kallade hemmasittare, men än saknas nationell frånvaroregister.

SVT har tagit del av frånvarosiffror från ett urval kommuner. Statistiken har sammanställts av föräldranätverket Rätten till utbildning.

Sedan 2019 har antalet elever som är borta mer än halvskoltiden ökat med 50 procent. Vårterminen 2025 var över 7000 barn borta mer än halva skoltiden i 35 procent av Sveriges kommuner.

Experter, SVT talat med, nämner flera orsaker till ökningen: Brister i undervisning och svaga relationer, eller individuella faktorer, som psykisk hälsa, ångest och nedstämdhet, enligt företrädare för ett behandlingsprogram för hemmasittare.

Experterna och forskarna nämner särskilt en faktor; 2011 års läroplan. Det ökande elevansvaret fungerar inte för alla, samtidigt ökar trycket på prestation med prov, tester och bedömningar.

Skolor är skyldiga att utreda problematisk frånvaro, men då metoderna inte är nationellt reglerade, varierar arbetet mellan kommuner och skolor.

Den viktigaste komponenten är noggrann kartläggning, enligt företrädare för behandlingsprogram för hemmasittare. Man måste förstå varför just den individen får svårt att gå till skolan. Elevens röst måste vara central.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00040

I Umeå kommun drivs ett projekt; Hikikomoro, riktat mot hemmasittare från 15 års ålder.

Skulle vara intressant att ta del av statistik därifrån!

1. Vilka aktiviteter. Individuellt och i grupp, har bedrivits?
2. Vilken social träning har genomförts?
3. Vilka fysiska aktiviteter har presenterats för deltagarna?
4. Hur många hembesök och stödsamtal har genomförts?
5. Hur har stödet vid kontakt med andra samhällsaktörer sett ut?
6. Hur många procent har kommit tillbaka till skola eller finns i arbete?

Peter Vigren (S), gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Maria Nilsson har inkommit med en interpellation som diskuterar hemmasittarproblematiken i allmänhet och insatsen Hikikomori i synnerhet. Vidhängande denna har hon också ett antal detaljfrågor om verksamheten. I slutet av mitt svar kommer jag att återkomma till dem.

Att elever blir hemmasittande och vägrar sin skolgång är ett allvarligt problem - främst för individen förstås, som löper en mycket förhöjd risk att hamna i långa sjukskrivningar eller långvarig arbetslöshet, men också för familjerna som sliter för sina barn. Utöver detta är det problematiskt även för samhället, som ju behöver dessa människor i arbetskraften.

Umeå har flera insatser för att minimera mängden hemmasittare i kommunen. Grundarbetet är förstås skolans vanliga uppdrag - att få så många elever som möjligt att lyckas. Det gör såväl grundskolan som gymnasieskolan i Umeå med den äran - i båda skolformerna ligger Umeås resultat rysligt högt, särskilt vad gäller elever som lämnar grundskolan med gymnasiebehörighet, och som lämnar gymnasiet med en examen.

För de elever som skolan inte förmår fånga upp finns det en utbyggd samverkan och flera verksamheter under en enhet som heter Tidiga insatser unga. Där finner vi idag det Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA), Framtidsverkstan, Våga växa, och den verksamhet som vi idag skall avhandla, nämligen Hikikomori.

Hikikomori som insats riktar sig till unga mellan 16-25 år, ca 25 inskrivna i taget - just nu med tonvikt på 16-19-åringar. Gemensamma nämnare är att deltagarna som oftast har haft en problematisk skolbakgrund och skolavhopp, ofta en NPF-diagnos. Social ångest, oro, isolering, inget socialt

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00040

nätverk och psykisk ohälsa är vanligt. Insatsen kan pågå upp till två år. Deltagarna kommer oftast dit via KAA/Framtidsverkstan, via anhöriga eller via regionen. Fokus är att få deltagarna att vilja dyka upp och göra roliga saker för att bryta sin isolering. De träffar personer individuellt utifrån behov, ibland genom hembesök. Om personen är redo att bli mer självständig tar de vara på det och det kan handla om bussträning, våga gå in i butiker, eller bara vara i ett rum tillsammans med andra. En viktig pusselbit i Hikikomoris verksamhet är just den sociala träningen, så därför genomför man tre-fyra gruppaktiviteter i veckan.

Man behöver alltså förstå Hikikomori i sitt sammanhang - de tar emot en avgränsad målgrupp i behov av deras insatser. Det är alltså en verksamhet som passar delar av hemmasittarna, men inte alla. Hikikomori är en högt specialiserad verksamhet.

Att Umeå är en av de kommuner med minst social utslagning av Sveriges alla kommuner i gruppen unga, det hade alltså inte Hikikomori klarat ensamma. De är en del i en större maskin, där få lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet, få lämnar gymnasiet utan examen, genom hela systemet arbetas det med närvarofrämjande åtgärder, och för de som skolsystemet inte lyckats fånga upp har vi en utbyggd samverkan och ett batteri av insatser. En av dessa insatser är Hikikomori.

Till de specifika frågorna som Nilsson ställde då:

Svar på fråga 1

Alla möjliga, allt utifrån deltagarnas behov och intressen. Spela spel, laga mat, baka, skapa, besöka museum, studiebesök och så vidare. Ungefär 150 gruppaktiviteter per år.

Svar på fråga 2

Se ovan samt brödtexten.

Svar på fråga 3

Igen, det beror på deltagarnas intresse vilka specifika fysiska aktiviteter som har ägt rum. Basket, padel, badminton, promenader, pingis och så vidare.

Svar på fråga 4

Hembesök genomförs vid behov, men helst ser verksamheten att deltagaren kan ta sig till Hikikomoris lokaler för stödsamtal. Antalet individuella samtal är mellan 1000 och 1400 per år.

Svar på fråga 5

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00040

Verksamheten samverkar med ett stort antal andra samhällsaktörer, både vad gäller aktiviteter och deltagarens individuella behov. Svenska kyrkan, Hamnmagasinet, Kulturskolan, ideella föreningslivet, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan genom flerpartssamverkan inom arbetsmarknadsenheten och samordningsförbundet och givetvis Arbetsmarknadstorget.

Svar på fråga 6

Man behöver som sagt se hela systemet i sin helhet för att svara på den frågan. Hikikomori har inte nödvändigtvis en fast heltidstjänst eller en påbörjad universitetsutbildning som mål för samtliga deltagare. Ett lyckat resultat kan vara att hen skrivs in på AF och klarar av att behålla en praktik. Hikikomori är för många deltagare en insats i en kedja av insatser som kanske har som slutmål den där kandidatexamen eller det där fasta heltidsjobbet.

I hela Sverige är gruppen unga som varken arbetar eller studerar i åldrarna 16-24 omkring 5,8%, allt enligt senast tillgängliga publicerade statistik från MUCF 2023. I Umeå är samma siffra 3,3%. Detta placerar oss på en hedrande plats 3, som vi delar med det skånska skatteparadiset Lomma, av Sveriges 290 kommuner med lägst utanförskap bland unga. Endast kommunerna Arjeplog och Lund slog oss 2023. En delförklaring till dessa resultat är de insatser som görs för att fånga upp unga. Däribland Hikikomori.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 10

Diariennr: KS-2026/00040

Interpellation: Uppföljning av Umeå kommuns arbete med hemmasittare; Maria Nilsson (SD)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av
tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Maria Nilsson (SD) har inkommit med en interpellation till gymnasie- och
vuxenutbildningsnämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-16

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00063

Interpellation: Kommer det att göras en Lex Maria-anmälan? Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) och **Patrik Brännberg (AP)** har inkommit med en interpellation till äldre nämndens ordförande.

Kommer det att göras en Lex Maria-anmälan?

Hösten 2025 uppmärksammades ett nytt dödsfall på ett av kommunens äldreboenden som sannolikt berodde på vanvård. Sonen till kvinnan i fråga hade påtalat brister under flera månaders tid och även själv fört en sorts dagbok där han dokumenterat bristerna. Kvinnan hade legat med svåra smärtor i en säng som var helt blöt av urin. Även kvinnans kudde var genomblöt av urin.

Omständigheterna kring kvinnans situation var sådana att det bland annat borde ha gjorts en utredning som klarlägger om det nämnda dödsfallet beror på bristande medicinsk vård. Detta kräver en Lex Maria-anmälan – vilket även påpekats i en intervju med geriatrikprofessor Yngve Gustafsson i Folkbladet. En Lex Maria-anmälan baseras på patientsäkerhetslagen och bygger på att vårdgivaren är skyldig att anmäla och utreda allvarliga händelser som kan ha inneburit allvarlig skada eller sjukdom för en patient. Detta till skillnad från en Lex Sarah-anmälan som är baserad på Socialtjänstlagen. En Lex Maria-anmälan utreds av IVO (Inspektionen för vård och omsorg).

Mot denna bakgrund vill vi ställa följande frågor:

1. Har det gjorts en Lex Maria-anmälan baserad på patientsäkerhetslagen i det nämnda fallet?
2. Om nej: Varför har Umeå kommun stannat vid att göra en Lex Sarah-anmälan?

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00063

3. Varför har Umeå kommun inte gjort en Lex Maria-anmälan?
4. Vilka rutiner har Umeå kommun då händelser som kan ha inneburit allvarlig skada eller sjukdom för en patient inträffar, som avgör huruvida det ska göras en Lex Sarah- eller en Lex Maria-anmälning – eller både och?

Lena Karlsson Engman (S), äldrenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Som ni känner till kan jag inte uttala mig om enskilda händelser eller individer. Utifrån hur frågorna formulerats väljer jag därför att försöka besvara dem i en allmänt hållen beskrivning.

Verksamheten gör en utredning vid alla typer av avvikelser. I utredningen ska verksamheten redogöra för vilka omedelbara åtgärder som genomförts, samt vilka av dem som i det fortsatta ska motverka att något liknande kan hända igen. Hur stor och omfattande utredningen är beror på vad som har hänt och hur allvarlig händelsen bedöms.

Både Lex Sarah och Lex Maria är regelverk för att anmäla allvarliga händelser inom vård och omsorg men de gäller olika områden. Båda lagarna syftar dock till att förbättra verksamhetens kvalitet genom att utreda och anmäla allvarliga brister till Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Lex Sarah gäller inom socialtjänsten gäller för allvarliga missförhållanden (t.ex. dåligt bemötande, brister i omvårdnad) och risk för sådana medan Lex Maria gäller hälso- och sjukvården för allvarliga vårdskador och risk för sådana (t.ex. felmedicinering) . Allvarliga missförhållanden utreds av Socialt ansvarig samordnare (SAS), medan allvarliga vårdskador utreds av medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS), funktioner som båda har delegation att anmäla.

Om utredningen visar att både legitimerad personal och omvårdnadspersonal brustit i sitt yrkesutövande och det föreligger risk för allvarlig vårdskada och allvarligt missförhållande kan händelsen föranleda både en lex Sarah och en lex Maria anmälan.

Om allvarlig vårdskada eller risk för allvarlig vårdskada föreligger men utredningen av händelsen däremot visar att legitimerad personal agerat adekvat, utifrån den information de har tillgång till, och att de följt läkarens ordination, ska händelsen dock inte anmälas enligt Lex Maria.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00063

Händelsen som uppmärksammats har hanterats enligt gängse rutiner. Äldrenämndens presidie och förvaltningsledning har redogjort för händelsen och åtgärdsplan vid KSNAU den 21 oktober. En skriftlig rapport har därefter lämnats, i denna framgår att man inte gått vidare med anmälan enligt Lex Maria.

Fastställda rutiner för bedömning finns enligt nedan:

- Avvikelsehantering enligt SOL och LSS
- Lex Sarah - rapportering av missförhållanden
- Utredningsförfarande Lex Sarah – rutin
- Lex Maria - Avvikelsehantering för hälso- och sjukvård
- Utredningsförfarande Lex Maria – rutin

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 11

Diariennr: KS-2026/00063

Interpellation: Kommer det att göras en Lex Maria-anmälan? Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) och **Patrik Brännberg (AP)** har inkommit med en interpellation till äldrenämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-16

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00064

Interpellation: Upphandling av en trygg skolskjuts; Maria Lindvall (-)(L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Maria Lindvall (-)(L) har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Upphandling av en trygg skolskjuts

Under den senaste tiden har det efter rapportering i media blivit alltmer tydligt att upphandlingen av skolskjuts i vår kommun återigen har blivit en angelägen fråga. Det nuvarande avtalet med taxibolaget har allvarliga brister där bolaget inte har kunnat upprätthålla de kvalitetskrav som vi som skolhuvudman har ställt upp.

Det har resulterat i att barn och elever vid flera tillfällen har kommit för sent till skolan och det har även visat sig att detta har även skett upprepade gånger för samma barn och elever. Det har även inträffat att barn lämnats till fel vårdnadshavare efter skoldagens slut.

Liknande problem har förekommit tidigare år då detta bolag hade upphandlats då det även då har skett allvarliga incidenter och avvikelser har rapporterats av skolan. Dessa rapporter har följts upp hos bolaget som vidtagit åtgärder efter att kommunen krävt förbättringar och i vissa fall beslutat om vite då rättelse inte skett eller inte skett tillräckligt skyndsamt. Nu i och med det nya avtalet för skolskjuts så visar det sig klart och tydligt att bolaget fortfarande har problem med att leverera den goda servicenivå som egentligen ligger till grund för upphandlingen gällande skolskjuts i Umeå kommun.

Problemet verkar finnas i att konkurrensen in fungerar eftersom det endast finns ett bolag som kan åta sig ett så stort uppdrag som rör hela vår kommun. Genom att anpassa upphandlingen på ett mer strategiskt sätt kan vi inte bara stödja lokala företag och skapa en mer konkurrensutsatt miljö, utan också säkerställa att våra barn får den trygga transport de behöver och har rätt till för att nå skolan i tid och hemmet efter skolan.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00064

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor Hans Lindberg (S):

1. Har kommunen övervägt att dela upp upphandlingen av skolskjuts i mindre geografiska områden istället för att underlaget ska omfatta hela kommunen?
2. I vilken utsträckning bedömer ni att detta skulle kunna öka följsamheten av avtalet, förbättra tryggheten för barnen, servicen så att skolskjutsen kommer i tid och lämnar av barnen på rätt plats och i rätt tid?
3. Vilka åtgärder planerar kommunen nu att vidta för att säkerställa att alla elever får en trygg och tillgänglig skolskjuts?

Jag ser fram emot ett svar på dessa frågor samt en diskussion om hur vi på bästa sätt kan lösa de problem som våra elever haft och har när det gäller skolskjuts.

Moa Brydsten (S), för- och grundskolenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Problemen med försenad skolskjuts har ökat sedan Cabonline i oktober 2025 bytte trafikledningssystem samtidigt som de genomförde en omorganisation. I samband med detta flyttades delar av verksamheten utomlands vilket ledde till en försämrad återkoppling både till vårdnadshavare och skolskjutsteamet. Tidigare har Cabonline haft två personer stationerade i Umeå med god lokal kännedom, något som inte längre är fallet.

Svar på fråga 1

För att möjliggöra för fler företag att lämna anbud i upphandlingen av skolskjuts för grundskolan gjordes en uppdelning på tre geografiska områden. Två anbud inkom i område 1, ett anbud inkom i området 2 och område 3. Valet av utförare styrs av lagen om offentlig upphandling, LOU. Cabonline Region Norr AB vann samtliga områden.

Skolskjuts för anpassad skola är uppdelad i personbil respektive specialfordon. För personbil är Cabonline leverantör och för specialfordon är Björkstaden beställningscentral AB leverantör.

Svar på fråga 2

Inför nästa upphandling får övervägningar göras hur de geografiska områdena kan delas in för att underlätta för fler leverantörer att lämna

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00064

anbud och för att komma åt problematiken som upplevs i vissa geografiska områden.

Svar på fråga 3

Enligt gällande avtal ska uppföljningsmöten hållas månadsvis. Eftersom problemet både kvarstår och har ökat i omfattning har förvaltningen beslutat att möten till att börja med ska hållas varannan vecka. På uppföljningsmöten deltar:

- Skolskjutsteamet
- Umeå kommunföretag som ansvara för kommunens trafikplanering.
- Upphandlingsbyrån, som tecknat de två avtalen
- Representanter från förvaltningen
- Representanter från Cabonline

Vid senaste mötet begärde förvaltningen med stöd i det befintliga avtalet att Cabonline ska inkomma med en skriftlig åtgärdsplan som beskriver hur de ska åtgärda nuvarande brister. Dessutom ska andra typer av avvikelser än försenad skolskjuts dokumenteras separat. Tidigare har dessa dokumenterats under en generell kategori *andra avvikelser* men fortsättningsvis ska de dokumenteras mer specifikt, exempelvis *sen återkoppling*. Detta möjliggör riktade analyser och tydligare krav på lösningar för specifika adresser eller områden, särskilt utanför Umeå tätort. För att ge en bättre överblick sammanställs avvikelser nu både års- och läsårsvis. Det gör det möjligt att följa utvecklingen över tid. Vid mötet behandlades även specifika områden utanför Umeås tätort där det varit upprepade avvikelser.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 12

Diariennr: KS-2026/00064

Interpellation: Upphandling av en trygg skolskjuts; Maria Lindvall (-)(L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Maria Lindvall (-)(L) har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-16

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00066

Interpellation: Ny väg för Forslundagymnasium; Maria Lindvall (-)(L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Maria Lindvall (-)(L) har inkommit med en interpellation till gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordförande samt tekniska nämndens ordförande.

Ny väg för Forslundagymnasium

Jag vill uppmärksamma ett viktigt problem som berör Forslundagymnasiet. Den nuvarande vägen till och från ladugårdarna, verksamhetslokaler och övningsytan som tillhör Bygg- och anläggning, går alldeles intill skolbyggnaden och på ytor där ungdomar övningskör olika maskiner och fordon. Förutom att vägen ligger nära entréerna till gymnasieskolan så är det även fråga om tung trafik som kör på vägen, för olika former av transporter inom området i fråga. Denna miljö på området med tung trafik stör även andra verksamheter som ligger i anslutning till området där skolan är belägen och för arbetsmiljön för de förare som måste vara extra uppmärksamma för att inte råka ställa till med en olycka.

Samma lastbil eller tunga fordon måste även köra tillbaka samma väg, eftersom det inte finns någon annan väg till eller från de olika målpunkterna eller som gör det möjligt att köra runt området. Om den bro som finns över den lilla bäcken kunde ta så tunga ekipage som det är fråga här om så skulle en förstärkning kanske lösa problemet. Om den lösningen inte är möjlig så krävs det ändå att Umeå kommun tar tag i frågan och skapar en säker miljö för eleverna och personalen på skolan. Det är inte en dag för tidigt!

Den dagliga trafiken av tunga fordon som passerar genom skolgården utgör en allvarlig risk för elevernas säkerhet, särskilt under raster och aktiviteter utomhus. Det är av yttersta vikt att våra skolmiljöer är trygga och säkra för alla elever, och den nuvarande vägsituationen underminerar detta.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00066

Jag önskar därför att få klarhet i följande och ställer frågorna till gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordförande Peter Vigren (S) samt tekniska nämndens ordförande Christina Bernhardsson (S):

1. Vilka åtgärder planerar kommunen att vidta för att förbättra säkerheten för att minska risken för olyckor längs vägen på Forslundagymnasiet?
2. Finns det några planer på att omdirigera trafiken eller förändra ytornas utformning för att skapa en mer säker och trygg miljö för eleverna?
3. Hur avser kommunen att involvera skolan och övriga verksamheter i beslutsprocessen kring dessa förändringar?

Jag ser fram emot att få svar på dessa frågor och hoppas på konstruktiva åtgärder som kan bidra till att skapa en tryggare skolgård för alla berörda.

Christina Bernhardsson (S), tekniska nämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Tack för interpellationen Maria.

Arbetet med att ta Forslundagymnasium vidare mot en modernare framtid är ett pågående arbete som omfattar allt från verksamheterna till lokaler och lokalisering.

Ett samarbete med universitetet, SLU, pågår; både studiebesök och dialoger har varit del av arbetet under förra året och pågår än. Att ta saker i rätt ordning är viktigt för både utbildningen och fastigheternas framtid, utveckling behöver därför fortsätta ske i samverkan och samarbete om än skyndsamt inte forceras. Vi vill ge både elever, medarbetare och olika intressenter möjlighet att stärka och utveckla arbetet på ett hållbart sätt med delaktighet i den grund som nu läggs.

Den vardag du så väl beskriver känner vi alla igen, men området är vad som kallas fastighetsmark, således ej för allmänheten att vistas på daglig dags utan till för de egna verksamheterna. Skolans verksamheter innefattar även utbildning i att framföra tunga fordon i jordbruks- och anläggningssektorn.

Under åren har olika lösningar diskuterats och utretts, men det är inte utan utmaningar då det ena ofta ställs mot det andra. Ett exempel på detta är värnandet av jordbruksmark i förhållande till behov av interna vägar. Inte nog med att det finns en inbyggd intressekonflikt, så måste även själva

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00066

geografin tas i beaktande. I korthet betyder det att vissa till synes enkla lösningar inte är så enkla i praktiken. Till detta tillkommer ansvarsfördelning. En av eller tillfart som behöver ansluta till Trafikverkets väg 363 tillåts inte att bara tillkomma, utan det i sig är en alltifrån enkel hantering, då trafiksäkerheten på allmänna väg är deras roll att säkerställa och hantera.

Svar på fråga 1

Nya förslag är under pågående arbete och detta i samverkan med verksamheten och utbildningsförvaltningens utsedda ansvariga. Fortsatta samtal med Trafikverket är inplanerat.

Svar på fråga 2

Olika alternativ ses över men är ännu inte framme vid att kunna implementeras.

Svar på fråga 3

Skolan är en del av kommunen. Gymnasie- och vuxenutbildningen tillsammans med Tekniska nämnden samverkar kontinuerligt på olika nivåer. Denna samverkan återfinns bland annat vid ny- och ombyggnationer som Vuxenutbildningens hus, likväl som här för att lösa problem i befintlig verksamhet på bästa sätt.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 13

Diariennr: KS-2026/00066

Interpellation: Ny väg för Forslundagymnasium; Maria Lindvall (-)(L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

**att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av
tidsbrist.**

Ärendebeskrivning

Maria Lindvall (-)(L) har inkommit med en interpellation till gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ordförande samt tekniska nämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-01-21

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00102

Interpellation: Utköp av personal inom äldreomsorgen – omfattning, kostnader och ansvar; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD) har inkommit med en interpellation till personalnämndens ordförande.

Utköp av personal inom äldreomsorgen – omfattning, kostnader och ansvar

Utköp av personal är en åtgärd som används inom kommunal verksamhet för att hantera svåra personalsituationer. Det kan röra sig om bristande prestationer, samarbetssvårigheter eller mer allvarliga skäl. Även om utköp i vissa fall kan vara det minst skadliga alternativet, innebär de alltid en ekonomisk belastning för kommunen och ytterst för skattebetalarna.

I en tid då äldreomsorgen redan står inför stora ekonomiska och personalmässiga utmaningar är det därför nödvändigt att granska hur ofta utköp används, vad de kostar och vilka konsekvenser de får. När en anställd får en ekonomisk ersättning för att avsluta sin tjänst, trots allvarliga skäl till att personen inte kan vara kvar i verksamheten, kan det väcka frågor om etiken i att på detta sätt i praktiken belöna ett problemskapande beteende. Dessutom är det viktigt att den arbetsrättsliga processen inte frångås, då den finns till för att säkerställa en tydlig och rättssäker hantering.

Det är avgörande att Umeå kommun kan visa transparens, ansvarstagande och ett starkt skydd för våra mest utsatta medborgare. Förtroendet för äldreomsorgen försvagas allvarligt om det upplevs som att ekonomiska uppgörelser går före rättssäkerhet och trygghet.

Med anledning av detta ställer jag följande frågor:

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00102

1. Hur många anställda har köpts ut av Umeå kommun under de senaste fem åren?
2. Hur många av dessa utköp har skett inom äldreomsorgsförvaltningen?
3. Vilken totalkostnad har dessa utköp inneburit för kommunen, uppdelat på verksamhetsområde?
4. Hur säkerställer kommunen att personal som köps ut av allvarliga skäl inte riskerar att fortsätta arbeta med sårbara grupper i andra kommuner eller verksamheter

Tomas Wennström (S), personalnämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Överenskommelser om avslut av anställning gjorda de sista 5 åren
I Umeå kommun gör vi per definition inte utköp av medarbetare. Det är viktigt att påminna sig om att en överenskommelse om att avsluta ett pågående anställningsförhållande är just en överenskommelse.
Anledningen till varför en överenskommelse om avslut ingås varierar men i det fall en överenskommelse ingås har arbetsgivaren tillsammans med medarbetaren gjort en bedömning att det är den bästa, eller den minst dåliga lösningen för just den medarbetaren. En överenskommelse om avslut är för arbetsgivaren en möjlighet att i samförstånd med berörd medarbetare ta ansvar.

Att det vid en överenskommelse om avslut av en anställning uppkommer en kostnad är korrekt. Det är dock inte givet att den kostnad som en överenskommelse innebär blir större än i de fall lösningen skulle vara att anställningsförhållandet skulle kvarstå eller i förekommande fall hanteras inom ramen för en rättsprocess. Det är oavsett, i alla lägen viktigt att genomföra en kostnadsanalys på rimliga åtgärder. Arbetsgivaren är mån och verkar för en rättssäker hantering.

Svar på fråga 1: Totalt antal ingångna överenskommelser i Umeå kommun under de senaste 5 åren (sep 2021-sep 2025) är 239 stycken.

Svar på fråga 2: I äldre-nämndens verksamheter har det de senaste fem åren ingåtts 44 stycken individuella överenskommelser om avslut av anställning motsvarande en total kostnad av 5 831 274 kr.

Svar på fråga 3: I Umeå kommun har den största nämnden, vilket är för- och grundskolenämnden träffat flest individuella överenskommelser om avslut av anställning de senaste fem åren. I antal, 82 stycket, vilket motsvarande en totalkostnad om 8 044 646 kronor.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00102

Inom individ och familjenämndens verksamheter har 77 stycken överenskommelser ingåtts motsvarande en totalt kostnad om 7 685 347 kronor.

Övriga nämnder har senaste åren haft mellan en till tio överenskommelser om avslut vilket motsvarar en total kostnad om 7 612 717 kr exklusive PO.

Den totala summan för detta är 29 173 984 kronor.

Svar på fråga 4: I Umeå kommun arbetar vi vid anställning efter den kommundemensamma rekryteringsriktlinjen. Den omfattar alltid steg för kontroller inför anställning. Kontrollerna omfattar bland annat registerkontroller där det finns lagstöd för det. Kontroll av intyg gällande förkunskaper såsom examina, utbildnings och arbetsintyg samt tidigare arbetsplatser. En annan viktig kontroll är referenstagning inför anställning. Vid dessa kontroller uppmärksammas arbetsgivaren på tidigare händelser som ligger till grund för bedömning om personen skall gå vidare till anställning eller inte. Kontrollarbetet är omfattande inför anställning och för att stärka anställande chefers förutsättningar på området finns sedan några år tillbaka rekryteringsstöd i form av enheter inom för och grundskoleverksamhet, äldreomsorg och individ och familjenämndens verksamheter.

Tjänsteskrivelse

2026-01-27

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00133

Interpellation: När kommer de externa granskningarna av skandalerna inom Umeås äldreomsorg att redovisas? Anders Ågren (M)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Anders Ågren (M) har inkommit med en interpellation till äldre nämndens ordförande.

När kommer de externa granskningarna av skandalerna inom Umeås äldreomsorg att redovisas?

Hela 2025 präglades av skandaler kring den kommunala äldreomsorgen och hemtjänsten i Umeå. Vanvård, tystnadskultur, sexualbrott mot äldre, underlåtenhet att polisanmäla brott m.m. Efter massiv kritik och nationell uppmärksamhet har vissa förändringar beslutats av politiken: polisanmälningar av brott ska nu börja göras även i den kommunala äldreomsorgen.

Nämnden har beslutat bl.a. om en extern granskning och genomlysning av äldreomsorgens hantering av misstanke om brott mot äldre. En extern granskning gällande hanteringen av missförhållanden och vanvård inom äldreomsorgen förväntades också ske. Utöver detta kom besked i september om en specifik extern granskning riktad just mot situationen på Dragonens vård- och omsorgsboende. De externa granskningarna var helt i linje med de krav som vi moderater har framfört i debatten.

När jag ställde en fråga vid kommunfullmäktige i augusti 2025 till din företrädare Carin Nilsson gällande tidplanen för de två första granskningarna, så var hennes svar att granskningarna skulle redovisas under hösten. Nu är vi i slutet av januari månad år 2026, och vad jag vet så har det ännu inte redovisats några granskningar.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande fråga till äldre nämndens ordförande Lena Karlsson Engman (S):

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00133

1. När kommer de externa granskningarna att vara färdiga och därmed redovisas offentligt?

Lena Karlsson Engman (S), äldrenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar

- Kartläggning Dragonen – extern granskning, initierad av äldreomsorgsdirektören i september. Upphandlingen är genomförd och tilldelningen gjordes i mitten av januari. Granskningen önskas genomförd senast 31 mars.
- Brott mot äldre – extern granskning, initierad av äldrenämnden. Upphandlad och tilldelad till entreprenör. Arbetet inleddes i början av december och insamling av underlag genomfört till den 15 februari. Presentation planerad till nämnden vid februarisammanträdet.

Därutöver pågår revisionsgranskningar, en grundläggande och två fördjupade enligt revisionens plan för året, därutöver ytterligare en granskning med fokus kvalitet i verksamheten på Dragonen. Rapportering sker helt enligt revisionens egna rutiner.

Tjänsteskrivelse

2025-12-01

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/01082

Interpellation: Äntligen möjlighet att uppnå 15-barnsmålet; Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har inkommit med en interpellation till för- och grundskolenämndens ordförande.

Äntligen möjlighet att uppnå 15-barnsmålet

Redan 2005 togs det politiska beslutet i KF om att minska barngruppernas storlek i Umeå kommuns förskolor. Målsättningen sattes till 15 barn i snitt per avdelning. Det har gått 20 år sedan beslutet togs och frågan har med jämna mellanrum debatterats i kommunfullmäktige, för- och grundskolenämnden och naturligtvis i media.

Orsaken till att målet inte uppnåtts har bland annat varit brist på både lokaler och förskolepersonal. I botten har hela tiden de ekonomiska aspekterna legat. Det har pratats om flera 10-tals miljoner som inte funnits tillgängliga, enligt den styrande majoriteten, för att kunna genomföra reformen.

I och med den nu prognostiserade minskningen av barnafödande har frågan fått ny aktualitet. Vi kunde läsa att fyra kommunala förskolor läggs ner som följd av färre barn eftersom det finns ett överskott på förskoleplatser och lokaler.

I sammanhanget kan också diskuteras hur den nedlagda förskoleverksamheten skulle kunna resultera i att lokalerna används av fritidsförvaltningen. Det är ju en brist på lokaler för ungdomar.

Jag vill därmed ställa följande frågor till för- och grundskolenämndens ordförande Moa Brydsten.

1. Hur stort överskott/underskott på platser skulle det finnas om 15-barnsmålet uppfylls?

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01082

2. Hur stor brist på förskolepersonal skulle det finnas, med de prognostiserade födelsetalen, om 15-barnsmålet uppfylls.
3. Varför måste förskolor stängas om nu 15-barnsmålet inte är uppfyllt?
4. Finns det diskussioner mellan för- och grundskolenämnden och fritidsnämnden om att använda de föreslagna övertaliga lokalerna för ungdomsverksamheten?

Moa Brydsten (S), för- och grundskolenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

FGN arbetar med att utveckla förskolans kvalitet utifrån KFs mål, Skolverkets allmänna råd för förskola och inom ramen för de tilldelade medel vi fått av KF. Allmänna råden är mer långtgående än KFs mål och utgår från forskning och beprövad erfarenhet.

Svar på fråga 1

I dagsläget har vi 87 kommunala förskolor med 370 tillgängliga avdelningar, av dessa använder vi idag drygt 330. Antalet barn med placering är cirka 5500 och under våren beräknas cirka 500 barn tillkomma. Våra fristående enheter har cirka 800 platser.

Utifrån de minskade barnkullarna skulle vi idag kunna ha ett tak per avdelning på 15 barn per barngrupp. Det skulle dock innebära väldigt små möjligheter att ha barngrupper med färre barn än 15. En förutsättning är också att vi fortsatt kan använda alla tillgängliga platser som är externt förhyrda, paviljongslösningar med tillfälliga bygglov samt lokaler som ej är ändamålsenliga. Flera av lokalerna kommer då att behöva ersättas eller genomgå omfattande renoveringar.

Svar på fråga 2

Kompetensbehovsprognosen i kompetensförsörjningsplanen för 2025–2035 visar på ett rekryteringsbehov under perioden på 350 barnskötare och 406 förskollärare. Detta beräknat utifrån de förutsättningar som råder idag med cirka 3 personal per avdelning.

För att minskningen av barngruppernas storlek ska få önskad effekt krävs att antalet personal per avdelning bibehålls, alltså att personaltätheten ökar. Legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare är en förutsättning för att kvaliteten på barnens utbildning ska vara god. För att kunna minska barngruppernas storlek krävs som minst 90 förskollärare/barnskötare, vilket innebär en ökad personalkostnad på cirka 52 miljoner kronor per år.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01082

Antalet förskollärare som examineras vid våra universitet minskar och det kommer sannolikt bli svårt att ersätta de förskollärare som pensioneras eller lämnar yrket av andra skäl.

När personaltätheten ökar blir antalet medarbetare högre vilket medför att det krävs en utökning av antalet rektorer för att hålla målet med max 30 medarbetare per rektor. Uppskattningsvis behöver antalet rektorer utökas med 3–4 tjänster och det innebär en ökad kostnad på 3–3,5 miljoner kronor per år.

Svar på fråga 3

Resursfördelningen i förskoleverksamhet utgår från skollagen och bygger på att varje barn genererar en summa pengar. För att kunna minska barngrupperna behöver samtidigt personaltätheten öka. Att enbart minska barngruppernas storlek utan utökning av personaltätheten innebär svårigheter med att schemalägga så att det finns en rimlig bemanning per avdelning under förskolans öppettider. För att lösa det inom befintlig budget kommer det att kräva att barngrupper slås samman under längre tid vid öppning och stängning när det är färre barn på plats. Fler barn behöver då byta barngrupp och möta nya pedagoger en till flera gånger per dag beroende på vistelsetid.

Svar på fråga 4

För- och grundskolenämnden är hyresgäster, Tekniska nämnden ansvarar för kommunens lokaler och ser över hur de kan användas.

Statistik från kolada

<https://kolada.se/verktyg/jamforaren/?focus=16808&report=148707>

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01082

Umeå

Nyckeltal		2020	2021	2022	2023	2024	
Barn i kommunal förskola, andel (%) av inskrivna barn		87.0	88.0	88.0	87.0	87.0	
Barn per barngrupp i förskola, kommunal regi, antal		16.9	16.8	16.3	15.8	15.9	

Riket

Nyckeltal		2020	2021	2022	2023	2024	
Barn i kommunal förskola, andel (%) av inskrivna barn		79.0	79.0	79.0	78.0	78.0	
Barn per barngrupp i förskola, kommunal regi, antal		14.8	14.7	15.5	15.5	15.6	

Umeå

Personaltäthet							
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal		5.3	5.2	5.0	4.9	5.0	
Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, kommunal regi		9.8	10.0	10.1	10.1	10.1	

Riket

Personaltäthet							
Inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal		5.2	5.1	5.1	5.1	5.2	
Förskollärartäthet, antal barn/lärare med förskollärarlegitimation, kommunal regi		11.8	11.7	11.6	11.5	11.1	

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 4

Diariennr: KS-2025/01082

Interpellation: Äntligen möjlighet att uppnå 15-barnsmålet; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avskriva interpellationen då den på grund av tidsbrist inte hinner hanteras på detta sammanträde samt att den tidigare varit bordlagd en gång.

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har inkommit med en interpellation till för- och grundskolenämndens ordförande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 269

Diariennr: KS-2025/01082

Interpellation: Äntligen möjlighet att uppnå 15-barnsmålet; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har inkommit med en interpellation till för- och grundskolenämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2025-12-04

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/01099

Interpellation: Säkerhetspröva våra politiker i ledande positioner; Anders Norqvist (L) och Alf Molin (L)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) och **Alf Molin (L)** har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Säkerhetspröva våra politiker i ledande positioner

Den ökade turbulensen i vår omvärld och det skärpta säkerhetsläget medför att beredskapen i Umeå kommun måste höjas. Behovet av samverkan mellan kommunen och Försvarsmakten samt andra totalförsvarsenheter ökar. Ska denna samverkan kunna bli effektiv, trygg och optimal innebär det bland annat möjligheten att hantera känslig information och sådan med hög grad av sekretess för rikets säkerhet. Umeå kommun behöver säkerställa att detta är möjligt.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) bör alla som tjänstgör i kommun- eller regionstyrelser säkerhetsprövas så att de ur ett nationellt säkerhetsperspektiv kan fortsätta att fullgöra sina uppdrag genom att leda och fatta beslut i ett förberedelseskede men främst i händelse av höjd beredskap och krig.

Bland Sveriges regioner och de 20 största kommunerna har drygt hälften beslutat att säkerhetspröva sina politiker enligt en undersökning som tidningen "Dagens samhälle" låtit göra.

Med anledning av detta vill jag ställa följande frågor till kommunstyrelsens ordförande Hans Lindberg:

1. Finns det enligt dig behov av att säkerhetspröva politiker i Umeå kommun?
2. Om svaret är Ja på fråga 1 – är det i så fall genomfört och för hur många politiker?

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01099

3. Om svaret är Nej på fråga 1 – var har ett sådant beslut eller ickebeslut tagits?
4. Finns det inom förvaltningen några säkerhetsprövade tjänstemän i Umeå kommun som kan ta emot och får hantera handlingar med hög eller högsta försvarssekretess?

Hans Lindberg (S), kommunstyrelsens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Jag vill inleda med att tacka för en interpellation som anknyter till särskilt viktiga frågor i det omvärldsläge vi befinner oss i. Inledningsvis bör sägas att säkerhetsprövningar regleras i säkerhetsskyddslagen, säkerhetsskyddsförordningen samt säkerhetspolisens föreskrifter. Befattningar som ska säkerhetsprövas fastställs enligt dessa regler genom den säkerhetsskyddsanalys kommunen gör och de krav som ställs i säkerhetsskyddsavtal med annan part. Att olika kommuner vidtagit olika säkerhetsklassningar för förtroendevalda beror på de varierande förutsättningarna och hur dessa påverkar respektive kommuns säkerhetsskyddsanalys. En annan faktor är att kommunerna har olika säkerhetsskyddsavtal med annan part. Nivåerna i sådana avtal kravställs av den andra parten. Umeå kommun ingår sedan 2024 i ett säkerhetsskyddsnätverk med kommuner över 100 000 invånare. Där diskuteras dessa frågor aktivt för att utbyta kunskap och tolkningar av säkerhetsskyddslagens krav i relation till kommunerna. Stockholm stad är sammankallande för forumet. SKR deltar till viss del i dessa dialoger för att ta lärdom av hur lagen träffar kommuner i praktiken. Men SKR själva bedriver inte säkerhetskänslig verksamhet, varför en stor del av kompetensen finns hos kommunerna.

Svar på fråga 1, 2 och 3

Säkerhet och beredskap vid Umeå kommun gör bedömningen att det i dagsläget inte föreligger behov att säkerhetspröva förtroendevalda. Det är såklart något som kan förändras och min inställning är att kommunen ska göra det som krävs i varje givet läge, i takt med att säkerhetsskyddsanalysen utvecklas och enligt de krav som ställs från andra myndigheter och Försvarsmakten. Det är alltså inte i första hand en politisk fråga utan en fråga om tillämpning av säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsavtalen. Däremot är det naturligtvis en politisk fråga om lagen ska förändras så att kommun- och regionstyrelser per automatik ska säkerhetsprövas. Givet omvärldsläget tror jag att det är en fråga som regeringen borde överväga. Enligt gällande regelverk innebär dock inte ett förtroendeuppdrag i viss position att en säkerhetsprövning kan göras per automatik. Skyddet ska enligt lag också i första hand tillgodoses på annat sätt. Till exempel genom att planeringsförutsättningar redovisas och delges

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01099

utan att känsliga detaljer röjs. En fördel med detta är att fler kan delta i dialogen.

Svar på fråga 4

Det är ytterst sällan, om ens någonsin, kommuner når de högsta nivåerna i säkerhetsskydd. Kommuner kan inte heller fatta beslut om placering i säkerhetsklass 1, som är den högsta nivån, på egen hand. Beslut gällande de högsta nivåerna fattas av regeringen. Det är inte helt lämpligt att i ett öppet forum delge på vilka nivåer kommunen bedriver eller hanterar säkerhetskänslig verksamhet. Det som kan sägas är att kommunen har säkerhetsprövat personal i den omfattning som behövs för att kunna bedriva den säkerhetskänsliga verksamhet som kommunen har i sitt uppdrag och i enlighet med de säkerhetsskyddsavtal kommunen har undertecknat med andra aktörer, för att skydda den information kommunen tar del av.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 6

Diariennr: KS-2025/01099

Interpellation: Säkerhetspröva våra politiker i ledande positioner; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avskriva interpellationen då den på grund av tidsbrist inte hinner hanteras på detta sammanträde samt att den tidigare varit bordlagd en gång.

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) och **Alf Molin (L)** har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 271

Diariennr: KS-2025/01099

Interpellation: Säkerhetspröva våra politiker i ledande positioner; Anders Norqvist (L)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) och **Alf Molin (L)** har inkommit med en interpellation till kommunstyrelsens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2025-12-01

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/01086

Interpellation: Personalens kunskaper måste tas tillvara för att vända trenden på Dragonen; Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) och **Patrik Brännberg (AP)** har inkommit med följande interpellation till äldre nämndens ordförande.

Personalens kunskaper måste tas tillvara för att vända trenden på Dragonen

Vi börjar med att citera några ur personalen på Dragonens äldrecenter: *"Fler chefer tillsätts, 30 miljoner till utbildning men vi blir inte fler på golvet. Det kommer inte göra skillnad för de äldre."* - anonym utbildad men erfaren, rädd för repressalier *"Hur kan de tro att det ska bli bättre för våra äldre när vi fortsätter vara så få på golvet? Vem har kommit på så dumma åtgärder?"* - anonym undersköterska, rädd för repressalier *"Jag kommer söka nytt jobb. Cheferna här vill inte få det bättre. De högre upp vill bara skylla på oss. Jag orkar inte mer"* – anonym undersköterska, rädd för repressalier

I höstas avslöjades ett nytt dödsfall på Dragonens äldrecenter som kopplades ihop med vanvård. I samband med detta presenterade ansvariga politiker och chefer en rad panikartade åtgärder. En av de åtgärder som presenterades var att det skulle finnas en sjuksköterska på Dragonen dygnet runt. Men detta innebär ingen personalförstärkning utan bara en förflyttning av de fyra sjuksköterskor som arbetar kväll och natt i Umeå kommun från Sofieborg till Dragonen. Dessa har ansvar för alla brukare och patienter inom äldreomsorgen, hemsjukvården och funktionshinderomsorgen. Flytten orsakade merarbete, stress och försämrad arbetsmiljö för kvälls- och nattsjuksköterskorna. Efter dialog med facket och personalen uppges äldreomsorgsförvaltningen nu ha backat från sitt panikartade förslag – utan att ha satsat på en ytterligare sjuksköterska.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01086

En annan åtgärd som presenterades var att det skulle genomföras en extern granskning av Dragonens äldrecenter. Det talades till och med om en särskild granskning av det senaste dödsfallet (kvinnan som kallats "Inger" i media). Den externa granskningen skulle, enligt äldreomsorgsdirektören, påbörjas i oktober och ta ungefär två månader (VK 2/10). Nu kommer istället uppgifter om att utredningen inte ska påbörjas förrän efter årsskiftet (Umeå kommuns intranät, 21/11).

Det som saknas i allt detta är en dialog med personalen på Dragonens äldrecenter. Detta trots att personalen är de som sitter på de största kunskaperna om hur verksamheten ska kunna förbättras. Detta kunde vi inte minst läsa i den debattartikel som ett antal anställda på Dragonen undertecknat (VK 27/10). Personalen har även tidigare, vid en rad tillfällen, tagit fram förslag på förbättringar – men utan att få gehör från ledningen. I vissa fall har ledningen istället utsatt personalen för smutskastning och repressalier, som i fallet med den visselblåsande sjuksköterskan. De åtgärder som presenterats under hösten har personalen fått reda på inte av sina chefer – utan av media! De högsta cheferna har, enligt uppgift, inte ens varit ut och talat med Dragonens personal.

Mot denna bakgrund ställer vi följande frågor:

1. Varför har den externa utredningen på Dragonens äldrecenter skjutits upp?
2. Varför har det inte anställts ytterligare personal så att det finns en sjuksköterska på Dragonen dygnet runt?
3. Varför informerades inte personalen om de åtgärder som chefer och politiker ämnade att vidta på Dragonen under hösten?
4. Varför har inte de förslag till förbättringar som personalen fört fram tagits tillvara på?

Lena Karlsson Engman (S), äldrenämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Svar på fråga 1

Den externa granskningen har inte skjutits upp, men i den upphandlingsprocess som gjordes lyckades man inte att kontraktera en utförare som kunde ta sig an kartläggningen med kort framförhållning då det är ett omfattande arbete på en stor arbetsplats. Det har också visat sig att kostnaden för att få uppdraget utfört tycks överskrida beloppet för förvaltningens delegation. Därför är processen nu överlämnad till Upphandlingsbyrån för omtag.

Svar på fråga 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/01086

Sjuksköterskor har funnits stationerade på Dragonen sedan den 10 oktober. Det var en initial åtgärd för att undersöka behovet av att ha sjuksköterska på plats dygnet runt. Tidigt kom dock signaler att det inte finns behov av ständig närvaro och fortsatt har det visat sig att behovet på Dragonen inte är större än på andra vård – och omsorgsboenden. Sjuksköterskor och omvårdnadspersonal har varit delaktiga i utvärderingen av åtgärden, det är alltså inte en bedömning som enbart gjorts av ledningen. Dagtid finns det precis som på alla andra vård- och omsorgsboenden sjuksköterskor på plats och Dragonen har för övrigt sen tidigare utökad bemanningen med ännu en sjuksköterska.

Svar på fråga 3

Åtgärdsplanen behövde tas fram per omgående och det var också i nära anslutning till när nämnden behövde få information. Det fanns ett stort intresse även från media. Det blev inte optimalt och behovet av god kommunikation är något vi tar med oss som ett förbättringsarbete för framtiden.

Svar på fråga 4

Om personalen menar att de förbättringsförslag man föreslår inte omhändertas på ett bra sätt är det naturligtvis något som måste hanteras. Goda idéer ska inte negligeras.

Grundproblematiken, som också personalen pekar på är att det behövs fler som arbetar i omsorgen. Det är svårt att rekrytera både det antal personer som behövs och därtill har rätt utbildning. Den här situationen finns för övrigt i många kommuner, och behöver adresseras på flera sätt.

I dagsläget kompletteras med mer personal i form av serviceresurser utöver ram, som kommer avlasta omvårdnadspersonalen från tvätt och städ och på så sätt frigöra tid för omvårdnadsarbetet. Initialt görs detta på Dragonens vob, faller det väl ut kan det bli aktuellt också på andra boenden.

Det pågår också ett arbete med att se över scheman, och för att se hur arbetsledning på kvällar, nätter och helger kan se ut för att på sätt minska arbetsuppgifter som inte är vårdnära.Handledning och lärande på plats, att omfördela uppgifter efter kompetens och minska kringuppgifter för våra vårdbiträden och undersköterskor är viktiga delar i att vårdpersonal ska kunna arbeta med just vård och omsorg.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2026-01-26

§ 5

Diariennr: KS-2025/01086

Interpellation: Personalens kunskaper måste tas tillvara för att vända trenden på Dragonen; Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avskriva interpellationen då den på grund av tidsbrist inte hinner hanteras på detta sammanträde samt att den tidigare varit bordlagd en gång.

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP) har inkommit med följande interpellation till äldrenämndens ordförande.

Umeå kommun
Kommunfullmäktige

Protokollsutdrag
2025-12-15

§ 270

Diariennr: KS-2025/01086

Interpellation: Personalens kunskaper måste tas tillvara för att vända trenden på Dragonen; Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bordlägga interpellationen till nästa sammanträde på grund av tidsbrist.

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) och **Patrik Brännberg (AP)** har inkommit med följande interpellation till äldre nämndens ordförande.

Tjänsteskrivelse

2026-02-13

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00207

Interpellation: Kan medborgarna lita på Umeå kommuns färdtjänst? Lars Forsgren (SD)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Lars Forsgren (SD) har inkommit med en interpellation till tekniska nämndens ordförande.

Kan medborgarna lita på Umeå kommuns färdtjänst?

Färdtjänsten är ett viktigt verktyg för att människor ska kunna röra sig fritt i samhället. Ett verktyg så man inte riskerar att bli isolerad i sitt hem. För många, i synnerhet på landsbygd, saknas ofta alternativ till färdtjänst. Man är alltså helt beroende av hjälp. Jag tror att alla partier är överens om att en välfungerande färdtjänst behövs.

Men under mandatperioden har det dykt upp - som vi bedömer – ohållbara brister. Först hade vi haveriet med Cabonline, för att nu gå över till den nya aktören North Ride som i dagarna begärt konkurs. Förseningar för resenärer verkar fortsatt vara systematiskt än vad man brukar kalla "enskilda fall".

I VK 11/2 kan vi läsa att North Ride haft en väldigt tveksam verksamhetsstruktur med underleverantörer som utnyttjats utan avtal. Det är svårt att veta vad som stämmer i dagsläget men om det är sant så borde det finnas hög risk att det brutit mot kommunens avtal med bolaget. Det finns även uppgifter att man kontaktat kommunen och varnat för missförhållandena.

Kommunen sätter upp krav i upphandlingar. Det är av vikt att man faktiskt följer dessa krav och inför åtgärder om det behövs. Dels för att säkerställa att vi får den produkt eller tjänst vi beställt. Men också att konkurrensen mellan företag sker på ett etiskt och rättvist sätt.

Förhoppningsvis kan vi på sikt en seriös aktör som faktiskt levererar en trygg tjänst för resenärer med behov. Men för det kommer det behövas mer, mer av aktörerna och mer av Umeå kommun.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00207

Med anledning av detta vill jag fråga tekniska nämndens ordförande Christina Bernhardsson:

- Hur bedömer majoriteten att färdtjänsten fungerar i Umeå kommun?
- Om man gör bedömningen att det finns brister, vilka lärdomar kan man ta med sig inför kommande upphandling och verksamhetsperiod?

Christina Bernhardsson (S), tekniska nämndens ordförande lämnar följande skriftliga svar:

Tack för interpellationen. Tar tillfället i akt att om påminna vad färdtjänst är och vad den är till för.

Färdtjänst är en anpassad form av kollektivtrafik som finns till för de som har särskilda behov och inte klarar att resa med våra bussar och tåg. Precis som i den övriga kollektivtrafiken sker reor tillsammans med andra men resorna sker i personbil eller fordon med rullstolsplats.

Den som blir beviljad färdtjänst ska ha allvarliga svårigheter att förflytta sig på egenhand eller svårt att resa med buss eller tåg. Funktionsnedsättningen måste vara varaktig 3 månader eller mer och det ska styrkas med medicinskt utlåtande. Att vara folkbokförd i kommunen är även det ett givet kriterium. Att det saknas, eller finns få, kommunikationer där man är folkbokförd eller att man saknar bil eller körkort är inte ett skäl för beviljande av färdtjänst.

Taxibranschen i stort är i förändring. Förut fanns det många små och lokala aktörer, med god personkännedom om dem som nyttjade samhällsbetalda resor och chaufförer som insåg att dessa uppdrag till stor del var basen för företagets inkomster. Under den förra avtalsperioden framgick det med all tydlighet att så längre inte är fallet i taxibranschen. Det senaste året har färdtjänsten förbättrats, nöjdheten ökat och avvikelserna har minskat, väsentligt.

Självklart är färdtjänsten en viktig del av kommunens uppdrag, Det genomförs ca 140 000 färdtjänstresor per år i kommunen.

Vid den årliga kundundersökningen ställs frågan "Hur upplever du att färdtjänstresorna generellt fungerar?" och svar visar att det är 79 % som upplever att tjänsten fungerar mycket bra eller bra; med en majoritet på svarsalternativet "bra". Detta är en ökning med 15 % från föregående år.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00207

Värt att ta med sig att det i januari 2026 kom in drygt 66% färre synpunkter/felanmälningar från brukarna än vad det gjord året innan samma månad. North Ride tog över utförandet av färdtjänstresor februari 2025.

För närvarande drivs färdtjänsten av konkursförvaltaren, vilket alltid har sina utmaningar och praktiska problem. Innan konkursen kan vi konstatera att efter uppstart har färdtjänsten fungerat relativt väl. North Ride har fått beröm för bemötande, antalet avvikelser (t ex förseningar) har minskat betydligt och nöjdheten i brukarenkäterna kraftigt förbättrats som presenterats ovan.

Kommunen kan bara agera utifrån lagstiftning och fakta. Det är beklagligt att North Ride gått i konkurs, men kommunen har gjort de kontroller av aktören som varit möjliga att göra. LOU reglerar hur och vad som får beaktas.

Kommunen har en kontinuerlig uppföljning av färdtjänsten där avtalet (självklart) följs upp, inklusive avvikelser och brister.

Det kommunen alltid tar med sig inför varje upphandling är att utvärdera befintligt avtal och utifrån detta, lagstiftning och kommunens riktlinjer sätts kraven för kommande upphandling.

Tjänsteskrivelse

2026-02-12

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00201

Fråga: Hur jobbar Umeå kommun med innovationsupphandling? Ellen Ström (V)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Ellen Ström (V) har inkommit med en fråga till kommunstyrelsens ordförande.

Fråga:

Hur jobbar Umeå kommun med innovationsupphandling?

Tjänsteskrivelse

2026-02-19

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00219

Fråga: Låt visselblåsarna dra tillbaka sina anmälningar; Davis Kaza (AP)

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Davis Kaza (AP) har inkommit med en fråga till kommunstyrelsens ordförande.

Låt visselblåsarna dra tillbaka sina anmälningar

Personsammansättningen i den styrgrupp som tillsatts i Umeå kommuns visselblåsarfunktion har inneburit att flera personer har velat dra tillbaka sina visselblåsningar. Skälet är att styrgruppen består av fyra personer som alla finns på Stadsledningskontoret samt att den även innehåller kommunens tidigare personaldirektör.

I ett mailsvar till P4 Västerbotten som även gick till alla gruppledare (13/2) skriver du följande som svar på huruvida visselblåsarna har rätt att dra tillbaka sina visselblåsningar: *"Det är juridisk fråga och inte en politisk fråga. Dessa frågeställningar hanteras av kommunens juridiska ombud."*

Därför vill vi ställa följande fråga:

- Varför har du bidragit till att skapa en sådan sammansättning av styrgruppen att många visselblåsare inte vågar stå fast vid sin visselblåsning?

Tjänsteskrivelse

2026-02-13

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00208

UKF-koncernens bolag redovisar till kommunfullmäktige 2026

Förslag till beslut

Ärendebeskrivning

Vid sammanträdet 2026-02-23 redovisar respektive vd om bolagens verksamhet.

Umeå Kommunföretag AB/koncernen	Fredrik Lundberg	9 min
Inab	Jonas Wållberg	9 min
Umeå Hamn AB	Patrik Mattsson	9 min
Umeå Parkerings AB	Annika Ljungblad	9 min
Vakin/Umeva	Robert Hansson	9 min
Visit Umeå	Gabriella Hed Vall	9 min
Umeå deponi AB	Jörgen Aronsson	9 min
Umeå Energi AB	Jan Ridfeldt	14 min
AB Bostaden	Jerker Eriksson	14 min
Frågestund		20 min

Tjänsteskrivelse

2026-01-08

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00131

Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen *Friskvård för alla – en flexibel modell för hälsa och välmående*. Motionären föreslår;

- att Umeå kommun inför en modell för friskvård där verksamheter ges möjlighet att välja mellan friskvårdstimme och friskvårdsbidrag för sina medarbetare.
- att Nuvarande maxbelopp för Friskvårdsbidrag på 2000kr under kommande tre år successivt räknas upp för att matcha Skatteverkets maxbelopp. Därefter ska friskvårdsbidraget årligen ses över och uppräknas så att Friskvårdsbidraget följer Skatteverkets maxbelopp.

Personalnämnden har yttrat sig. I bilaga till personalnämndens verksamhetsplan för 2026 ligger ett uppdrag att utreda utformning av friskvårdspaket som bättre bidrar till attraktivitet och hälsa för medarbetarna. I avvaktan på den utredningens föreslår personalnämnden avslag på motionens förslag om införande av friskvårdstimme och höjning av friskvårdsbidraget.

Beslutsunderlag

Motion 7/2025

Personalnämndens yttrande

2 av 2

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00131

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Beslutet ska skickas till

Motionären

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-12-02

§ 56

Diariennr: PN-2025/00034

Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)

Beslut

Personalnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige

att avslå motionen.

Lennart Arvidsson (V) deltar inte i beslutet och lämnar en protokollsanteckning.

Ärendebeskrivning

Personalvårdsförmåner är förmåner som har som syfte att skapa trivsel i arbetet. Det kan till exempel vara friskvårdsbidrag och motionsaktiviteter.

Friskvårdsbidrag är skattefritt upp till 5 000 kronor per år och får användas till enklare aktiviteter med inslag av motion eller annan friskvård, till exempel ett motionskort till träningsanläggning.

Friskvårdsbidraget kan skattefritt även användas för friskvårdsaktiviteter, enligt Skatteverkets regelverk.

I Umeå kommun erbjuds idag friskvårdsbidrag, maximalt 2 000 kronor per anställd och år. 2024 nyttjade cirka 5 500 anställda bidraget, helt eller delvis, till en för arbetsgivaren total kostnad på cirka 9 miljoner kronor. Skulle motsvarande antal medarbetare nyttja friskvårdsbidraget fullt ut vid motionärens föreslagna nivå om 5 000 kr per år skulle det motsvara en årlig kostnad på cirka 27,5 miljoner kronor. En påtaglig ökning som behöver behandlas inom ramen för ordinarie budgetprocess, varför avslag på den attsatsen föreslås.

Friskvårdstid är en förmån som kan ge anställda möjlighet att ägna till exempel en arbetstimme per vecka till friskvårdsaktivitet under ordinarie

arbetstid. Syftet med friskvårdstid är att främja en hållbar arbetslivsstil där fysisk aktivitet och aktiv återhämtning är naturliga delar av arbetsveckan.

Aktiviteten kan ske på eller utanför arbetsplatsen. Tiden kan inte sparas för senare användning och är inte flexgrundande vid flexavtal. Friskvårdstidens utformning kan regleras i regelverk eller kollektivavtal och har ingen relation till regelverk om förmånsbeskattning.

Umeå kommuns nuvarande modell med friskvårdsbidrag, upphandlade friskvårdskort och avsaknad av friskvårdstid som alternativ behöver utredas och moderniseras. I bilaga till personalnämndens verksamhetsplan för 2026 ligger därför ett uppdrag att utreda utformning av friskvårdspaket som bättre bidrar till attraktivitet och hälsa för medarbetarna.

I avvaktan på den utredningens föreslås avslag på motionens förslag om införande av friskvårdstimme och höjning av friskvårdsbidraget.

Beslutsunderlag

Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Mikael Thyni (M), Tomas Wennström (S), Moa Brydsten (S) - avslag till motionen, i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag

Åke Gustafsson (C) – bifall till motionen

Propositionsordning som godkänns

Det finns två förslag till beslut. Personalnämnden beslutar att avslå motionen.

Protokollsanteckning: Lennart Arvidsson (V) - Vänsterpartiet återkommer med ett ställningstagande till motionen vid behandlingen i

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-12-02

kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och avstår därmed från att delta i beslutet vid personalnämndens möte.

Beslutet ska skickas till
Motionären
KS-diarium

Sida 4 av 4

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2025-12-02

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

FRISKVÅRD FÖR ALLA – EN FLEXIBEL MODELL FÖR HÄLSA OCH VÄLMÅENDE

En viktig del av att vara en modern arbetsgivare är att satsa på medarbetarnas hälsa och välmående. Genom att främja friskvård skapar vi en arbetsplats där både individen och verksamheten gynnas. Fysisk aktivitet är väl belagd som en effektiv åtgärd för att minska sjukfrånvaro, öka produktiviteten och förbättra medarbetarnas livskvalitet.

Idag erbjuder Umeå kommun friskvårdsbidrag till sina anställda. För att skapa större flexibilitet och öka möjligheten för alla att delta i friskvårdsaktiviteter föreslår vi att kommunen inför en modell med två valmöjligheter:

- Friskvårdstimme – En valfri timme per vecka på arbetstid för friskvårdsaktiviteter, för verksamheter där detta är möjligt att organisera.
- Friskvårdsbidrag – Ett årligt bidrag enligt Skatteverkets regler, vilket redan är en etablerad och fungerande modell.

Region Västerbotten har infört en liknande modell, vilket visar att det är möjligt att erbjuda denna flexibilitet även i offentlig verksamhet där många jobbar på schema. Kombinationen av friskvårdstimme och friskvårdsbidrag ger medarbetarna valfrihet och skapar möjligheter att anpassa lösningen efter verksamhetens och individens behov. Detta kan bidra till en hälsosammare och mer produktiv arbetsplats, vilket i längden också stärker kommunens attraktivitet som arbetsgivare.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att Umeå kommun inför en modell för friskvård där verksamheter ges möjlighet att välja mellan friskvårdstimme och friskvårdsbidrag för sina medarbetare.
- att Nuvarande maxbelopp för Friskvårdsbidrag på 2000kr under kommande tre år successivt räknas upp för att matcha Skatteverkets maxbelopp. Därefter ska friskvårdsbidraget årligen ses över och uppräknas så att Friskvårdsbidraget följer Skatteverkets maxbelopp.

Umeå 29 januari 2025

Anna-Karin Sjölander, Centerpartiet

§ 30

Diariennr: KS-2025/00131

Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Särskilt uttalande

Bore Sköld (V) – Deltar inte i beslutet – återkommer i kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen *Friskvård för alla – en flexibel modell för hälsa och välmående*. Motionären föreslår;

- att Umeå kommun inför en modell för friskvård där verksamheter ges möjlighet att välja mellan friskvårdstimme och friskvårdsbidrag för sina medarbetare.
- att Nuvarande maxbelopp för Friskvårdsbidrag på 2000kr under kommande tre år successivt räknas upp för att matcha Skatteverkets maxbelopp. Därefter ska friskvårdsbidraget årligen ses över och uppräknas så att Friskvårdsbidraget följer Skatteverkets maxbelopp.

Personalnämnden har yttrat sig. I bilaga till personalnämndens verksamhetsplan för 2026 ligger ett uppdrag att utreda utformning av friskvårdspaket som bättre bidrar till attraktivitet och hälsa för medarbetarna. I avvaktan på den utredningens föreslår personalnämnden avslag på motionens förslag om införande av friskvårdstimme och höjning av friskvårdsbidraget.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Beslutsunderlag

Motion 7/2025

Personalnämndens yttrande

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Mattias Larsson (C) – Bifall till motionen.

Tomas Wennström (S) och **Anders Ågren (M)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Särskilt uttalande

Bore Sköld (V) – Deltar inte i beslutet, återkommer med ställningstagande vid behandling i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Mariam Salem (MP) och **Hans Lindberg (S)** – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen).

Maja Westling Palmberg (C) – Bifall till motionen.

Bore Sköld (V) – Deltar inte i beslutet - återkommer i kommunfullmäktige.

Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

Särskilt uttalande

Bore Sköld (V) – Deltar inte i beslutet – återkommer i kommunfullmäktige.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

§ 34

Diariennr: KS-2025/00131

Motion 7/2025: Friskvård för alla - en flexibel modell för hälsa och välmående; Anna-Karin Sjölander (C)**Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med personalnämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Centerpartiet har i kommunfullmäktige anmält motionen *Friskvård för alla – en flexibel modell för hälsa och välmående*. Motionären föreslår;

- att Umeå kommun inför en modell för friskvård där verksamheter ges möjlighet att välja mellan friskvårdstimme och friskvårdsbidrag för sina medarbetare.
- att Nuvarande maxbelopp för Friskvårdsbidrag på 2000kr under kommande tre år successivt räknas upp för att matcha Skatteverkets maxbelopp. Därefter ska friskvårdsbidraget årligen ses över och uppräknas så att Friskvårdsbidraget följer Skatteverkets maxbelopp.

Personalnämnden har yttrat sig. I bilaga till personalnämndens verksamhetsplan för 2026 ligger ett uppdrag att utreda utformning av friskvårdspaket som bättre bidrar till attraktivitet och hälsa för medarbetarna. I avvaktan på den utredningens förslår personalnämnden avslag på motionens förslag om införande av friskvårdstimme och höjning av friskvårdsbidraget.

Beslutsunderlag

Motion 7/2025

Personalnämndens yttrande

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning**Yrkanden****Mattias Larsson (C)** – Bifall till motionen.**Tomas Wennström (S)** och **Anders Ågren (M)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).**Särskilt uttalande****Bore Sköld (V)** – Deltar inte i beslutet, återkommer med ställningstagande vid behandling i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.**Propositionsordning som godkänns**Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.**Beslutet ska skickas till**

Motionären

Karin Ahnqvist, SLK HR

Rune Lidström, SLK HR

Tjänsteskrivelse

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00344

Motion 13/2025: Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun; Liv Zetterberg (V) och Rebecca Sellstedt (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen i enlighet med äldrenämndens och individ- och familjenämndens yttrande.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår;

- att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Individ- och familjenämnden samt äldrenämnden har yttrat sig på motionen. De redogör i sina yttranden för hur hemtjänst fungerar idag i Umeå kommun och föreslår avslag med hänvisning till att det i dagsläget inte är aktuellt eller finns utrymme till att genomföra den föreslagna utredningen.

Beslutsunderlag

Motion 13/2025

Äldrenämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

IFN

ÄN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-11-13

§ 56

Diariennr: KS-2025/00344

JUSK yttrande på motion 13/2025: Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att avslå motionen.

Reservation

Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet yrkar i motion 13/2025 att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Individ- och familjenämnden samt äldre- och funktionsnämnden har yttrat sig på motionen. De redogör i sina yttranden för hur hemtjänst fungerar idag i Umeå kommun och föreslår avslag med hänvisning till att det i dagsläget inte är aktuellt eller finns utrymme till att genomföra den föreslagna utredningen.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Jämställdhetsutskottet delar motionens föresats att utveckla en hemtjänstverksamhet som bygger på tillit och större inflytande för både vårdtagare och personal som tar vara på professionens kunskaper såväl som den enskildes behov och önskemål.

Socialstyrelsens rapport *Styrning av hemtjänsten – tidsstyrning, kvalitet och arbetsmiljö* (2025) understryker att strikt tids- och detaljstyrning medför begränsade möjligheter för personalen att påverka utförandet

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-11-13

och att detta hänger samman med både arbetsmiljö och kvalitet. Anställdas inflytande och makt över sin arbetssituation är en åtgärd som bidrar till såväl ökad hälsa som jämställdhet. Exempelvis Arbetsmiljöverket, i sitt uppdrag *Jämställdhet i arbetsmiljön*, har visat på hur särskilt kvinnodominerade yrkesgrupper inom offentlig sektor har lägre grad av inflytande över sin arbetssituation och högre ohälsotal. Flertalet rapporter inom ramen för detta uppdrag visar också på hur åtgärder bör ligga på organisatorisk nivå snarare än på individer.

Strukturer som skapas genom alltför detaljerad styrning – t.ex. när scheman, tidspress och reglering av insatser begränsar handlingsutrymmet – riskerar att reproducera ojämställdhet: personalens inflytande begränsas, möjligheten att organisera arbetet utifrån både brukares och egna behov minskar, och kvinnor som dominerar yrkesgruppen får sämre förutsättningar att påverka jämfört med andra yrkesgrupper. Arbetsmiljön är särskilt viktig för att göra hemtjänstyrket attraktivt och hållbart – och därmed för att undvika att kvinnodominerade yrken drabbas av hög personalomsättning, bristande vidareutbildningsmöjligheter och låga löne- och karriärmöjligheter.

I avtalsrörelsen 2024 undertecknade SKR och Sobona en avsiktsförklaring med de fackliga organisationerna om kompetensförsörjning av välfärden med fokus på att kommuner, regioner och kommunala företag kan fortsätta attrahera, behålla och utveckla anställda med rätt kompetens, och man lägger vikt vid att utöver att rekrytera fler behöver aktörerna ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarnas hela kapacitet och kompetens, förändra arbetssätt samt skapa god arbetsmiljö för medarbetarna. SKR framhåller att arbetsgivare behöver lägga än större fokus på att behålla medarbetare och jobba med omställning. Arbetsvillkoren inom hemtjänsten behöver vara sådana att såväl de som anställs som de som redan idag arbetar inom sektorn vill och orkar stanna kvar under ett helt arbetsliv och att kommunen inte förlorar den ovärderliga kompetensen och erfarenheten som finns i verksamheten.

Jämställdhetsutskottet uppfattar i nämndernas yttranden att det inte finns utrymme i verksamheterna för att genomföra den föreslagna utredningen, bland annat med hänvisning till att nämndernas verksamheter under det närmaste året är involverade i flera mindre och

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-11-13

större omställningar, såsom ny socialtjänstlag, översyn av eventuellt införande av ej behovsprövade insatser och flexibla biståndsbeslut, samt en ny IT-tjänst. Utskottet föreslår med hänvisning till detta avslag på motionen. Samtidigt ser utskottet gärna att ett utvecklingsarbete i linje med motionens intentioner sker när möjlighet finns och önskar att frågan hålls levande.

Jämställdhetsutskottet vill också vara tydligt med att inom ramen för ovan nämnda omställningar, samt för att klara kompetensförsörjningen, vara en attraktiv arbetsgivare och möjliggöra för människor att må bra på arbetet behövs mer innovation och framåtblickande i yrkesgrupper inom vård och omsorg. Detta kommer att kräva ett utvecklingsarbete i flera delar av organisationen, och arbete behöver gå från ständiga förbättringar till större innovationskliv, och att göra saker på ett annat sätt än tidigare.

Beslutsunderlag

Motion 13/2025

Individ- och familjenämndens yttrande

Äldrenämndens yttrande

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Linda Lotare (V) med stöd av Anna-Karin Sjölander (C) – bifall till motionen

Charlotta Vesterlund (S) för Socialdemokraterna med stöd av Alireza Mosahafi (M) och Maria Lindvall (-) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen)

Propositionsordning som godkänns

Tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen) mot bifall till motionen.

Ordförande finner att jämställdhetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen)

Reservation

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2025-11-13

Linda Lotare (V) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-08-27

§ 183

Diariennr: IFN-2025/00131

Motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Beslut

Individ- och familjenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2025-03-31 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Jäv

Gisela Lindmark Eriksson (S) deltar på grund av jäv inte i handläggningen av ärendet.

Reservation

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande att bifalla motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet föreslår i en motion till kommunfullmäktige att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Andreas Sellstedt (V) yrkar bifall till motionen.

Andreas Lundgren (S) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut, att föreslå att kommunfullmäktige avslår motionen.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande ställer bifall mot avslag för Sellstedts (V) yrkande.

Ordförande finner att arbetsutskottet avslår Sellstedts (V) yrkande.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-08-27

Ordförande ställer bifall mot avslag för tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Ordförande finner att arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Reservation

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S), Igor Hell (M), Hanna Lundin Jernberg (L) och Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till tjänsteskrivelsens förslag till beslut, att föreslå att kommunfullmäktige avslår motionen.

Andreas Sellstedt (V) yrkar bifall till motionen.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag för tjänsteskrivelsens förslag till beslut och finner att individ- och familjenämnden har beslutat att bifalla tjänsteskrivelsens förslag till beslut att föreslå att kommunfullmäktige avslår motionen.

Jäv

Gisela Lindmark Eriksson (S) deltar på grund av jäv inte i handläggningen av ärendet.

Reservation

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande att bifalla motionen.

Beslutsunderlag

Yttrande 2025-03-31

Motion 13-2025 - Inför tillitbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-08-27

Beredningsansvarig

Kerstin Bergsten, Verksamhetsutvecklare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2025-08-27

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-05-23

§ 80

Diariernr: ÄN-2025/00099

Yttrande över motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Beslut

Äldrenämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2025-03-31 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet föreslår i en motion till kommunfullmäktige att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Äldrenämndens beslutsordning

Förslag till beslut under överläggningarna

Åsa Bäckström (V) föreslår att äldre- nämnden bifaller motionen.

Carin Nilsson (S) föreslår att äldre- nämnden yttrar sig till kommunstyrelsen i enlighet med yttrande 2025-03-31 och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Lotta Holmberg (M) och Veronica Kerr (KD) yrkar bifall till Carin Nilssons förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer sitt förslag och Åsa Bäckströms förslag under proposition och finner att äldre- nämnden beslutar i enlighet med sitt eget förslag.

Beslutsunderlag

Motion 13-2025 - Inför tillitbaserad hemtjänst i Umeå kommun
Yttrande 2025-03-31

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2025-05-23

Beredningsansvariga

Kerstin Bergsten, verksamhetsutvecklare

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2025-03-26

Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Det brukar talas om två motsatta sätt att organisera hemtjänsten, där minutstyrd hemtjänst ställs mot tillitsbaserad hemtjänst. I Umeå kommun är hemtjänsten i hög grad minutstyrd, vilket till viss del kan härledas till det valfrihetssystem som kommunen tillämpar. Umeå kommun valde 2009 att börja tillämpa lagen om valfrihet (LOV) i hemtjänsten vilket ledde till att ett stort antal privata aktörer etablerade sig lokalt. Med denna ökade privatisering behövdes det också tydliga modeller för ersättning baserat på tidsåtgång för insatser. För att öka kommunens kontroll över tid och ersättningar för insatser har det skett en successiv åtstramning av både den privata och kommunala verksamheten. En del i detta har varit den skärpta följsamheten till schabloner vid utförandet av insatser i den kommunala hemtjänsten, och vid ersättningen till de privata bolagen, vilket har lett till en allt striktare minutstyrning. Det dras nu till sin spets genom införandet av det digitala planeringsverktyget Intraphone. Genom Intraphone kan personalens besök följas noggrant och tidsåtgången för varje insats mätas på minutnivå.

Fördelarna med minutstyrning är att kommunen får en hög grad av kontroll och precision i hur man kan planera insatser för att maximera effektiviteten. Men det kommer också med nackdelar. Fackförbundet Kommunal är en av de samhällsaktörer som länge varit kritiska. De menar att minutstyrningen leder till ökad arbetsbelastning för personalen, tajtare scheman, mindre tid hos brukare, samvetsstress och minskad yrkesstolthet för de anställda. För den enskilde riskerar individuella behov att överskuggas av ekonomiska ramar och begränsningar. Dessa negativa effekter har lett till att flera kommuner väljer att minska detaljstyrningen. I Göteborg har ett flertal anmälningar till Arbetsmiljöverket för ökad stress och ohälsa lett till att de överger minutstyrningen i hemtjänsten.

Tillitsbaserad hemtjänst betraktas av många som ett mer hållbart alternativ till minutstyrningen. Till skillnad från nuvarande system med hårt styrda ersättningsmodeller och kontrollapparater bygger den tillitsbaserade hemtjänsten på att hemtjänstpersonalen tillsammans med brukaren utformar insatserna efter den enskildes behov. Tidsåtgången och ersättningen för besöken blir då baserade på verkligheten istället för generaliserade schabloner. Genom detta ömsesidiga arbete kan man ta vara på professionens kunskaper såväl som den enskildes behov och önskemål.

Genom införandet av LOV så har möjligheten till ett införande av tillitsbaserad hemtjänst varit begränsad. Den hårda konkurrensen och aktiebolagsformens vinstintressen är i sin grund oförenlig med ett tillitsbaserat system. I skrivande stund föreslås det dock ett skifte av valfrihetssystem i hemtjänsten från LOV till LOU. Detta ser vi som en nödvändig förutsättning, och vi föreslår därför att arbetet påbörjas med en övergång från minutstyrning till tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun.

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Liv Zetterberg
Rebecca Sellstedt
Vänsterpartiet

Kommunfullmäktige

Motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Vänsterpartiet har i en motion till kommunfullmäktige yrkat på att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Individ- och familjenämndens yttrande

Individ- och familjenämnden uppfattar motionen som att den gäller den kommunal (offentlig) hemtjänst. Den kommunala (offentliga) hemtjänsten är en av de utförare som den enskilde kan välja enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och som tillämpas i Umeå kommun.

Hemtjänsten är en av individ- och familjenämndens verksamheter och där omsorgspersonal har den direkta, nära, kontakten med omsorgstagare. Andra verksamheter är bl. a personlig assistans, dagligverksamhet, bostäder med särskild service, hälso- och sjukvård, boendestöd, familjebehandling.

Tillitsdelegationen definierar tillitsbaserad styrning och ledning som *"styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren"* (SOU 2018:47 sid 22) Så som individ- och familjenämnden ser det innefattar detta bl. a. vikten av att chef och medarbetare, på alla nivåer, har utrymme för att träffas och lära känna varandra, så att de kan bygga upp en tillit mellan varandra. Det är inte bara chef som ska ha tillit till medarbetaren, medarbetaren behöver känna tillit till chefen för att kunna, vilja och våga hjälpa den enskilde.

Tillitsdelegationen har även haft i uppdrag¹ att undersöka olika ersättningsmodellers styrande effekter och på vilket sätt ersättningsmodeller tydligare kan främja en bred och allsidig kvalitetsutveckling och effektivitet samt om möjligt föreslå hur sådana modeller kan formas. I huvudbetänkande lyfter Tillitsdelegationen (SOU 2018:47 sid 21) fram att *”...det är svårt att fullt ut separera en analys av ersättningsmodeller, som endast är en del av den samlade styrningen. Vilka effekter som ersättningsmodeller ger i verksamheterna är avhängigt den övriga styrningen. Lagar och regler, ekonomistyrning, prestationsstyrning och normstyrningen i form av ledarskap, värdegrund och kultur ger styrsignaler som tillsammans samverkar och påverkar varandra.”*

Det verkar inte finnas sett särskilt system eller en särskild definition på vad som är minutstyrning. Minutstyrning beskrivs dock ofta som en styrmodell av hemtjänst där det i minuter anges vilken tid varje insats får ta. Beräkningen av minuter är inte sällan även en grund till den avgift som den enskilde har för sin hemtjänst. Det är också ett sätt för ansvarig verksamhet att ha kontroll över resurser och kostnader.

Schablontid per insatstyp i Umeå kommun är fast, d v s insatsen kan ta längre eller kortare tid att utföra än vad schablonen anger men ersättningen till hemtjänstutföraren blir den samma. Den enskildes hemtjänstavgift ligger inom nivån som motsvarar schablontid/er för de insatser som utförs hos den enskilde.

Beslut om hemtjänst fattas av biståndshandläggaren (på delegation av nämnden). Ett beslut anger *vad* den enskilde beviljas, det ska inte råda någon tvekan för den enskilde vad denne har blivit beviljad och har rätt till. I uppdraget som handläggaren överlämnar till hemtjänstutföraren anges övergripande målsättning med beviljade insatser. Det är den fasta omsorgskontakten som tillsammans med den enskilde/och eller dennes anhörige planerar (genomförandeplan) *hur* insatserna ska utföras². Det är en planering som bygger på respekten för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planeringen beskriver hur beslutad insats praktiskt ska genomföras för den enskilde. De övergripande målen bryts ner till delmål, kortsiktiga mål i vardagen. Planeringen används i samband med pågående insatser samt vid uppföljning och utvärdering av den enskildes behov. Planen revideras vid behov eller minst en gång per år. Genomförandeplan

¹ Jakten på den perfekta ersättningsmodellen. Vad händer med medarbetarnas handlingsutrymme. SOU 2017:56

² 6 kap. 2 § SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

upprättas oberoende av ersättningsmodell och verktyg/det sätt hemtjänsten planerar och lägger schema. Planen är en del i att kvalitetssäkra att den enskilde får sina behov tillgodosedda så som denne önskar, så långt det är möjligt, enligt beslutet om hemtjänst.

IntraPhone är en IT-tjänst för planering och kvalitetssäkring (t. ex för registrering om insats är utförd eller inte och anledning till att insatsen inte utförts) inom hemtjänsten. IntraPhone är integrerad med TimeCare (MultiAccess) vilket innebär att personal inklusive personalschema som lagts in i TimeCare (MultiAccess) överförs till IntraPhone. IntraPhone är inte infört hos stöd och omsorgsförvaltningen men förstudie är pågående.

Under de närmaste åren står stöd och omsorg inför flera omfattande utmaningar så som kompetensförsörjning, ekonomiska effektiviseringar och omställning i förhållande till ny socialtjänstlag (SoL).

En tillitsbaserad styrning och ledning handlar om kultur och arbetssätt, samverkan och helhetsperspektiv och bygger på tillitsfulla relationer samt att medarbetarna kan, vill och vågar hjälpa den enskilde, vilket samtliga verksamhet- och beslutsnivåer berörs av. En tillitsbaserad styrning och ledning bör genomsyra hela stöd och omsorg.

Det går inte heller att bortse från att även avgiftsmodellen för den enskilde bör ses över i samband med utredning om förutsättningar för en tillitsbaserad hemtjänst.

Stöd och omsorg anser att det i dagsläget inte är aktuellt, inte finns utrymme till, att genomföra utredning om förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därmed inte heller aktuellt att formulera ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Stöd och omsorgsförvaltningen föreslår att yrkandet avslås i sin helhet.

Källor

Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn. Huvudbetänkande av Tillitsdelegationen. SOU 2018:47

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Ulrika Gustafsson
Kvalitetschef

Kommunfullmäktige

Yttrande över Motion 13/2025 - Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun

Vänsterpartiet har i en motion till kommunfullmäktige yrkat på att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Äldrenämndens yttrande

Äldreomsorgen uppfattar motionen som att den gäller den kommunala (offentliga) hemtjänsten. Den kommunala (offentliga) hemtjänsten är en av de utförare som den enskilde kan välja enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) och som tillämpas i Umeå kommun.

Hemtjänsten är en av äldreomsorgens verksamheter och där omsorgspersonal har den direkta, nära, kontakten med omsorgstagare. Andra verksamheter är bl. a dagverksamhet, vård- och omsorgsboende, hälso- och sjukvård, anhörigkonsulenter och Seniortorget.

Tillitsdelegationen definierar **tillitsbaserad styrning och ledning** som *”styrning, kultur och arbetssätt med fokus på verksamhetens syfte och medborgarens behov, där varje beslutsnivå aktivt verkar för att stimulera samverkan och helhetsperspektiv, bygga tillitsfulla relationer samt säkerställa att medarbetaren kan, vill och vågar hjälpa medborgaren”* (SOU 2018:47 sid 22) Så som äldreomsorgen ser det innefattar detta bl. a. vikten av att chef och medarbetare, på alla nivåer, har utrymme för att träffas och lära känna varandra, så att de kan bygga upp en tillit mellan varandra. Det är inte bara chef som ska ha tillit till medarbetaren, medarbetaren behöver känna tillit till chefen för att kunna, vilja och våga hjälpa den enskilde.

Tillitsdelegationen har även haft i uppdrag¹ att undersöka olika **ersättningsmodellers** styrande effekter och på vilket sätt ersättningsmodeller tydligare kan främja en bred och allsidig kvalitetsutveckling och effektivitet samt om möjligt föreslå hur sådana modeller kan formas. I huvudbetänkande lyfter Tillitsdelegationen (SOU 2018:47 sid 21) fram att "...det är svårt att fullt ut separera en analys av ersättningsmodeller, som endast är en del av den samlade styrningen. Vilka effekter som ersättningsmodeller ger i verksamheterna är avhängigt den övriga styrningen. Lagar och regler, ekonomistyrning, prestationsstyrning och normstyrningen i form av ledarskap, värdegrund och kultur ger styrsignaler som tillsammans samverkar och påverkar varandra."

Det verkar inte finnas sett särskilt system eller en särskild definition på vad som är minutstyrning. Minutstyrning beskrivs dock ofta som en styrmodell av hemtjänst där det i minuter anges vilken tid varje insats får ta. Beräkningen av minuter är inte sällan även en grund till den avgift som den enskilde har för sin hemtjänst. Det är också ett sätt för ansvarig verksamhet att ha kontroll över resurser och kostnader.

Schablontid per insatstyp i Umeå kommun är fast, d v s insatsen kan ta längre eller kortare tid att utföra än vad schablonen anger men ersättningen till hemtjänstutföraren blir den samma. Den enskildes hemtjänstavgift ligger inom nivån som motsvarar schablontid/er för de insatser som utförs hos den enskilde.

Beslut om hemtjänst fattas av biståndshandläggaren (på delegation av nämnden). Ett beslut anger vad den enskilde beviljas, det ska inte råda någon tvekan för den enskilde vad denne har blivit beviljad och har rätt till. I uppdraget som handläggaren överlämnar till hemtjänstutföraren anges övergripande målsättning med beviljade insatser. Det är den fasta omsorgskontakten (undersköterska i hemtjänsten) som tillsammans med den enskilde/och eller dennes anhörige planerar (genomförandeplan) hur insatserna ska utföras². Det är en planering som bygger på respekten för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planeringen beskriver hur beslutad insats praktiskt ska genomföras för den enskilde. De övergripande målen bryts ner till delmål, kortsiktiga mål i vardagen. Planeringen används i samband med pågående insatser samt vid uppföljning och utvärdering av den enskildes behov. Planen revideras vid behov eller minst en gång per år. Genomförandeplan upprättas oberoende

¹ Jaktén på den perfekta ersättningsmodellen. Vad händer med medarbetarnas handlingsutrymme. SOU 2017:56

² 6 kap. 2 § SOSFS 2014:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS

av ersättningsmodell och verktyg/det sätt hemtjänsten planerar och lägger schema. Planen är en del i att kvalitetssäkra att den enskilde får sina behov tillgodosedda så som denne önskar, så långt det är möjligt, enligt beslutet om hemtjänst.

IntraPhone är en IT-tjänst för planering och kvalitetssäkring (t. ex för registrering om insats är utförd eller inte och anledning till att insatsen inte utförts) inom hemtjänsten. IntraPhone är integrerad med TimeCare (MultiAccess) vilket innebär att personal inklusive personalschema som lagts in i TimeCare (MultiAccess) överförs till IntraPhone.

Under det närmaste året är äldreomsorgen involverad i flera mindre och större omställningar bl. a. ny socialtjänstlag (SoL), översyn av eventuellt införande av s.k. ej behovsprövade insatser samt s.k. flexibla biståndsbeslut, ny IT-tjänst som används i samband med utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, införande och implementering av IntraPhone och införande av äldreomsorg som intraprenad i Taveljöområdet.

En tillitsbaserad styrning och ledning handlar om kultur och arbetssätt, samverkan och helhetsperspektiv och bygger på tillitsfulla relationer samt att medarbetarna kan, vill och vågar hjälpa den enskilde, vilket samtliga verksamhet- och beslutsnivåer berörs av. En tillitsbaserad styrning och ledning bör genomsyra hela äldreomsorgen.

Det går inte heller att bortse från att även avgiftsmodellen för den enskilde bör ses över i samband med utredning om förutsättningar för en tillitsbaserad hemtjänst.

Äldreomsorgen anser att det i dagsläget inte är aktuellt, inte finns utrymme till, att genomföra utredning om förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därmed inte heller aktuellt att formulera ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Äldreomsorgsförvaltningen föreslår att yrkandet avslås i sin helhet.

Källor

Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn. Huvudbetänkande av Tillitsdelegationen. SOU 2018:47

Pernilla Henriksson
Äldreomsorgsdirektör

Anna Karlander
Kanslichef

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

§ 31

Diariennr: KS-2025/00344

Motion 13/2025: Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun; Liv Zetterberg (V) och Rebecca Sellstedt (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med äldrenämndens och individ- och familjenämndens yttrande.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår att *Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.*

Individ- och familjenämnden samt äldrenämnden har yttrat sig på motionen. De redogör i sina yttranden för hur hemtjänst fungerar idag i Umeå kommun och föreslår avslag med hänvisning till att det i dagsläget inte är aktuellt eller finns utrymme till att genomföra den föreslagna utredningen.

Beslutsunderlag

Motion 13/2025

Äldrenämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Jämställdhetsutskottets yttrande

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Bore Sköld (V) – Bifall till motionen.

Anders Ågren (M), Tomas Wennström (S) och Mattias Larsson (C) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen).

Bore Sköld (V) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

IFN

ÄN

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

§ 35

Diariennr: KS-2025/00344

Motion 13/2025: Inför tillitsbaserad hemtjänst i Umeå kommun; Liv Zetterberg (V) och Rebecca Sellstedt (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen i enlighet med äldrenämndens och individ- och familjenämndens yttrande.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Vänsterpartiet har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår;

- att Umeå kommun utreder förutsättningar för ett skifte till tillitsbaserad kommunal hemtjänst och därefter formulerar ett förslag till införande av detta för beslut i kommunfullmäktige.

Individ- och familjenämnden samt äldrenämnden har yttrat sig på motionen. De redogör i sina yttranden för hur hemtjänst fungerar idag i Umeå kommun och föreslår avslag med hänvisning till att det i dagsläget inte är aktuellt eller finns utrymme till att genomföra den föreslagna utredningen.

Beslutsunderlag

Motion 13/2025

Äldrenämndens yttrande

Individ- och familjenämndens yttrande

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

Jämställdhetsutskottets yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Bore Sköld (V) – Bifall till motionen.

Anders Ågren (M), Tomas Wennström (S) och Mattias Larsson (C) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

IFN

ÄN

Tjänsteskrivelse

2025-12-19

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2025/00417

Motion 14/2025: Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L) och Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att motionen ska anses besvarad i enlighet med gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens och för- och grundskolenämndens yttranden.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.
- Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
- Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
- Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Skolnämnderna har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad. Nämnderna hänvisar till att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i verksamhetsplan för 2026 uppdragit till förvaltningen *att i samverkan med berörda aktörer implementera SAO-modellen i Umeå*. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kommer att initiera arbetet under 2026

Beslutsunderlag

Motion 14/2025

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2025/00417

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

GVN

FGN

Elin Pietroni
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-12-18

§ 99

Diariennr: SK-2025/00292

Motion (L) 14/2025 - Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun

Beslut

För- och grundskolenämnden beslutar att ställa sig bakom yttrandet nedan och föreslår kommunfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Reservation

Moderaterna till förmån för motionen

Ärendebeskrivning

För- och grundskolenämnden har, tillsammans med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, fått i uppdrag att besvara motion (L) 14/2025 ”Inför SAO – Studiemotiverande arbetslivsorientering i Umeå kommun”.

Motionen lyfter fram att motivationen för unga i skolan minskar och att utanförskapet riskerar att öka. Motionen föreslår därför att det behövs nya och konkreta insatser som kombinerar utbildning, arbetslivserfarenhet och ansvarstagande. Motionen lyfter fram en modell i Sundsvall som uppvisar lovande resultat. Den föreslagna anställningsmodellen, Studiemotiverande arbetslivsorientering (SAO), är utvecklad av Nästa generation Sverige (NGS). Målet är att ge ungdomar i utanförskapsområden möjlighet till avlönade jobb redan på högstadiet och innebär att elever, främst i årskurs 8, får ett avlönat, anpassat deltidsarbete (cirka två timmar/vecka) integrerat i skolgången som ersätter dagens Prao-verksamhet.

Mot bakgrund av detta yrkar motionen att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-12-18

2. Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
3. Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
4. Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Yttrande

Grundskolan i Umeå kommun arbetar enligt modell för modern arbetslivsorientering (MOA). SAO-modellen som motionen hänvisar till har under våren 2025 startats upp som pilotverksamhet i Sundsvall och i Upplands Väsby. Det finns i nuläget ingen utvärdering av pilotverksamheten att ta del av.

Kommunfullmäktige har i *Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029* (Dnr: 2024/00433) avsatt 0,5 miljoner till ungdomsjobb inom Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens tilldelade budgetram. Med anledning av detta beslut i kommunfullmäktige innehåller gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamhetsplan för 2026 ett specifikt uppdrag till sin förvaltning *att i samverkan med berörda aktörer implementera SAO-modellen i Umeå*. Genomförandet förutsätter en nära samverkan med för- och grundskolenämndens förvaltning och förvaltningarna kommer därför tillsammans utarbeta hur insatsen ska se ut.

Ansvar för att leda och samordna detta arbete ligger hos gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och därefter rapporteras utfall och identifierade lärdomar till respektive nämnder. Mot denna bakgrund bedömer för- och grundskolenämnden att motionen ska anses besvarad.

Beredningsansvariga

Lina Gullbrand, skolstrateg

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, märk ämnesraden med diarienummer KS-2025/00417

Yrkanden

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun

För- och grundskolenämnden

Protokollsutdrag

2025-12-18

Moderaterna för bifall till motionen

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Maria (-)(L) för bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Propositionsordning

Ordföranden prövar bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Reservation

Moderaterna till förmånen till motionen

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-12-17

§ 127

Diariennr: SK-2025/00292

Yttrande på motion (L) 14/2025 - Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun

Beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom yttrandet enligt nedan och därmed föreslå kommunfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Vidare beslutar nämnden att ärendet förklaras omedelbart justerat.

Reservation

Anders Norqvist (L) till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har, tillsammans med för- och grundskolenämnden, erhållit motion (L) 14/2025 – Inför SAO – Studiemotiverande arbetslivsorientering i Umeå kommun – på remiss. Motionen lyfter fram behovet av konkreta insatser för att motverka ungas minskade studiemotivation och risk för utanförskap. Motionärerna föreslår att skolan kompletteras med arbetssätt som kombinerar utbildning med verklig arbetslivserfarenhet. Den föreslagna anställningsmodellen, Studiemotiverande arbetslivsorientering (SAO), utvecklad av Nästa generation Sverige (NGS), innebär att elever, främst i årskurs 8, får ett avlönat, anpassat deltidsarbete (cirka två timmar/vecka) integrerat i skolgången. Motionärerna hänvisar till positiva erfarenheter från Sundsvalls kommun.

Mot bakgrund av detta yrkar motionärerna att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag2025-12-17

2. Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
3. Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
4. Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Yttrande

Kommunfullmäktige har i *Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027–2029* (Dnr: 2024/00433) avsatt 0,5 milj till ungdomsjobb. Med anledning av det beslutet har gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i verksamhetsplan för 2026 inkluderat ett specifikt uppdrag till förvaltningen att i samverkan med berörda aktörer implementera SAO-modellen i Umeå. Genomförandet förutsätter en nära samverkan med för- och grundskolenämnden. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kommer att initiera arbetet under 2026 och därefter rapportera utfall och identifierade lärdomar till nämnden. Mot denna bakgrund bedömer nämnden att motionen anses besvarad.

Beslutsunderlag

Bilaga: Motion - Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun (L) 14/2025

Beredningsansvarig

Anna Persson, utbildningsstrateg

Yrkanden

Socialdemokraterna och Miljöpartiet för bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Liberalerna för bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden prövar bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Umeå kommun

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Protokollsutdrag

2025-12-17

Reservation

Anders Norqvist (L) till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, diarienummer: KS-2025/00417

Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun

Unga i Sverige står inför en verklighet där motivationen i skolan minskar och utanförskapet riskerar att öka vilket vi också vet sker i Umeå kommun. För att bryta denna negativa trend krävs nya och konkreta insatser som kombinerar utbildning, arbetslivserfarenhet och ansvarstagande.

Det ideella initiativet Nästa generation Sverige har i dialog med skolor, studievägledare, många engagerade arbetsgivare och arbetsmarknadens parter – utvecklat en anställningsmodell som gör det möjligt för fler unga att söka och få ett första, avlönat jobb inom ramen för skolundervisningen, redan i högstadiet. Anställningsmodellen kallas Studiemotiverande Arbetslivsorientering (SAO) och är ett innovativt alternativ till den traditionella PRAO:n. Bland annat i Sundsvall har modellen nyligen implementerats där elever i årskurs 8 ges möjlighet att arbeta två timmar i veckan med riktiga, anpassade arbetsuppgifter, mot ersättning – i samverkan mellan skola, näringsliv och ideella aktörer. Detta ger dem inte bara praktisk erfarenhet och en första kontakt med arbetslivet, utan även ett konkret incitament att förbättra sin skolnärvaro och framtidstro.

Resultaten från Sundsvall är lovande. Lärare och rektorer rapporterar om markant ökad närvaro, förbättrad motivation och minskat stök i skolan. Modellen skapar tillit, ansvarstagande och en känsla av sammanhang – tre faktorer som stärker individens möjligheter att forma sin egen framtid.

Att testa SAO inom Umeå kommun skulle vara intressant och kan förmodligen vara ett viktigt bidrag inom ramen för att Umeå växer tryggt och säkert. Inom Umeå växer tryggt och säkert finns ett redan fint uppbyggt samarbete med näringsliv och ideella aktörer, således bör SAO vara genomförbart.

Därför yrkar Liberalerna att kommunfullmäktige beslutar:

1. Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.
2. Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
3. Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
4. Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Hanna Lundin Jernberg, gruppledare
Anders Norqvist, skolpolitisk talesperson

2025-04-14

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

§ 32

Diariennr: KS-2025/00417

Motion 14/2025: Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L) och Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att motionen ska anses besvarad i enlighet med gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens och för- och grundskolenämndens yttranden.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.
- Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
- Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
- Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Skolnämnderna har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad. Nämnderna hänvisar till att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i verksamhetsplan för 2026 uppdragit till förvaltningen att *i samverkan med berörda aktörer implementera SAO-modellen i Umeå*. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kommer att initiera arbetet under 2026

Beslutsunderlag

Motion 14/2025

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande
För- och grundskolenämndens yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Moa Brydsten (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att anse motionen besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut.

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt näringslivs- och arbetsutskottets förslag att anse motionen besvarad.

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

GVN

FGN

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

§ 36

Diariennr: KS-2025/00417

Motion 14/2025: Inför SAO - Studiemotiverande arbetslivsorientering - i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L) och Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att motionen ska anses besvarad i enlighet med gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens och för- och grundskolenämndens yttranden.

Ärendebeskrivning

Liberalerna har anmält rubricerad motion till kommunfullmäktige och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

- Att kommunen ska utreda hur en pilotverksamhet enligt SAO-modellen i utvalda skolor i kommunen skulle kunna se ut.
- Att kommunen ska ta initiativ till att skapa partnerskap med lokala företag, organisationer och ideella aktörer som arbetsgivare inom ramen för SAO.
- Att pilotprojektet utvärderas efter ett år med fokus på skolnärvaro, studiemotivation och arbetslivserfarenhet.
- Att en långsiktig plan tas fram för hur SAO kan implementeras som en permanent del av arbetslivsorienteringen i Umeås grundskolor.

Skolnämnderna har yttrat sig och föreslår att motionen ska anses besvarad. Nämnderna hänvisar till att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har i verksamhetsplan för 2026 uppdragit till förvaltningen att *i samverkan med berörda aktörer implementera SAO-modellen i Umeå*. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen kommer att initiera arbetet under 2026

Beslutsunderlag

Motion 14/2025

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2026-01-20

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens yttrande

För- och grundskolenämndens yttrande

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Moa Brydsten (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att anse motionen besvarad).

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden konstaterar att det endast finns ett förslag till beslut.

Näringslivs- och arbetsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att anse motionen besvarad.

Beslutet ska skickas till

Motionärerna

GVN

FGN

Tjänsteskrivelse

2026-01-20

Kommunstyrelsens
planeringsutskott

Diariennr: KS-2026/00036

Exploateringsavtal Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna exploateringsavtal med Åke Gustavsson gällande Sörmjölle 3:40 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

En ny detaljplan för del av fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Umeå kommun (BN-2017/00028) har upprättats och ska upp för antagande i kommunfullmäktige. Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av fastigheter för bostadsändamål, och därtill nödvändig infrastruktur, som anpassas till omgivningen och landskapet.

Detaljplanen möjliggör för att avstycka 12 fastigheter för småhusbebyggelse. För allmänna anläggningar inom planområdet är huvudmannaskapet enskilt.

Exploateringsavtalet är tecknat för att reglera genomförandet av detaljplanen. Exploateringsavtalet innebär i stora drag att exploatören åtar sig att bygga ut en ny lokalgata i området med tillhörande anordningar för avvattnings och belysning samt bilda samfällighetsförening och gemensamhetsanläggning för gemensamma anläggningar inom detaljplanen. Exploatören ansvarar för att ansöka om och bekosta erforderliga förrättningar som behövs för att genomföra detaljplanen.

För exploatörens åtagande att bygga lokalgatan i området har Mark och exploatering inhämtat en säkerhet från exploatören. Säkerheten motsvarar kommunens beräknade kostnad för utbyggnaden ifall exploatören av någon anledning inte fullgör sitt åtagande.

Beslutsunderlag

Exploateringsavtal
Översiktskarta

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00036

Beredningsansvariga

Helen Nilsson, Mark och exploatering

Andrea Gidlund, Mark och exploatering

Beslutet ska skickas till

Andrea Gidlund, Mark och exploatering

Sarah Lundgren, Mark och exploatering

Helen Nilsson
Mark- och exploateringsdirektör

Andrea Gidlund
Mark- och
exploateringsingenjör

Exploateringsavtal

för genomförande av detaljplan BN-2017/00028 gällande Sörmjölle 3:40 i Umeå kommun.

PARTER

Umeå kommun (org.nr. 212000–2627)

Mark och exploatering

901 84 Umeå

nedan kallad *Kommunen*

Åke Gustavsson (19410925-8816)

Skärvstensgatan 28, lgh 1501

90656 Umeå

nedan kallad *Exploatören*

BAKGRUND OCH SYFTE

Detta avtal, fortsättningsvis *Exploateringsavtalet*, är upprättat för att säkerställa genomförandet av detaljplan för fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Umeå kommun (*BN-2017/00028*), nedan kallad *Detaljplanen*, se plankarta i bilaga 1.

Syftet med Detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av fastigheter för bostadsändamål som anpassas till omgivningen och landskapet. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Syftet med Exploateringsavtalet är ett effektivt och ändamålsenligt genomförande av Detaljplanen. Exploateringsavtalet innebär i stora drag att Exploatören åtar sig att bygga ut en ny lokalgata samt bilda samfällighetsförening och gemensamhetsanläggning för gemensamma anläggningar inom Detaljplanen.

Detaljplanen har varit ute på samråd och granskning, och ska upp för antagande i kommunfullmäktige i Umeå kommun.

§ 1 DETALJPLAN OCH TIDIGARE AVTAL

§ 1.1 Exploateringsområde

Avtalet avser exploatering inom området som planläggs i Detaljplanen, vilket utgörs av del av fastigheten Sörmjölle 3:40. Detta område kallas fortsättningsvis för *Exploateringsområdet*.

Exploatören avser att inom Exploateringsområdet avstycka och sälja 12 fastigheter, fortsättningsvis *Tomter*, för bostadsändamål. De som förvärvar en Tomt inom planområdet kallas fortsättningsvis *Kunder*.

§ 1.2 Tidigare avtal

Planavtal har tecknats mellan Umeå kommun, Detaljplanering, och Exploatören.

§ 2 LANTMÄTERIÅTGÄRDER

§ 2.1 Fastighetsbildning

Exploatören ansvarar för att ansöka om och bekosta erforderliga förrättningar som behövs för att genomföra Detaljplanen hos Lantmäterimyndigheten i Umeå kommun.

§ 2.2 Gemensamhetsanläggningar

I Detaljplanen är huvudmannaskapet för allmän plats enskilt. Detta innebär att gemensamhetsanläggning och samfällighetsförening ska bildas för lokalgata, naturmark och eventuell avloppslösning.

Om Exploatören väljer att anlägga en avloppslösning för fler än ett hushåll då området byggs ut ska Exploatören ansöka om inrättande av gemensamhetsanläggningar för dessa samt svara för dess förrättningskostnader.

Vid inrättande av gemensamhetsanläggning ska markområde inom Exploateringsområdet och därpå utförda anläggningar enligt §§ 3–4 i Exploateringsavtalet utan ersättning upplåtas till gemensamhetsanläggning. Exploatören ska tillse att en samfällighetsförening bildas för förvaltande av gemensamhetsanläggningen. Samfällighetsförening ska överta gemensamhetsanläggning först när slutbesiktning enligt § 6.1 utförts och godkänts. Vid överlämnande av ansvaret till samfälligheten får anläggningarna inte vara belånade och de ska vara tagna i drift. Fram till dess att övertagande skett ansvarar Exploatören för drift och underhåll.

§ 3 UTFÖRANDE OCH BEKOSTANDE AV ALLMÄNNA ANLÄGGNINGAR

§ 3.1 Allmän plats med enskilt huvudmannaskap

Lokalgata

Exploatören ansvarar för och bekostar utförande av lokalgata enligt Trafikverkets anvisningar *Projektering och byggande av enskilda vägar (2021:089)*. Se även § 4.2 Avfallshantering. Till gatan hör också anordningar för dess avvattning i form av brunnar, ledningar, trummor, diken samt gatubelysning. Utförande av gatubelysning skall ske enligt Trafikverkets regler, VGU. Avsteg från ovan nämnda krav kan medges efter godkännande av Kommunen genom Gator och parker.

Anläggningsarbetena ska samordnas med ledningar. Exploatören ansvarar för att i god tid innan arbete ska påbörjas kontakta berörda ledningsägare.

Exploatören ansvarar för att Kommunen genom Gator och Parker ska få ta del av projekteringshandlingarna som skall ligga till grund för utförandet för att ha möjlighet att kontrollera att handlingarna uppfyller kraven enligt Exploateringsavtalet innan anläggningsarbetena påbörjas. Denna kontroll innebär inte att Kommunen övertar något ansvar för innehållet i handlingarna.

För anslutning till väg 522 ska Exploatören ansöka om tillstånd hos Trafikverket.

§ 4 UTFÖRANDE OCH BEKOSTANDE AV ÖVRIGA ANLÄGGNINGAR

§ 4.1 Enskild avloppsanläggning

För Exploateringsområdet har en VA-utredning tagits fram (Sigma Civil, 2024). Utredningen ger förslag på enskild lösning för respektive Tomt samt en gemensam avloppslösning i en gemensamhetsanläggning. Vid val och utförande av avloppslösning ska Exploatören förhålla sig till framtagna VA-utredning.

Om Exploatören utför och iordningställer en avloppslösning innan försäljning av Tomter ska Exploatören inhämta nödvändiga tillstånd för anläggandet av avloppsanläggningen hos Kommunens Miljö- och hälsoskyddsnämnd i enlighet med Miljöbalken.

Om Exploatören väljer att anlägga enskilda brunnar innan försäljning av Tomterna ska Exploatören utföra dessa i enlighet med gällande vägledning för att borra brunn (Normbrunn) från SGU.

Anlägger Exploatören en avloppsanläggning för fler än ett hushåll ska Exploatören utan vederlag överlämna avloppsanläggningen till en för ändamålet bildad gemensamhetsanläggning i enlighet med § 2.2. Till dess överlämning skett ansvarar Exploatören för drift och underhåll av anläggningen.

Exploatören ansvarar för att upplysa Kunden om eventuell avloppsanläggning vid försäljning av Tomt. Exploatören ska säkerställa att Kunden är införstådd i dennes ansvar för avloppsanläggningen framgent.

I det fall Kunden ska anlägga en egen avloppsanläggning efter köp av Tomt ansvarar Exploatören för att upplysa Kund om dennes ansvar vid anläggande av denna. Exploatören ska säkerställa att VA-utredningen följs.

§ 4.2 Avfallshantering

Lokalgata och vändplan ska anläggas så att de uppfyller Vakins gällande anvisningar för ny- och ombyggnad av plats för avfallshämtning (NOA).

§ 4.3 Ledningar och anläggningar för el

Exploatören ska i samråd med ledningsägare svara för samordning av ledningsdragning.

Anslutningsavgifter ska erläggas för ledningar och anläggningar för el enligt gällande taxa vid tidpunkten för anvisning av förbindelsepunkt.

Om befintlig luftledning som löper genom Exploateringsområdet i öst-västlig riktning grävs ner bekostas detta av Exploatören.

Exploatören ska utan ersättning upplåta/överlåta mark inom Exploateringsområdet för Umeå Energi AB:s rätt att anlägga och för all framtid bibehålla nya anläggningar som anläggs för exploateringen.

Upplåtelser och överlåtelser regleras genom särskilt avtal, som i samband med avstyckningen av Tomterna säkerställs med servitut, ledningsrätt eller äganderätt.

§ 5 VILLKOR UNDER BYGGTIDEN/GENOMFÖRANDE

§ 5.1 Tidplan

Lokalgata, naturmark och eventuell avloppslösning ska utföras i sådan takt att anläggningarna på ett tillfredsställande sätt kan tjäna bebyggelsen inom Exploateringsområdet.

§ 5.2 Markföroreningar

Exploatören ansvarar för eventuella kompletterande markmiljöutredningar samt har kostnadsansvaret för sanering av de eventuella markföroreningar som erfordras för genomförande av Detaljplanen.

§ 5.3 Fornlämningar

Om fornlämningar påträffas i samband med utbyggnad av kvarters- eller allmän platsmark, ansvarar Exploatören för anmälan till länsstyrelsen och bekostar de åtgärder som krävs.

§ 5.4 Byggtrafik och störningar

Byggtrafik till och från Exploateringsområdet ska ske så att störningar begränsas i möjligaste mån.

De Kunder som har behov av att nyttja anläggningar enligt § 3, innan övertagande enligt § 2.2 har skett, för exempelvis byggtransporter eller tillfart till Tomt, har rätt till det.

Exploatören är medveten om att Kunder har ansvar för åtgärdande av skador hänförliga till deras transporter. För att undvika tvister om skador på anläggning som kan uppkomma i samband med att Kund uppför byggnad på Tomt, uppmanas Exploatören att dokumentera anläggningens skick före och efter Kunds byggtransporter, samt att upplysa Kunder om deras ansvar för åtgärdande av skador som deras transporter orsakar.

§ 6 FULLFÖLJD AV AVTAL

§ 6.1 Anmälningsplikt, kontroll m.m.

Exploatören ska skriftligt meddela Kommunen senast två (2) veckor innan arbete enligt § 3 startar.

Exploatören eller dess entreprenör ska ha en kontrollplan som ska redovisas innan arbetet startar och överlämnas ifylld till besiktningsförrättaren och Kommunen vid slutbesiktningen. Kommunen får utöva den kontroll över de allmänna anläggningsarbetena som Kommunen finner lämplig. Kontrollen genomförs av Kommunen genom Gator och parker.

Slutbesiktning av dessa anläggningar ska ske när anläggningarna färdigställts. Till besiktning ska samfällighetsförening bildad enligt §2.2 och Kommunen kallas av Exploatören. Besiktningsförrättare utses av Exploatören i samråd med Kommunen genom Gator och parker. Ersättning till besiktningsförrättare betalas av Exploatören.

Beträffande kontroll, besiktning och garantiansvar gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som föreskrivits i Allmänna bestämmelser (AB04/ABT06).

Exploatören svarar för att relationshandlingar upprättas. Relationshandlingar ska omfatta allmän platsmark och utföras av sakkunnig. Relationshandlingarna ska överlämnas till samfällighetsföreningen och Kommunen genom Gator och parker utan ersättning senast vid slutbesiktning av Exploateringsområdet. Handlingarna ska följa Umeå kommuns koordinatsystem och format så att de lätt kan inordnas i den digitala primär databasen.

§ 6.2 Säkerhet

Exploatören har ett ekonomiskt åtagande att bygga lokalgatan. Exploatören ska för detta åtagande ställa en säkerhet i form av spärrat bankkonto eller bankgaranti till ett belopp om enmiljontvåhundra tusen (1 200 000) kronor. Säkerheten ska överlämnas till Kommunen i samband med Exploatörens undertecknande av detta avtal. Exploatören äger rätt att återfå eller växla ställd säkerhet mot ny, uppgående till belopp motsvarande återstående skyldigheter, i takt med utförande av arbeten enligt detta avtal.

§ 6.3 Påföljd vid bristande utförande

Om Exploatören inte rätteligen fullgör de åtaganden som avtalats är Kommunen behörig att i Exploatörens ställe utföra vad som brister, varvid Exploatören blir skyldig att betala kostnaderna härför samt att svara för de merkostnader som Kommunen förorsakats. Kommunen äger därvid rätt att utan Exploatörens hörande ta i anspråk den säkerhet som framgår av § 6.2. Exploatören har i detta fall inte rätt att hindra Kommunen tillträde till Exploateringsområdet.

§ 7 ÖVRIGT

§ 7.1 Tomtförsäljning

Exploatören förbinder sig att inte överlåta Tomter för bebyggelse förrän anläggningarna är utförda på ett sådant sätt att de på ett tillfredställande sätt kan tjäna bebyggelsen inom området.

Exploatören förbinder sig att vid försäljning av Tomter inom Exploateringsområdet i köpekontrakten intaga bestämmelser enligt vilka Kunderna åläggs skyldighet att ingå i anläggningssamfälligheter bildade enligt § 2.2 för drift och underhåll av lokalgata, naturmark och eventuell avloppslösning, samt att i händelse av att Tomterna överlåts, genom överlåtelseavtalet överföra denna skyldighet på den nye ägaren.

Exploatören ska tydligt upplysa Kunden om vad som ingår vid köp av en Tomt, och vad som Kunden kommer vara ansvarig för att utföra/bekosta utöver det.

§ 7.2 Tillstånd, lov, godkännanden

Exploatören ansvarar för att erforderliga tillstånd, lov och godkännanden söks och följs.

§ 7.3 Överlåtelse av detta avtal

Exploatören får inte utan Kommunens skriftliga medgivande överlåta detta avtal på annan part.

Om annan part ska överta åtagandena i detta avtal ska ett tilläggsavtal skrivas och sedan beslutas av Umeå kommun i behörig ordning.

I samband med Kommunens medgivande om överlåtelse av detta avtal ska den nya parten ställa en säkerhet till Kommunen. När så har skett återlämnar Kommunen säkerheten till Exploatören.

Om Exploatören skulle avlida inträder Exploatörens dödsbo i samtliga rättigheter och skyldigheter enligt detta avtal.

§ 7.4 Tvist

Tvist mellan Kommunen och Exploatören som gäller tolkningen eller tillämpningen av detta avtal ska avgöras av svensk allmän domstol på Kommunens hemort.

§ 7.5 Giltighet

Detta exploateringsavtal gäller under förutsättning att

- *Kommunfullmäktige i Umeå kommun* antar Detaljplanen genom beslut som senare får laga kraft,
- *Kommunfullmäktige i Umeå kommun* godkänner detta Exploateringsavtal genom beslut.

Exploateringsavtalet är till alla delar förfallet utan ersättningsrätt för någon av parterna om inte dessa villkor uppfyllts.

Detta avtal har upprättats i två likalydande exemplar av vilka parterna tagit var sitt.

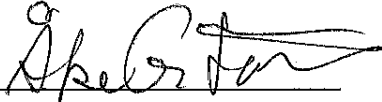
Umeå 202 - -

Umeå 2026-01-02

För Umeå kommun

För Exploatören

Nicholas Bolving
Exploateringschef

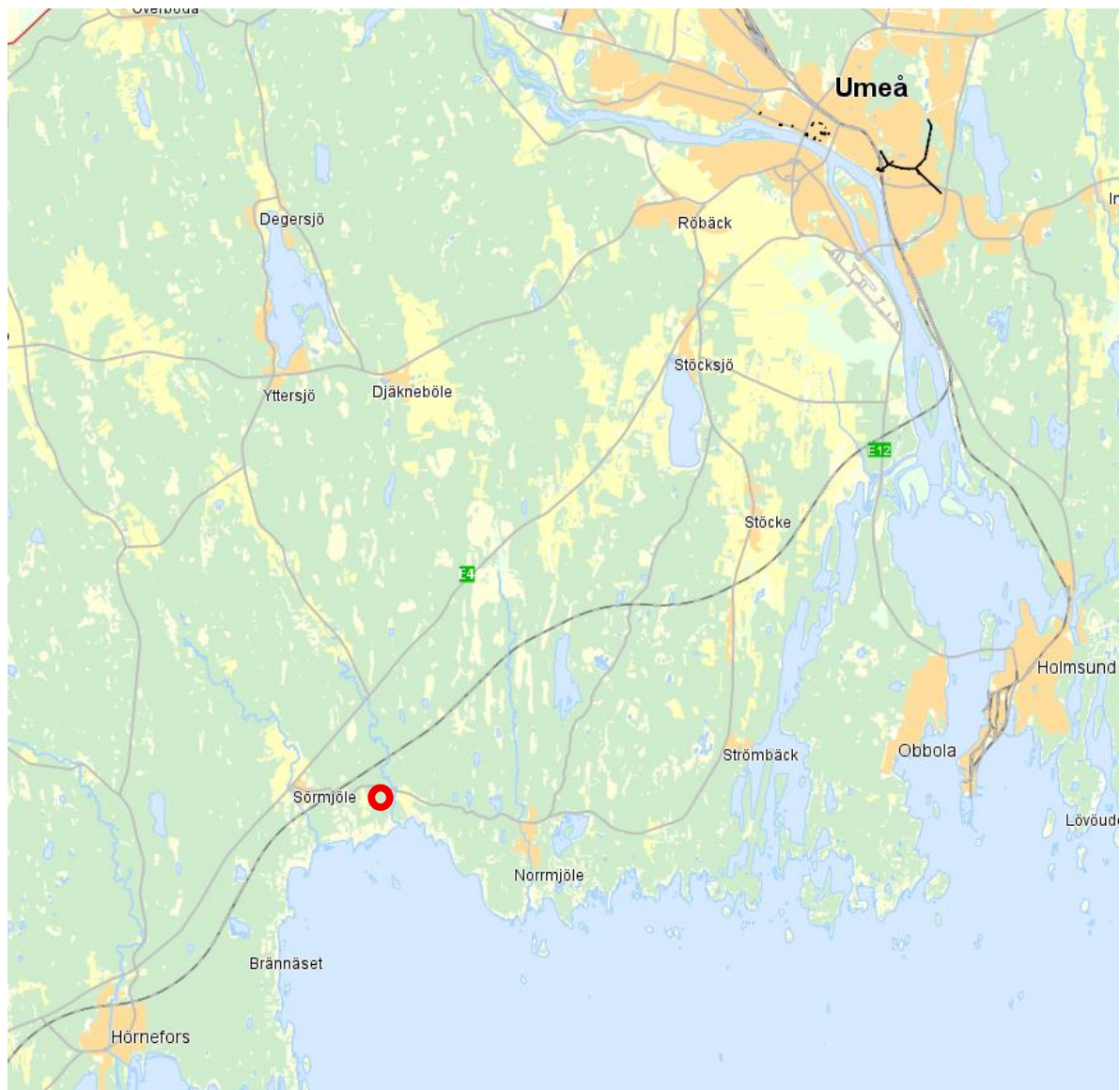

Åke Gustavsson
Exploatör

Andrea Gidlund
Mark- och exploateringsingenjör

BILAGOR

Exploateringsavtalet utgörs av detta dokument samt följande bilagor:

Bilaga 1. Detaljplanekarta för fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Umeå kommun (BN-2017/00028)

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

§ 36

Diariennr: KS-2026/00036

Exploateringsavtal Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna exploateringsavtal med Åke Gustavsson gällande Sörmjölle 3:40 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

En ny detaljplan för del av fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Umeå kommun (BN-2017/00028) har upprättats och ska upp för antagande i kommunfullmäktige. Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av fastigheter för bostadsändamål, och därtill nödvändig infrastruktur, som anpassas till omgivningen och landskapet.

Detaljplanen möjliggör för att avstycka 12 fastigheter för småhusbebyggelse. För allmänna anläggningar inom planområdet är huvudmannaskapet enskilt.

Exploateringsavtalet är tecknat för att reglera genomförandet av detaljplanen. Exploateringsavtalet innebär i stora drag att exploatören åtar sig att bygga ut en ny lokalgata i området med tillhörande anordningar för avvattnings och belysning samt bilda samfällighetsförening och gemensamhetsanläggning för gemensamma anläggningar inom detaljplanen. Exploatören ansvarar för att ansöka om och bekosta erforderliga förrättningar som behövs för att genomföra detaljplanen.

För exploatörens åtagande att bygga lokalgatan i området har Mark och exploatering inhämtat en säkerhet från exploatören. Säkerheten motsvarar kommunens beräknade kostnad för utbyggnaden ifall exploatören av någon anledning inte fullgör sitt åtagande.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Beslutsunderlag

Exploateringsavtal
Översiktskarta

Beredningsansvariga

Helen Nilsson, Mark och exploatering
Andrea Gidlund, Mark och exploatering

Planeringsutskottets beslutsordning

Planeringsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt planeringsutskottets förslag.

Beslutet ska skickas till

Andrea Gidlund, Mark och exploatering
Sarah Lundgren, Mark och exploatering

Umeå kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag
2026-01-20

§ 10

Diariennr: KS-2026/00036

Exploateringsavtal Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna exploateringsavtal med Åke Gustavsson gällande Sörmjölle 3:40 enligt bilaga.

Ärendebeskrivning

En ny detaljplan för del av fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Umeå kommun (BN-2017/00028) har upprättats och ska upp för antagande i kommunfullmäktige. Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av fastigheter för bostadsändamål, och därtill nödvändig infrastruktur, som anpassas till omgivningen och landskapet.

Detaljplanen möjliggör för att avstycka 12 fastigheter för småhusbebyggelse. För allmänna anläggningar inom planområdet är huvudmannaskapet enskilt.

Exploateringsavtalet är tecknat för att reglera genomförandet av detaljplanen. Exploateringsavtalet innebär i stora drag att exploatören åtar sig att bygga ut en ny lokalgata i området med tillhörande anordningar för avvattnings och belysning samt bilda samfällighetsförening och gemensamhetsanläggning för gemensamma anläggningar inom detaljplanen. Exploatören ansvarar för att ansöka om och bekosta erforderliga förrättningar som behövs för att genomföra detaljplanen.

För exploatörens åtagande att bygga lokalgatan i området har Mark och exploatering inhämtat en säkerhet från exploatören. Säkerheten motsvarar kommunens beräknade kostnad för utbyggnaden ifall exploatören av någon anledning inte fullgör sitt åtagande.

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag

2026-01-20

Beslutsunderlag

Exploateringsavtal

Översiktskarta

Beredningsansvariga

Helen Nilsson, Mark och exploatering

Andrea Gidlund, Mark och exploatering

Planeringsutskottets beslutsordning

Planeringsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

Andrea Gidlund, Mark och exploatering

Sarah Lundgren, Mark och exploatering

Tjänsteskrivelse

2025-10-28

Kommunstyrelsens
planeringsutskott

Diariennr: KS-2021/00945

Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att antaa detaljplanen för Sörmjölle 3:40 enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

Syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering 2020-09-17. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande då planen innebär mindre avsteg från översiktsplanen vilket redovisas och motiveras i planbeskrivningen.

Totalt möjliggör detaljplanen för 12 bostäder i form av småhus.

Detaljplanen möjliggör för 4800 m² bruttoarea för bostäder.

Utöver detta skapar planförslaget förutsättningar för tekniska anläggningar i form av gemensam spillvattenhantering samt elförsörjning med möjlighet till gemensam elförsörjning.

Övriga frågeställningar som har haft betydande inverkan på detaljplanens utformning är angöring till väg 522 och närheten till kraftledningen som löper genom planområdet samt närheten till närliggande hästverksamhet söder om planområdet.

Detaljplanen bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2021/00945

Samråd/granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samråd hölls under perioden 2021-09-21 till 2021-10-19. Granskning hölls under perioden 2025-03-12 till 2025-04-02.

Av de synpunkter som har inkommit under samråds- och granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Planförslaget har efter granskning, utöver redaktionella ändringar och förtydliganden, reviderats på följande punkter:

- Kvartersmark för bostäder i planområdets sydöstra del tas bort.
- Område för quartersmark för bostäder i planområdets sydvästra del minskas.
- Område för quartersmark för avloppsanläggning och elförsörjning flyttas cirka 30 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats gata flyttas cirka 4 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats natur regleras mot planområdets sydliga gräns.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-10-28

Byggnadsnämndens beslut om godkännande 2025-10-22, BN § 224

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad september 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat april 2025
- Samrådsredogörelse daterad februari 2025

Beredningsansvariga

Villiam Brännström, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2021/00945

Föredragande

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen

Granskningsutlåtande

Diarienummer: BN-2017/00028

Datum: 2025-09-11

Handläggare: Villiam Brännström

Detaljplan för fastigheten

Sörmjölle 3:40

inom Sörmjölle i Umeå kommun, Västerbottens län

Ett förslag till detaljplan för fastigheten Sörmjölle 3:40 har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Samråd och granskning

Planen handläggs med standardförfarande och har varit föremål för samråd under tiden **2021-09-21 – 2021-10-19** samt granskning under tiden **2025-03-12 – 2025-04-02**. Samrådsrets, statliga och kommunala instanser, föreningar m.fl. har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Nedan görs en sammanfattning av inkomna synpunkter, vilka kan begäras ut i sin helhet.

Följande skriftliga synpunkter har inkommit under granskningen:

Länsstyrelsen

Har inkommit med ett yttrande enligt nedan

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för granskning i enlighet med 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Enligt 5 kap. 22 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden yttra sig över planförslaget, om planförslaget enligt Länsstyrelsens bedömning innebär att någon av överprövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL inte följs eller tillgodoses.

Länsstyrelsens synpunkter i samrådsskedet framgår av yttrande dnr 8778-2021, daterat den 19 oktober 2021.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 13 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Detaljplaneförslaget överensstämmer inte med gällande översiktsplan. Avvikelsen förklaras och motiveras i planbeskrivningen och detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har inget att tillägga i fråga om hur planförslaget tillgodoser statliga eller andra allmänna intressen och bedömer, med hänsyn till prövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden, att ett antagande av detaljplanen inte kommer att prövas. De synpunkter som länsstyrelsen lämnade i samrådsskedet har beaktats och inarbetats i planen.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Vakin

Avfall

Transportvägen för sop- och slambil ska vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer, om parkering förekommer måste vägen vara bredare. Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare, dock minst 3,5 meter bred. Längs hela transportvägen, fram till hämtningsfordonets uppställningsplats, ska det vara fri höjd på minst 4,7 meter, detta gäller för både sop - och slamtömning, samt att slambilens uppställningsplats behöver vara minst 15 meter lång. Vägen behöver uppfylla bk2.

Träd, annan växtlighet och snövallar får inte inkräkta på vägens bredd eller den fria höjden. Transportvägen ska vara halkbekämpad vintertid. Vid transport, tömning och eventuell vändning ska det vara fri sikt och god framkomlighet.

Vid anläggande av enskilt avlopp bör inte avståndet mellan uppställningsplatsen för slamtömningsfordonet och slamtömningspunkten överstiga 10 meter. Enligt 15 kap 20 § Miljöbalken (SFS 1998:808) ansvarar kommunen för avloppsfraktioner och filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar, som är dimensionerad för högst 25 pe. Om gemensamhetsanläggningen är dimensionerad för mer än 25 pe kan en annan aktör än Vakins anlitas för tömningen.

Genomfart eller vändmöjlighet för sop- och slambil ska finnas. Vändplan ska ha en diameter på minst 18 meter och måste hållas snöröjd- och halkbekämpad vintertid för att sophämtning ska fungera. Se Vakins anvisningar för avfallshantering- och återvinning för ytterligare information.

Säkerställ att transportvägar och uppställningsplats för sop- och slambil uppfyller Vakins anvisningar för avfallshantering och återvinning. I övrigt förutsätter vi att Vakins anvisningar för avfallshantering och återvinning följs.

Vatten och avlopp

Vakins har sedan tidigare besvarat och godkänt förfrågan från Mjölebygdens vattenförening att ansluta 10 tillkommande fastigheter inom detaljplaneområdet. Det vore bra att i planbeskrivningen redogöra för om vattenföreningen gjort en bedömning att tillräcklig kapacitet finns för att ansluta tillkommande fastigheter eller ej.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande om vattenföreningens bedömning gällande kapaciteten i enlighet med yttrandet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Umeå Energi

Umeå Energi har inget att erinra avseende fjärrvärme- eller Elnäts elledningar.

För bredbandsledningar:

Umeå Energi UmeNet AB har inget lokalt fibernät i området men närliggande lokalnät finns. Sökande bör tillse att lokalt fibernät skapas för planförslagets 12 fastigheter.

Kommentar

Synpunkten är framförd till exploatören.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tidigare i samrådsskedet yttrat sig positivt beträffande planförslaget men har sedan dess ändrat uppfattning. Det ursprungliga antalet tomter var 10 stycken och det nuvarande förslaget är 13 tomter.

Nämnden anser att planen i dess nuvarande utformning riskerar att påverka den intilliggande hästgården på ett negativt sätt och begränsa dess möjlighet att utvecklas och växa. Anledningen till det är att miljö- och hälsoskydds-nämnden bedömer att det föreslagna skyddsavståndet mellan bostäder och hästgård är för litet och att det finns risk för olägenheter och störningar från hästallergener och lukt, även om den utredning och spridningsberäkning av allergener som gjorts med nuvarande förhållanden visar att risken är relativt liten, trots att riktvärdet riktvärdet på 2 U/m³ (U=enhet) var nära att tangeras vid planområdets södra delar. Beräkningarna och bedömningen av skydds-avstånd i spridningsberäkningen för hästallergener genomfördes utifrån nuvarande situation på hästgården. Vid eventuell utökad hästverksamhet med fler antal hästar kan utsläppen av hästallergen komma att öka och således även spridningen av hästallergen till planområdet. Av slutsatserna i allergenutredningen framgår vidare att hästgården utifrån tidigare praxis i lagstiftningen kan komma att drabbas av *"inskränkningar i sin verksamhet om högre halter hästal-*

lergener når de boende på ett sätt som innebär att olägenheter uppstår till följd av detta. En avvägning ska därmed göras mellan hästgårdens intresse av att få utöka sin verksamhet utan att riskera att drabbas av inskränkningar, och intresset av att exploatera ett bostads-område.”

Planområdet ligger i den förhärskande vindriktningen från hästverksamheten. Till hästverksamhet räknas exempelvis stall, ridhus, ridbana (paddock), rasthage och beteshage. Den aktuella hästverksamheten är liten men miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att skyddsavståndet mellan samtlig hästverksamhet och planområdet bör vara minst 100 meter. Skyddsavstånd definieras som avstånd från det område där hästar normalt vistas till tomtgräns, d.v.s. det kortaste avståndet i meter mellan den tomtgräns som ärendet/planen berör och exempelvis stall, ridbana, rasthage eller gödselanläggning.

En lösning för att minska den risken för olägenheter och störningar från hästallergener och lukt vore att minska planområdet och ta bort de tomter som ligger längst söderut mot hästgården, vilket miljö- och hälsoskyddsnämnden förordar. Det är också viktigt att säkerställa att det finns en barriär av vegetation mellan hästverksamheten och bostäder eftersom växtlighet minskar risken för spridning av allergener.

Bakgrund

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 13 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Hästhållning

Hästhållning kan medföra negativ hälsopåverkan på omgivningen genom spridning av hästhållning och olägenheter från damning och lukt. Av den anledningen ska kommunen beakta dessa förhållanden vid beslut enligt PBL och om möjligt begränsa för att säkerställa att en oacceptabel påverkan på omgivningen uppstår (Boverket, 2019). Vid bedömningen bör hänsyn tas till hästanläggningens storlek, topografi, omgivande vegetation och meteorologi i området. Bebyggelse

som ligger i den förhärskande vindriktningen riskerar att i större utsträckning drabbas av olägenheter, eftersom vinden kan föra med sig allergener, damm och lukt, särskilt i öppen terräng.

Lagstiftning

De grundläggande kraven när det gäller planering för djurhållning i anslutning till den byggda miljön och vice versa finns i 2 kap. Plan och bygglagen (PBL). Här ställs krav på att kommunen ska beakta hälsorisker mot omgivningen från olika verksamheter, 2 kap. 5 § p1 PBL, i det här fallet närmast risken för allergenspridning från hästhållning till omgivningen. I 2 kap. 9 § PBL ställs krav på att kommun i största möjliga utsträckning ska undvika och/eller förebygga olägenheter gentemot grannar i samband med planläggning eller vid prövning av bygglov.

Av 2 kap. 6 § Miljöbalken framgår att verksamheter och åtgärder som tar mark- eller vattenområden i anspråk ska välja en lokalisering som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön

Kommentar

Plankartan justeras inför antagande för att tillmötesgå yttrandet. Föreslagen bostadsfastighet öster om gatan längst söder ut i granskningsförslaget tas bort och användningsområde för bland annat avloppsanläggningen flyttas norrut. Föreslaget användningsområde för bostäder väster om gatan längst söder ut minskas något.

Syftet med justeringarna är att utöka avståndet mellan eventuella bostäder och befintlig hästhage, men även att möjliggöra för en vegetationsbarriär genom reglering av användningen natur. Föreslagen justering medför att det minsta möjliga avståndet mellan bostad och gödselstacken (som enligt utförd spridningsberäkning av hästallergen utgör den största spridningskällan) uppgår till 110 meter. Närmsta möjliga avstånd från bostad till gränsen för riktvärdet 2 U/m³ blir således över 40 meter.

Föreslagen justering har stämts av med handläggare på Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Gator och parker

Trafik och gata

Berörs ej.

Drift och underhåll

-

Park och natur

-

Gator och parkers samlade yttrande

Gator och parker berörs ej i och med att huvudmannskapet för vägen in till planområdet är enskilt och Norrmjöllevägen är statlig.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

LantmäteriDelar av planen som bör förbättras*Planbeskrivning:*

Illustrationen på sida 34 av 44 av avloppsanläggningen inrymmer enligt plankartan hela E1 E2-området. Detta innebär att Elförsöjningen troligen inte får plats inom området.

Avsnittet om gemensamhetsanläggning ska ligga under fastighetsrättsliga frågor.

Kommentar

Användningsområdet för E₁ och E₂ erhåller tillräcklig yta för respektive användning. Planbeskrivningen revideras med förtydligande om att tillräcklig yta finns.

Planbeskrivningen justeras genom att flytta avsnittet *gemensamhetsanläggning* flyttas till fastighetsrättsliga frågor i enlighet med yttrandet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Trafikverket

Trafikverkets synpunkter är tillgodosedda.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Brandförsvaret

Brandförsvaret har inga ytterligare synpunkter på planförslaget.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

Yttrande 1

Hej, Kul att fler får möjlighet att bo i vår trevliga by! En synpunkt på detaljplaneringen är utfarten från dessa nya tomter. Utfarten ligger i en nedförsbacke och det kan innebära risker att hinna bromsa speciellt på vintern. Det är inte heller fri sikt så långt innan den tänka utfarten från Sörmjölle hållet. Vägen borde placeras närmare Åhedån. Kan den befintliga utfarten användas?

Kommentar

Utfartens placering är beslutad i samråd med Trafikverket som är väghållare för länsväg 522. En bedömning om anslutningen är säker är genomförd av Trafikverket. Hastigheten på vägsträckan kring planområdet planeras av Trafikverket att sänkas och farthinder planeras öster och väster om den eventuella infarten till planområdet, som en del av genomförandet av den gång- och cykelväg som planeras längs delar av väg 522.

Den befintliga vägen öster om planområdet är i privat ägo och ingen överenskommelse om att inkludera vägen i detaljplanen har skett.

Yttrandet bedöms delvis vara tillgodosett i planförslaget.

Yttrande 2**Sammanfattning**

●På första sidan på Umeå kommuns web för 3:40 detaljplan och i följebrev till granskning anges att *syftet är också att säkerställa säkerställa tillräckligt avstånd och hållbart förhållande till närliggande fastighet där hästhållning och jordbruk bedrivs:*

- Effektmålet är inte uppnått med detaljplaneförslag!
- Ett antal väsentliga krav från oss är inte beaktade!
- Planförslaget har försämrats på ett antal punkter!

● I översiktsplan anges *...så kan vi spara viktig natur liksom kulturlandskap som jordbruks- och skogsmarker. I fördjupningen för kusten sägs bl.a. viktigt att respektera långsiktigt önskvärd utveckling och handlingsfrihet för framtida behov samt Förändring och förnyelse i befintliga bebyggelseområden bör ske så den samspelar med befintlig bebyggelse.*

● I fördjupning används ordet kulturmiljö 88 gånger. Kulturmiljö ingår i MB:s miljöbegrepp. Att PBL sägs vara den mest heltäckande kulturmiljölagen framgår inte av planförslaget: ○ Våra ord betyder lite för Umeå kommun. Grundstenar i PBL betyder uppenbart också lite för planmonopolet i Umeå kommun: *att utgå från den byggda miljön. Att visa hänsyn och varsamhet.*

● Vi har lämnat in omfattande underlag under samråd. Mycket lite har beaktats. Plankontoret förvärrar istället vår situation, steg-för-steg, med ett ännu sämre förslag jämfört innan samråd. För kommunen är det här en i raden av detaljplaner som ska "tryckas igenom". När beslut är taget är det klart för Umeå Kommun. För oss handlar det om en ny vardag, förhoppningsvis många år och generationer framåt. Vår lantidyll har även framöver rätt att existera. Den rätten provas nu! Det Umeå kommun inte vill acceptera är att området förstörs till ingen nytta. Överetablering av 3:40 går inte att motivera. Det finns gott om bättre lokaliseringssamtyg i absolut närhet. Plankontoret tangerar gränsen för olämplig rättstillämpning och det finns fog att undersöka om den offentliga makten utövas under lagarna.

● Är det rimligt och motiverat att Umeå kommun går fram som en central ångvält på landsbygden? Överetablering på Sörmjölle 3:40 skapar konflikter när man klämmer ihop olika livsstilar till ingen nytta. Vad lämnar det för möjligheter för framtiden? Inga alls! Vår fastighet är unik på många sätt och är en tillgång, även för planmonopolet. Trots av oss tydligt efterfrågad dialog, och tidigare försök från vår sida att få en meningsfull dialog med handläggare, har vi inte haft ett enda samtal kring det samrådsmaterial vi skickat in. Hjälpande!

- Vi väljer att vara fortsatt optimistiska att vi kan få en bra dialog med kommunen.

Mycket är redan sagt och skrivet av oss i omfattande och kostsamma samrådshandlingar vi skickat in. Vi hänvisar fortsatt till det underlaget. Som alltid är inte det skrivna allt! På följande sidor kommenterar vi bara kort de mest uppenbara bristerna i detaljplaneförslaget.

Omfattningen

- I vinstmaximerade syfte har planer på förändrad markanvändning på 3:40 gått från en lokalisering på 2 tomter, till ett tydligt avslag till planbesked från första handläggaren (den handläggare som gjorde en sund bedömning), till politiskt styrd påverkan för planbesked *att undersöka möjlighet till mindre exploatering på max 7 tomter med tydligt tillägg att planering ska ta hänsyn till befintliga närliggande fastigheters struktur*, till max 10 tomter, till nu senast max 13 tomter.

- Från tomtstorlekar på ca 2500 m² till 2000 m².

- Vad händer med ansatsen mindre exploatering? Hänsyn? Hållbarhet?

- På vilket sätt har våra kommentar tagits hänsyn till? Vi fortsätter hävda att PBL inte är tänkt att fungera så här. Vi är medveten om hur Umeå kommuns planmonopol fungerar, men i landsbygdsmiljö med våra faktiska förhållanden, med våra fastigheter som helt omgärdar planområdet, menar vi att det är rättsvidrigt vilka parter som tillåts påverka områdesplaneringen.

- Plankontoret har inte ett objektivt förhållningssätt. Det påverkar utfallet negativt för oss, det skapar inte det samhälle

En balanserad lösning

- Vår egen gårdsmark, t.ex. sommarlagård, det som varit hägn i 200 år, ska vi fortsatt kunna använda för våra nuvarande och kommande behov.

- Det går att göra ett balanserat förslag som gör sökande mer än nöjd, kan accepteras av oss, som inte ställer till stor skada för oss.

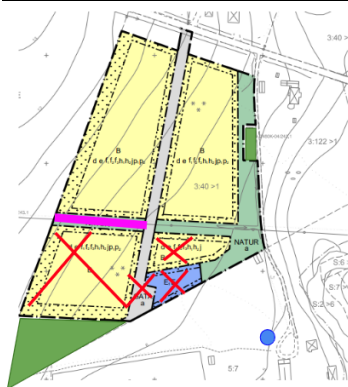
- Trafik (i alla dess former) ska ledas mot 3:39 efter kraftledning. Inte rakt in i vår hemfridszon, befintlig hästhage och kommande lösdriftsområde för hästar.

- Om/När planen tar laga kraft vill vi inte ha nya obehagliga överraskningar. Bättre kvarvarande skogsmark övergår till vår fastighet än att lämna markkilar som inte borde gå att motivera fastighetsrättsligt med avseende på den dramatiska förändring i markanvändning som ett modernt villaområde medför.

Om kriget eller krisen kommer och djurhållning

- Senaste årens omvärldsförändringar, inte minst USA:s paradigmsförändring som påverkar europeisk och svensk försvarsförmåga, har ökat förståelsen för att lokalsamhället snabbt kan behövas som en viktig komponent i totalförsvaret. Självförsörjningsgraden ska öka, inte minska. Detta inkluderar djurhållning och behovet att behålla mindre gårdar som är lämpliga för framtida expansion och annan djurhållning vid kris eller krig.
- Det är nu ännu viktigare att samhällsplaneringen beaktar EU-direktiv, förordningar, föreskrifter, råd och rekommendationer som påverkar jordbruksmark och livsmedelsproduktion. Vår hästgård är en av få gårdar i närområdet som inte är kringbyggd och kan utökas med annan djurhållning om det skulle behövas.

Kommentarer på Plankarta

Gata för befintliga och kommande behov och utveckling av bl.a. 3:39 och 3:6, samt att det måste finnas en indikerad anslutning ned mot havet för villaområdet som är för oss acceptabel. Att handläggaren väljer skicka aktuellt förslag på granskning säger en del om vad som prioriteras och vem man har dialog med! Som förslaget nu är går man rakt emot ansats att inte inkräkta på vår hemfridszon. Att dessutom dra gatan till vår tomtgräns utan skyddszon väcker frågan vad man i en förlängning tänker sig? Det borde vara självklart, även från skrivbordets position, att förslaget uppmuntrar till oönskad trafik på vår fastighet i ett känsligt område som blockerar framtida utveckling.

Dricksvattenbrunn och skyddsavstånd. Om krisen eller kriget kommer är det viktigt med alternativ som vi bor. En häst konsumerar 30-40 liter vatten per dag. Vatten i dunkar är inget alternativ. Grundvattnets strömningsriktning går precis från gemensamhetsanläggning till dricksvattenbrunn. PBL 2:5 är inte uppfyllt.

Med stöd av det uppenbara intresset för överexploatering och vårt behov att kunna förtuse framtiden måste huvudmannaskap för hela nuvarande 3:40 området ses över.

Med tanke på de ytor som finns att tillgå, att gemensamhetsanläggning inskränker vår fastighet p.g.a. avsaknad av skyddszon (t.ex. skulle vilja borra för bergvärme eller skrämmande ljud för flytkänsliga hästar), så anser vi inte PBL 2:7 p1, PBL 3:2 p2, PBL 2:1 uppfyllt m.a.p. framtida behov på 3:39 eller 5:7. Planen hämmar tillväxt i sin nuvarande utformning. Tomten med bredest byggbara avstånd på drygt 20 m säger också en del om planförslaget (vinstmaximering prioriteras).

Tomtindelning, maximalt antal tomter samt att det avser friliggande enfamiljshus ska tydligt framgå av plankartan. För att säkerställa tydlighet och undvika missförstånd bör det inte finnas utrymme för tolkningar som kan leda till felaktig användning av planområdet.

- Minsta tomtstorlek borde vara 2400 m². Det passar omkringliggande bebyggelse bättre, belastar området mindre och ger mer attraktiv friyta på egen tomtmark. Plankontoret och sökande har själv varit av samma åsikt tidigare. Vad har ändrat inställning?
- De argument vi framfört för allergener och skyddsavstånd är inte det beaktat. Det är ingen logik i att för det mest kritiska området ta bort trädfällningszon och/eller skyddsområde.
- Nockhöjd 8,5 m anser vi är högt. Det gör att det blir ännu mer dominerande karaktär på området. Är det en praxis som kan bekräftas?
- Det är inte sökande som kommer att påverkas framöver av ett nytt villaområde som inte harmoniserar med livet i den redan byggda miljön. Det är vi! Det måste vara tydligare vad som gäller framöver, så inte vi ska behöva hamna ideliga diskussioner om tolkningar eller att våra önskemål och behov framöver ska behöva argumenteras emot en stor mängd personer i ett villaområde som är organiserad i vägförning och andra former.
- Förslaget säger en del om hur mycket plankontoret valt att ta till sig av våra argument. Extra intressant eftersom mycket av vår argumentation bottnar i det som påstås vara kommunens målsättning med diversifierade möjligheter till livsval, även för kommande generationer. Visa hänsyn och aktsamhet till det levande livet som pågår i den byggda miljön. Kommunen visar genom handling att man är ointresserad av kommande generationer, trots att vi verkligen försökt påpeka framtida möjligheter och att det inte behövt bli den konflikt som det olyckliga planbeskedet med 3:40 som byggnadsnämndens ordförande tidigt valt att backa upp skapat. Att Umeå kommun tillgodoser och prioriterar intressen hos enskilda aktörer som exploaterar landsbygd, till tydlig nackdel för oss som faktiskt bor här, skapar bevisligen en delvis onödig konflikt. Det borde oroa fler än oss. Omfattning och direkt närhet till våra hagar och framtida planer påverkar oss negativt. Att försöka ägna sig åt någon bedömningssport på den punkten har inget som helst värde för oss. Det är planens utformning som har betydelse!
- Nedan en idéskiss som vi anser är värd att utveckla! Och snälla, framöver, försök en aktiv dialog, även med oss!

Kommentarer på Planbeskrivning

Vissa kommentarer som även berör planbeskrivning kan finnas på andra ställen i skrivelse, t.ex. i avsnitt för plankarta.

Sid 13-14/44:

Det borde tas med i planbeskrivning vad som föregått positivt planbesked med tjänsteskrivelse 2017-07-11 (BN-2017/00028) med negativt tjänstebesked. Saknar referens till beslut om utökning först till 10 och nu till 13 tomter.

Sid 15 - Skogsbruk: Bara var tionde skogsägare hugger själv idag. Men likväl är det så skogsarbetet i västra Åheden idag sker på den mark som omsluter planområdet. Fälla träd nära bebyggelse ökar risken för olyckor. Arbete med traktor och skogsvagn nära folk ökar risken för olyckor. Spikskador efter kojbyggande, rotskador, barkskador, plantskador och diverse projekt utanför tomt som olaglig avverkning i jakt på kvällssol förekommer alltid o.s.v. Nya regleringar eller restriktioner med relation till bebyggelse kan påverka möjligheten att bedriva skogsbruk på ett rationellt sätt. Det gör det definitivt svårare att bedriva ett normalt skogsbruk nära bebyggelse. Folk har t.ex. ständigt önskemål och åsikter om träd som ska bort för att få sol och sikt och det blir ett garanterat inslag i detta område som hamnar i skogsskugga från moränryggen väster om området.

Sid 16 - Riksintresse: Har plankontoret verkligen diskuterat det som står i vår samrådshandling (Riksintresse för rennäringsen) med Rans sameby? Här finns viktiga argument för viltkorridoren mellan vår stängselmark och det nya villaområdet. Det är ett för djurliv viktigt skogsspänne den viltkorridoren ansluter mot Sörmjölle 3.39 och 3:6 (i öst-västlig riktning, inte nord-syd som det står i planhandling).

Sid 20 - Kulturmiljö: Vi delar inte Umeå kommuns uppfattning att vår gård inte utgör en levande och värdefull kulturmiljö i Västerbotten. Den marina kusttradition vi har som sträcker till ledungssystem och stenrösen tycker vi är värd mer respekt. Även här hänvisas till samrådshandlingen (sök på ordet kulturmiljö). Det noteras att någon inventering aldrig är gjord i området.

Sid 24 - Hälsa och säkerhet

Även här hänvisas till samrådshandlingen (Djurhållning och Säkerhetsaspekter hästhållning). Det är många inslag av "vi bedömer" från plankontorets sida. Det gör inte så stor skillnad i praktiken vad en handläggare "bedömer". Vi kan vara tydligare än så: det är 100% säkert att antal farliga situationer i samband med hästridning och hästhållning ökar då det är mer mänskligt relaterad aktivitet i ett område (hundar, barn, fordon, etc). Istället för att skriva några ord om "bedöma" borde man göra det man planmässigt kan för att minska konflikzoner. Det är inte gjort!

Sid 26 - Hästhållning

Se separat bilaga - Kommentarer till Swecos spridningsberäkning av hästallergener

En allmän kommentar angående Swecos utredning är att den bör läsas med förståelse för dess natur: en reviderad utredning efter diskussion, beställd och finansierad av sökande och plankontoret. Det är viktigt att notera att avsikterna bakom utredningen inte kan betraktas som helt objektiva. Som man brukar säga, den som betalar för musiken bestämmer låten.

Sid 28 - Stads- och landskapsbild

Att behålla naturmark öster om området (mot 3:122) är bra och hänsynsfullt. Vi förtjänar samma hänsyn. Trots allt vi som äger stamfastighet, påverkas mest. Väldigt svårt hitta argument att vi ska visas mindre hänsyn?

Prickmark mot planens ytterområde borde inte kalhuggas. Den borde lämnas helt trädbevuxen tills dess området är fullt utbyggt. Det gäller i alla riktningar, även västerut och söderut. På sätt blir det lite mindre förfulat och ger mindre störningar under den mkt utdragna byggnadsperiod som det kommer att bli, till dess området mognat, plus att det ger ett visst skydd för omgivande skogsmark, så att prickmarken får ta första smällen för åverkan från vind under en omställningsperiod. Borttagna träd tar minst 25 år innan det kommit upp nytt

som liknar skydd av och från skog. Citat: *För att ta hänsyn till grannfastighetens hästhållning placeras kvartersmarken för bostäder i plankartan med respektavstånd till stall och hagar. Respektavståndet är planlagt som elförsörjning [E1], avloppsanläggning [E2] samt naturmark [NATUR] mot fastighetsgränsen till Sörmjölle 5:7.* Det är ju inte alls gjort något "respektavstånd"! Att lägga avloppsanläggning kloss mot vårt lösdriftsområde. Eller om möjligt ännu dummare, en väg? Är det hänsyn och att beakta allergener, störningar och allt vad det är? Ni har ju dragit gatan kloss mot det område som borde skyddas. Går inte att beskoga det området. Obegripligt resonemang. Att våra argument står i motsättning till överetablering är vi liksom ni väl medveten om. Men är det ett problem? Det är väl hellre en möjlighet för att göra en balanserad lösning som inte förstör allt vad framtid heter. Och här är det inte rimligt med ett synsätt "tycker-ni-ja", det noteras att även plankontoret har tidigare förordat en balanserad lösning, så varför går inte ett sådant förslag till granskning? Anledningen är att sökande och ert eget numerära expansionsmål ställer till det men ni kan väl ändå inte tycka det är rimligt att vi ska acceptera ett urbota dumt förslag bara för det? Exakt vad är det som återhållsamt, hållbart eller balanserat i aktuellt förslag?

Vi vill dessutom som noterat innan att det ska vara glasklart av plankartan om/när planen ska sökas bygglov för. Det ska finnas en tydlig gestaltning (som är juridiskt giltig!). Får inte finnas utrymme för tolkningar och strul i senare skeden.

Sid 30 - Naturmiljö

Eftersom förtroende med rätta är lågt är det bra om skrivning logiskt hänger ihop i för oss viktiga delar, så inget sen kan missbrukas. T.ex. detta med att behålla skogsridå för nya området, så det blir en så naturlig som möjligt avgränsning mellan det som absolut inte harmoniserar med t.ex. vår fastighet. I alla riktningar! Därför undrar man lite över: *Naturmiljö Grönstruktur och rekreation Inom planområdet kommer yta med befintlig skogsmark längs Norrmjöllevägen, väster och sydväst om bostadskvarteren samt vid nedgräven luftledning planläggas som naturmark.*

Är det med flit man undantar öster och sydöst om området här, som av en ren händelse gränsar mot oss? Det måste vara tydligt och inte gå att komma runt under byggfas att skogsridå runt hela området lämnas. Det tar mycket lång tid för ny skog att komma upp! Det är ju t.ex. ett oriktigt påstående att det kommer att bli kvar en skogsridå mot Norrmjöllevägen. Är plankontoret plötsligt så dåligt informerad vad som planeras efter väg 522?

Sid 30 - Grundvatten Återigen dessa bedömningar. Den rätta beskrivningen är att det p.g.a moränryggen kan trycka på ganska bra med grundvatten punktvis. Det finns t.ex. kalkkälla i absolut närhet som sökande själv väl känner till. Ska det bedömas något är det väl hellre att det bedöms finnas grundvatten på sina ställen ytligare än 1,5 m.

Sid 31 - Barnperspektiv

Här minns plankontoret planer på GC-väg och då kan det väl också vara värt påpeka att GC-vägen inte blir upplyst. Den kommer inte nyttjas av speciellt många barn under större delen av året med våra förutsättningar här uppe. Här hade kommunen kunnat agera mer aktivt för en mer jämställd lösning då det finns empiri men valt att inte göra det.

Sid 32 - Gång- och cykeltrafik Det bör visas i antal meter att man kan behålla en sträng skogsmark mellan 522:an/GC-väg (om det blir någon) och planområde.

Sid 32 - Fordonstrafik Se separat kommentar. Liggande förslag är helt oacceptabelt från vår hemfrid/verksamhet betraktad plus att det är skrämmande att trots våra samrådskommentarer och trots Umeå kommuns uttalade ambitioner, att förslaget tar sig till granskning då det totalt omintetgör framtida utveckling av området, även gällande mer bostäder. Extremt viktigt punkt som det är alldeles obegripligt att plankontoret inte tagit fasta på!

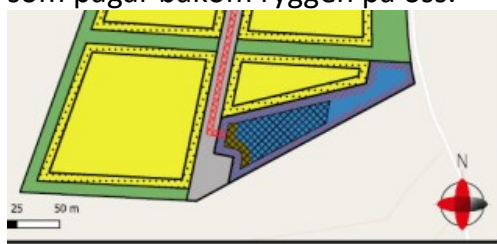
Sid 32 - dricksvatten Sökande har enligt uppgift inget avtal med Mjölebygdens vattenförening som äger dricksvattenledningen.

Sid 33 - Föreslagen placering av avloppsanläggning

Här hade man enkelt kunnat göra ett förslag som vi skulle kunna acceptera men återigen flyttar man gränsen för vad vi ska tvingas acceptera. Är det verkligen motiverat att placera el och avlopp precis mot vår gräns? Det går ju inte ihop med att det ska kunna vara ett skydd mellan områden av helt olika karaktär av skog. Området för avloppsanläggning kommer att vara helt fritt från växtlighet. Återigen, i ord sägs en sak men det som spelar roll, handlingen, där visas något annat och att det som styr är vad som inte kan beskrivas som annat än överetablering i just planområdet. Det är inte sista biten mark i området! Ert resonemang att ni bara beaktar 3:40 haltar, det beror väl på lite var det gäller, eller hur? Gör istället en mer avvägd lösning som fungerar för oss och framtida generationer! Det finns ju ingen

motkraft till att sökande tillåts flytta fram gränsen för vad som är acceptabelt! Det här har som hållit på 8 år och det blir värre och värre förslag för varje år som går.

Se kommentar på Plankarta angående dricksvattenbrunn och alternativ planlösning (om plankontoret vill ha argument att göra en lösning som visar hänsyn och vi ska försöka få ett hållbart förhållande!). Gensamhetsanläggning är i sig vettig, placering är dock ovetting. Det ska självklart vara samma resonemang om skogsskärm mot vår fastighet vilket inte är möjligt med liggande förslag! Det är ju dessutom motstridig och direkt missledande information som ges av planbeskrivning, men det speglar tyvärr förhållningssätt och diskussioner som pågår bakom ryggen på oss.

Sid 35 - Dagvatten

Men ett så pass stort område måste man på något sätt ta hand om Dagvatten. Om man gör enligt vårt förslag borde man kunna ha någon form av infångning vid kraftledning och där leda vidare till dike som går ut mot ån i befintlig trumma. Det borde beskrivas eftersom det kan påverka viss grävning även på vår mark.

Sid 37 - Ljusförhållanden

Området kommer ligga i skogsskugga från moränryggen väster därom.

Sid 37 - hästhållning

Återigen, om det klassas som betydande olägenhet i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL återstår att se. Det är 100% säkert att risker ökar. Det borde planeras så att man inte har mer kontakt än nödvändigt, speciellt för det kritiska område som vi redogjort sakligt för i samrådshandling. Att något "bedöms" har ingen betydelse. Om man medvetet leder in trafik på det som kan klassas som vår utökade hemfridzon, så är det så klart provocativt så det räcker! Är det att försöka få en plan med ett hållbart förhållande till närliggande hästgård?

Hela resonemanget med "hållbart förhållande" innebär att vi inte ska kunna använda egen mark som vi kunnat göra i 200 år. Att vi ska

träda tillbaka, för att exploatören ska tjäna mer pengar på fler tomter. Det är väl ingen bra planering om man vill ha en levande landsbygd och vi ska få ett "hållbart förhållande". Det skrivs: *Viss påverkan kommer ske i form av ökad aktivitet i området i och med fler boende*

Ja, det kan vi vara överens om, men direktivet till planarbetet har från första positiva planbeskedet varit att inte ställa till det mer än nödvändigt för oss. Även om planområdet i sig är ett stort misstag och har hamnat på fel ställe, så går det att göra en bättre lösning än den nu föreslagna. Men det görs inte med tomma ord utan det måste omsättas i ett vettigt planförslag!

Sid 38 - Tidplan

Att politiken inte följde första tjänseutlåtandet om avslag på planbesked eftersom området är olämpligt, beror på att sökande, då han fick vetskap om negativt planbesked, bearbetade politiken med argument att området skulle bebyggas snabbt genom OBOS försorg. Efter nära 9 månaders bearbetande blev planen godkänd för maximalt sju tomter med tydligt tillägg att man skulle visa hänsyn till intilliggande fastigheter. Resultatet 8 år senare är att OBOS sen länge klivit av, bearbetning av politiken har fortsatt, graden av exploatering tilltagit, steg för steg. Tydligt bortom det först tänkta, det avvägda. Tydligt bortom vad vi kan acceptera, och vad området kan bära. Det finns ingen motkraft för en sökande som inte nöjer sig med annat än maximalt ekonomisk utfall från sökandens egna enskilda perspektiv. Att visa hänsyn till intilliggande fastigheter har man omsatt i tomma ord. Är det här verkligen en samhällsutveckling vi vill ha? Det borde stått hänsynslöshet i planbeskedet, för det är utfallet. Och nu har man uppenbart släppt även genomförandet så att det kan bli precis hur lång byggperiod som helst.

Är det inte rimligt att man borde ha någon form av krav på sig tidsmässigt om man nu valt att driva den här typen av projekt själv så inte genomförandet blir en utdragen härva?

Sid 40 - Huvudmannaskap för vatten, avlopp och dagvatten

Är det eller är det inte krav på gemensamhetsanläggning? Varför lämnar man den frågan öppen?

Sid 41 - Behov av ytterligare utredningar eller tillstånd

Borde inte tillstånd för utfart finnas innan man godkänner planen?

Skyddsavstånd gentemot hästgård

Kommentarer till Swecos Spridningsberäkning hästallergener Modell-osäkerhet

Den spridningsmodell som används är en förenklad representation av verkligheten. Sweco medger att modellen inte kan beakta alla faktorer (t.ex. lokala variationer i topografi, väder och hästarnas rörelsemönster) och att modellen ursprungligen är framtagen för användning i USA.

Osäker emissionsdata

Inmatade emissionsfaktorer bygger på tidigare studier från en annan region och miljö. Bland annat har man utgått från data från Göteborgsområdet, (Gunnebo Ryttarsällskaps Ridskola) Detta påverkar modellens träffsäkerhet under norrländska förhållanden (t.ex. torrare luft i Norrland jämfört med Göteborg, speciellt under vinterhalvåret. Sweco skriver även själv i sin utredning att allergener sprids längre i torrare förhållanden men har indirekt inte tagit hänsyn till detta.

De antaganden och utgångspunkt som man använder i utredningen är därigenom inte fullt applicerbara på den aktuella hästgården med dess unika förutsättningar, vilket skapar osäkerhet i beräkningsunderlaget. Uppmätta medelhalter av hästallergen under regndagar är markant lägre de dagarna då ingen eller enbart lite nederbörd förekommer (IVL, 2018). Torra förhållanden ger signifikant högre halter av hästallergen och damm jämfört med våta förhållande

Luften i Norrland, speciellt under vinterhalvåret, är betydligt torrare än i Göteborgstrakten, =grund för hänsyn till större skyddsavstånd.

Antaganden om hästarnas vistelse

Utredningen bygger på flera antaganden om hur och när hästarna vistas i olika områden. Sweco skriver att hästarnas vistelsetid på ridbana, i hagar och stall är uppskattningar och att "faktiskt beteende varierar dagligen och påverkar emissionerna. Detta gör beräkningarna osäkra och kan innebära underskattning av halter" Emissioner modelleras utifrån medelvärden för stora ytor – inte punktkällor eller koncentrerade zoner (ex. där hästar ofta står.

Ett konkret exempel är att beräkningarna helt bortsåg från den hästhage som faktiskt ligger endast ~5 meter från planområdet. När alla hästar periodvis är samlade i denna hage så är det orimligt att utgå från att detta inte skulle ge någon påverkan avseende allergener. Det

Sweco har haft som utgångspunkt är att det är ridbanan som utgår den största källan till allergen. vilket känns väldigt tillrättalagt all oenomtänkt. Kan förstå att det är ett rimligt antagande att utgå från en sådan punkt när man hänvisar till den studie på en anläggning med

ridskoleverksamhet, som Göteborgs fallet, att det så klart är på ridbanan den största delen av ridskoleverksamheten är belägen och bedrivs under ett dygn

I vårt fall är inte dessa förutsättningar applicerbara utan man måste utgå från de verkliga förhållanden som råder dvs våra hästar vistas mesta tiden av dygnet i hagarna, vilket gör att det är denna utgångspunkt man måste förhålla sig till vid beräkning av allergenspridning.

En sådan avvikelse i indata innebär att modellresultaten undervärderar exponeringen nära gränsen. Enligt Swecos utgångspunkt så skulle alla som har hästverksamhet men inte någon egen ridbana inte ha något problem med allergener... det faller på sin egen orimlighet

Flyttar man istället upp grunden för spridningsområdet till de hagar som faktiskt ligger närmast planområdet dvs med allergenspridning högre upp där närmsta hage, lösdraft och "sommarladugård" faktiskt ligger, så får du ett helt annat spridningsområde som sträcker sig in på planområdet- vilket är den utgångspunkt som är den faktiska verkligheten!

Stallventilation och emissioner

Utredningen bedömer stallutsläppen som underordnade då stallet antas ha forcerad ventilation via tak (d.v.s. utsläpp högt över mark), man skriver dock att "om man inte använt sig av forcerad ventilation utan om utsläppen från stallet skulle ventileras via dörrar och fönster skulle påverkan sannolikt bli högre då stallemissionerna släpps ut i taknivå."

I verkligheten används forcerad takventilation i stallet enbart under vintermånaderna, dvs mellan november till mars normalt sett, Det är endast den tiden på året som dörrar och fönster hålls helt stängda. Övrig tid så nås bästa ventilationen och genomströmning av luft i stallet genom att vi har öppna dörrar och fönster, även för att hästarna skall slippa störande buller och ljud från fläktarna.

Detta innebär att en större del av året sker utsläpp på lägre höjd, vilket ger högre halter i omgivningen än vad modellen förutsatt. Avsaknaden av denna information i modellen gör att spridningen underskattats.

Individuella variationer hos hästar

Modellen tar inte heller hänsyn till skillnader mellan hästar som kan påverka allergenutsläpp. Sweco noterar t.ex. att beräkningarna inte skiljer på hästars ras, kön pälsar eller skötsel och "utgår från att hästarna går med täcken vintertid och därigenom generera mindre spridning av allergener"

I verkligheten går tex våra islandshästar utan täcke även vintertid, vilket ger mer spridning av damm och allergener. Dessa lokala förhållanden är inte inräknade, vilket ytterligare ökar osäkerheten i prognoserna. Avsaknaden av denna information i modellen gör att spridningen underskattats.

Föråldrade indata och. förändrad omgivning

Spridningsberäkningarna utgår från lokala meteorologiska data för åren 2015–2017 (vindberäkningen) i Sörmjölle, inte Åheden. Värt att nämna här är att våran gård ligger mitt i fjärden och är mer oskyddad från vind från havet än vad Sörmjölle är.

En beräkning och resultaten baserade på äldre förhållanden (mer än 10 år) underskattar dagens spridning. Även Sweco har varit tydlig med att förhärskande vindriktning är från havet med vind mot planområdet, lägger man dessutom till att sedan 2015-2017 har betydande förändringar skett i omgivningen – exempelvis skogsgallring och avverkning kring hästgården och ner mot havet vilket gör att landskapsbilden är förändrad och mer öppen, vilket påverkar vindmönstret och även spridningen av allergener med vinden mot planområdet

Ändrat klimat och vind

De senaste årens klimateffekt har även förändrat väderförhållandena under de senaste tio åren sedan mätningarna genomfördes med mildare vintrar men framför allt mer vind och blåst, har aldrig haft så många stormar de sista fem åren där skog blåst ut jmf med väderförhållandena tidigare. Vi anser därför att det blåser ännu mer mot planområdet jmf med

de mätningar som gjordes 2015-2017, vilket Sammantaget innebär att allergener transporteras längre sträckor i dagsläget, vilket talar för stor osäkerhet i vindberäkningen och behovet av större skyddsavstånd mot planområdet

Torrt lokalklimat

Norrlands klimat är torrare, särskilt vintertid, än klimatet i södra Sverige. Utredningen noterar att torra förhållanden ger signifikant högre halter hästallergen jämfört med fuktiga förhållanden. Detta är relevant då luften i norra Sverige vintertid är betydligt torrare än i t.ex. Göteborgsområdet som man utgått från som referenspunkt. Konsekvensen blir även här att allergener kan spridas lättare och längre, något som inte fullt ut speglas i indata eller referensvärden från sydligare breddgrader. Brist på skyddsvegetation och ständigt förändrad markanvändning

Enligt utredningen skulle "avskiljande skyddande vegetation" mellan hästgård och bebyggelse kunna motivera ett kortare skyddsavstånd än 200 m, Sweco säger även "om vegetation bevaras mellan planområdet och hästgården finns goda möjligheter att riktvärdet på 2 U/m³ klaras inom planområdet."

Väldigt motsägelsefullt att det i det aktuella planförslaget inte finns någon sammanhängande vegetationsbarriär närmast hästgården – tvärtom planeras öppna ytor och en väg mot gården

Man hänvisar även från kommunen sida till "Bevarande av naturmark" vilken avser våran mark som redan används av hästar: Planbeskrivningen talar om att bevara ett naturområde på fastigheten Sörmjölle 5:7 som buffert. I verkligheten utgör denna "naturmark" en del av hästgårdens befintliga hagar där hästar periodvis vistas dygnet runt och betar ner bla den vegetation man hänvisar till.

Det är viktigt att förstå att markanvändning på en hästgård är under ständig förändring, då en hage som blivit upptrampad och lerig måste ligga i träda, plöjas upp eller pga av risk för att hästar fastnar med hovarna i uppstickande rötter kan ev träd måste tas bort. Sådana faktorer gör att mark som används som hage ett år kan ligga i träda ett annat år, likaså vad gäller betesmark. Marken runt gården nyttjas växelvis varför det är så viktigt att ta hänsyn till hela vårat hagom-

råde, och inte bara utgå från det som man i utredningen kallar "rådande förhållanden" Det är viktigt att förstå att marken på en hästgård är under ständig påverkan av hästar (nedtrampning, bete, växelbruk avseende nyttjande) och kan knappast ses som orörd skyddszon. Om detta område, på våran egen marks, ska betraktas som en skyddszon innebär det i praktiken att hästgårdens nyttjande av sina befintliga hagar inskränks redan nu.

Att förlita sig på eventuell kvarstående skogsbarriär på hästgårdens mark (utanför planområdet) är varken tryggt eller rimligt. Det är orimligt att hästverksamheten ska behöva avstå mark man redan använder för att kompensera för ett otillräckligt skyddsavstånd i planeringen.

Avsaknad av skyddande vegetation i planområdet medför att allergihalten blir högre hos de boende, vilket förstärker behovet av ett större avstånd.

Brister i datainsamling och igen dialog med markägare medför felaktigheter i utredningen

Avsaknad av dialog med hästgården

Trots att utredningen skulle ligga till grund för en viktig planändring har ingen kontakt tagits med hästgårdens ägare under arbetet. Sweco har inte inhämtat lokal information som hade kunnat säkerställa korrekt och riktig indata. Till exempel hade ett enkelt telefonsamtal klargjort hur stallet ventileras i praktiken och att en hage faktiskt gränsar direkt till planområdet. Bristen på dialog leder till felaktiga antaganden (som nämnts ovan) och minskar tillförlitligheten i utredningens resultat.

Felaktiga uppgifter om hagar: I planhandlingarna angavs felaktigt att närmaste hästhage ligger 35 m bort, vilket utredningen tog för givet. I själva verket finns en aktiv hage endast ~5 m från planområdet. Att ett så väsentligt förhållande missats i underlaget är allvarligt – det innebär att man inte räknat med den mest näraliggande allergenkällan alls i spridningsberäkningarna.

Felaktiga uppgifter avseende antalet bostäder

Utredningen utgick från ett scenario med 10 nya småhus.

Det aktuella planförslaget har justerats till 13 bostäder, dvs 30 % fler än i beräkningen. Fler hushåll innebär fler personer (inklusive barn) som kan utsättas för allergen. Samt större påverkan för hästgården. Detta skärper kravet på försiktighet. Underlaget borde ha uppdaterats i takt med planändringen – annars underskattas påverkan på både hälsa och hästgårdens verksamhet.

Framtida inskränkningar i hästverksamheten samt möjlighet till expansion

Ingen hänsyn till planerad utökning eller växelvis utnyttjande av mark: Hästgårdens intention att utöka verksamheten (fler hästar i framtiden) har inte beaktats i utredningen.

Sweco konstaterar uttryckligen att beräkningarna endast avser "nuvarande situation på hästgården" och att "ingen hänsyn är tagen till framtida utökad hästverksamhet"

Samtidigt erkänner man att med fler hästar kan allergenutsläppen öka och spridas mer.

Hästgårdens expansionsplaner är kända (och tydligt framlagda för kommunen) vilket gör att avsaknaden av proaktiva åtgärder i planen är oroande.

Praxis säger risk för restriktioner: Utredningen påpekar tom själv att tidigare praxis brukar leda till att en hästgård ofta drabbas av inskränkningar i sin verksamhet om högre halter hästallergen når boende och skapar olägenhet

Med andra ord riskerar hästverksamheten att framtvingas minska antalet hästar eller vidta kostsamma åtgärder om de nya grannarna senare skulle klaga på allergibesvär. Denna risk är reell om skyddsavståndet är otillräckligt, vilket de är i det aktuella förslaget, detta tillsammans med att det drabbar näringsidkarens rätt att kunna utveckla sin verksamhet.

Förebyggande åtgärd: Genom att öka skyddsavståndet redan nu kan framtida konflikter och klagomål förebyggas. Som utredningen själv konstaterar med ett för litet avstånd föreligger en klar "risk för framtida klagomål och möjliga inskränkningar i hästgårdens verksamhet", varför "ett ökat skyddsavstånd är därför även en viktig förebyggande åtgärd"

Kommunen bör i planstadiet väga hästgårdens intresse av att kunna fortsätta nuvarande samt ha möjlighet att och utöka sin verksamhet mot exploateringsintresset. Ett tillräckligt skyddsavstånd är nyckeln för att undvika framtida intressekonflikter mellan boende och hästnäringen.

Hälsorisker kopplade till allergener (särskilt för barn)

Folkhälsomyndighetens riktlinjer: Folkhälsomyndigheten rekommenderar fortsatt ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter (stall, hagar, paddock) och bostäder

Swecos visar även de att hästallergen kan spridas upp till ca 100-200 meter från källan, bara det att källan de utgår från har felaktig utgångspunkt

I det aktuella fallet planeras många av bostäderna inom detta skyddsavstånd, lägg dessutom till att den härskande vindriktningen går från hästgården mot planområdet, samt alla de osäkerheter och felaktigheter i Swecos utredning som påverkar emissionsdatan

Detta innebär att de boende löper stor och påtaglig risk att exponeras för allergenhalter som överskrider vad känsliga personer tål

Känsliga grupper och barn

Det planerade området riktar sig i huvudsak till barnfamiljer, och barn är särskilt känsliga för luftföroreningar. Deras lungor och immunförsvar är under utveckling, och barn andas in mer luft per kilo kroppsvikt än vuxna. Studier har visat att partiklar lättare fastnar i barns lungor – ungefär 10–20% mer per andetag jämfört med hos vuxna

Därmed kan även måttliga halter allergen få större hälsopåverkan på barn. Att medvetet utsätta en nyetablerad grupp barn för hästallergen (som de saknar tidigare tolerans mot) är en betydande hälsorisk som bör och kan undvikas genom större skyddsavstånd.

Allergiförekomst i befolkningen

Hästallergi är förhållandevis vanlig i Sverige – cirka 5–10 % av befolkningen beräknas vara allergisk mot häst

Bland astmatiker (särskilt barn med astma) är andelen ännu högre. Utifrån dessa siffror kan man förvänta sig att flera (uppskattningsvis 5–7) av de framtida boende i området kan lida av hästallergi

Redan vid dagens verksamhet sprids allergener huvudsakligen inom 50–100 m från hästhållning, vilket betyder att utan ordentligt skyddsavstånd riskerar allergiska personer i det nya området att drabbas av allvarliga olägenheter för sin hälsa.

Naturmiljö och landskapsvård

Bevarande av det öppna landskapet: Hästgårdens verksamhet bidrar till att upprätthålla det öppna kulturlandskapet i Åheden. Betande hästar håller markerna öppna och gynnar biologisk mångfald, något som även framhålls i plan- och bygglagen. Enligt 3 kap. 4 § PBL ska planläggning ta hänsyn till och främja bevarande av kultur- och naturmiljövärden.

Hästhållningen på platsen är ett konkret exempel på landsbygdsutveckling som bevarar natur- och kulturmiljö genom traditionell markanvändning (bete, hävd av mark).

Planförslaget motverkar PBL:s intentioner: Genom att negligera behovet av ett ordentligt skyddsavstånd och därmed potentiellt tvinga bort eller begränsa hästgårdens verksamhet, motverkar kommunen syftet att bevara landsbygdens värden. Hästgården är en viktig resurs.

Om verksamheten inskränks p.g.a. nya grannar för nära intill, riskeras både det öppna landskapet och den biologiska mångfalden. Det står i direkt konflikt med intentionerna i 3 kap. 4 § PBL om att skydda kultur- och naturmiljön vid planläggning

Att från början planera in ett tillräckligt avstånd är därför också att ta ansvar för landskapsvården och den gröna infrastruktur som hästhållningen utgör i området.

Sammanfattning hur planen inskränker våran häst- och jordbruksverksamhet om inte tillräckliga skyddsavstånd tas hänsyn till

Risk för framtida restriktioner eller nedläggning

Om nya grannar klagar på allergi, lukt eller flugor, finns det tyvärr en praxis att inskränka djurhållning snarare än att åtgärda bygglovsfel i efterhand.

Detta kan leda till minskat antal hästar, begränsningar i vistelsetid eller krav på nya tekniska lösningar.

Begränsad möjlighet till expansion

Utredningen tar inte hänsyn till våra planer på att utöka verksamheten, trots att detta är känt för kommunen.

Ett otillräckligt skyddsavstånd försvårar framtida utveckling, t.ex. större lösdrift, ridverksamhet och fler hästar, eller även expansion av andra djur på gården (självhushåll)

Faktisk markanvändning begränsas redan nu i om befintlig förslag

Kommunen hänvisar till våra befintliga hagar som "naturmark"/"buffertzon", vilket i praktiken innebär att vi redan i inledningsskedet förlorar rätten att använda delar av gårdens mark till djurhållning

Eftersom marken på alla jordbruksfastigheter används växelvis (bete, träda, hagar) begränsar detta direkt verksamhetens flexibilitet och hållbarhet.

Ekonomisk osäkerhet och planeringsoro

Vi får mindre handlingsutrymme för investeringar i t.ex. ridhus eller verksamhetsutveckling då ekonomiska risken blir stor
Planförslaget skapar oro för framtida klagomål, rättsprocesser eller kostsamma ombyggnader.

Sammanfattning avseende felaktigheter och osäkerheter i Swecos utredning Bristar i beräkningsmodell och indata

Modellen är från USA, inte anpassad för svenska eller norrländska förhållanden.

Emissionsdata kommer från Göteborg – helt annan klimatmiljö än i Norrland. Norrland är torrare, vilket gör att allergener sprids längre. Modellen tar inte hänsyn till faktorer som topografi, lokala vindar eller hästarnas individuella beteende.

Emissioner modelleras utifrån medelvärden för stora ytor – inte punktkällor eller koncentrerade zoner (ex. där hästar ofta står)

Felaktiga antaganden om hästgården

Beräkningarna fokuserar på ridbanan som allergihärd, men en hage ligger bara 5 meter från planområdet ignorerats.

Sweco antar att stallet är stängt med fläktventilation, men i verkligheten är dörrar och fönster öppna större delen av året, vilket leder till lägre utsläppshöjd och mer lokal spridning.

Antagande om att hästarna bär täcke vintertid stämmer inte för då tex islandshästarna aldrig har täcket på vilket innebär att de sprids mer allergen.

Felaktiga uppgifter i underlaget

Det anges att närmsta hage ligger 35 meter bort från planområdet, i verkligheten bara 5 meter.

Antalet bostäder anges som 10, men det faktiska planförslaget omfattar 13 bostäder – 30 % fler. Detta skärper kravet på försiktighet. Underlaget borde ha uppdaterats i takt med planändringen – annars underskattas påverkan på både hälsa och hästgårdens verksamhet. Sweco har inte kontaktat hästgården alls, vilket lett till grova fel i data och många antaganden.

Vind och klimatdata är föråldrade

Väderdata är från 2015–2017 i Sörmjölle – Klimatet har blivit blåsigare och torrare senaste åren, vilket ökar spridningen. Gården ligger i Åheden där närheten till havet är närmare än Sörmjölle och därmed ännu mer utsatt för havsvindar, samt att landskapet har blivit mer öppet efter bla avverkningar än för tio år sedan.

Skyddsvegetation finns inte i planförslaget – trots att Sweco räknar med det

Sweco hävdar att om "vegetation bevaras" kan riktvärden uppfyllas – men det planeras varken träd eller skyddande barriär.

Dessutom utgör den "naturmark" som kommunen hänvisar till faktiskt hagmark med hästar på våran fastighet– vilket motsäger utredningen.

Vilken säkerhetsrisk gentemot gårdens djurhållningen finns det om man bygger bostäder för nära hästhagar samt leder fram en väg direkt mot vårat hagområde.

När bostäder byggs för nära hästhagar finns flera säkerhetsrisker för hästar som kan påverka både deras fysiska hälsa och psykiska välbefinnande, men även risker för barn som ej övervakas

Oavsiktlig eller avsiktlig störning från människor

Störande beteende

Ovana människor (särskilt barn) kan klappa, mata eller försöka gå in till hästarna utan att förstå riskerna.

Felaktig utfodring

Hästar kan bli allvarligt sjuka av mat som människor kastar in, t.ex. bröd, gräsklipp eller godis.

Skadegörelse eller djurplågeri

I värsta fall förekommer medvetna skador eller skrämselfhandlingar mot djuren.

Bullerstörningar

Trafik, gräsklippare, musik eller byggarbeten nära hagarna kan stressa hästar.

Plötsliga rörelser

Bilar, cyklar, elskotrar eller lekande barn kan skrämma hästar som är flyktdjur.

Otillräckliga avstånd

Gör det lättare för folk att ta sig in i hagar, vilket kan leda till olyckor.

Skräp och farliga föremål

Bostadsområden medför ofta ökat skräp och föremål som kan blåsa in i hagar (plastpåsar, burkar, m.m.), vilket kan skrämma eller skada hästar.

Barn som klappar eller matar hästar genom staketet riskerar att skadas

Försök att gå in i hagen kan leda till allvarliga olyckor. Vems ansvar? Barn kan krypa genom eller klättra över stängsel utan att förstå riskerna. Elstängsel kan ge obehagliga stötar.

Om bostadsområdet ligger i direkt anslutning till hästhagarna är det svårt att förhindra spontan lek av barn i närheten. Hästar är stora,

starka djur med flyktinstinkt – även en snäll häst kan sparka eller bitas om den blir rädd.

Skyddsavstånd stärker förtroendet för kommunen

Tydlig planering skapar trygghet och genom att sätta tydliga skyddsavstånd visar kommunen att man värnar både lantbruk och boendemiljö och kan därigenom förebygga klagomål, rättsprocesser och negativ mediabild. Man skapar långsiktig planeringssäkerhet för gårdar och grannar och visar respekt för båda parter rättigheter

Skyddsavstånd är inte ett hinder, utan en lösning för hästgårdens och samhällets bästa. Kommunen bör bejaka skyddsavstånd som en metod för att långsiktigt möjliggöra både hästverksamhet och bostadsutveckling. Varken djurhållare eller boende ska behöva ta risken och genom en balanserad planering förebyggas konflikt. Hästgårdar behöver planeringsro – inte bakbundna expansioner

Mot bakgrund av ovanstående osäkerheter, motsägelser samt felaktigheter, yrkar vi att

Detaljplanen justeras så att skyddsavståndet mellan planområdet och den befintliga hästverksamheten utökas, i linje med Folkhälsomyndighetens rekommendation om 200 meter, eller i vart fall anpassas för att säkerställa en tillräcklig marginal till riktvärdet om 2 U/m³ även vid ogynnsamma väderförhållanden samt utifrån faktiska förhållanden, dvs ej av Sweco uppskattade eller gjorda antaganden om vilka förhållanden som råder på hästgården samt med hänsyn tagen till övriga osäkerheter som påverkar utfallet av allergener.

Kommentar

Svar på inlämnade synpunkter i samrådsskedet

I samrådsredogörelsen finns redovisat hur tidigare inlämnade synpunkter besvarats och hur dessa har beaktats av kommunen samt hur planförslaget eventuellt har bearbetats utifrån dessa.

En balanserad lösning

Att leda trafiken längs efter kraftledningsgatan bedöms inte som en effektiv markanvändning då tillkommande bostadsfastigheter söder om kraftledningsgatan inte kan angöra gatan.

Planförslaget justeras och gatan flyttas cirka 4 meter från planområdesgränsen för att inte angränsa direkt mot befintlig hästhage.

Tomtindelning, antal fastigheter och minsta fastighet

Sedan granskningen har mängden kvartersmark för bostäder justerats vilket resulterar i att maximalt 12 bostadsfastigheter kan bildas.

Tomtindelning regleras inte i detaljplanen. Maximalt antal tomter baseras på den totala arean av kvartersmark för bostäder dividerat med den reglerade minsta fastighetsstorleken. För planförslaget medför det att maximalt 12 bostadsfastigheter kan bildas.

Kommunen gör bedömningen att en minsta fastighetsstorlek om 2000 m² säkerställer den öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och att det därmed bedöms lämpligt i området.

Nockhöjd

Angiven hösta nockhöjd är reglerad för att samspela med kringliggande bebyggelse i närområdet.

Planbesked och utökning av antalet tomter

Upprättandet av detaljplanen påbörjas efter positivt planbesked, därav redovisas inte vad som föregått det positiva planbeskedet.

Angående utökningen av antalet tomter så finns inget formellt beslut utan det är en fråga som hanteras inom ramen för detaljplaneprocessen.

Skogsbruk

Påverkan på skogsbruket har beaktats i detaljplanen genom reglering av en 12 meters buffert mellan byggrätterna och skogen där byggnad inte får uppföras.

Riksintresse för rennäring

Berörd sameby ingår i sakägarkretsen och har fått planförslaget tilldelat för möjlighet till yttrande.

Gång- och cykelbana

Trafikverket ansvarar för den planerade gång- och cykelvägen längs med väg 522 inklusive närområde.

Utveckling av närområdet

En eventuell utveckling av närliggande områden som inte kan hantearas genom förhandsbesked behöver behandlas i en separat planprocess. Planförslaget omöjliggör inte för en fortsatt utveckling av området om det i framtiden fattas beslut om att ett sådant arbete ska påbörjas.

Dricksvatten

Överenskommelse med Mjöllebygdens vattenförening finns.

Dagvatten

Dagvattenhanteringen bedöms även kunna lösas lokalt inom respektive fastighet. Dagvattenhantering ska redovisas vid bygglovsprövning.

Tidsplan

Det finns inga krav på hur länge en planprocess får pågå.

Avloppshantering

Avloppshanteringen bedöms kunna lösas enskilt inom respektive fastighet och erfordrar därför inget krav om gemensam lösning, även om det är en rekommenderad lösning.

Tillstånd till utfart

Föreslagen placering av utfart mot väg 522 har beviljats av Trafikverket och tillstånd kan sökas vid utbyggnad av gatan.

Swecos spridningsberäkning hästallergener

Kommunen har under planarbetets gång beställt utredningen *Spridningsberäkning av hästallergener för Sörmjölle 3:40* och förlitar sig på att genomförd utredning är utförd med vedertagna metoder och att

resultatet är att betrakta som pålitligt utifrån rådande förutsättningar. I stycke 4.7 i utredningen presenteras osäkerheter i modellberäkningarna vilket beaktades i granskningsskedet genom att en 20 meter bred bostadsfri zon från gränsen för riktvärdet 2 U/m³ infördes i plankartan.

Tolkningen av inkommen synpunkt är att, precis som nämns i det sista stycket i yttrandet, att Yttrande önskar en justering av planförslaget i form av att skyddsavståndet mellan befintlig hästverksamhet och föreslagen exploatering i planförslaget utökas. Vidare tolkas att skyddsavståndet önskas uppgå till 200 meter eller åtminstone utökas tillräckligt för att säkerställa en marginal till riktvärdet om 2 U/m³ även vid ogynnsamma väderförhållanden.

Planförslaget justeras inför antagande för att tillmötesgå yttrandet. Föreslagen bostadsfastighet öster om gatan längst söder ut i granskningsförslaget tas bort och användningsområde för bland annat avloppsanläggningen flyttas norrut. Föreslaget användningsområde för bostäder väster om gatan längst söder ut minskas något. Användningsområdet för gata flyttas cirka 4 meter norr ut för att inte angränsa direkt till planområdesgränsen/närliggande fastighet. Syftet med justeringarna är att utöka avståndet mellan eventuella bostäder och befintlig hästhage och att föreslagen exploatering (bostäder, gata och avloppsanläggning/elförsörjning) inte riskerar att uppföras i direkt anslutning till närliggande fastighetsgräns. Vidare möjliggör föreslagen justering en vegetationsbarriär mellan planområdet och närliggande fastighet i söder genom regleringen natur. Genomförd justering medför att avståndet mellan gränsen för riktvärdet 2 U/m³ uppgår till minst 40 meter.

Se kommunens svar i yttrande Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

Ändringar efter granskning

Planhandlingarna ändras på följande punkter:

Plankartan

- Kvartersmark för bostäder i planområdets sydöstra del tas bort.
- Område för quartersmark för bostäder i planområdets sydvästra del minskas.
- Område för quartersmark för avloppsanläggning och elförsörjning flyttas cirka 30 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats gata flyttas cirka 4 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats natur regleras mot planområdets sydliga gräns.

Planbeskrivning

- Planens syfte revideras för att överensstämja med den minskade mängden quartersmark för bostäder. Syftet ändras från att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 13 fastigheter till 12 fastigheter.
- Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande om vattenföreningens bedömning gällande kapaciteten i enlighet med yttrandet.
- Planbeskrivningen revideras med förtydligande om att tillräcklig yta för avloppsanläggning och elförsörjning finns inom användningsområdet.
- Planbeskrivningen justeras genom att flytta avsnittet *gemensamhetsanläggning* flyttas till fastighetsrättsliga frågor i enlighet med yttrandet.

Detaljplanering, Umeå kommun september 2025

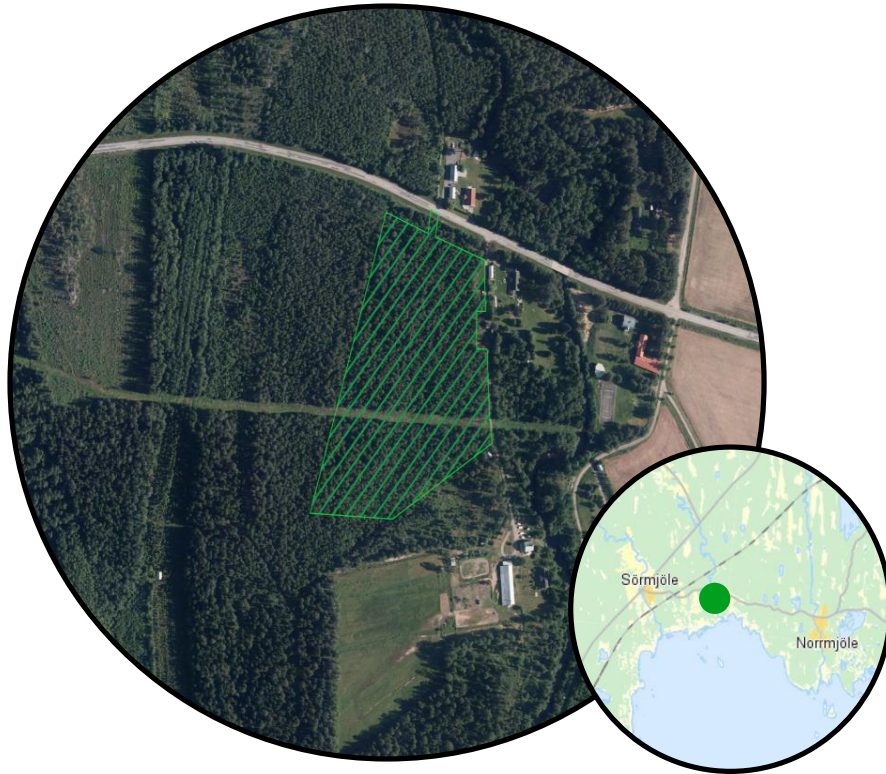
Denna handling har godkänts av planchef Johanna Söderholm med planarkitekt Villiam Brännström som handläggare. Handlingen är godkänd i kommunens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift

Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Inom Sörmjölle i Umeå kommun, Västerbottens län

Planbeskrivning – antagandehandling

September 2025

Diarienummer: BN-2017/00028

Gällande lagstiftning:	Planbesked:	Antagen:	Laga kraft:	Aktnummer:
PBL 2010:900	BN § 308			
BFS 2020:8	2017-09-20			

Detaljplanprocessen

Om detaljplaner

En detaljplan reglerar hur mark och vatten får användas och hur bebyggelse och byggnadsverk får se ut. Detaljplanen reglerar rättigheter och skyldigheter. Plankartan är bindande vid prövning av exempelvis bygglov. Planbeskrivningen beskriver detaljplanens syfte och hur plankartan ska tolkas.

Under arbetet med detaljplanen tar kommunen ställning till hur marken får användas, utifrån en avvägning av allmänna och enskilda intressen.

En detaljplan kan handläggas med standardförfarande, begränsat standardförfarande, utökat förfarande eller samordnat förfarande.

Aktuell detaljplan handläggs med utökat förfarande då detaljplanen inte är förenlig med översiktsplanen.

Detaljplaneprocessen för utökat förfarande beskrivs nedan.

Utökat förfarande

Kungörelse

Vid utökat förfarande ska kommunen inför samrådet kungöra förslaget till detaljplan. Kungörelsen ska göras i en ortstidning och anslås på kommunens anslagstavla.

Samråd

Samråd av planförslaget sker med länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, kända sakägare och andra berörda. Syftet med samrådet är att samla in information och synpunkter, förankra förslaget och få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt. De skriftliga synpunkter som inkommit under samrådstiden redovisas och bemöts i en samråds-redogörelse. Därefter justeras förslaget utifrån inkomna synpunkter. Samrådstiden är minst tre veckor.

Granskning

Planförslaget ska därefter tillgängliggöras för granskning i minst tre veckor. Om detaljplanen antas medföra betydande miljöpåverkan gäller minst 30 dagar. Granskningen är ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter på planförslaget.

Antagande

Detaljplanen antas genom ett politiskt beslut av kommunfullmäktige.

Laga kraft

Om detaljplanen inte överklagas får beslutet att anta detaljplanen laga kraft, vilket innebär att detaljplanen får rättsverkan. Därefter kan genomförandet av detaljplanen påbörjas.

Innehållsförteckning

Detaljplaneprocessen	2
Om detaljplaner.....	2
Utökat förfarande	2
Innehållsförteckning	3
Planens syfte.....	5
Beskrivning av detaljplanen	5
Plandata.....	5
Planens huvuddrag	6
Planförfarande.....	6
Planhandlingar.....	6
Motiv till detaljplanens regleringar	7
Allmän platsmark	7
Kvartersmark	9
Förhållningssätt till tidigare ställningstaganden	13
Kommunala ställningstaganden	13
Ställningstaganden enligt 3-4 kap. miljöbalken.....	16
Hushållningsbestämmelser	16
Miljökvalitetsnormer	17
Strandskydd	20
Planeringsförutsättningar	20
Mark- och vattenanvändning.....	20
Stads- och landskapsbild	20
Kulturmiljö	21
Fornlämningar	21
Naturmiljö	21
Geotekniska förhållanden	21
Social miljö	21
Rekreation och friytor	21
Kommunikationer	22
Teknisk försörjning.....	23
Hälsa och säkerhet	25
Förändringar och konsekvenser	29

Mark- och vattenanvändning.....	29
Stads- och landskapsbild	29
Kulturmiljö	31
Naturmiljö	31
Geotekniska förhållanden	31
Social miljö	32
Kommunikationer	32
Teknisk försörjning.....	33
Hälsa och säkerhet	36
Genomförandefrågor.....	39
Organisatoriska frågor	39
Fastighetsrättsliga frågor	42
Tekniska frågor.....	43
Ekonomiska frågor	44
Upplysningar.....	44
Samrådsrets	45
Medverkande	46
Källor.....	46

Planens syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Beskrivning av detaljplanen

Plandata

Planområdets läge: Åheden, Sörmjölle. Se figur nedan.

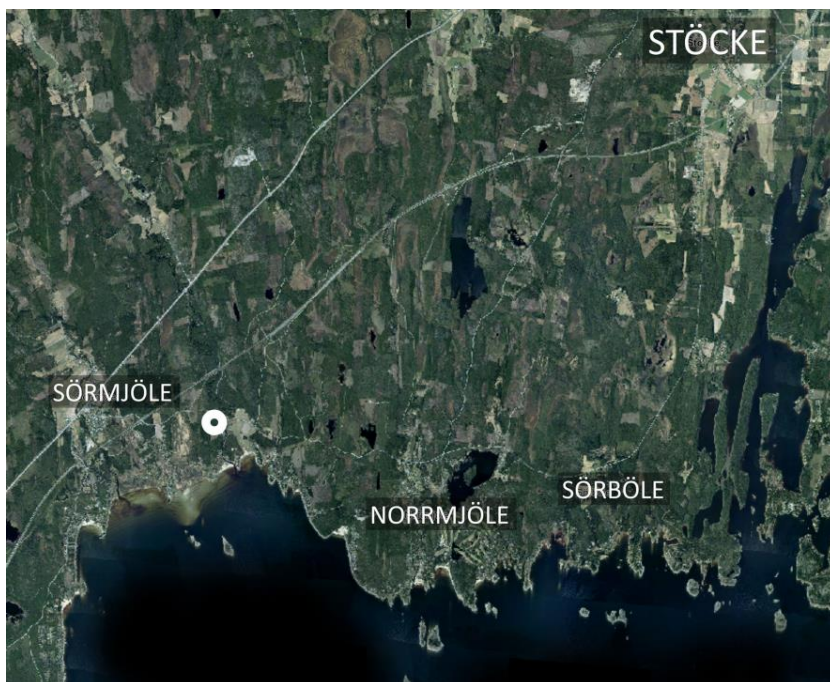
Planområdets area: 40 950 m²

Avstånd till Sörmjölle: Ca 3 km

Avstånd till Umeå: Ca 20 km

Markägoförhållanden: Privat ägo

Vattenområden: Närmaste vattenområde är Åhedån som ligger 50–100 meter öster om planområdet.

Figur 1. Planområdets läge markerad med vit ring.

Planens huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra för avstyckning av fastigheter för bostadsändamål. Planområdet för detaljplanen är inte planlagt sedan tidigare och utgörs av skifte 1 tillhörande fastigheten Sörmjölle 3:40. Området är inte utpekad för bostadsändamål i *översiktsplan Umeå kommun – Fördjupning för kusten*, därav handläggs detaljplanen med utökat förfarande.

Med hänsyn till omgivande miljö anses planområdet lämpligt att exploatera med maximalt 12 fastigheter för bostäder i form av småhus, vilket motsvarar ca 4800 m² bruttoarea (BTA) för bostadsändamål. Planen säkerställer att ny bebyggelse anpassas till omgivningen genom reglering av bebyggandets omfattning, krav på utformning och fastighetsstorlek samt att ny bebyggelse omges av naturmark för att följa omgivande landsbygdskaraktär. Detaljplanen bedöms således samspela med den befintliga bebyggelsetypen i närområdet.

Planförslaget skapar förutsättningar för tekniska anläggningar i form av gemensam spillvattenhantering samt elförsörjning med möjlighet till gemensam elförsörjning.

Kvartersmark

Planen reglerar kvartersmark i form av användningarna **Bostäder [B]**, **Elförsörjning [E₁]** och **Avloppsanläggning [E₂]**.

Allmän platsmark

Planen reglerar allmän platsmark i form av **NATUR** och **GATA**.

Vattenområde

Planen berörs inte av något vattenområde.

Genomförandetid

Genomförandetiden är fem år från den dag planen får laga kraft.

Planförfarande

Planen handläggs med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen, PBL (2010:900). Bedömningen att handläggningen ska ske med utökat förfarande grundar sig på att planområdet inte är utpekad för bostadsändamål och därmed inte förenlig med gällande översiktsplan *Fördjupning för kusten*. Enligt undersökningen om betydande miljöpåverkan bedöms planförslaget inte innebära betydande miljöpåverkan (se rubrik *Undersökning av betydande miljöpåverkan*) och planförslaget bedöms inte vara av betydande intresse för allmänheten i Umeå kommun. Då detaljplanen möjliggör för ett mindre bostadstillskott på befintlig skogsmark med begränsad omgivningspåverkan bedöms detaljplanen inte av betydande intresse för allmänheten.

Planhandlingar

- Plankarta
- Planbeskrivning

Underlag

- Undersökning av betydande miljöpåverkan, oktober 2019
- Samrådsredogörelse, februari 2025
- Granskningsutlåtande, september 2025
- Grundkarta, februari 2025
- Fastighetsförteckning, februari 2025

Motiv till detaljplanens regleringar

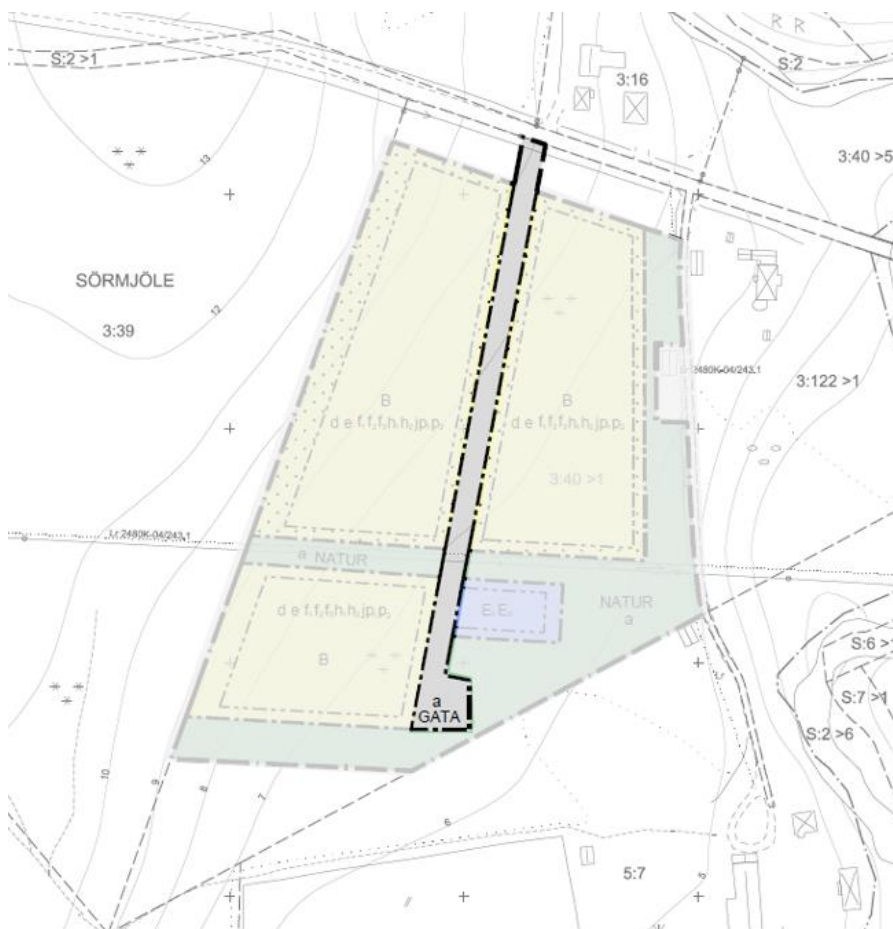
Allmän platsmark

Allmän plats är områden som i detaljplaner är avsedda för ett gemensamt behov. Kommunen ska reglera vilka områden som ska vara allmän plats. En allmän plats kan till exempel vara en gata, ett torg eller en park.

Nedan redogörs motiven till regleringen av allmän plats i aktuell detaljplan.

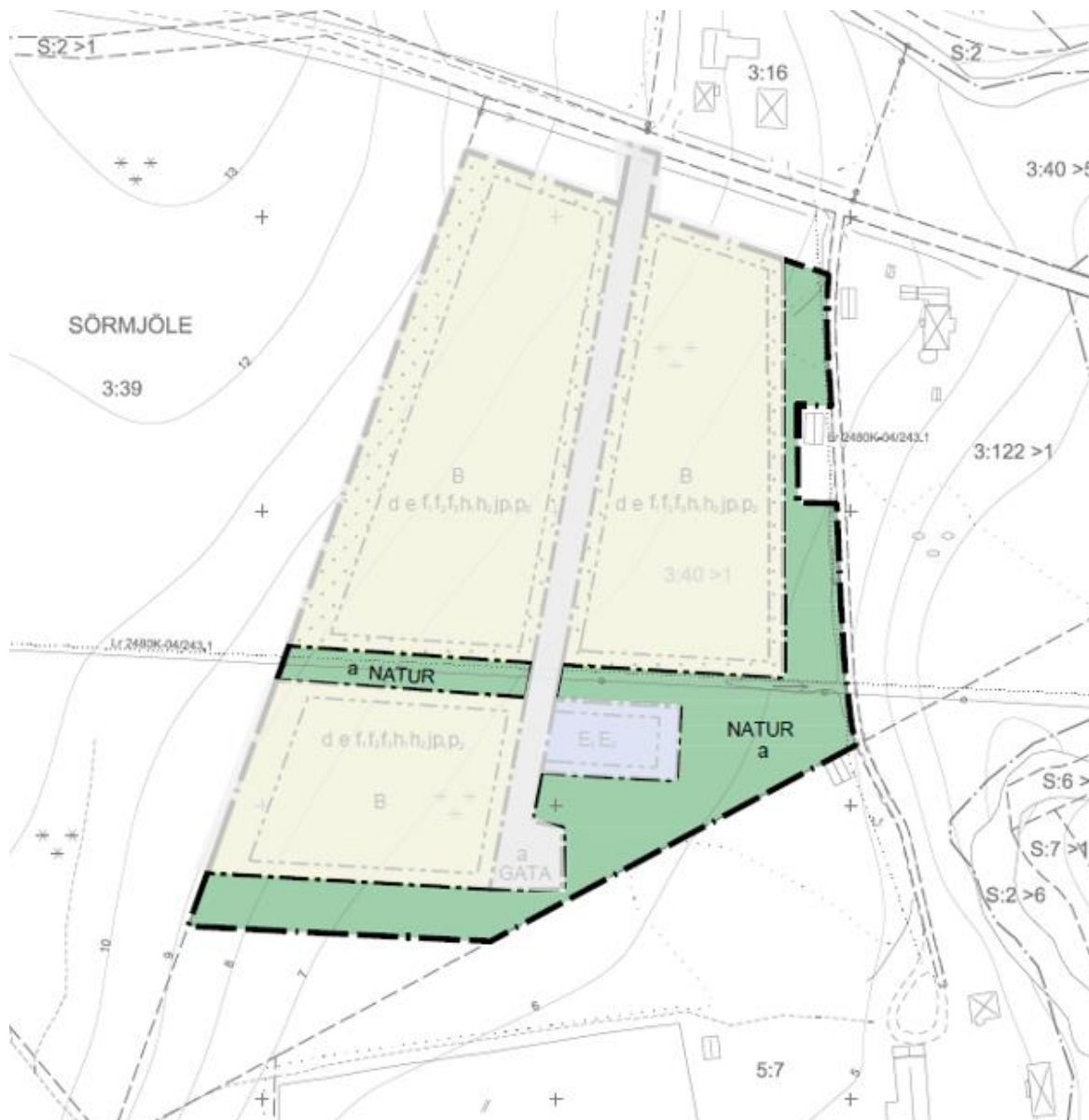
Användningsbestämmelser för allmän plats

GATA. Ny lokalgata behöver anordnas för att angöra kvartersmark i området. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 7§ 1p plan- och bygglagen (PBL). Se figur 2 nedan.

Figur 2. Utdrag från plankartan. Användningen gata illustreras.

NATUR. Delar av befintliga naturområden inom planområdet bekräftas i detaljplanen för att tydliggöra respektavstånd mot närliggande fastigheter. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 7§ 3-4p PBL. Se figur 3 nedan.

Figur 3. Utdrag från plankartan. Användningen natur illustreras.

Egenskapsbestämmelser för allmän plats

Huvudmannaskap

a₁ – Huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen, se figur nedan. Bestämmelsen reglerar att huvudmannaskapet för den allmänna platsen är enskilt. Bestämmelsen gäller för all allmän platsmark inom planområdet. Som särskilt skäl för planläggning av enskilt huvudmannaskap på samtliga ytor som utgör allmän plats beaktas den omfattning allmänheten förväntas nyttja de allmänna platserna. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 1§ PBL. Se figur 4 nedan.

Figur 4. Utdrag från plankartan. Egenskapsbestämmelsen huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen illustreras.

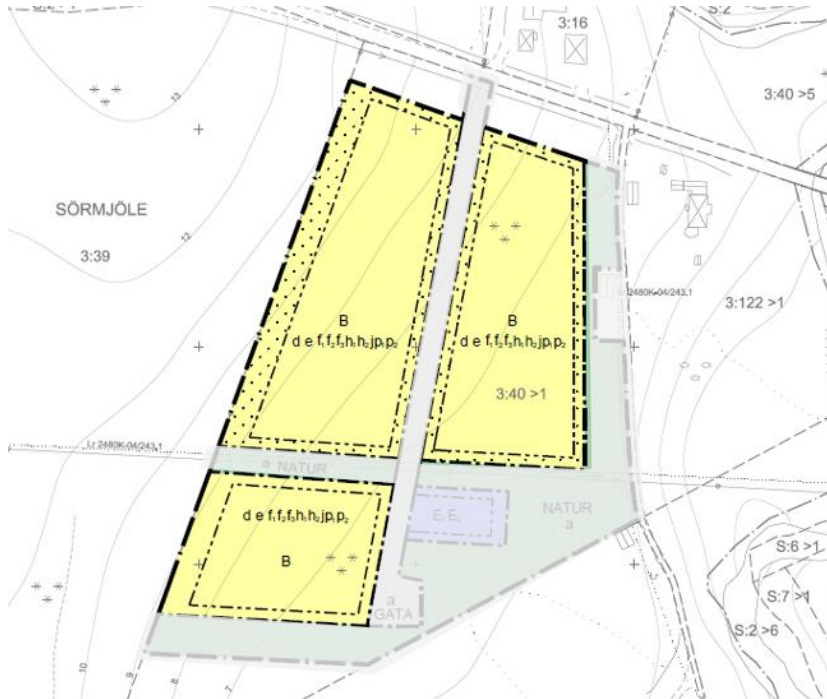
Kvartersmark

Kvartersmark är mark som i detaljplan är avsedd för bebyggelse för enskilt ändamål eller allmänna verksamheter. Kommunen ska alltid ange användningen av kvartersmark. Användning av kvartersmark kan till exempel vara bostäder, detaljhandel eller industri.

Nedan redogörs motiven till regleringen av kvartersmark i aktuell detaljplan.

Användningsbestämmelser för kvartersmark

B - Bostäder, se figuren nedan. Bestämmelsen har viss grund i riktlinjerna som presenteras i *Tematiskt tillägg för landsbygden*, att inställningen till utveckling av bebyggelse på landsbygden är positiv. Syftet med regleringen är att möjliggöra för uppförandet av bostäder. I användningen bostad ingår även olika bostadskomplement som förråd och garage. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 5p. PBL. Se figur 5 nedan.

Figur 5. Utdrag från plankartan. Användningen bostäder illustreras.

E₁ – Elförsörjning, se figur nedan. Användningen tekniska anläggningar med precisering elförsörjning används för att säkerställa yta för nätstation för anslutning till det kommunala elnätet. Genom bestämmelsen elförsörjning möjliggör detaljplanen även för annan gemensam energiförsörjning som exempelvis gemensamma solceller. Reglering sker med stöd av 2 kap. 5§ 3p. PBL. Se figur 6 nedan.

E₂ – Avloppsanläggning, se figur nedan. Användningen teknisk anläggning med precisering avloppsanläggning används för att möjliggöra för gemensam avloppsanläggning. Reglering sker med stöd av 2 kap. 5§ 3p. PBL. Se figur 6 nedan.

Figur 6. Utdrag från plankartan. Användningarna elförsörjning och avloppsanläggning illustreras.

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

Begränsning av markens utnyttjande

Prickmark - Marken får inte förses med byggnad, se figur nedan. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa tillräckligt med förgårdsmark. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1p. PBL. Se figur 7 nedan.

Figur 7. Utdrag från plankartan. Egenskapsbestämmelsen prickmark illustreras.

Fastighetsstorlek

d – Minsta fastighetsstorlek är 2000 m², se figur nedan. Bestämmelserna reglerar minsta tillåtna fastighetsstorlek om 2000 m². Detta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

Höjd på byggnadsverk

h₁ – Högsta nockhöjd för huvudbyggnad är 8,5 meter, se figur nedan. Höjdbestämmelsen samspelar med kringliggande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 6§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

h₂ – Högsta nockhöjd för komplementbyggnad är 5 meter, se figur nedan.

Höjdbestämmelsen samspelar med kringliggande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 6§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

Placering

p₁ – Huvudbyggnads ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns, se figur nedan. Syftet med bestämmelsen är att huvudbyggnader ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns med hänsyn till områdets landsbygdskaraktär samt för att samspela med omgivande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 6§ 1-2p. PBL. Se figur 8 nedan.

p₂ – Komplementbyggnad ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns, se figur nedan. Syftet med bestämmelsen är att komplementbyggnader ska placeras minst 2 meter från fastighetsgräns med hänsyn till områdets landsbygdskaraktär samt för att samspela med omgivande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 6§ 1-2p. PBL. Se figur 8 nedan.

Stängsel, utfart och annan utgång

j – Endast en utfart per fastighet, se figur nedan. Syftet med bestämmelsen är att öka trafiksäkerheten inom planområdet. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 6§ 2p. PBL. Se figur 8 nedan.

Utformning

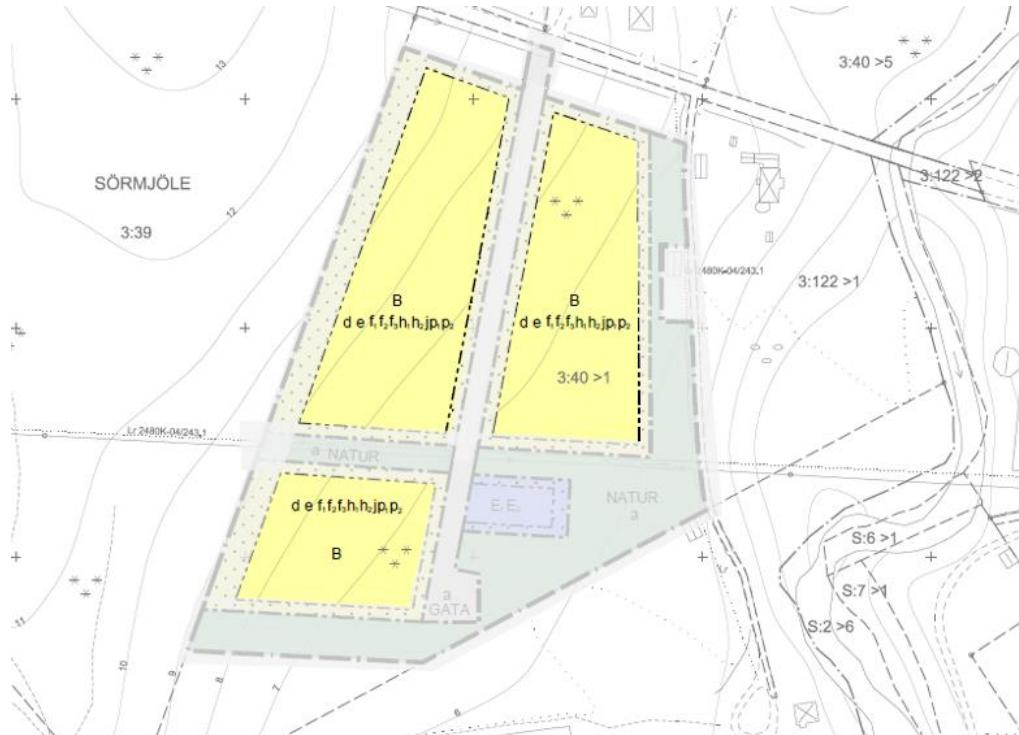
f₁ – Fasader ska utföras i trä, se figur nedan. Bestämmelsen syftar till att anpassa tillkommande bebyggelse till närliggande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

f₂ – Huvudbyggnad ska utformas med sadeltak med centreradnock, se figur nedan. Bestämmelsen syftar till att anpassa tillkommande bebyggelse till närliggande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

f₃ – Komplementbyggnad ska uppföras fristående, se figur nedan. Bestämmelsen syftar till att anpassa tillkommande bebyggelse till närliggande bebyggelse. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1p. PBL. Se figur 8 nedan.

Utnyttjandegrad

e – Största sammanlagda byggnadsarea per fastighet är 200 m², varav maximalt 80 m² får utgöras av komplementbyggnad, se figur nedan. Syftet med bestämmelsen är att anpassa tillkommande bebyggelse till närliggande bebyggelse samt för att möjliggöra för en ändamålsenlig struktur. Regleringen sker med stöd av 2 kap. 3§ 1-5p. PBL. Se figur 8 nedan.

Figur 8. Utdrag från plankartan. Samtliga egenskapsbestämmelser inom användningen bostäder illustreras.

Förhållningssätt till tidigare ställningstaganden

Kommunala ställningstaganden

Översiktsplan, fördjupningar och tematiska tillägg

Planområdet omfattas av *Översiktsplan Umeå kommun - Fördjupning för kusten* (antagen 17 juni 2013), där riktlinjen för planområdet är att nuvarande markanvändningen ska fortgå. Det finns därmed inte någon särskild utveckling utpekad i översiktsplanen, för Sörmjölle 3:40. Den nuvarande markanvändningen inom fastigheten är skogsmark. Den föreslagna planläggningen avser ett nytt tillskott av bostäder, men markområdet är inte utpekad för bostadsändamål i gällande översiktsplan. Kommunen bedömer därför att planläggningen saknar stöd i gällande översiktsplan och ska handläggas med utökat förfarande.

Förändring eller förnyelse av bebyggelsen ska enligt översiktsplanen samspela med den befintliga bebyggelsestrukturen vad gäller omfattning, placering, utformning samt fastighetsstorlek.

Översiktsplan Umeå kommun - Tematiskt tillägg för landsbygden (antagen 27 augusti 2018) belyser vikten av att tillkommande bebyggelse samspelar med befintliga miljöer och strukturer. Översiktsplanen har en generell positiv inställning till utveckling av landsbygden som stärker landskapets och bebyggelsens kulturhistoriska och miljömässiga värden.

Detaljplaner och områdesbestämmelser

Planområdet är inte planlagt sedan tidigare.

Förhandsbesked inför bygglov

En byggherre kan ansöka om förhandsbesked inför bygglov för att tidigt få reda på om en bygglovspliktig byggnation kan uppföras inom ett visst område. Ett positivt förhandsbesked ger sökanden rätten att vidta en viss åtgärd på en viss plats, under förutsättning att bygglov sökes inom två år från att förhandsbeskedet fått laga kraft.

Inom planområdet gavs ett positivt förhandsbesked 2008. Förhandsbeskedet möjliggjorde för avstyckning av två fastigheter för bostadsändamål. Beslutet togs med villkoren nedan:

- att befintlig utfart nyttjas
- att tomternas storlek blir minst 1500 m²
- att fastigheter inte bildas närmare vägdikets bakkant än 12 meter
- att nya byggnader placeras och utformas med hänsyn till den lantliga miljön
- att frågan om vatten och avlopp utreds, redovisas och godkänns av Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Då inget bygglov söktes inom två år från att förhandsbeskedet fått laga kraft har förhandsbeskedet upphört att gälla.

Planbesked

Planbesked är ett kommunalt beslut som lämnas för att formellt meddela om kommunen tänker inleda eller inte inleda planläggning. Planbeskedet är inte bindande och kan inte överklagas. Kommunen kan också inleda planläggning utan att planbesked lämnats.

Byggnadsnämnden beslutade 2017-09-20 att inleda planläggning för fastigheten Sörmjölle 3:40.

Undersökning av miljöpåverkan

När en detaljplan upprättas eller ändras ska kommunen ta ställning till om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Planförslaget ska genomgå en undersökning enligt 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966), där omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan ska identifieras. Om undersökningen resulterar i att en betydande miljöpåverkan kan antas ska planförslaget utredas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). En MKB ska redovisa kommunens bedömning av den påverkan på miljön som planens genomförande kan få. Det som framkommer i en MKB ska integreras i planarbetet och handlingen ska samrådats i samband med planprocessen.

Undersökningen visar på att risk finns avseende landskaps-/stadsbild, verksamheter som medför risk för miljö och hälsa, buller, elektromagnetiska fält, ändrad trafiksituationen inom och utom planområdet och spillvattenhantering.

Enligt kommunens bedömning kan detaljplanens genomförande inte antas innebära en betydande miljöpåverkan trots att viss risk för påverkan finns, varför ingen MKB har

upprättats. De delar som i undersökningen visar på viss påverkan har belysts och arbetats in i planbeskrivningen.

Behovsbedömningen grundas på bifogad genomgång av planens miljöpåverkan. Enligt genomgången finns det inte anledning att anta att det finns risk för betydande miljöpåverkan. Inte heller vid sammanvägning av faktorer med risk för inverkan bedöms inverkan vara jämförbar med betydande miljöpåverkan.

- Det finns inte anledning att anta att planen medför påverkan på riksintresse.
- Det finns inte anledning att anta att planen medför betydande påverkan på Natura 2000-område.
- Det finns inte anledning att anta att planen medför att miljö kvalitetsnorm kommer att överskridas.
- Det finns inte anledning att anta att planen äventyrar eller hindrar uppfyllande av kvalitetskraven för någon vattenförekomst.

Länsstyrelsen har i oktober 2019 tagit del av beslutet och delar kommunens bedömning att planen inte innebär någon betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen bedömer att planen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, varför en miljökonsekvensbeskrivning inte behöver upprättas. Beslutet har offentliggjorts på kommunens anslagstavla 11 oktober 2019 till och med 1 november 2019.

Kommunala beslut i övrigt

- *Inriktningsbeslut (2020-06-07)* Byggnadsnämnden beslutade den 20 september 2017 att inleda planläggning. Beslutet löd på följande sätt: "Byggnadsnämnden inleder planläggning av sju tomer inom Sörmjölle 3:40 med tillägg att planeringen ska ta hänsyn till befintliga närliggande fastigheters struktur." Inriktningsbeslutet syftade till att revidera detaljplanens syfte för att ge förutsättningar att utforma planområdet utifrån kända och eventuellt tillkommande planeringsförutsättningar. Byggnadsnämnden beslutade att fortsätta handläggningen av ärendet med nytt syfte avseende antalet tomter.
- *Utvecklingsstrategi för vatten och avlopp (2022)*. Syftet med strategin är att minska påverkan på våra vattendrag samt att säkerställa att kommunen tillhandahåller vatten och avlopp i tillväxtområden.
- *Anvisningar för avfallshantering och återvinning (2024)*. Råd och anvisningar vid ny- och ombyggnad av plats för avfallshämtning av alla avfallsslag som uppkommer i hushållen. Dessa säkerställer att avfallshanteringen ska kunna hanteras med framkomlighet för hämtningsfordon och hämtningspersonal.
- *Parkeringsnorm (2018), reviderad 2024*. Genom parkeringsnorm anger kommunen det lägsta antal parkeringsplatser som ska tillföras fastigheten vid ny- och tillbyggnad av bostäder, verksamheter samt vid ändrad användning. Parkeringsbehovet ska tillgodoses på ett hållbart och godtagbart sätt samt bidra till att främja minskat bilanvändande. Hur parkeringsbehovet ska lösas redovisas vid ansökan om bygglov, där den vid tidpunkten gällande parkeringsnormen tillämpas.

- *Dagvattenstrategi (2022)*. Programmet ger en helhetsbild av hur Umeå kommun och de kommunala bolagen jobbar tillsammans för att uppnå en hållbar dagvattenhantering. Det beskriver också hur Umeå ska kunna växa utan att vattendrag och sjöar förorenas och inte minst; att begränsa riskerna för skador orsakade av översvämningar.

Utredningar

- VA-utredning (Emcon Miljökonsult AB), april 2019
- Spridningsberäkning av hästallergener, mars 2023
- VA-utredning (Sigma civil), september 2024

Ställningstaganden enligt 3-4 kap. miljöbalken

Hushållningsbestämmelser

När kommunen arbetar med att ta fram en ny detaljplan ska hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken tillämpas. Enligt miljöbalkens tredje kapitel ska mark- och vattenområden användas för det ändamål för vilka de är mest lämpade, utifrån dess nuvarande användning eller potentiella framtida användning. Företräde ska ges åt sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. Mark- och vattenanvändningarna som skyddas av tredje kapitlet miljöbalken utgör både bevarandebestämmelser och mark- eller vatten som är lämplig för en viss typ av exploatering. I den paragraf som berör naturvård, kulturmiljö och friluftsliv finns ett tillägg om att skydda fysisk miljö i övrigt. Detta tillägg syftar på att planeringen ska hushålla även med den bebyggda miljön och landskapsbilden.

Användningsområden som skyddas av hushållningsbestämmelserna är:

- stora mark- och vattenområden som är orörda eller endast i liten grad är påverkade av mänsklig aktivitet eller exploatering.
- mark- och vattenområden som anses vara särskilt ekologiskt känsliga.
- jord- och skogsbruk.
- mark- och vattenområden av betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk.
- mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse på grund av deras naturvärden, kulturvärden eller friluftslivet. Även behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter ska beaktas.
- mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material.
- mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering.
- mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret.

Vissa av ovan nämnda mark- och vattenanvändningar utgör även riksintressen och ska skyddas särskilt.

Planområdet består av skogsmark men kommunen gör bedömningen att det inte är av betydelse för skogsnäringen.

Skogsbruk

I miljöbalkens 3 kap. 4 § anges att skogsbruk är av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk.

Aktuell skogsmark bedöms inte ha någon påtaglig betydelse för skogsbruket med avseende för planrådets storlek och planförslaget bedöms inte försvåra möjligheten att bedriva ett rationellt skogsbruk.

Riksintressen

Planområdet omfattas inte av riksintresse enligt 3–4 kapitlen miljöbalken (MB).

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel, vars syfte är att komma till rätta med miljöpåverkan från mer diffusa utsläppskällor såsom trafik och jordbruk. En MKN kan anges som en halt eller ett värde (högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten) men kan även beskrivas i ord. Normen ska avspegla den lägst godtagbara miljökvaliteten eller det önskade miljötillståndet, men tar vanligtvis sikte på hur mänsklig verksamhet ska utformas. Ett genomförande av en detaljplan får inte medföra att en norm överträds.

MKN kan ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen. Det finns idag MKN för olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477), olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660), olika parametrar i havsmiljön (SFS 2010:1341), olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554) samt för omgivningsbuller (SFS 2004:675).

Miljökvalitetsnorm för utomhusluft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft syftar till att skydda människors hälsa och miljön genom att ange föroreningsnivåer som inte får överskridas (gränsvärden) och nivåer som inte bör överstigas (riktvärden) och dessa regleras i luftkvalitets-förordningen (2010:477).

Det finns svenska MKN för den högsta tillåtna halten i utomhusluft av kvävedioxid och kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, fina partiklar (PM10 och PM2,5), bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly.

Luftkvalitetsproblem i svenska städer i relation till normer är främst kopplat till trafiken och då i form av kvävedioxid (NO2) och partiklar (PM10).

I delar av centrala Umeå överskrider gränsvärdena för luftföroreningar (kvävedioxid). Kommunen arbetar därför med ett åtgärdsprogram för att uppfylla normen, med syftet att uppfylla miljökvalitetsnormen som anger lägsta godtagbara miljökvalitet.

Tillkommande trafik i och med detaljplanens genomförande bedöms inte innebära betydande luftutsläpp som leder till att MKN för utomhusluft riskerar att överskridas.

Miljökvalitetsnorm för vatten

Bottenvikens vattendistrikt är Sveriges nordligaste vattendistrikt och omfattar hela Norrbottens län samt större delen av Västerbottens län. Länsstyrelsen i Norrbottens län har utsetts till vattenmyndighet i distriktet. Vattendistriktet beslutade i december 2016 om (nya) MKN, åtgärdsprogram och förvaltningsplan för åren 2016–2021. Beslutande MKN innebär kortfattat att alla ytvattenförekomster ska uppnå eller behålla hög eller god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus samt att alla grundvattenförekomster ska uppnå eller behålla god kvantitativ status och god kemisk grundvattenstatus (om inte undantag har meddelats). Yt- och grundvattenstatusen får generellt inte försämrats.

Inget av distriktets vatten uppnår god kemisk status till följd av storskalig och långväga spridning av kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE, används bland annat som flamskyddsmedel), vilka sprids till miljön via läckage från varor, avfallsupplag med mera. Bortsett från dessa är det ett femtiotal vattendrag, sjöar och kustvatten som inte uppnår god kemisk status på grund av påverkan från olika tungmetaller och tributyltenn (TBT).

Vattenkvaliteten är överlag god inom distriktet, men vissa utmaningar finns att särskilt ta hänsyn till i samband med samhällsutvecklingen:

- Fysiska förändringar, exempelvis utvinning av energi, vägar, ökad produktionen inom jord- och skogsbruk som påverkar vattnen negativt. Fysisk påverkan är den vanligaste orsaken till att god ekologisk status inte nås i distriktet.
- Bearbetning, schaktning och dikning av sulfidjordar som gör att sulfidmineralen oxiderar i kontakt med syre. Vid oxidering av sulfidmineral sänks markens surhetsvärde pH, vilket medför att metaller utlakas och kan spridas till vattendrag
- Storskalig påverkan från areella näringar, exempelvis genom gödsling, utdikning, ökad solinstrålning vid avverkning samt effekter från körskador i marken.
- Läckage av metaller från avslutad och pågående gruvverksamhet.
- Vattentäkter som saknar vattenskyddsområde eller där föreskrifter och skyddsområdets avgränsningar behöver revideras. I Bottenvikens vattendistrikt är det bara drygt 10 % av de allmänna vattentäkterna som har fullgott skydd.

Ett genomförande av en detaljplan får inte medföra att statusen försämrats för någon av kvalitetsfaktorerna (ekologisk och kemisk).

Mottagande recipienter för dagvattnet från planområdet är vattendraget Åhedån. Åhedån mynnar sedan ut i Mjölefjärden ca 800 meter nedströms.

Nuvarande status och MKN för Åhedån och Mjölesfjärden redovisas i tabell nedan (www.viss.lansstyrelsen.se, (2025-01-14)).

VISS är en databas som utvecklats av Vattenmyndigheterna och Länsstyrelserna i samverkan med Havs- och vattenmyndigheten. VISS innehåller information om Sveriges större sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten.

Vattenförekomst	EU-CD	Ekologisk status/potential	Kemisk status	MKN Ekologisk status	MKN Kemisk status	Miljöproblem
<i>Åhedån (vattendrag)</i>	SE7072 12-170937	Hög	Uppnår ej god	Hög ekologisk status	God kemisk ytvattenstatus 2027 med undantag av kvicksilver/kvicksilverföreningar, bromerad difenyleter och kadmium.	Miljögifter från jordbruk i närområdet. Förändring av morfologiskt tillstånd pga. skogsbruk i närområdet. Betydande påverkan från diffusa källor – atmosfärisk deposition med avseende på Kviksilver och Bromerade difenyletrar (PBDE).
<i>Mjölefjärden (kust)</i>	SE6337 10-200500	God	Uppnår ej god	God	God kemisk ytvattenstatus 2027 med undantag av kvicksilver/kvicksilverföreningar, bromerad difenyleter och kadmium	

Planområdet ligger i närheten till Åhedån som mynnar ut i Mjölefjärden. Enligt Vatteninformationssystem Sverige (VISS) har Åhedåns ekologiska status bedömts till hög och Mjölefjärdens ekologiska status till god. Bedömningen av ekologisk status baseras på data för hydromorfologi och/eller vattenkemi i vattenförekomsterna.

Åhedån och Mjölefjärden bedöms ej uppnå god kemisk status. Bedömningen baseras på att gränsvärdet för kvicksilver enligt EG:s ramdirektiv för vatten (2008/105/EG samt 2013/39/EU) överskrids samt att det europeiska gränsvärdet för polybromerade difenyletrar PBDE överskrids i ytvattnet.

Effekten som genomförandet av detaljplanen bedöms ha på möjligheterna för att vattenförekomsterna Åhedån och Mjölefjärden ska uppnå god ekologisk status eller god kemisk status är låg. Bedömningen baseras på föreslagen hantering av vatten och avlopp samt områdets förutsättningar. Läs mer under rubriken *Teknisk försörjning – Dagvatten samt vatten och avlopp*.

Miljö kvalitetsnorm för omgivningsbuller

MKN (miljö kvalitetsnorm) för buller bygger på ett EG-direktiv för buller som infördes i svensk lagstiftning i Förordning om omgivningsbuller (2004:675). Enligt förordningen ska omgivningsbuller kartläggas och åtgärdsprogram upprättas för vägar och järnvägar inom kommuner med fler än 100 000 invånare eller från vägar med en trafiktäthet på mer än tre miljoner fordon per år. Därtill ska strategiska bullerkartor tas fram som visar bullersituationen under det närmast föregående kalenderåret. Med förordningen infördes även en MKN för buller. Målet är att sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa.

Kommunen och myndigheter ansvarar för att MKN följs, men det fråntar inte verksamhetsutövare att genom sin egenkontroll sträva efter att begränsa bullerstörningar. Som en del i arbetet med att uppnå MKN för buller har Umeå kommun antagit ett åtgärdsprogram mot buller för år 2019-2023 som innefattar buller från vägtrafik, järnvägstrafik, flygtrafik och viss industriell verksamhet. Ett nytt åtgärdsprogram för buller är under framtagande. Syftet med åtgärdsprogrammet är att förbättra ljudmiljön och minska antalet boende som är exponerade av buller genom att vidta åtgärder som leder till att ljudmiljön förbättras. Syftet är också att vidareutveckla former för ett strukturerat och kontinuerligt arbete med ljud- och bullerfrågor i kommunen.

Trafikverket ansvarar för statliga vägar och broar, exempelvis dimensionering, hastighetsbegränsning, skick, slitage och bullerskyddsåtgärder på och längs statliga vägar. Trafikverket ska, på samma sätt som kommunen enligt kraven i Förordning om omgivningsbuller (2004:675), kartlägga omgivningsbuller från vissa vägar. Kommunen för en kontinuerlig dialog med Trafikverket i dessa frågor.

För mer information, se rubrik *Risker och störningar – Buller*.

Strandskydd

Närmaste vattenområde, Åhedån, ligger 50–100 meter öster om planområdet.

Länsstyrelsen har beslutat om undantag från strandskyddet för Åheden enligt beslut 21 maj 1979. Planområdet omfattas därmed inte av strandskydd.

Planeringsförutsättningar

Under respektive rubrik i detta avsnitt beskrivs förutsättningarna på platsen.

Mark- och vattenanvändning

Planområdet är i dagsläget obebyggt och består av skogsmark i form av tallskog med inslag av björk. En elkraftsledning löper genom planområdets södra del i öst-västlig riktning. Området är inte planlagt sedan tidigare.

Stads- och landskapsbild

I Sörmjölle finns äldre bebyggelse som har karaktär av ett jordbrukssamhälle med komplementbyggnader och huvudbyggnader placerade på ett sådant sätt att en rumslighet i form av gårdstun bildas. Därefter har framför allt villabebyggelse kompletterats i byns kärna och skapat en tätare bebyggelsestruktur.

Planområdet är lokaliserat ca 3 km öster om Sörmjölle längs med Norrmjöllevägen (väg 522). Landskapet längs med Norrmjöllevägen, som också omger planområdet, utgörs framför allt av skogs- och jordbruksmark som blandas upp med enstaka bostadshus. Bostadsfastigheterna närmast planområdet är omkring 2000–5000 m². En av grannfastigheterna söder om planområdet har i dagsläget viss djurhållning i form av hästar med stall och hage.

Bebyggelsestrukturen är generellt gles i planområdets närhet, men en tätare bebyggelsestruktur finns ca 500 meter söderut från planområdet, närmare havet. Bebyggelsen i närområdet utgörs i huvudsak av enbostadshus i ett eller två plan med sadeltak samt komplementbyggnader och uthus med sadeltak. Fasader kännetecknas av röd kulör med stående träpanel.

Kulturmiljö

Det finns ingen utpekad kulturmiljö eller andra värdefulla byggnader inom planområdet eller dess närhet.

Fornlämningar

Fornlämningar utgör lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergivna. Normalt är en lämning en fornlämning om den tillkommit innan år 1850. En fartygslämning ska vara förlist innan år 1850. Fornlämningar är skyddade av kulturmiljölagen (SFS 1988:950) och runt dem hör ett fornlämningsområde som behövs för dess bevarande.

Det finns inga kända fornlämningar i planområdet.

Ca 1 km öster om planområdet finns området Åheden-Nordansjö med sammanhållna fornlämningsmiljöer med stora runda rösen, långrösen och stensättningar från brons- och järnålder. Vid utgrävningen i början av 1900-talet visade sig en fem meter lång hällkista i gravens mitt troligen vara en plundrad brandgrav. Forngravarna och deras närmiljö skyddas enligt kulturminneslagen.

Naturmiljö

Planområdet består av skogsmark i form av tallskog med inslag av björk. Marken sluttar åt öst mot Åhedån som utgör närområdets lägsta punkt. Marknivåerna inom planområdet varierar mellan ca +10 och +6 meter över havet.

Geotekniska förhållanden

Enligt statens geologiska undersökningar ligger planområdet inom ett område med främst sedimentär bergart och jorden utgörs av morän samt postglacial sand/grus.

Grundvattennivån varierar i området men bedöms ligga mer än 1,5 meter under markytan.

Social miljö

Rekreation och friytor

Planområdet består idag av ett skogsområde utan tydliga spår av användning för rekreation och friluftsliv. Endast ett mindre antal småstigar löper genom området. Liksom alla skogar finns möjligheten för promenader, bär och svampplockning inom planområdet.

För bostäder, lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförig verksamhet, ska det enligt 8 kap. plan och bygglagen inom fastigheten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta, det vill säga utemiljöer som är lämpliga för lek och utevistelse.

Vid planläggning av bostadsmiljöer ska barns behov av friytor särskilt beaktas. Barnens möjligheter till säker och utvecklande lek och rekreation ska tillgodoses.

Barnperspektiv

Barn och unga under 18 år utgör en femtedel av Sveriges befolkning. De har inte rösträtt, inte körkort och är beroende av vuxnas engagemang och arbete för att deras livsvillkor ska bli så bra som möjligt. Hur vi planerar, utformar och förvaltar den byggda miljön har stor betydelse för barns och ungas livsmiljöer. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Det ökar behovet av fokus på arbetet med barns rättigheter i fysisk planering och stadsutveckling. Enligt barnkonventionen är barn självständiga individer och de ska ges möjlighet att medverka och få sina behov tillgodosedda i den fysiska planeringen. Att miljöer och lämpliga ytor är tillgängliga, upplevs trygga och är av god kvalitet främjar barns utveckling och är viktiga komponenter för barns uppväxt.

Tillgänglighet, trygghet och jämställdhet

Att känna sig trygg och kunna röra sig fritt är en demokratisk rättighet för alla människor. Alla ytor ska göras tillgängliga, trygga och användbara för alla grupper av människor så långt det är möjligt, inom rimliga kostnader. Hinder för tillgänglighet kan, beroende på vem du är, finnas i allt från den fysiska miljön till platsens upplevda trygghet. Det är viktigt att identifiera aspekter som kan skada tillgängligheten för vissa för att skapa rum för så många som möjligt.

Byggnader och lokaler ska vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Vid nybyggnation av bostäder ska alla lägenheter beläggna högre upp än två våningsplan ha tillgång till hiss. Nybyggda entréer ska vara tillgängliga och angöringsavstånden får inte överstiga 25 meter. Markplaneringen ska utföras så att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga kan nå målpunkter som entréer m.m. utan problem.

Planområdets kupering är relativt flack och bedöms inte utgöra något hinder för tillgängligheten.

Service

Sörmjölle skola F-6 samt närmaste livsmedelsbutik finns belägen i Sörmjölle ca 3 km väster om planområdet. I närheten av Sörmjölle skola finns även en förskola.

Kommunikationer

I det här avsnittet beskrivs kommunikationer inom och i anslutning till planområdet.

Gång- och cykeltrafik

Det finns inga gång- och cykelvägar inom eller i anslutning till planområdet.

Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i Sörmjölle utgörs av länstrafiken. Längs med Norrmjöllevägen ligger busshållplatsen Åheden, som är belägen ca 250 meter i östlig riktning från planområdet. Hållplatsen trafikeras med en låg turtäthet av länstrafikens busslinje 126. Hållplats med högre turtäthet finns i Sörmjölle, ca 3 km väster om planområdet. Hållplatsen Sörmjölle E4 södra trafikeras med två busslinjer och busshållplatsen Sörmjölle E4 norr trafikeras med en busslinje.

Närmsta tågstation är Hörnefors resecentrum, belägen ca 7 kilometer sydväst om planområdet.

Fordonstrafik

Planområdet ansluter till vägnätet via Norrmjöllevägen (väg 522) som löper längs med planområdets norra gräns. Norrmjöllevägen har statlig väghållning och utgörs av en asfaltbelagd väg med en hastighetsbegränsning på 70 km/h.

Parkering, varumottagning och angöring

Området är beläget inom parkeringszon C.

Detta innebär enligt riktvärdet ett behov med två parkeringsplatser per fastighet. Behovet av parkeringar ska ses som ett minimivärde som ska tillämpas som riktlinjer i planläggning och som krav vid bygglovsprövning.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Området omfattas inte av det kommunala vatten- och spillvattennätet.

Befintliga privata vattenledningar som kopplar på det kommunala nätet går genom planområdet och är skyddade genom ledningsrätt.

Närmaste recipient är Åhedån som är belägen ca 50 meter öster om planområdet. Den ekologiska statusen för Åhedån är hög. Åhedån mynnar ut i Mjölefjärden ca 700 meter söder om planområdet. Bedömningen är att Mjölefjärden är en betydande recipient som kan påverkas av planförslaget. Närmaste grundvattenförekomst ligger ca 5 kilometer norr om planområdet och bedöms inte påverkas av planförslaget då planområdet är beläget nedströms grundvattenförekomsten. År 2019 genomfördes en VA-utredning av Emcon Miljökonsult AB¹ där det inom ramen för utredningen genomfördes en geoteknisk inspektion av planområdet. Resultatet av inspektionen visade på att marken i de översta lagren mestadels består av sand i olika skikt. Grundvattennivån inom planområdet varierar men bedöms i utredningen allmänt ligga mer än 1,5 meter under markytan. Vid bedömning konstateras i utredningen att marken inom planområdet är lämplig för infiltration det vill säga rening i marklagren, med ca 30-40 m².

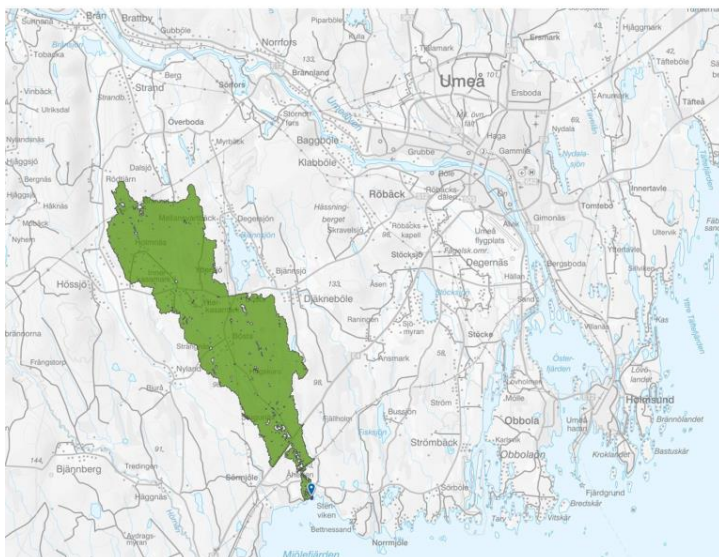
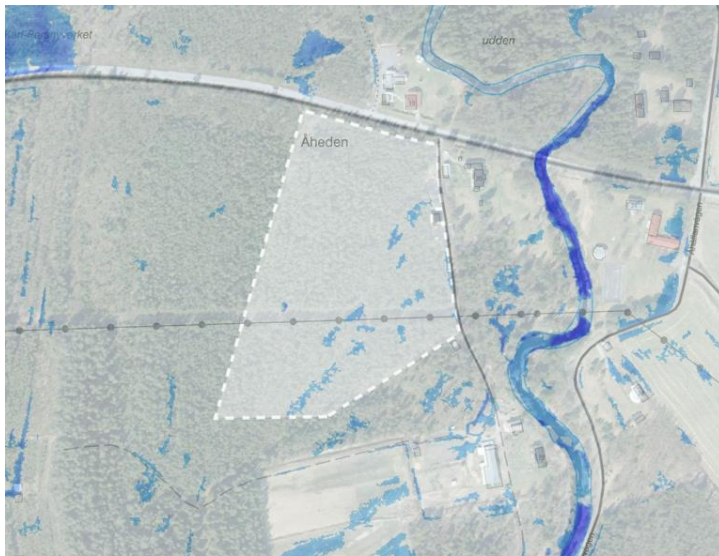
¹ VA-utredning, Emcon Miljökonsult AB, år 2019

Dagvatten

Dagvatten är regn- och smältvatten som tillfälligt avrinner på markytan. Under naturliga förhållanden infiltreras större delen av vattnet i marken, innan det når vattendrag. I takt med att staden förtätas och tidigare oexploaterade ytor hårdgörs minskar möjligheterna till naturlig infiltration i marken vilket medför att dagvattnet avleds direkt till närliggande vattendrag. Detta ställer krav på en robust och långsiktigt hållbar dagvattenhantering.

Planområdet är relativt plant. Figurerna 9 och 10 nedan redovisar lågpunkter i samt runt planområdet där det ansamlas stående vatten vid skyfall. En mörkare blå färg i illustrationen representerar en djupare lågpunkt med större mängd vatten och tvärt om för en ljusare blå färg. Det är tydligt att närområdets lågpunkt utgörs av Åhedån som är belägen strax öster om planområdet.

Åhedån är även recipienten för dagvatten i området. Ån har ett stort avrinningsområde som sträcker sig i nordvästlig riktning från Mjöllefjärden mot Holmnäs och Mellansvartbäck.

Figur 9-10: Överst: Illustration som redovisar lågpunkter i området. Underst: Åhedåns avrinningsområde.

Snöhantering

Inom planområdet sker ingen snöhantering idag då området utgörs av skogsmark.

El, värme, fiber och tele

I planområdets södra del löper en 10kV luftledning genom området i öst-västlig riktning. Umeå Energi saknar ledningsrätt för den befintliga luftledningen men då ledningen i dess sträckning uppfördes före år 1972 av Vattenfall gäller muntligt avtal om servitut för Umeå Energi i enlighet med Jordabalken SFS 1970:994.

Avfall

Ytor för utsortering av samtliga fraktioner av avfall som uppkommer ska finnas. Det innebär att det ska finnas plats för hushållsavfall (restavfall och matavfall), förpackningar och eventuellt verksamhetsavfall. Vakins gällande anvisningar för avfallshantering och återvinning ska följas vid bygglovsprövning.

Avfallsutrymmet ska placeras så att det är tillgängligt för avfallslämnarna och hämtningspersonal. Vägen ska vara framkomlig och sikten ska vara god. Körning på gång- och cykelväg är inte tillåten. Vaghållaren är ansvarig för vägens utformning, skyltning, skötsel och framkomlighet.

Hälsa och säkerhet

Detaljplanen får inte leda till störningar som kan innebära olägenheter för människors hälsa (vilket definieras i 9 kap. 3§ miljöbalken). Med olägenhet för människors hälsa avses en störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan ha en menlig inverkan på hälsan och inte är tillfällig. Även de störningar som i första hand påverkar välbefinnandet kan vara olägenheter för människors hälsa, exempelvis buller. Bedömningen av om en störning inverkar menligt på hälsan beror på hur människor i allmänhet uppfattar situationen. För att störningen ska omfattas av miljöbalkens bestämmelse krävs att den har en viss varaktighet, antingen genom att den pågår under en sammanhängande tid eller att den återkommer, regelbundet eller oregelbundet.

Den negativa påverkan som kan uppstå på grund av detaljplanen bedöms vara acceptabel utifrån ett allmänt och kommunalt samhällsbyggnadsperspektiv. Kommunen gör bedömningen att planens genomförande inte leder till sådan skada som beskrivs i plan- och bygglagens 14:e kapitel.

Brandsäkerhet

I Umeåregionens brandförsvar finns det totalt tio brandstationer. På Umeå brandstation jobbar heltidsanställda brandmän. Övriga nio är deltidstationer som bemannas av brandmän i beredskap, bland annat i Holmsund.

Närmaste sjukhus finns i Umeå (Norrlands universitetssjukhus), ca 20 km norr om detaljplaneområdet.

Närmaste brandpost finns i Sörmjölle ca 2 km från planområdet. Umeåregionens brandförsvär har gjort bedömningen att vatten från Åhedån kan nyttjas vid släckning av större brand. En passage ner till vattnet behöver kontinuerligt röjas från sly så att brandförsvaret når vattenytan med slang.

Buller

Buller är oönskat ljud, vilket är ett stort folkhälsoproblem. När människan utsätts för buller är den vanligaste reaktionen en känsla av obehag. Därutöver anses buller också orsaka bland annat stressreaktioner, trötthet, irritation, blodtrycksförändringar och sömnstörningar.

Buller från väg- och spårtrafik

	Ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnads fasad	Ekvivalent ljudnivå vid uteplats om sådan anordnas	Maximal ljudnivå vid uteplats om sådan anordnas
För bostäder upp till 35 m ²	65 dBA	50 dBA	70 dBA
För bostäder över 35 m ²	60 dBA	50 dBA	70 dBA

Om bullernivåerna vid en exponerad fasad överskrider, bör en skyddad sida uppnås där bullret uppgår till högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå och högst 70 dBA maximal ljudnivå vid fasad mellan kl. 22.00 – 06.00. Som minst ska hälften av bostadsrummen vändas mot den skyddade sidan. Även här gäller högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden. Maximalnivån vid uteplats bör inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 – 22.00.

Elektromagnetiska fält

En 10 kV luftledning löper genom planområdet i öst-västlig riktning. Kraftledningar och elektriska anläggningar kan ge upphov till elektromagnetisk strålning. Utifrån Strålskyddsmyndighetens bedömning för miljöer där människor varaktigt vistas (bostäder, skolor, förskolor, arbetsplatser m.m.) ska magnetfält inte överstiga 0,2 µT i årsmedelvärde med hänsyn till hälsoeffekter.

Ljusförhållanden

Sol- och dagsljusförhållanden är en viktig miljöfaktor i ett övervägande kallt klimat och solvärmens är en god energitillgång under sommarhalvåret. Vid nybyggnation ställs krav på tillgång till dagsljus för rum eller avskiljbara delar av rum där människor vistas mer än tillfälligt.

Förorenad mark och vatten

Enligt kommunal kartering finns det inga kända föroreningar inom planområdet eller i dess närhet.

Radon

Radon är en radioaktiv gas som finns naturligt i mark och grundvatten och som, beroende på markens genomsläpplighet och husgrundens täthet, kan sippra in i huset och skapa en ohälsosam inomhusmiljö. Eftersom förhöjda radonhalter inomhus är en olägenhet för människors hälsa så finns det gränsvärden som ska följas för nybyggda bostäder.

Enligt kommunal kartering utgör planområdet normalriskområde för markradon.

Risk för översvämning

Planområdet ligger inom ett område med god genomsläpplighet och förmåga att hantera skyfall.

Risk för ras, skred och erosion

Enligt kommunal kartering finns det ingen risk för ras, skred eller erosion inom planområdet eller i dess närhet.

Hästhållning

Fastigheten söder om planområdet har en hästhage som närmast ligger ca 35 meter från planområdesgränsen och ett lösdriftsområde i nära anslutning till planområdesgränsen. Hästhållningen kan innebära viss omgivningspåverkan i form av lukt och spridning av allergener. Då planområdet är beläget norr om hästhagen ligger området till viss del i den förhärskade vindriktningen. Det finns två gödselstackar på hästgården, se figur 11 nedan, som ger upphov till olägenhet i form av lukt. Gödselstacken mellan ladugården och ridbanan är belägen mer än 100 meter från planområdet och bedöms därför inte leda till någon lukt vid planområdet, som skulle utgöra någon olägenhet. Gödselstacken norr om hästgården ligger i direkt anslutning till planområdets gräns och det går således inte att utesluta att lukt från den gödselstacken kan förekomma inom planområdet, även om luktpåverkan bedöms som begränsad. Stallet är också beläget mer än 100 meter från planområdet och antalet hästar som nyttjar stallet är få, vilket innebär att påverkan inte bedöms som omfattande. Dock anses en viss förekomst av hästhållning med inslag av ljud och lukt ingå som ett naturligt inslag i miljöer av lantlig karaktär. Boverket anser att på landsbygden bör djurhållning och dess omgivningspåverkan vara accepterad i högre grad, än i miljöer där djurhållning normalt sett inte förekommer.

Det finns inte några uttryckliga lagregler eller bestämmelser om skyddsavstånd mellan bostäder och hästhållning annat än rekommendationer. Det måste därför göras en lämplighetsbedömning från fall till fall i samband med planläggningen. Se kommunens bedömning i avsnittet *Förändringar och konsekvenser - hästhållning*.

Figur 11. Karta som visar planområdet och placering för ridvägar (orange), lösdriiftsområde (gul), hästhagar (blå), ridbana (lila) och gödselstackar (röd).

Sweco har på uppdrag av kommunen tagit fram en spridningsberäkning av hästallergener/hästhållningsutredning (Sweco, 2023)².

Resultatet från beräkningarna visade att haltbidraget av hästallergen från ridbanan ger störst påverkan på omgivningarna följt av utsläppen från hagarna. Detta är sannolikt på grund av att fler hästar rör sig på en mer begränsad yta inom ridbanan i jämförelse med hagarna, där hästarna och därmed utsläppen sprids över ett större område. I beräkningarna betraktades hela området där hästarna rörde sig under dagen som en källa av hästallergen (Elfman m.fl., 2008). Utsläppen från stallet var av underordnad betydelse tack vare att spridningen sker med forcerad ventilation från hög höjd över marknivå. Detta skulle kunna se annorlunda utom stallet inte har forcerad ventilation då stallemissionerna släpps ut i taknivå. Om utsläppen från stallet skulle ventileras via dörrar och fönster skulle påverkan sannolikt bli högre.

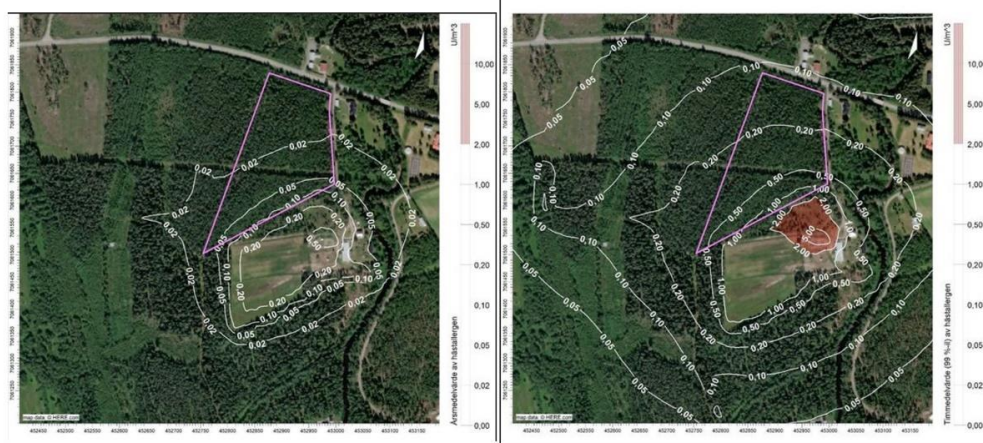
Beräkningarna visar att den generella hästallergenbelastningen vid det föreslagna planområdet är relativt låg. Timmedelvärdet visar på högre halter och riktvärdet, 2 U/m³, är nära att tangeras vid planområdets södra delar. Halterna avtar dock snabbt med avståndet och riktvärdet bedöms klaras inom hela planområdet. Se figur 12 och 13 nedan som redovisar års- och timmedelvärden.

Beräkningarna i utredningen utgår från extremsituationer, det vill säga tillfällen där de högsta emissionerna sammanfaller med de sämsta spridningsförutsättningarna. De framräknade och redovisade värdena i utredning beskriver var de halterna som förekommer som 99-percentil av timmedelvärdet, 87:e högsta timman under 1 år, se figurerna 12 och 13 nedan.

² Spridningsberäkning av hästallergener, Sweco, år 2023

Detta innebär att under 99 % av alla timmedelvärden underskrids de framräknade värdena. Där halter över om 2 U/m³ redovisas förekommer detta alltså under enstaka timmar under ett år i begränsade områden. Man bör även beakta att beräkningarna i utredningen inte har tagit hänsyn till befintlig vegetation, vilket innebär att halterna kan komma vara lägre än vad beräkningarna visar.

Mellan planområdet och hästgården finns det idag ett område av naturmark. Utredningen konstaterar att det vore fördelaktigt att bevara den befintliga skogsmarken. Detta då studier har kunnat påvisa att störst reducerande effekt på spridningen av lukt och allergener sker vid placering av vegetation så nära källan som möjligt. Vegetationen inom planområdet bedöms också kunna ha en reducerande effekt.

Figur 12-13. Hästallergener - Vänster: Beräknade halter av hästallergen som årsmedelvärden. Höger: Beräknade halter av hästallergen som timmedelvärden (99 %-il). Rött område redovisar var riktvärde överstigs. I båda figurer är planområdet markerat med lila linjer.

Förändringar och konsekvenser

Under respektive rubrik i detta avsnitt beskrivs dom förändringar och konsekvenser som planförslaget innebär.

Mark- och vattenanvändning

Planområdet är i dagsläget obebyggt och syftet med detaljplanen är att inom området skapa planmässiga förutsättningar för bostäder [B].

För att skapa förutsättningar för bostäder så möjliggör detaljplanen för användningarna [GATA] och teknisk anläggning i form av elförsörjning [E₁] och avloppsanläggning [E₂]. Övrig skogsmark inom planområdet som inte omfattas av kvartersmark eller gata regleras med användningen [NATUR].

Stads- och landskapsbild

För att behålla den nuvarande skogsridå som skapar en tydlig landskapsbild i området bevaras delar av skogsmarken som naturmark genom bestämmelsen [NATUR] närmast

Norrmjöllevägen. En mindre del av skogsmarken bevaras även öster om bostadskvarteren genom samma reglering. Dessa områden skapar också möjlighet till en skogsridå till grannar.

Fastighetsstorlek och byggrätt anpassas för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden. Minsta fastighetsstorlek regleras till 2000 m² **[d]**. Kvartersmark för bostäder som angränsar allmän platsmark begränsas med 5 meter **[prickmark]** för att säkerställa en luftighet och förgårdsmark som är typisk för lantlig bebyggelse. Huvudbyggnad ska placeras minst 4 meter från fastighetsgräns **[p₁]** och komplementbyggnad minst 2 meter från fastighetsgräns **[p₂]** av samma anledning gällande luftighet. Bostadsmarken mot plangräns i väster begränsas med 12 meter **[prickmark]** för att säkerställa att bostadshus ej kan skadas av fallande träd från närliggande skogsfastighet. Prickmark innebär att marken ej får bebyggas och säkerställer också en god sikt vid utfart från fastigheter.

För att ta hänsyn till omgivande bebyggelse regleras den största sammanlagda byggnadsarean per fastighet till 200 m², varav maximalt 80 m² får utgöras av komplementbyggnader **[e]**. Högsta nockhöjd för huvudbyggnad är 8,5 meter **[h₁]** och högsta nock för komplementbyggnader är 5,0 meter **[h₂]**, vilket samspelar med kringliggande bebyggelse. För att ta hänsyn till grannfastighetens hästhållning placeras kvartersmarken för bostäder i plankartan med respektavstånd till stall och hagar. Respektavståndet är planlagt som elförsörjning **[E₁]**, avloppsanläggning **[E₂]** samt naturmark **[NATUR]** mot fastighetsgränsen till Sörmjölle 5:7.

För att anpassa bebyggelsen till närliggande bebyggelses karaktär ska fasader utgöras av trä **[f₁]** och huvudbyggnader ska utformas med sadeltak med centrerad nock **[f₂]**. Bestämmelsen **[f₃]** innebär att endast friliggande komplementbyggnad tillåts. Med friliggande komplementbyggnad menas att komplementbyggnad/garage och carport inte sammanbyggs med huvudbyggnad. Detta skapar en struktur som är mer typiskt lantlig med luftiga tomter och gårdsbyggnader som är friliggande från huvudbyggnaden.

Den enskilda vägen som ansluter till den nya bebyggelsen planläggs som gata **[GATA]**. Planen möjliggör för en vändplats vid återvändsgränd för exempelvis servicefordon. I figur 14 nedan illustreras hur planområdet kan bebyggas.

Figur 14. Alternativ utbyggnad av planområdet.

Kulturmiljö

Fornlämningar

Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas. Den som leder arbetet ska skyndsamt anmäla förhållandet till länsstyrelsen.

Naturmiljö

Grönstruktur och rekreation

Inom planområdet kommer yta med befintlig skogsmark söder, öster och sydöst om bostadskvarteren samt vid nedgräven luftledning planläggas som naturmark.

Geotekniska förhållanden

Goda förutsättningar för bostadsbebyggelse bedöms föreligga med hänsyn till markens sammansättningar. Inom planprocessen bedöms inga geotekniska undersökningar behövas för att säkerställa en god bebyggd miljö. En eller flera geotekniska undersökningar kan komma att begäras i bygglovsskedet.

Social miljö

Rekreation och friytor

Planförslaget gör det möjligt att inom egen fastighet tillskapa grön- och rekreationsytor genom att begränsa byggrätten och reglera minsta tillåtna fastighetsstorlek. Utöver detta erbjuder planområdets närmiljö gott om möjligheter för rekreation och friluftsliv.

Som friyta räknas inte uppställningsplatser för cyklar och bilar eller transportvägar. Friytan ska ha ett skyddat läge, innehålla grönska samt ge en god rumsverkan och möjligheten för de boende att följa årstidsväxlingarna.

Barnperspektiv

De planerade bostadsfastigheterna är relativt stora vilket möjliggör för utemiljöer med hög kvalitet i form av grönska och väl planerade lektytor. Närheten till skogen är också en kvalitet för barn i området.

I norr angränsar planområdet till Norrmjöllevägen. Här planerar Trafikverket att bygga en separat gång och cykelväg mellan Åheden och Sörmjölle. Denna åtgärd förbättrar möjligheten för barn att ta sig mellan planområdet och närmaste skola på ett trafiksäkert sätt.

Tillgänglighet, trygghet och jämställdhet

De planerade bostadsfastigheterna är relativt plana vilket skapar god tillgänglighet till och från platsen. Fler bostäder i området kan höja känslan av trygghet, då det generellt skapar mer liv och rörelse till platsen. Fler bostäder innebär även fler ljuskällor, vilket även det gynnar den upplevda tryggheten.

Planområdets kupering är relativt flack och bedöms inte utgöra något hinder för tillgängligheten.

Service

Planförslaget möjliggör inte för någon ny service. Ytterligare bostäder inom byn kan på sikt utöka serviceunderlaget.

Kommunikationer

Gång- och cykeltrafik

Detaljplanen innebär ingen förändring för gång- och cykeltrafiken. Däremot planerar Trafikverket för en ny gång- och cykelväg längs Norrmjöllevägen. Planområdets utbredning i förhållande till Norrmjöllevägen har därmed anpassats, i samråd med Trafikverket, för att säkerställa att gång- och cykelvägen kan anläggas som planerat.

Kollektivtrafik

Planförslaget medför inga förändringar av kollektivtrafiken. Fler boende i området kan på sikt skapa underlag för att utöka turtätheten för kollektivtrafiken.

Fordonstrafik

Ett plangenomförande innebär att en ny anslutning till Norrmjöllevägen för in- och utfart behöver anläggas. Den enskilda vägen som ansluter till den nya bebyggelsen planläggs som gata **[GATA]**. Planen möjliggör för en vändplats vid återvändsgränd för exempelvis servicefordon.

Med hänsyn till trafiksäkerhet förses all kvartersmark för bostäder med bestämmelse om att endast en utfart per fastighet får finnas **[j]**.

Parkering, varumottagning och angöring

Parkeringsbehovet ska lösas inom den egna fastigheten. Hur parkeringsbehovet ska lösas redovisas vid ansökan om bygglov, där den vid tidpunkten gällande parkeringsnormen tillämpas. Planhandlingarna säkerställer endast att yta finns för att kunna tillämpa nu gällande parkeringsnorm.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt reglerar planen endast en utfart till Norrmjöllevägen.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Planområdet ingår inte i kommunalt verksamhetsområde för dricks- och spillvatten. Vatten och avloppshanteringen bedöms kunna lösas enskilt inom planområdet då det i dagsläget inte är aktuellt att utöka verksamhetsområdet för dricks- och spillvatten.

Dricksvatten

Dricksvattenförsörjningen avses lösas genom att planområdet ansluts till Mjöllebygdens vattenförening. Kapacitet finns för anslutning av samtliga tillkommande fastigheter. Mjöllebygdens vattenförening har ledningar som löper genom planområdet.

Avlopp

Sigma Civil AB har på uppdrag av Umeå kommun tagit fram en VA-utredning för planområdet³. I utredningen rekommenderas att kommande avloppsanordningar inom planområdet dimensioneras enligt kraven för hög skyddsnivå med avseende på fosfor. Detta för att minimera påverkan på recipienten. Hög skyddsnivå medför ett reningskrav på minst 90% reduktion av organiska ämnen (BOD₇) och 90% reduktion av fosfor (tot-P), samt att risk för smitta eller annan olägenhet ska minimeras.

Delar av Åhedån och Mjölefjärden omfattas av "lila zon" enligt Umeå kommuns benämning vilket avser områden kring känsliga sjöar och kuststräckor. Inom lila zon måste alla avloppsanläggningar uppfylla kraven för hög skyddsnivå med avseende för fosfor. Majoriteten av planområdet ligger utanför lila zon men på grund av det korta avståndet till Åhedån samt den korta vattensträckan mellan planområdet och Mjölefjärden

³ VA-utredning, Sigma Civil AB, år 2024

rekommenderas i utredningen att samtliga avloppsanordningar dimensioneras enligt kraven för hög skyddsnivå. Se planområdet i förhållande till lila zon i figur 15 nedan.

Rekommenderade avloppslösningar

I utredningen föreslås slamavskiljare med infiltration och kemisk fällning som lämplig lösning för enskilda anläggningar för samtliga fastigheter. Avloppshantering kan även lösas gemensamt genom bildande av gemensamhetsanläggning för samtliga fastigheter och minireningsverk/reningsverk med fosforrening samt efterpolering rekommenderas. Föreslagna lösningar för avloppshantering uppfyller hög miljöskyddsnivå för både fosfor (tot-P) och kväve (tot-N). Det totala ytbehovet för minireningsverk/reningsverk med efterpolering uppgår till ca 60 m² om anläggningen ska brukas av samtliga fastigheter inom planområdet. Minireningsverk/reningsverk med efterpolering bedöms som en lämplig lösning för enskild anläggning och får då ett ytbehov om ca 15 m².

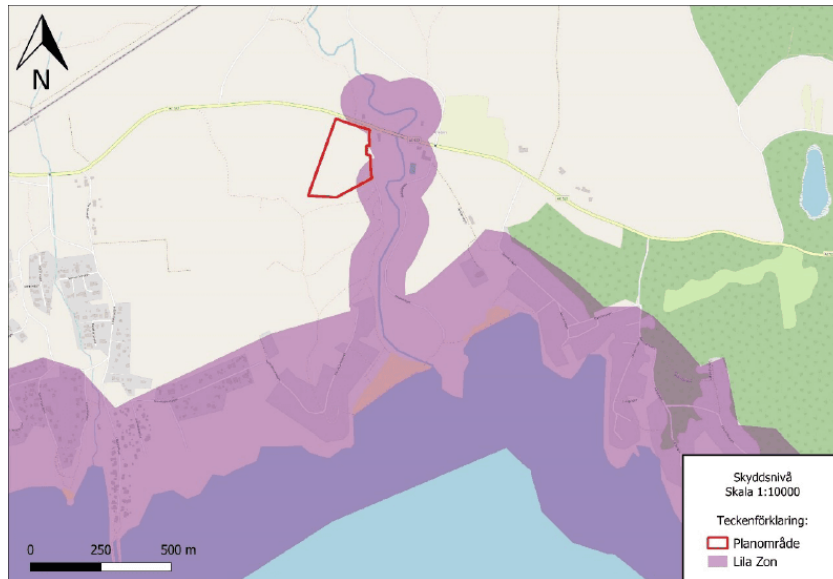
Utsläpp

Markecosystemet har en förmåga att fastlägga och omsätta olika typer av föroreningar (främst fosfor och smittoämnen). Den självrenande förmågan påverkas av jordart, jorddjup och temperatur. Vid avloppsutsläpp till mark sker den huvudsakliga självreningen under transporten från utsläppspunkten och fram till eventuellt ytvatten. För att nyttja processerna för självrening måste vatten från avloppsanläggningen släppas i marken. Detta sker alltid om anläggning byggs som infiltration men även i anläggningar som minireningsverk kan utgående vatten släppas ut till mark. För att öka reningspotentialen i mark är det viktigt att anläggningen görs med långsträckt utsläppsyta och lokaliseras parallellt med en sluttnings höjdkurvor. Utsläppspunkten bör vara så långt från ytvattenrecipient som möjligt. Utsläppspunkten/punkterna för både gemensam och enskilda avloppslösningar kan placeras mer än 100 meter från ytvattenrecipient (Åhedån) vilket innebär att retentionspotentialen bedöms som väldigt hög, det vill säga risken att fosfor når ytvattenrecipient är väldigt låg. Retentionen av fosfor kan medföra att halterna som når vattenförekomsterna är avsevärt lägre än de som släpps ut från anläggningen/anläggningarna.

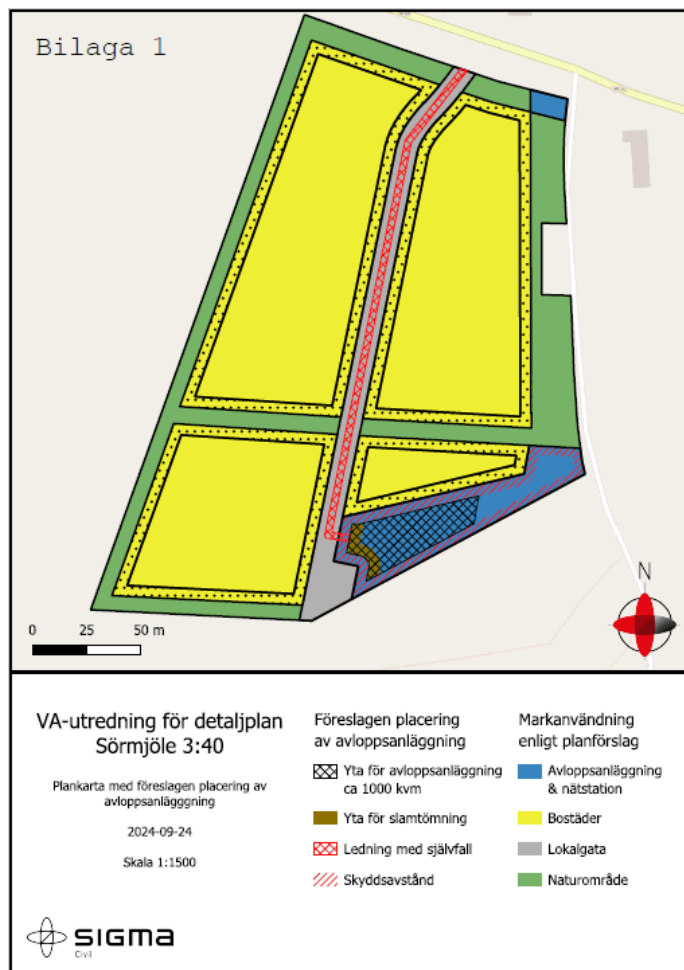
Föreslagen placering av avloppsanläggning

Gemensamhetsanläggning för avloppshantering föreslås lokaliseras i planområdets sydliga del med hänsyn till skyddsavstånd till väg, fastighetsgräns och närmsta möjliga bostad, se figuren nedan. Föreslagen placering medför att hela anläggningen kan placeras över 100 meter från vattenförekomsten Åhedån vilket som tidigare nämnts medför att retentionspotentialen bedöms som väldigt hög. Övriga skyddsavstånd till bland annat energibrunnar, diken och ytvattenrecipient bedöms inte påverka placeringen av anläggningen. För att möjliggöra slamtömning bör slambrunn placeras i enlighet med figur 16 nedan. Tillkommande ledningar sker med fördel genom självfall där en pumpbrunn placeras direkt intill eventuellt reningsverk. Framtida fastighetsbildning och bostadsplacering går inte förutse varför föreslagen placering av eventuella enskilda avlopp inte går att föreslå. Tillstånd för enskilda avlopp prövas hos kommunens Miljö- och hälsoskyddsnämnd. Detaljplanen möjliggör för gemensam avloppsanläggning genom bestämmelsen [E₂]. Användningsområdet tillgodoser erforderligt utrymme för bland annat gemensam avloppsanläggning och området

är i enlighet med VA-utredningen lokaliserad mer än 100 meter från Åhedån.
Användningsområdet förses med 4 meter prickmark längs områdets ytterkanter för att säkerställa skyddsavstånd till fastighetsgräns.

Figur 15. Planområdet i förhållande till "lila zon".

Figur 16. Figuren redovisar föreslagen gemensam avloppslösning. Observera att planförslaget har justerats i vissa avseenden sedan färdigställandet av VA-utredningen. Föreslagen lokalisering av avloppsanläggning och elförsörjning, ledning med självfall i gata, skyddsavstånd samt yta för slamtömning överensstämmer med aktuellt planförslag.

El, värme, fiber och tele

Befintlig luftledning som löper genom planområdet i öst-västlig riktning planeras att grävas ner i samband med att planområdet exploateras. Ledningen kommer ligga parallellt med den befintliga vattenledningen som löper genom planområdet. Detaljplanen säkerställer ett naturområde för ledningarna med tillräckligt stor bredd för att möjliggöra för ledningarna att grävas upp.

Ytor för nätstation ansluten till det kommunala elnätet säkerställs inom planområdet med bestämmelsen Elförsörjning [E₁]. Syftet med nätstationen är att försörja de nya fastigheterna. Genom bestämmelsen elförsörjning möjliggör detaljplanen även för annan gemensam energiförsörjning som exempelvis gemensamma solceller. Inom användningsområdet finns tillräckligt utrymme för samtliga reglerade användningsbestämmelser.

Dagvatten

Dagvattenhanteringen bedöms kunna lösas lokalt inom respektive fastighet genom infiltrering på kvartersmark och eventuella diken. Planförslaget medför därav inget behov av utökning av verksamhetsområde för dagvatten. Bevarande av en del naturmark medför goda möjligheter till infiltrering. Dagvattenhanteringen ska redovisas vid bygglovsprövning.

Snöhantering

För planområdet bedöms snöhantering kunna lösas lokalt. Ytor för snöupplag ska avsättas inom respektive fastighet eller i anslutning till gemensam vändplan. Fastighetsägarna ansvarar för snöhantering inom den egna fastigheten. För lokalgatan anordnas snöhantering av delägarna i gemensamhetsanläggningen.

Avfall

Då minsta fastighetsstorlek regleras till 2000 m² bedöms det finnas tillräckligt utrymme inom respektive fastighet för utsortering av samtliga fraktioner av avfall. Avfallsutrymmet ska placeras så att det är tillgängligt för avfallslämnarna och hämtningspersonal. Vägen ska vara framkomlig och sikten ska vara god. Körning på gång- och cykelväg är inte tillåten. Väghållaren är ansvarig för vägens utformning, skyltning, skötsel och framkomlighet.

Hälsa och säkerhet

Brandsäkerhet

Framkomligheten för ambulans och räddningstjänst till och från detaljplaneområdet bedöms vara god.

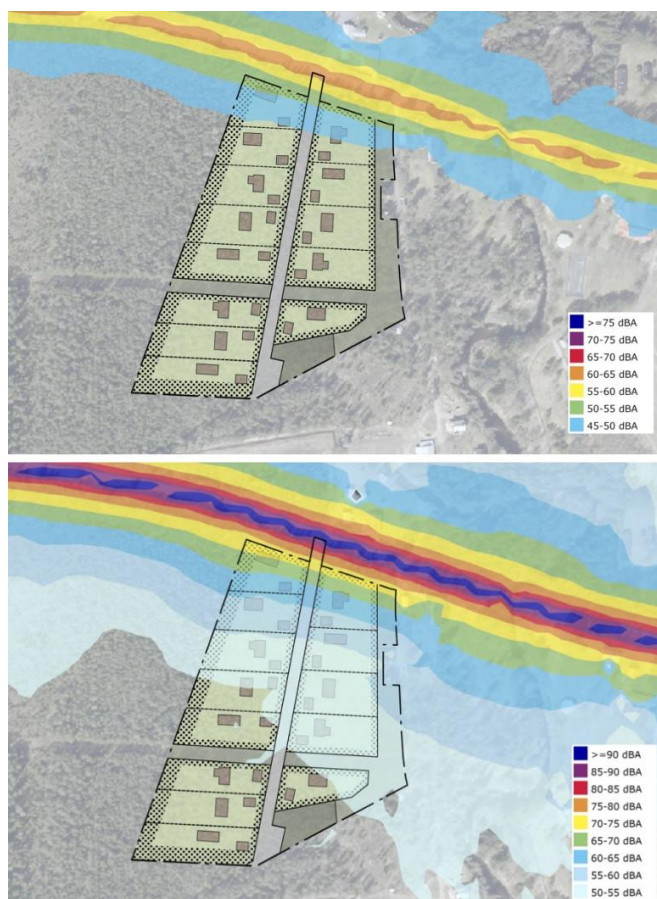
Byggnaders utformning och blåljuspersonals behov av åtkomst, framkomlighet till brandposter och släckvatten beaktas därutöver i samband med bygg- och markprojektering i enlighet med gällande regler.

Buller

Enligt övergripande kommunal bullerkartering (Tyréns 2022) är planområdet utsatt för ekvivalenta bullernivåer som med god marginal understiger riktvärden för buller. För de två tillkommande bostadsfastigheterna i norr överstigs riktvärdet för maximal ljudnivå marginellt vid fastighetsgränserna. Då respektive fastighet har goda möjligheter att anordna en uteplats där riktvärdet för maximal ljudnivå underskrids har inga bullerdämpande åtgärder vidtagits.

Den övergripande bullerkarteringen utgår från en ADT om 390 bilar samt gällande hastighetsbegränsning, 70 km/h. Detta stämmer väl överens med Trafikverkets mätningar på Norrmjöllevägen från 2016. För att riskera att tillkommande bostadsfastigheter utsätts för bullernivåer som överstiger gällande riktvärden för ekvivalent buller krävs en fördubbling av trafikmängden längs Norrmjöllevägen. Då den maximala ljudnivån anger den högsta förekommande ljudnivån under en fordonspassage påverkas inte värdet av en trafikökning. Det krävs en höjning av väghastigheten eller en förändring av trafikslaget, med ökad andel tung trafik, för att den maximala ljudnivån ska öka. Varken en fördubbling av biltrafiken, en högre hastighetsbegränsning eller ett förändrat trafikslag har i detta fall bedömts som sannolikt varför någon bullerutredning inte har utförts. Längs med södra sidan av Norrmjöllevägen planeras en gång- och cykelväg av Trafikverket. Om vägplanen för gång- och cykelvägen får laga kraft måste hastighetsbegränsningen vid planområdet sänkas och farthinder om respektive sida av infarten till planområdet måste uppföras av trafiksäkerhetsskäl vilket i sig medför mindre risk för buller.

Inte heller bedöms tillkommande bebyggelse, tillsammans med framtida trafikökning generellt i samhället, alstra trafikbuller i sådan omfattning att bullerutredning kan anses nödvändig. Figurerna 17 och 18 nedan redovisar ekvivalent och maximal ljudnivå för planområdet.

Figur 17-18. Figurerna redovisar bullernivåer i området. Överst redovisas ekvivalent ljudnivå och underst maximal ljudnivå.

Elektromagnetiska fält

Befintlig luftledning planeras att grävas ner i samband med detaljplanens genomförande varför inga åtgärder avseende elektromagnetiska fält har vidtagits i detaljplanen. Avtal planeras att tecknas mellan ledningshavare och fastighetsägare.

Ljusförhållanden

Då planområdet är stort och relativt plant har bedömningen gjorts att ny bebyggelse i två våningar varken kommer att skugga eller skuggas av befintlig bebyggelse.

Förorenad mark och vatten

Detaljplanen innebär ingen ökad risk för föroreningar.

Radon

Då planområdet ligger inom ett område som är karterat som normalriskområde krävs ett radonskyddat utförande. I samband med bygglovgivning fastställs grundläggningsmetod för att säkerställa att radonhalten i den färdiga byggnaden inte blir för hög.

Risk för översvämning

Detaljplanen innebär ingen ökad risk för översvämning.

Risk för ras, skred och erosion

Detaljplanen innebär ingen ökad risk för ras, skred och erosion.

Hästhållning

Genomförandet av planen kan komma att ha viss påverkan på befintlig hästgård. Påverkan bedöms främst ske genom bl.a ökad aktivitet och trafik runt hästgården och på befintliga vägar och ridvägar. Då planen innebär tillkommande småhus och att den tillkommande trafiken planeras att anslutas till planområdet i den norra delen, antas det inte blir fråga om någon betydande fara för människors hälsa och säkerhet eller om någon betydande olägenhet i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL.

Beräkningarna och bedömningen av skyddsavstånd i utredningen har gjorts utifrån nuvarande situation på hästgården. Vid eventuell utökad hästverksamhet med fler antal hästar kan utsläppen av hästallergen komma att öka och således även spridningen av hästallergen till planområdet. Det föreligger dock för stora osäkerheter för att i dagsläget kunna bedöma påverkan från en utökad verksamhet.

Med hästhållningsutredningen som underlag har bedömningen gjorts att ett ytterligare säkerhetsavstånd om cirka 40 meter säkerställs mellan bostäderna och området där timmedelvärden överstiger riktvärdet om 2 U/m³. Detta område planläggs som **[NATUR]** i anslutning till gödselstacken och delvis som **[GATA]**. Syftet med säkerhetsavståndet är att trygga hästgårdens verksamhet genom att säkerställa att planerade bostäder, med marginal, inte drabbas av högre halter hästallergener.

Mellan planområdet och hästgården finns vegetation i form av träd, sly och buskar som utgör ett naturligt skyddsavstånd. Ett bevarande av naturmarken kan därmed leda till minskad spridning av hästallergen till planområdet. Delar av naturområdet i fråga är beläget på mark tillhörande Sörmjölle 5:7. Då beräkningarna i hästhållningsutredningen redovisar att riktvärdet bedöms klaras inom hela planområdet utan att man räknat med vegetationen på fastigheten Sörmjölle 5:7 har bedömningen gjorts att detta område ej behöver tas med i detaljplanen.

Planförslaget bedöms därmed ej påverka hästgårdens verksamhet i någon större omfattning. Viss påverkan kommer ske i form av ökad aktivitet i området i och med fler boende.

Genomförandefrågor

Under detta avsnitt redovisas de organisatoriska, tekniska, ekonomiska och fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för att detaljplanen ska kunna genomföras på ett samordnat och ändamålsenligt sätt. Även konsekvenserna av dessa åtgärder redovisas.

Organisatoriska frågor

Tidplan

Anläggning av väg och teknisk försörjning planeras att genomföras inom detaljplanens genomförandetid men utbyggnad av bostadsfastigheter kan komma att ske successivt.

Målsättningen är att detaljplanen ska antas november 2025. Den preliminära tidplanen baseras på att inga större förändringar sker under planprocessen och att detaljplanen inte överklagas. Vid ett överklagande kan tidpunkten för detaljplanens laga kraft förskjutas upp till två år framåt i tiden, vilket medför motsvarande förskjutning av genomförandet.

Genomförandetid

Genomförandetiden är fem år från den dag planen får laga kraft.

En detaljplan får enligt 4 kap. 39 § plan- och bygglagen (2010:900) inte ersättas, ändras eller upphävas före genomförandetidens utgång om någon fastighetsägare som berörs motsätter sig det. Undantag kan göras om det behövs en ny detaljplan på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt som inte har kunnat förutses vid den ursprungliga planläggningen. Undantag kan även ges för införande av bestämmelser om fastighetsindelning eller vissa rättigheter (exempelvis servitut). Om planen ersätts, ändras eller upphävs under genomförandetiden kan berörda fastighetsägare ha rätt till ersättning av kommunen.

Under genomförandetiden har fastighetsägare en garanterad byggrätt i enlighet med detaljplanen. Efter genomförandetidens utgång kan kommunen ändra eller upphäva detaljplanen utan att fastighetsägare får någon ersättning för byggrätt som inte kan utnyttjas. I övrigt ligger detaljplanen fast och fortsätter gälla till dess att den ersätts, ändras eller upphävs.

Avtal

Flertalet avtal kommer att bli aktuella för detaljplanens genomförande, exempelvis avtal om rättigheter, avtal om vatten och avlopp, avtal om markförvärv och optioner och eller liknande avtal/beslut.

Planavtal

Planavtal har skrivits mellan sökande och Umeå kommun, Detaljplanering 2020-09-17. Avtalet syftar till att reglera kostnader för arbetet med att upprätta denna detaljplan.

Exploateringsavtal

Ett exploateringsavtal (enligt 6:e kap. plan- och bygglagen) reglerar ansvaret mellan kommunen och exploatören gällande utbyggnad och finansiering för genomförandet av detaljplanen. Åtgärderna som regleras i ett exploateringsavtal ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras. Innan kommunen antar detaljplanen ska exploateringsavtal vara undertecknat.

Umeå kommun avser att teckna ett exploateringsavtal med exploatören för att säkerställa genomförandet av detaljplanen. Exploateringsavtalet reglerar att den infrastruktur som behövs blir utbyggd på ett ändamålsenligt sätt samt reglerar ansvar för inrättande av gemensamhetsanläggningar. Avtalet hanterar även andra frågor kopplade till genomförandet, kostnadsansvar samt att exploatören ska ställa en ekonomisk säkerhet kopplat till utbyggnaden.

Huvudmannaskap

Huvudmannaskap för allmän plats

Alla allmänna platser ska ha en huvudman. Huvudmannen för de allmänna platserna är ansvarig för att ställa i ordning och förvalta de allmänna platserna, till exempel för att bygga ut och sköta gator. När kommunen är huvudman för allmänna platserna ska kommunen, efter hand som bebyggelsen färdigställs enligt detaljplanen, ordna de allmänna platserna så att de kan användas för avsett ändamål i enlighet med planen. Om kommunen anser att allmänhetens tillträde till platsen är viktig bör kommunen planlägga med kommunalt huvudmannaskap.

Om det finns särskilda skäl kan kommunen med en planbestämmelse reglera att huvudmannaskapet för de allmänna platserna ska vara enskilt. Kommunen behöver dock motivera varför huvudmannaskapet ska vara enskilt. Vid enskilt huvudmannaskap åligger ansvaret för allmän plats på fastighetsägarna gemensamt.

Då enskilt huvudmannaskap traditionellt har använts i Åheden samt att området har en karaktär av landsbygdsbebyggelse har bedömningen gjorts att huvudmannaskapet inom planområdet regleras som enskilt. All allmän plats förses med bestämmelse om att huvudmannaskapet är enskilt för den allmänna platsen **[a]**.

Enskilt huvudmannaskap innebär att exploatören svarar för åtgärder inom såväl kvartersmark som allmän platsmark. Exploatören står för alla kostnader som berör utbyggnad samt drift, såsom utbyggnad av vägar inklusive upprustning av befintlig väg. Fördelning av driftkostnader och regler för skötsel kan fördelas mellan deltagande fastighetsägare genom samfällighetsförening/i beslut om bildande av gemensamhetsanläggning.

Huvudmannaskap för vatten, avlopp och dagvatten

Planområdet ingår inte i kommunalt verksamhetsområde för dricks-, spill- och dagvatten. Dricksvattenhanteringen inom planområdet avses lösas genom anslutning till Mjöllebygdens vattenförening.

Avloppsfrågan kan lösas gemensamt inom området genom nybildande av gemensamhetsanläggning. Anläggningen kan sedan förvaltas genom samfällighetsförening alternativt delägarförvaltning. Frågan kan även hanteras via officialservitut eller avtalsservitut. Detaljplanen möjliggör även för att avlopp hanteras enskilt inom respektive fastighet. Exploatören/respektive fastighetsägare ansvarar för utbyggnad av enskilda lösningar för vatten och avlopp samt att framtida fastighetsägare ansvarar för drift.

Lovplikt

Enligt 4 kap. 14–15§ plan- och bygglagen kan kommunen inom visa ramar besluta att minska eller utöka bygglovspliktens omfattning. En utökad bygglovsplikt kan vara lämpligt i vissa kulturmiljöer för att bevara nuvarande struktur och gestaltning. Lättnader i bygglovsplikten får emellertid inte beslutas om bygglov krävs för att tillvarata grannars intressen eller allmänna intressen. Detta gäller även riv- och marklov.

Det bedöms i aktuell detaljplan inte finnas anledning att besluta om förändrad lovplikt.

Fastighetsrättsliga frågor

Fastighetsbildning

Detaljplanen medför att maximalt 12 nya bostadsfastigheter kan bildas genom avstyckning från fastigheten Sörmjölle 3:40. Nya bostadsfastigheter kan styckas av från fastigheten och ska omfatta minst 2000 m² [d].

Fastighetsbildning sker efter ansökan och prövning om lantmäteriförrättning. Ansökan inlämnas till Umeå kommun, Lantmäterimyndigheten.

Gemensamhetsanläggning

En gemensamhetsanläggning är en anläggning som är gemensam för flera fastigheter, ofta vägar eller vatten- och avloppsledningar. I gemensamhetsanläggningen deltar flera fastigheter och de bekostar både anläggandet och driften enligt andelstal som fastställs av lantmäterimyndigheten.

En gemensamhetsanläggning kan, efter prövning av ansökan, bildas eller ändras genom en så kallad anläggningsförrättning. Det kan bli aktuellt när det finns gemensamma behov hos flera fastigheter som behöver lösas i ett gemensamt sammanhang, exempelvis tillfartsvägar, avloppsledningar etcetera.

Fördelning av kostnader och regler för skötsel beslutas i förrättningen och fördelas på deltagande fastigheter. Vid bildande, omprövning eller upphävande av gemensamhetsanläggning kan det bli aktuellt med ersättningar till fastighetsägare som upplåter utrymme alternativt ersättning till deltagande fastigheter vars rättigheter påverkas. Lantmäterimyndigheten beslutar om den eventuella ersättningens storlek.

Om en nybildad fastighet skall lösa sitt avlopp/vatten/dagvatten via en befintlig samfällighetsförening behöver fastigheten bli delägare i gemensamhetsanläggningen, detta betyder att det högst troligt blir en avgift för delägarskapet "betala in sig" i anläggningen. Detta sker via Lantmäterimyndigheten.

Gemensamhetsanläggning	Förändringar och konsekvenser
-------------------------------	--------------------------------------

Nybildande av gemensamhetsanläggning för avloppsanläggning.	Gemensamhetsanläggning för gemensam avloppsanläggning kan prövas för nybildade fastigheter inom planområdet.
Nybildande av gemensamhetsanläggning för gata.	Gemensamhetsanläggning för gata kan prövas för nybildade fastigheter inom planområdet.
Nybildande av samfällighet för naturmark.	Samfällighet för naturmark kan prövas för nybildade fastigheter.

Ledningsrätter

Ledningsrätt är en servitutsliknande rättighet för ledningshavaren att använda någon annans mark för ledningsändamål. Ledningsrätt kan upplåtas för ledningar för allmänna ändamål såsom vatten och avlopp, data och telekommunikationsledningar. Ledningsrätt kan endast inrättas av lantmäterimyndigheten. Ledningsrätt gäller för all framtid eller tills den upphävs av Lantmäterimyndigheten efter ansökan och prövning. Vid bildande och upphävande kan det bli aktuellt med ersättning som bestäms i lantmäteriförrättningen.

En ledningsrätt finns för en vattenledning som löper genom planområdet i öst-västlig riktning samt nord-sydlig sträckning. Ledningsrätten är skapad till förmån för Mjöllebygdens vattenförening som förser stora delar av boende i Sörmjölle med vatten. Sträckningen av ledningsrätten ska vara kvar i befintligt läge inom naturmark och påverkas inte av detaljplanens genomförande.

En högspänningsledning tillhörande Umeå Energi AB sträcker sig i öst-västlig riktning genom planområdets södra del. Ledningen planeras att grävas ner i samband med att detaljplanen genomförs. En ledningsrätt planeras att bildas för den nedgrävda högspänningsledningen.

Tekniska frågor

Tekniska åtgärder

Vid genomförande av detaljplanen krävs anläggande av tillfartsväg genom planområdet och anordnande av nätstation för anslutning till det kommunala elnätet. Genom planområdet löper en högspänningsledning som måste grävas ner för att detaljplanen ska bli genomförbar. Vid val av gemensam avloppshantering krävs uppförande av gemensam avloppsanläggning.

Behov av ytterligare utredningar eller tillstånd

Inför exploatering kommer särskilda utredningar eller tillstånd att krävas, till exempel kommer tillstånd för att ansluta planområdet till väg 522 behövas. Tillstånd för anslutning till väg 522 söks hos Trafikverket av exploatören.

Prövning enligt annan lagstiftning

Infrastrukturlagstiftning

- Väglagen
- Anläggningslagen
- Ledningsrättslagen

Skydds- och bevarandelagstiftning

- Bullerförordningen

Fastighet- och exploateringslagstiftning

- Fastighetsbildningslagen

Ekonomiska frågor

Ekonomiska konsekvenser för exploatören

I samband med tecknandet av exploateringsavtalet ställs krav på att exploatören ska ställa en säkerhet till kommunen som motsvarar det ekonomiska åtagandet att bygga ut den gata som regleras i detaljplanen. Säkerheten överlämnas till kommunen i samband med undertecknande av exploateringsavtalet.

Exploatören står för alla kostnaden som berör exploatering. Kostnader som åligger exploatören är exempelvis:

- Framtagande av detaljplan med tillhörande utredningar
- Kostnad för fastighetsbildningsåtgärder, gemensamhetsanläggning eller andra rättigheter
- Utbyggnad av lokalgata och VA-lösning inom planområdet
- Eventuell nedgrävning av luftledning

Ekonomiska konsekvenser för övriga berörda

Respektive ledningsbolag får kostnader för utbyggnad av deras ledningsnät. De får intäkter genom anslutningsavgifter när fastighetsägarna ansluter till nätet och löpnade intäkter från årliga driftsavgifter.

Planavgift

Planavgift regleras i ett särskilt planavtal och betalas av exploatören.

Upplysningar

Plankartan utgör själva Detaljplanen, dess bestämmelser är juridiskt bindande enligt plan- och bygglagen och fungerar som ett skriftligt och visuellt avtal över hur marken får användas eller bebyggas. Detaljplanen utreder ansvarsfrågan för olika byggnationer och gemensamma anläggningar som avlopp och gator. Detaljplanen utreder också flera frågor som behöver lösas i ett sammanhang för att göra den nya mark- eller vattenanvändningen lämplig och hållbar över tid. Detaljplanen är därför styrande vid bygglovsprövning. Plankartan har tagits

fram i AutoCAD 2025 med FocusDetaljplan 2025 och
 ”BFS_2022_11_01_Bestämmelsekatalog.xml.”

Planbeskrivningen är ett vägledande och förtydligande dokument till hur detaljplanen ska förstås genomföras och beskriver hur olika frågor eller förutsättningar har hanterats. Bilaga till planbeskrivningen redovisar sammanställning av planbestämmelser med motivering och lagstöd i tabellform.

Grundkartan är ett underlag för detaljplanearbetet som redovisar topografi och fastighetsförhållanden inom planområdet och dess närmaste omgivning.

Fastighetsförteckningen utgör kommunens bedömning av vilka som ingår i samråds-kretsen. Därför anger fastighetsförteckningen vilka fastigheter, fastighetsägare och andra rättighetsinnehavare som berörs av planförslaget. Fastighetsförteckningen måste samordnas med grundkartan för att båda dokumenten ska redovisa samma uppdaterade fastighetsinformation. Under detaljplaneprocessen används fastighetsförteckningen som en adresslista för att skicka ut underrättelse om när planförslaget är på samråd eller granskning.

Samråds-krets

Detaljplanens samråds-krets består av närliggande fastighetsägare, rättighetsinnehavare, närboende och lokalhyresgäster som bedöms beröras direkt av ett genomförande av detaljplanen. I figuren redovisas detaljplanens samråds-krets. Samråds-kretsens storlek har anpassats efter att planförslaget inte anses vara av betydande allmänt intresse, inte medför någon betydande miljöpåverkan samt handläggs med utökat förfarande.

Under planprocessens gång blir fastighetsägare och andra rättighetsägare som bedöms ingå i samråds-kretsen underrättade genom brevutskick inför samråd och granskning. Endast de som lämnat synpunkter under samråd och granskning vars synpunkter inte blivit tillgodosedda blir underrättade om antagande. Ungefärlig samråds-krets redovisas i figur 19 nedan.

Figur 19. Kartbild över ungefärlig samrådsrets.

Medverkande

Deltagande kommunala verksamheter

- Detaljplanering
- Lantmäteri
- Mark och exploatering
- Miljö- och hälsoskydd
- Umeåregionens brandförsvär
-

Deltagande kommunala bolag

- Umeå Energi AB
- Vatten och avfalls kompetens i norr AB (VAKIN)

Källor

Fotografier: Umeå kommun, om inte annat anges

Ortofoton: Lantmäteriet, om inte annat anges

Kartor och illustrationer: Umeå kommun, om inte annat anges

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

§ 224

Sörmjölle 3:40

Diariennr: BN-2017/00028

Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Beslut

1. Byggnadsnämnden godkänner detaljplanen för Sörmjölle 3:40.
2. Byggnadsnämnden föreslår kommunfullmäktige att anta detaljplanen för Sörmjölle 3:40 enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

Syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering den 17 september 2020. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande då planen innebär mindre avsteg från översiktsplanen vilket redovisas och motiveras i planbeskrivningen.

Totalt möjliggör detaljplanen för 12 bostäder i form av småhus.

Detaljplanen möjliggör för 4 800 m² bruttoarea för bostäder.

Utöver detta skapar planförslaget förutsättningar för tekniska anläggningar i form av gemensam spillvattenhantering samt elförsörjning med möjlighet till gemensam elförsörjning.

Övriga frågeställningar som har haft betydande inverkan på detaljplanens utformning är angöring till väg 522 och närheten till kraftledningen som löper genom planområdet samt närheten till närliggande hästverksamhet söder om planområdet.

Detaljplanen bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Samråd/granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samråd hölls under perioden 21 september till 19 oktober 2021.

Granskning hölls under perioden 12 mars till 2 april 2025.

Av de synpunkter som har inkommit under samråds- och granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Planförslaget har efter granskning, utöver redaktionella ändringar och förtydliganden, reviderats på följande punkter:

- Kvartersmark för bostäder i planområdets sydöstra del tas bort.
- Område för quartersmark för bostäder i planområdets sydvästra del minskas.
- Område för quartersmark för avloppsanläggning och elförsörjning flyttas cirka 30 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats gata flyttas cirka 4 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats natur regleras mot planområdets sydliga gräns.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande samt att verksamhetsområdet för vatten, spillvatten och dagvatten måste utökas till att omfatta hela planområdet.

Umeå kommun
Byggnadsnämnden

Protokollsutdrag
2025-10-22

Kvarstående synpunkter

De som har kvarstående synpunkter kommer att få underrättelse om beslutet tillsammans med besvärshänvisning.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2025-09-11

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad september 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat april 2025
- Samrådsredogörelse daterad februari 2025

Beredningsansvariga

Villiam Brännström, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Föredragande

Clara Persson Harlin, enhetschef Detaljplanering

Beslutsordning

Ordföranden finner att byggnadsnämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutet med handlingar ska skickas till

Kommunfullmäktige, Umeå kommun

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen

Samrådsredogörelse

Diarienummer: BN-2017/00028

Datum: 2025-02-18

Handläggare: Villiam Brännström

Detaljplan för fastigheten Sörmjölle 3:40 inom Sörmjölle i Umeå kommun, Västerbottens län

Ett förslag till detaljplan för fastigheten Sörmjölle 3:40 har upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 13 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Planen handläggs med utökat planförfarande och har varit föremål för samråd under tiden **2021-09-21 – 2021-10-19**. Samrådsrets, statliga och kommunala instanser, föreningar m.fl. har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Nedan görs en sammanfattning av inkomna synpunkter, vilka kan begäras ut i sin helhet.

Följande skriftliga synpunkter har inkommit under samrådet:

LÄNSSTYRELSEN

Har inkommit med ett yttrande enligt nedan.

Allmänt

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för bostäder. Planområdet omfattar skifte 1 av fastigheten Sörmjölle 3:40. Planförslaget följer inte inriktning och intentioner i översiktsplanen då området ej är utpekad för bostadsändamål. Detaljplanen handläggs därför med utökat förfarande. Genomförande av detaljplanen bedöms av kommunen inte leda till en betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen har i yttrande 2019 delat kommunens bedömning.

Överprövningsgrunder enligt 11 kap PBL

Utifrån inkomna samrådshandlingar har länsstyrelsen ingen erinran. Planen behöver dock förbättras avseende miljö kvalitetsnormer för vatten, se nedan.

Yttrande

Dagvatten, vattenförekomster och MKN vatten

Detaljplanen behöver tydligt redovisa vilka vattenförekomster som berörs av planen och ange både vattenförekomstens namn och ID enligt VISS. Det bör även redovisas när information hämtats från VISS och vilken förvaltningscykel som informationen avser. I detaljplanen nämns vattenförekomsterna Åhedån, Mjölefjärden samt en icke namngiven grundvattenförekomst. Enligt VISS finns ingen grundvattenförekomst i området. Det bör nämnas att ingen grundvattenförekomst berörs av planen däremot är det bra att bedöma om verksamheten påverkar grundvatten.

Detaljplanen redovisar att det finns goda förutsättningar för att infiltrera dagvatten inom området. Det är viktigt att dagvatten hanteras på ett sådant sätt så att det inte bidrar till förhöjda halter av föroreningar och förändrade flödesmönster som kan påverka angränsande vattenförekomster. Länsstyrelsen bedömer att planen har tagit hänsyn till detta.

Området omfattas inte av det kommunala vatten- och spillvattennätet. Detaljplanen beskriver olika lösningar för hantering av avloppsvatten som motsvarar normal skyddsnivå för avlopp. Presenterade lösningar för avlopp baseras på en VA-utredning för området som bilagts detaljplanen. I VA-utredningen utvärderas olika lösningar för avlopp, utvärderingarna baseras på tekniska och ekonomiska aspekter och omfattar inte effektivitet i rening av fosfor och kväve. Det saknas uppskattningar av hur stora transporter av fosfor och kväve som kan förväntas vid val av olika alternativ.

Detaljplanen redovisar ekologisk och kemisk status för vattenförekomsten Åhedån (WA31506808). Detaljplanen behöver även redovisa fastställda normer för ekologisk och kemisk status i Åhedån. I detaljplanen bedöms aktuell exploatering inte påverka möjligheten att upprätthålla gällande miljökvalitetsnormer i Åhedån. Kommunen behöver även motivera bedömningen om påverkan på möjligheterna att upprätthålla MKN för Åhedån. Det kan tilläggas att miljökvalitetsnormen för ekologisk status i Åhedån är hög, normen i VISS i förvaltningscykel 3 är dock felaktigt angiven till god.

I detaljplanen saknas redovisning för vattenförekomsten Mjölefjärden (WA59870769). Eftersom avståndet från planerat område till Åhedån är kort (ca 50-100m) och att det är en kort vattendragssträcka fram till mynningen i Mjölefjärden (ca 800m) så motiverar detta att även Mjölefjärden inkluderas i detaljplanen. Redovisning av Mjölefjärdens status, MKN, risk för påverkan och eventuella miljöproblem bör ingå. Kommunen behöver också göra en bedömning av hur planerad exploatering påverkar möjligheterna att upprätthålla MKN i Mjölefjärden. Området runt Mjölefjärden klassas till "hög" Skyddsnivå enligt Kommunens skyddsnivåkarta för avlopp. Närheten till Åhedån och Mjölefjärden medför att det kan ifrågasättas om inte skyddsnivån för avlopp borde vara hög även för planerat område. Om

förslaget i planen är normal skyddsnivå för avlopp så bör det motiveras varför avloppslösningarna inom planerat område inte behöver nå upp till hög skyddsnivå. Karta med skyddsområden för avlopp bör också ingå i planen för tydlighetens skull. Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att överväga att ansluta området till det kommunala VA-nätet.

Anslutning till väg 522

Innan detaljplanen antas bör kommunen ha samrått utformning av anslutning till väg 522 med Trafikverket.

Deltagande i beslutet

Beslut om samrådsyttrande har fattats av t.f. biträdande enhetschef Jeannette Joelsson efter föredragning av samhällsplanerare Magnus Agnemo.

Kommentar

Planbeskrivningen revideras avseende föreslagen avloppshantering. Avloppsanordningar inom planområdet föreslås dimensioneras enligt kraven för hög skyddsnivå. Karta som redovisar närliggande skyddsområden för avlopp har lagts till i enlighet med yttrandet.

Planbeskrivningen kompletteras med information gällande ekologisk och kemisk status för Åhedås samt fullständig information enligt VISS gällande Mjölefjärden.

Planbeskrivning kompletteras med hänvisning till motiven som legat till grund för bedömningen av planförslagets påverkan på möjligheterna att upprätthålla MKN i Åhedån och Mjölefjärden.

Samråd med Trafikverket gällande anslutning till väg 522 är genomfört med tillhörande överenskommelse i enlighet med det planförslag som presenteras i granskningsskedet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

SKANOVA

Skanova har inget att erinra mot detaljplanen.

Skanovas teleanläggningar/rättigheter berörs inte/påverkas inte av rubricerat planförslag. Om Skanova tvingas vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den. Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan.

Kontakta <https://www.ledningskollen.se>

Kabelanvisning beställs via <https://www.ledningskollen.se>

För ledningssamordning kontakta Nätcenter för det aktuella området på tfn (vxl): 020 - 50 50 00

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

TRAFIKVERKET

Svar på begäran om yttrande gällande TRV 2021/109787, Samråd gällande detaljplan för Sörmjölle 3:40, Umeå kommun.

Trafikverket har inget att erinra men upplyser om att ny anslutning kräver väghållarens tillstånd, ansökan görs på trafikverket.se

Trafikverket planerar för en gång- och cykelväg mellan Sörmjölle och Åheden som kommer ligga på den södra sidan av väg 522. Av kommunens bifogade skiss över föreslagen detaljplan på fastigheten Sörmjölle 3:40 framgår att området närmast väg 522 utgörs av naturmark. Detta kommer därmed inte vara i strid med kommande vägplan. Cykelvägen är inte detaljprojekterad ännu, men principutformningen anger att den kommer vara ca 2,5 meter bred med en skiljeremsa på ca 3 meter. Totalt kommer maximalt 10 meter sett från befintlig vägbana tas i anspråk från väg 522 för gång- och cykelvägen.

För tänkt anslutning i detaljplanen så krävs ett beslut enligt 39 § väglagen. Enligt bifogad plankarta så verkar siktsträckan västerut vara begränsad och för kort. En syn och beslut kan göras efter ansökan om anslutning. Ansökan kan göras via Trafikverkets hemsida.

Kommentar

Planbeskrivningen revideras med information gällande Trafikverkets pågående plan för gång- och cykelväg i enlighet med yttrandet.

Planbeskrivningen kompletteras med information gällande ansökan om anslutning till väg 522.

Samråd med Trafikverket gällande anslutning till väg 522 är genomfört med tillhörande överenskommelse i enlighet med det planförslag som presenteras i granskningsskedet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

POSTNORD

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna

placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Vid nybyggnation av villor/radhus och verksamhetsområden placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsforbattringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation och förändring av befintlig detaljplan. En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

KOMMUNSTYRELSENS PLANERINGSUTSKOTT (KSPLU)

Samråd: Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Beslut

Kommunstyrelsens planeringsutskott beslutar att tillstyrka att planförslaget förs vidare i planprocessen med beaktande av tjänsteskrivelsen att det i handlingarna tydliggörs om detaljplaneområdet skall omfattas av verksamhetsområde för vatten, alltså anslutas till det kommunala vattenledningsnätet, eller om det skall vara enskilt huvudmannaskap för vatten alltså egna brunnar eller vattenförening.

Ärendebeskrivning

Detaljplanens syfte är att möjliggöra avstyckning av fastigheter för bostadsändamål. Planområdet för detaljplanen utgörs av hela skifte 1 tillhörande fastigheten Sörmjölle 3:40. Området är inte utpekad för bostadsändamål i översiktsplan Umeå kommun – Fördjupning för kusten, därför handläggs planförslaget med utökat förfarande.

Området för den planerade exploateringen kommer dock att förbindas med Sörmjölle tätort via en gång- och cykelväg längs med väg 522. Detta samt att busshållplats belägen 250 m från området talar för att exploatering strukturellt kan inrymmas inom tanken om Byar i tillväxtstråk. Därav finns visst stöd för planerad bebyggelse i ÖP.

Det är positivt att planhandlingarna, med tillhörande VA-utredning, inför granskningen kommer att kompletteras med lämplig placering av gemensamt vatten och avlopp samt att VA-utredningen kommer att revideras avseende antalet bostadsfastigheter som behöver enskilda avlopp. Det är även positivt att planerad säckgata inte avses kringbyggas, vilket bibehåller möjlighet att koppla samman gatan med övrigt vägnät vid eventuell ytterligare utveckling inom området i framtiden.

Planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden Mattias Larsson (C) - att det i handlingarna tydliggörs om detaljplaneområdet skall omfattas av verksamhetsområde för vatten, alltså anslutas till det kommunala vattenledningsnätet, eller om det skall vara enskilt huvudmannaskap för vatten alltså egna brunnar eller vattenförening.

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden frågar om planeringsutskottet kan bifalla tjänsteskrivelsens förslag. Planeringsutskottet bifaller förslaget. Därefter frågar ordföranden om planeringsutskottet bifaller Mattias Larssons tilläggsyrkande. Planeringsutskottet bifaller tilläggsyrkandet.

Kommentar

Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande om att planområdet inte omfattas av verksamhetsområde för vatten, dagvatten eller spillvatten och att enskild hantering föreslås.

Plankartan kompletteras med föreslagen placering för gemensam avloppsanläggning. Planbeskrivning revideras för att överensstämja med föreslagen justering i plankartan.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Yttrande Miljö- och hälsoskyddsnämnden tillstyrker planförslaget.

Bakgrund

Planens syfte är att skapa planmässiga förutsättningar för bostäder med hänsyn till befintliga närliggande fastigheters struktur.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har den 3 juni 2021 lämnat synpunkter beträffande de föreslagna bostädernas närhet till grannfastighetens hästhållning. Miljö- och hälsoskyddsnämndens bedömning är att bostadsmarkens avstånd i planförslaget till grannfastighetens hästhållning är godtagbart utifrån de förhållanden som råder idag. Nämnden bedömer att planen kan genomföras under förutsättning att det i enlighet med planförslaget lämnas skog i södra delen av planområdet.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

TEKNISKA NÄMNDEN/GATOR OCH PARKER

Tjänstemannayttrande på delegation från Tekniska Nämnden

Trafik och gata

Gator och parker berörs ej i och med att huvudmannaskapet för den nya vägen in till planområdet är enskilt och Norrmjöllevägen är statlig. Trafikverket behöver yttra sig om den nya vägen som ansluter mot Norrmjöllevägen.

Drift och underhåll

Berörs ej

Park och natur

Berörs ej

Kommentar

Samråd med Trafikverket gällande anslutning till väg 522 är genomfört med tillhörande överenskommelse i enlighet med planförslag som presenteras i granskningsskedet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN/BRANDFÖRSVAR

Detaljplanens syfte är att möjliggöra avstyckning av fastigheter för bostadsändamål. Närliggande brandposter saknas inom aktuellt område. Brandförsvaret rekommenderar att brandposter anläggs för att räddningstjänsten ska kunna genomföra effektiva släckinsatser i händelse av brand

Kommentar

Samråd med Umeåregionens brandförsvär är genomfört och Åhedån föreslås användas för släckvatten vid släckinsatser. Passage behöver röjas från sly för att komma åt att lägga slang.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

UMEÅ ENERGI AB

UE-2021-0679-011 Umeå Energi har inget att erinra avseende ledningar för fjärrvärme, el eller bredband.

Kommentar

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

VAKIN, UMEÅ VATTEN OCH AVFALL AB

Vatten och avlopp

Planområdet ligger utanför verksamhetsområde för alla tre nyttigheter, vatten, dagvatten och spillvatten. Vakin ställer sig positivt att dagvatten hanteras lokalt inom respektive fastighet.

Detaljplaneområdet ligger delvis inom ett utpekat omvandlingsområde med prioritet A. Enligt den kommunala VA-strategin bör inga nya enskilda avlopp tillkomma inom områden med denna klassificering. Det är nödvändigt att säkerställa att taxakollektivet inte belastas av eventuella ersättningskostnader för onyttigblivna enskilda och gemensamma avloppsanläggningar i det fall kommunfullmäktige beslutar om utökat verksamhetsområde för vatten och avlopp.

Stycket under rubriken "Vatten och avlopp" behöver revideras i syfte att tydliggöra kommunens intention kring vattenförsörjning inom planområdet. Det bör tydligt framgå ifall intentionen är att lösa vattenförsörjningen genom att ansluta till befintlig vattenförening eller inte. I och med den rådande ovissheten kring den tidigare beslutade utvecklingsstrategin för vatten och avlopp är det svårt att genomföra en hållbar va-planering. Det går därför inte att garantera att fastigheter inom planområdet kan anslutas till befintlig vattenförening. I och med att det är högt tryck på nybebyggelse runt Sörmjölle anser Vakin att man behöver utreda om det i stället är aktuellt med allmän vattenförsörjning.

Avfall och återvinning

Säkerställ att hämtplats och transportvägar uppfyller NOA, i övrigt har Vakin inget att erinra under förutsättning att anvisningarna i gällande NOA följs.

Kommentar

Planområdet avses inte anslutas till det kommunala VA-nätet.

Planbeskrivningen har kompletterats med förtydligande om att planområdet förväntas anslutas till befintlig vattenförening. Samråd med berörd vattenförening (Mjöllebygdens vattenförening) är genomförd och ansökan om anslutning har godkänts. Anslutningen godkändes av Vakin april 2022.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

LANTMÄTERIMYNDIGHETEN

Vid genomgång av planens samrådshandlingar (daterade september 2021) har följande noterats.

Planfrågor som berör Lantmäterimyndighetens kommande arbete

Lantmäterimyndighetens arbetsuppgifter, efter det att planen för Sörmjölle 3:40 har vunnit laga kraft, är att med stöd av detaljplanen avstycka 10 nya

bostadsfastigheter och eventuellt inrätta gemensamhetsanläggningar för väg och naturområde.

Delar av planen som bör förbättras

Planbeskrivning

Lokalgatan bör omfattas av en gemensamhetsanläggning för att trygga gemensam in- och utfart. Genom en gemensamhetsanläggning blir de nybildade fastigheterna delägare i lokalgatan och gemensamt ansvariga för såväl anordnandet som underhållet av gatan. Det är inte de nybildade fastigheternas ägare som har ansvaret att anordna gatan utan ansvaret bör ligga på exploatören.

Kommentar

Planförslagets genomförande innebär att en gemensamhetsanläggning skapas för lokalgatan. Bekostandet och utbyggnaden av lokalgatan åligger exploatören och regleras i ett exploateringsavtal som tas fram av Mark- och exploatering i samarbete med Detaljplan under planprocessens gång. Exploateringsavtalet kommer att skrivas under vid detaljplaneförslagets antagandeskede.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

YTTRANDE 1

Området ligger över ett stråk där Kronhjort och Rådjur ändvänder, när dom går ner till havet för att dricka saltvatten. Försvinner den möjligheten så måste dom gå över öppna åkrar, vilket jag tvivlar på att dom gör.

Kommentar

Djurliv

Planförslaget innebär en minskning av befintlig naturmark, men kommunen bedömer att det fortfarande finns stora ytor med skog och öppna landskap där viltet kan röra sig fritt.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

YTTRANDE 2

Vi har i huvudsak två synpunkter att redovisa.

1: Vi anser att det är viktigt att fullfölja planerna på en gång- och cykelbana mellan Åheden (Norrmjölle) och Sörmjölle. En sådan GC-väg borde anläggas parallellt med och söder om Norrmjöllevägen och anslutas till befintlig GC-väg i Sörmjölle.

2: Vi anser också att det även fortsättningsvis bör vara möjligt för viltet och skogens invånare att i korridoren mellan Botniabanan (järnvägen) och havet röra sig fritt på båda sidor (norr och söder) om Norrmjöllevägen.

Lena och Lennart Arnesson

Kommentar

Gång- och cykelväg

Trafikverket ansvarar för projektet gällande gång- och cykelvägen och omfattas därför inte i det aktuella planförslaget.

Djurliv

Se kommunens svar i yttrande 1.

Planförslaget stoppar inte den allemansrättsliga möjligheten att röra sig norr och söder om Norrmjöllevägen och ner mot havet.

Yttrandet bedöms vara tillgodosett i planförslaget.

YTTRANDE 3 ADVOKATBYRÅ NYWA

I. Yrkanden

1. Familjen hemställer i första hand att detaljplaneringen av Planområdet avbryts.
2. Familjen hemställer i andra hand att Detaljplanen avslås.
3. För det fall att inte Detaljplanen inte avslås, hemställer Familjen om att en trädfällningszon om minst 20 meter planläggs för att minska risken för skador från stormfällda träd på person och egendom.

II. Grunder

Grunderna för Familjens yrkanden är att det föreligger flera legala hinder mot att anta Detaljplanen. Det finns därtill ytterligare omständigheter som medför att ett godkännande av Detaljplanen är direkt olämplig.

Familjen utvecklar grunderna för talan med nedan angiven disposition.

1. Detaljplanen är inte förenlig med översiktsplanen
2. Detaljplanen skadar övergripande natur- och kulturvärden
3. Detaljplanen kan strida mot riksintresset för rennärning
4. Familjens hästhållning på Lantgården skadas
5. Risk för intrång i Familjens hemfridszon och skador på marken
6. Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522
7. Det saknas tillräcklig trädfällningszon mellan Lantgården och Planområdet
8. Detaljplanen inverkar menligt på jaktens fortsatta bedrivande i området
9. Frågan om elsäkerhet
10. Detaljplanen strider mot proportionalitetsprincipen

1. Detaljplanen är inte förenlig med översiktsplanen

För Åheden med omnejd gäller översiktsplanen "Fördjupning för kusten" ("Översiktsplanen"). Såsom konstaterats av Kommunens tjänsteskrivelse 2017-07-11 följer *inte* den planerade bebyggelsen riktlinjerna för området och är inte lämplig. Av Översiktsplanen framgår att *"nylokalisering av bebyggelse utan stöd i den fördjupade översiktsplanen är inte förenlig med det allmänna intresset av en långsiktigt lämplig bebyggelseutveckling i Umeås närområdet och ska därför behandlas restriktivt"*.

Vidare framgår att enstaka nylokaliseringar inom eller i direkt anslutning till befintliga bebyggelsegrupper endast kan accepteras om den tillkommande bebyggelsen samspelar med den befintliga bebyggelsen på ett bra sätt och inte stegvis leder till en succesiv utvidgning av den befintliga bebyggelsegruppen.

I Detaljplanen uppger Kommunen att planförslaget möjliggör en ny bebyggelsemiljö samt att den tilltänkta bebyggelsen mer kommer ha karaktären av ett *villaområde* än lantlig i jämförelse med Lantgården.

Området som omfattas av Översiktsplanen erbjuder *klassisk landsbygd*. En nylokalisering med flertalet villor kommer att förändra karaktären på området. Genom Detaljplanen synes Kommunen ha för avsikt att skapa ett modernt villakvarter med förhållandevis små tomter, i en fristående klungformation, i ett område som i övrigt erbjuder klassisk jordbruksbygd.

Utvidgningen kommer dessutom *förändra karaktären* på området då fristående villor i klungformation inte är ett normalt byggnadssätt i en gammal by på landsbygden. Planförslagets bebyggelse passar inte i den klassiska landsbygdsmiljön. Det planerade moderna villakvarteret samspelar inte med den befintliga lantliga bystrukturen där Familjens Lantgård är närmaste granne. Nybebyggelsen kommer tvärtom att dominera området och riskerar att förhindra fortsatt jordbruk. Detaljplanen står således i strid med Översiktsplanen för området.

Detaljplanen tar inte hänsyn till *närliggande fastigheter*. Det finns inget samspel eller harmoni mellan villaområdet och Lantgården. En nylokalisering med flertalet villor inom Planområdet kan leda till en betydande utvidgning av befintlig villabebyggelse inom Åheden, vilket inte överensstämmer med Översiktsplanen för området.

Kommunen har helt bortsett att Översiktsplanens områdesbestämmelser föreskriver att åtgärder inte ska vidtas som kan vara *till men för pågående markanvändning*. I förevarande fall väger värdet av att bevara Åhedens lantliga prägel med pågående hästhållning tyngre än önskemålet att uppföra villakvarteret. Sammanfattningsvis är området inte utpekad för bostadsändamål i Översiktsplanen.

Familjens hästhållning och i sekler bedrivna småskogsbruk försvåras väsentligen om Detaljplanen genomförs. Grunderna för att Detaljplanen

strider mot Översiktsplanen utvecklar Familjen vidare på s. 3–8 i promemorian i bilaga 2.

2. Detaljplanen skadar övergripande natur- och kulturvärden

Av 2 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL) framgår att planläggning och beslut i ärenden enligt samma lag ska ske med utgångspunkt i de *natur- och kulturvärden* som finns i den byggda miljön och i landskapet. Att visa hänsyn till natur- och kulturvärden i planeringen handlar både om att förvalta befintliga värden och om att beakta hur nya inslag kan påverka värdena.

Åheden är en *gammal jordbruksby*, med anor sedan början av 1800-talet, som har lyckats bibehålla sin unika karaktär. Som framgår av bifogat intyg från LRF i bilaga 3 är Åheden på flera sätt en unik jordbruksbygd med anor från lagaskifte. Lantgården har brukats i över fem generationer och Familjen är den enda som bedriver aktiv djurhållning inom Åheden.

Hästhållningen bedrivs med delvis *traditionella jordbruksmetoder*, såsom hässjning av hö, ett hantverk som få personer i dag behärskar och ännu färre utövar. Av intyget framgår även vikten av att samhället ger förutsättningar för ett aktivt jordbruk med en *levande landsbygd*. Familjen och tidigare generationer har i flera hundra år bedrivit och bedriver fortfarande fiske, småvilt- och älgjakt samt skogs- och jordbruk vid Lantgården, som utgör värdefulla natur- och kulturvärden. Hästar erbjuder rekreation och hälsobringande effekter för såväl unga som vuxna. Lantgården med pågående hästverksamhet är viktiga natur- och kulturvärden.

Inom Åheden finns även andra natur- och kulturvärden som är viktiga att bevara och som kräver särskild hänsyn vid planläggning. I området finns sammanhållna *fornlämningsmiljöer* med stora runda rösen, långgrösen och stensättningar från brons och järnålder. Det kan inte uteslutas att platsen som omfattas av Detaljplanen ligger vid en fornlämningsplats. Skulle markarbetet påbörjas finns det risk att kulturarv skadas.

Detaljplanen bortser helt från Planområdets inverkan på den befintliga jordbruksbygden med dess natur- och kulturvärden. En nybebyggelse av villakvarteret inom Planområdet innebär att dessa natur- och kulturvärden riskerar att skadas. Kommunen bör i stället *bevara* de natur- och kulturhistoriska mervärden som en gammal lantbruksbygd har att erbjuda. Detaljplanen omkullkastar även möjligheten till en sund utveckling av Åheden med *Lantgårdens befintliga jordbruksmiljö* som främjar en samhällsutveckling med goda sociala levnadsförhållanden och en långsiktig hållbar livsmiljö för såväl nuvarande som kommande generationer. Grunderna för att Detaljplanen strider mot övergripande natur- och kulturvärden utvecklar Familjen vidare på s. 8 – 12 och s. 21 – 26 i promemorian i bilaga 2.

3. Detaljplanen kan strida mot riksintresset för rennärning

Av 3 kap 5 § miljöbalken (MB) följer att mark- och vattenområde som är av riksintresse för *rennäringen* skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Skyddet för rennäringen syftar till att bibehålla förutsättningarna för näringen genom att ge de viktigaste områdena inom varje sameby ett särskilt skydd. Som framgår av prop. 1985/86:3 s. 161 bör kommunen särskilt beakta *vinterbetesmarkernas särskilda betydelse* för rensköteln. Vid bedömningen av vilka områden som skall anses vara av riksintresse bör beaktas rennäringens behov av sammanhängande betesområden och tillgång till alternativa betesområden inom de olika årstidsmarkerna samt alternativa flyttningsleder.

Planområdet kan beröras av riksintresset för rennäring. Som framgår på s. 16 i bilaga 2, bedriver Rans sameby *renskötsel* i och omkring Planområdet.

Varje vinter befinner sig ett stort antal renar i området för vinterbete i Åheden som ger goda betesförhållanden. Det kan inte uteslutas att villakvarteret i Planområdet *försvårar* för Rans sameby att bedriva rennäring som har flyttningsled över Åheden. Huruvida så är fallet är inte utrett. Inte heller synes Rans sameby fått möjlighet att yttra sig.

4. Familjens hästhållning på Lantgården kan skadas

I 2 kap. 5 § PBL ställs krav på att kommunen ska beakta *hälsorisker mot omgivningen* från olika verksamheter, som risken för allergenspridning från hästhållning till omgivningen. Av 2 kap. 9 § PBL framgår vidare att kommunen i största möjliga utsträckning ska undvika och/eller förebygga *olägenheter för grannar* i samband med planläggning eller vid prövning av bygglov.

Planområdet angränsar till Lantgården där Familjen bedriver *hästhållning* med jord- och skogsbruk. Som framgår av kartan i bilaga 4 är hästhagar, ridbana och ridvägar samt planerat ridhus belägna i direkt anslutning till Planområdet. Det kan inte uteslutas att vissa personer anser att hästhållning medför negativ påverkan på omgivningen. Det är inte osannolikt att om villakvarteret tillåts, kommer det framföras *klagomål från grannar* avseende störningar i form av t.ex. damm, buller från djuren, höfläktar, traktorer och andra lantbruksmaskiner, lukt från gödsel och ökad förekomst av flugor.

Det kan inte heller uteslutas att enskilda personer i villakvarteret kommer gör gällande att deras hälsa påverkas negativt genom *allergenspridning*. Av studier om allergenspridning framgår att det finns höga koncentrationer av hästallergener nära stallar och hagar. Ett visst skyddsavstånd ska därför föreligga mellan den planerade villabebyggelsen och hästhållningen. Generellt gäller att ju längre avståndet är mellan djurhållning och bebyggelse desto mindre är risken för negativ hälsopåverkan.

Hästarna finns i direkt anslutning till det planerade villakvarteret, där det även kommer att finnas gödselstackar. Det sagda har betydelse för risken för framtida påstådda olägenheter från boende inom Planområdet. Vid detaljplaneringen ska skälig hänsyn tas till *befintliga* bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. Spridning av lukt, damm och hästallergen påverkas av vind, topografi och vegetation. Topografin för Planområdet är platt och öppet med lite eller helt avsaknad av träd och vegetation.

Områdets närhet till havet medför ofta en kraftig vind mot den planerade bebyggelsen. Mot bakgrund härav är det i vart fall motiverat med ett *skyddsavstånd* mellan hästhållningen och den nya villabebyggelsen om minst 200 meter.

Hänsyn bör även tas till förväntad *framtida utveckling* av bebyggelse. Det är av stor betydelse att Familjens planerade utveckling av hästhållningen inte hindras av detaljplaneringen av Planområdet. Familjen har långt framskridna planer på att utöka befintlig hästhållning med en fördubbling av antal hästar. Familjen har därför inhämtat offerter för att bygga nytt ridhus. Därutöver kommer befintlig sommarladugård, som uppfördes i början av 1900-talet, att vara kvar som lösdriftsstall. Det innebär att hästarna går ute dygnet runt i *lösdriftsområdet*, som är beläget i direkt anslutning till fastighetsgränsen till Planområdet. Se härom bilaga 4.

Familjen ska inte hindras i sin hästhållning på grund av villabebyggelsen inom Planområdet, som ligger granne med Lantgården. Närheten medför en risk för påstådda olägenheter för människors hälsa, vilket kan leda till framtida inskränkningar i djurhållningsverksamheten i form av krav på skyddsåtgärder eller försiktighetsmått enligt *miljöbalken*. Kommunen bör därför inte fatta beslut som senare kan komma att bli föremål för prövning enligt miljöbalken samt vid kommande bygglov. Det kan inte heller uteslutas att den tilltänkta villabebyggelsen får *prejudicerande verkan* och att tillkommande villakvarter i framtiden tillåts uppföras, vilket riskerar att ytterligare begränsa Familjens jordbruksverksamhet.

Som framgår av Detaljplanen är Planområdet beläget ute på landsbygden. Personer som väljer att bosätta sig i lantlig miljö förväntas i allmänhet tåla störningar från jordbruksverksamhet i större utsträckning än annars. Det kan emellertid inte uteslutas att personer i villakvarteret i framtiden har synpunkter på den befintliga hästhållningen. Familjen kan då komma att åläggas att vidta kostsamma åtgärder för att fortsätta kunna bedriva hästhållningen. Av intyget från LRF i bilaga 3 framgår att *exploateringen* av Planområdet *riskerar att skapa konflikter* mellan Familjen och de framtida boende i villakvarteret som kan komma att irritera sig över flugor och gödsellukt.

Sammanfattningsvis strider Detaljplanen mot de skyddsintressen som beskrivs i Översiktsplanen, vilka stödjer Familjens intresse av att fortsatt nu och

i framtiden kunna bedriva sin verksamhet vid Lantgården. Grunderna för att Detaljplanen kommer att medföra skada för befintlig djurhållning på Lantgården utvecklar Familjen vidare på s. 21 - 28 i promemorian i bilaga 2.

5. Risk för intrång i Familjens hemfridszon och skador på marken

Allemansrätten är en rättighet för alla människor att bl.a. färdas över privat mark i naturen och att tillfälligt uppehålla sig där. Med allemansrätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor.

Nyttjandet med stöd av *allemansrätten* får inte innebära att fastighetsägaren eller andra med särskild rätt till fastigheten tillfogas nämnvärd skada eller olägenhet, prop. 1997/98:45 del 1 s. 301.

Människor vill gärna vara på eller vid havet för att bada, fiska, åka skridskor/skidor, köra skoter, åka båt etc. För närvarande färdas de människor som bor norr om Lantgården genom Familjens fastighet när de rör sig mellan havet och sina bostäder. De framtida boende i villakvarteret kommer troligen gå eller på annat sätt färdas över Lantgården för komma till havet. Det planerade villakvarteret norr om Lantgården med flertalet bostäder kommer sålunda innebära att ytterligare ett stort antal människor kommer att använda Lantgården som passage. Det innebär en ohållbar belastning på marken, som kan ta *skada*. Dessutom tillfogas Familjen betydande olägenheter.

Vidare vållas Familjen *olägenheter* då ytterligare försiktighetsmått måste vidtas i samband med jordbruket, skogsbruk i form av trädfällning eller hästaktiviteter, vilket medför ekonomisk skada.

Grunderna för att Detaljplanen kommer att medföra risk för intrång i Familjens hemfridszon och dess jord- och skogsbruk utvecklar Familjen vidare på s. 17 - 18 i promemorian i bilaga 2.

6. Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522

Trafikfaran och problematiken med utfarten till länsväg 522 är sedan många år väl känd. Utfarten är belägen med en *kort siktlinje* mot ett backkrön där fordon ofta färdas i hög hastighet, vilket skapar en särskilt farlig trafiksituation när vägbanan måste korsas för att kunna köra in eller ut till Planområdet. Vidare saknas utredning om *buller- och ljudstörningar*, som kan påverka människors hälsa. Grunderna för att utfarten till länsväg 522 blir trafikfarlig och framtida buller utvecklar Familjen vidare på s. 19 i promemorian i bilaga 2.

7. Det saknas tillräcklig trädfällningszon mellan Lantgården och Planområdet

Av 3 kap. 4 § MB framgår att jord- och skogsbruk är av nationell betydelse och att skogsmark som har betydelse för skogsnäringen så långt som möjligt skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan *försvåra ett rationellt*

skogsbruk. Av prop. 1985/86:3 s. 54 framgår att påtagligt försvårande åtgärder kan vara såväl exploatering av olika slag, exempelvis bebyggelse. Värdefull skogsmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggning endast om exploateringen tillgodoser *väsentliga samhällsintressen* som inte kan tillgodoses på ett från samhällets synpunkt tillfredsställande sätt på annan mark.

På den västra sidan av Planområdet ligger en del av Lantgården där Familjen bedriver skogsbruk och på den södra sidan ligger Familjens jordbruk. Det finns risk för skador på personer eller egendom inom Planområdet från stormfälld skog eller i samband med Familjens skogsbruk. Dessutom kan det inte uteslutas att boenden i villakvarteret kommer att kräva att Familjen, för att bibehålla god grannsämja, i förtid ska avverka träd för att till skapa kvällssol i villakvarteret. Grunderna för att det är nödvändigt en trädfällningszon mellan Lantgården och Planområdet utvecklar Familjen vidare på s. 14 i promemorian i bilaga 2.

8. Detaljplanen inverkar menligt på jaktens fortsatta bedrivande i området

Planområdet omgärdas av Åhedens jaktområde. Det bedrivs ett aktivt viltjursskyddsarbete. Det finns ett stort bestånd av älg, rådjur och kronhjort i och omkring Planområdet. Som framgår av bifogat intyg i bilaga 5 motsätter sig Åhedens jaktlag Detaljplanen som inverkar menligt på och *försvårar jaktens bedrivande* samt ökar risken för att människor utsätts för fara.

Vidare synes *konsekvenserna för viltet* inte tillräckligt utredda. Jaktlaget har noterat att Detaljplanen inte tar hänsyn till befintligt bestånd av vilt såsom älg, rådjur och kronhjort som har behov av s.k. viltkorridor.

Familjen utvecklar på s. 14 – 15 i promemorian i bilaga 2 att Detaljplanen inte har utrett eller beaktat tänkbara effekter för vilt och jaktens bedrivande inom Åheden.

9. Frågan om elsäkerhet

Det ifrågasätts om Elsäkerhetsverkets *starkströmsföreskrifter* rörande minsta avstånd mellan den planerade villabebyggelsen och det ökade antalet personer i det rörliga friluftslivet samt högspänningsledningen har beaktats i tillräcklig omfattning. Se härom s. 18–19 i promemoria i bilaga 2.

10. Detaljplanen strider mot proportionalitetsprincipen

1) Av 2 kap 1 § PBL framgår att vid prövningen av frågor enligt nämnda lag ska en avvägning göras mellan allmänna och enskilda intressen d.v.s. proportionalitetsprincipen. Den innebär att det ska finnas en *rimlig balans* mellan nyttan av ett beslut i en fråga och de konsekvenser som beslutet får mot motstående enskilda intressen. Vid avvägningen mellan olika intressen ska även *egendomsskyddet* i 2 kap. 15 § regeringsformen beaktas.

Det ovarsagda innebär att i Detaljplanen ska en avvägning göras mellan Familjens intresse av att fortsätta bedriva hästgården m.m. utan inskränkning och Exploatörens intresse av villabebyggelse. Då Lantgården tillsammans med länsväg 522, som framgår av bilaga 1, omringar Planområdet kommer Familjen och dess pågående verksamhet ofrånkomligen att påverkas synnerligen *negativt* av villakvarteret.

2) Ett villakvarter med ett fåtal villor harmoniserar inte med *omkringliggande jordbruksbygd* med flera hundra år gamla bondgårdar. Dessutom saknas möjlighet för ytterligare villabebyggelsen då Planområdet är omringat av Lantgården och länsväg 522.

3) Familjen och generationer dessförinnan har i flera hundra år bedrivit jordbruk i byn och i dess närliggande områden. Familjen bedriver i dag en hästgård med långt framskridna planer på utökad hästhållning. Det finns risk att den framtagna Detaljplanen förhindrar eller i vart fall *försvårar Familjens nuvarande och framtida djurhållning*, vilket kan leda till ekonomiska skador och annan olägenhet för Familjen. Förutom risken för att Familjens jordbruk och hästhållning hindras med *ekonomiska skador* som följd kommer Lantgården att användas som passage för boende i villakvarteret för att nå havet. Detaljplanen inkräktar på Familjens äganderätt till marken, då det sannolikt kommer nyttjas mer än vad allemansrätten tillåter.

4) Av Detaljplanen framgår att det planeras att uppföras tio villor inom Planområdet. Detaljplanen har dock inte tagit tillräcklig hänsyn till olika nödvändiga skyddsavstånd för t.ex. *allergener* och *trädfällning* vid skogsbruk respektive stormfällning. För det fall att nödvändig skyddszon planläggs finns det inte plats för tio tomter inom Planområdet.

På grund av närheten till *befintlig djurhållningsverksamhet* är den planerade lokaliseringen av villabebyggelsen direkt olämplig. Det har inte heller framkommit något skäl för att uppföra bostadshus på just den specifika platsen.

5) Vid en avvägning mellan å ena sidan Familjens intresse av att inte drabbas av inskränkningar i sitt ägande och i sin befintliga jordbruksverksamhet och å andra sidan intresset att uppföra villor på landsbygden väger Familjens intressen tyngre. I ett flertal av mark- och miljööverdomstolens *domar* under senare år har domstolen bedömt att intresset av att bevara brukningsvärd jordbruksmark väger tyngre än föreslagen bebyggelse.

Vidare består Planområdet av obebyggd mark med ung skog, som tar hand om koldioxid. Det finns dessutom tomtmark i andra delar av Åheden med betydligt bättre förutsättningar för villabebyggelse. Vid en *avvägning* mellan intresset att få bygga villakvarteret i Planområdet och Familjens intresse av att fortsatt nyttja marken för jordbruksändamål väger sålunda Familjens intressen tyngre.

6) I Översiktsplanen anges att nuvarande markanvändning ska fortgå. Markområdet är inte utpekad för bostadsändamål. I Översiktsplanen belyses vikten av att tillkommande bebyggelse *samspelar med befintliga miljöer* och strukturer. Villakvarteret strider mot Översiktsplanen, då det inte harmoniserar med omkringliggande landsbygd. Inte heller samspelar villakvarteret med den befintliga bebyggelsetypen. Utveckling ska ske på sådant sätt att landskapet och bebyggelsens *kulturarhistoriska och miljömässiga värden stärks*. Den framtagna Detaljplanen överensstämmer inte med denna utveckling.

7) Sammanfattningsvis vid en avvägning mellan Exploatörens intresse av att exploatera Planområdet med villabebyggelse och Familjens intresse att fortsättningsvis kunna bedriva sitt jord- och skogsbruk med hästhållning, väger Familjens intressen väsentligt tyngre. Grunderna för att Detaljplanen strider mot proportionalitetsprincipen utvecklas vidare på s. 9 - 13 i promemorian i bilaga 2.

8) Avslutningsvis bör framhållas att Umeå kommun, som framgår av bilaga 6, år 2017 beslutade att *inte* inleda planläggning då den planerade villabebyggelsen inte ansågs lämplig. Ingen förändring har skett och området fortfarande olämpligt för villabebyggelse, varför Detaljplanen bör avslås.

Kommentar

1. Yrkanden

Planläggningen ska inte avbrytas, då kommunen inte anser att planeringsförutsättningarna för planområdet medför sådana försvårande effekter att planläggningen bör avbrytas. Kommunen gör inte heller bedömningen att marken är olämplig för bostäder enligt plan- och bygglagen.

Ett beslut att avslå en detaljplan kan göras i antagande skedet. Umeå kommun vill inte föregå planläggningsprocessen och därför hanteras frågan om planförslaget ska antas eller ej i antagandeskedet.

Det finns inga egenskapsbestämmelser, exempelvis markreservat, för reglering av trädfällningszon för detaljplaner. Ett avstånd på 10 meter mellan kvartersmark för bostäder och grannfastighet är utlagt i plankartan, i form av användningsbestämmelsen naturmark. Till dessa 10 meter av naturmark är 5 meter av kvartersmarken planlagd med prickmark. I praktiken blir detta ett buffertavstånd på 15 meter eftersom prickmarken inte får byggas. Ett buffertavstånd på 20 meter i form av naturmark eller prickad bostadsmark från grannes fastighetsgräns bedöms i nuläget utgöra en begränsning av markanvändningen som inte är skälig.

II. Grunder

1. Detaljplanen är inte förenlig med översiktsplanen

Som yttrandet påpekar överensstämmer inte planförslaget med den gällande Fördjupade översiktsplanen för kusten, eftersom marken inte är utpekad som bebyggelseområde. I Fördjupningen för Kusten är marken inom Sörmjölle 3:40 inte utpekad med någon särskild markanvändning. I FÖP Kusten s.41 återfinns en skrivning som förtydligar detta. Där planen inte anger någon markanvändning innebär detta att kommunen inte ser det som aktuellt med någon förändring av pågående markanvändning. Denna skrivning hindrar inte en förändring av markanvändning eller kräver att pågående markanvändning ska fortgå. Som yttrandet ovan från kommunens planeringsutskott skriver finns visst stöd att hämta ifrån det Tematiska tillägget för landsbygden. Sörmjölle 3:40 ligger inom influensområdet för byar i stråk, ligger relativt nära busshållplats på landsbygden och kommer att förse med en gång- och cykelväg som sammanbinder området med Sörmjölles bykärna och dess service.

Översiktsplanen är ett visionsdokument som ska styra utvecklingen av bebyggelsen och mark- och vattenanvändningen i kommunen i en viss önskad riktning. Detta innebär inte att mark som inte pekats ut i översiktsplanen för bostadsbebyggelse är olämplig som bostadsmark enligt hänsynskraven i 2 kap. plan- och bygglagen. Bedömningen kring vad som är lämplig eller olämplig markanvändning för bebyggelse görs i detaljplaneskedet. Översiktsplanen ger strategiska förslag på mark- och vattenanvändning.

Kommunen bedömer inte att en mindre exploatering i form av en förtätning av bebyggelsen med 13 småhus kommer dominera eller minska landskapets kvaliteter. Då föreslaget planområde inte används som jordbruksmark eller som tillfartsväg till jordbruk är det tveksamt hur de nya husen kan förhindra befintligt jordbruk i Sörmjölle och Åheden. Då planområdet utgörs av skogsmark har kommunen gjort bedömningen att planförslaget inte innebär att jordbruksmark exploateras.

Genom detaljpaneläggning kan kommunen säkerställa att den nytilkommande bebyggelsen samspelar med anslutande bebyggelse. I planarbetet har vi arbetat med bestämmelser för minsta fastighetsstorlek, placeringsbestämmelse och prickmark samt utformningsbestämmelser för att anpassa den nya bebyggelsen till befintlig.

Frågan om succesiv utbyggnad av bostadsområden handlar om samspel mellan flera befintliga bostadsområden och kumulativa effekter av tillkommande ansökningar. Det är en strukturfråga som löses genom ett samarbete mellan Detaljplanering och Översiktsplanering och inte enskilda detaljplaneärenden.

2. Detaljplanen skadar övergripande natur- och kulturvärden

En avvägning kring natur- och kulturvärden samt landskapet görs vid varje detaljplaneläggning. Umeå kommun arbetar med att möjliggöra att fler människor ska kunna bo på landsbygden, att serviceunderlaget stärks med ökad befolkning och att landsbygden ska fortsatt vara en attraktiv plats att bo och verka på. Detta överensstämmer med översiktsplanens intentioner och visionen med tematiskt tillägg för landsbygden. För att möjliggöra en mer levande landsbygd med större serviceunderlag behöver andelen bostäder öka.

Kommunens alla byar har anor från senaste laga skifte (år 1827) eller tidigare, det är inget som i sig gör Åheden unik för Umeås landsbygd. Innan laga skifte utgjordes byarna i Sverige av tätare sammanhållna bebyggelse som idag återfinns på kontinenten. En tätare bebyggelsestruktur inom jordbruksbyar är alltså den kulturhistoriska struktur som präglade landsbygden förr. En tätare bebyggelsestruktur likt den som var innan laga skifte 1827 innebar en social gemenskap i storbyn.

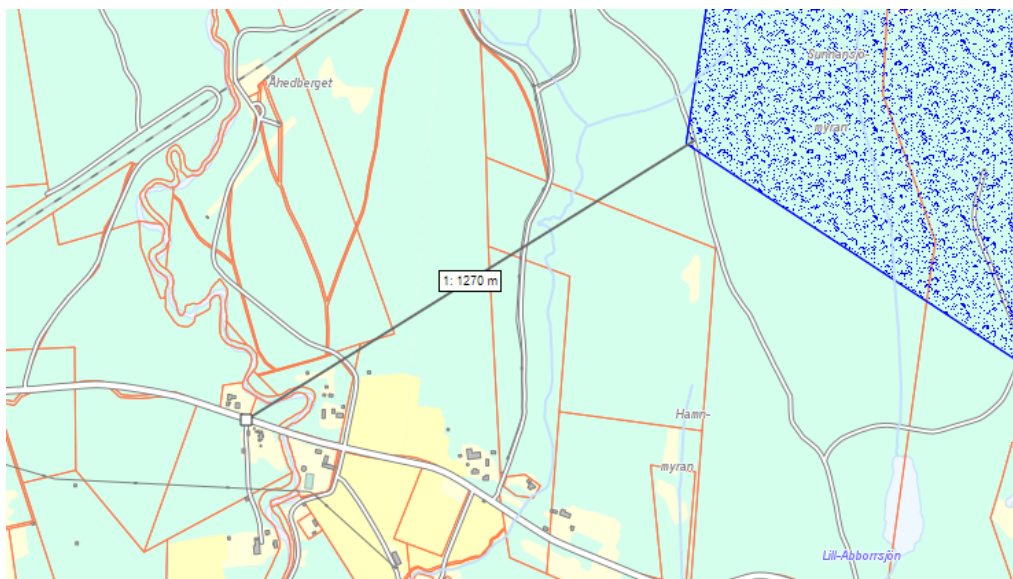
Närmsta kulturhistoriska lämning ligger 80 m åt nordost om planområdet. Inga karterade fornlämningar finns inom föreslaget planområde enligt Riksantikvarieämbetets Forsök. Vi har inte fått indikationer från Länsstyrelsen eller Västerbottens museet att det kan finnas något av arkeologiskt värde inom Sörmjölle 3:40. Om kulturhistoriska eller arkeologiska objekt eller lämningar hittas under byggnation eller markarbete ska arbetet avbrytas och Länsstyrelsen kontaktas.

Lantbruksgården med ett mindre inslag av djurhållning ligger utanför detaljplanens föreslagna planområde. Kommunen bedömer att den nya bebyggelsen inte kommer få en sådan negativ påverkan som synpunkten anser.

3. Detaljplanen kan strida mot riksintresset för rennäring

Riksintressen utgör nationellt betydelsefulla områden som ska skyddas mot påtagliga skador av dess värden och nuvarande användning. Riksintresseområden är karterade och kända områden för myndigheter.

Uttekade områden för riksintressen för rennäring, tillhörande Ubmeje sameby finns drygt 1 km nordväst om föreslaget planområde. Rans samebys riksintresseområde ligger nästan 3 km norr om planområdet. Då de utpekade områdena för riksintresse rennäring ligger på ett sådant avstånd till det föreslagna planområdet är det Umeå kommuns bedömning att planförslaget inte påverkar riksintresset på ett betydande sätt.

Figur 1 Utsnitt ur kommunens planeringsunderlag för detaljplan. Riksintresseområde för rennärning för Ubmeje sameby utgörs av blå mönstrad polygon.

Umeå kommun har under samrådstiden haft kontakt med Rans sameby och bett dem inkomma med ett yttrande. Än har samebyn inte inkommit med något formellt yttrande på planförslaget. Umeå kommun avser att diskutera frågan om rennärningen mer ingående med berörda samebyar för att få fram vilka mer områden i närområdet som är viktiga för rennärningen. Kommunens bedömning är dock att det fortfarande finns gott om naturmark och öppen mark i landskapet. Det bör därför inte vara problematiskt att flytta renarna enligt en annan led.

4. Familjens hästhållning på Lantgården kan skadas

Sedan samrådet har en hästhållningsutredning genomförts som visar på att planförslaget inte förväntas medföra betydande fara för människors hälsa och säkerhet eller om någon betydande olägenhet i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL. Beräkningarna för att bedöma risk för påverkan av allergenbelastning visar att den generella hästallergenbelastningen vid det föreslagna planområdet är relativt låg. Halterna avtar dock snabbt med avståndet och riktvärdet bedöms klaras inom hela planområdet. Med hästhållningsutredningen som underlag har bedömningen gjorts att ett ytterligare säkerhetsavstånd om 20 meter säkerställs mellan bostäderna och de områden som visade högst haltbidrag av hästallergen.

Genom att kommunen avsätter ett skyddsavstånd mellan eventuella nya bostäder och djurhållning i plankartan arbetar vi med att minska riskerna att planen bidrar till tillsyn via miljöbalken på grund av olägenheter.

5. Risk för intrång i Familjens hemfridszon och skador på marken

Allemansrätten innebär en begränsad rättighet att använda annans fastighet främst genom att färdas över den (främst till fots) och under en kortare tid uppehålla sig där. I miljöbalken regleras även en skyldighet till de som nyttjar allemansrätten att visa naturen hänsyn och varsamhet. Till detta tillkommer skyldigheter att allmänheten inte ska ta olovlig väg över någons tomt eller gård. Detta innebär att man inte på allemansrättslig grund kan använda lantgården för passage. Däremot har allmänheten rätt att färdas över skogsmark som inte ingår i tomt- eller gårdsmark och som inte utgör hemfridszon.

Detaljplanen reglerar ett planområde till ny bostadsbebyggelse i byn vilket innebär att det finns fler boende som kan nyttja angränsande skogsmarker i enlighet med allemansrätten. Men detta gäller även befintliga boende i området samt andra kommuninvånare eller besökare som kan tänkas nyttja skogen allemansrättsligt. Detaljplanen innebär inte att kommunen uppmanar till ett överutnyttjande av allemansrätten eller hemfridsbrott. Umeå kommun är en växande kommun och därmed ökar även behovet av rekreation och allemansrättsligt nyttjande av naturen.

6. Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522

Utfartens placering är beslutad i samråd med Trafikverket som är väghållare för länsväg 522. En bedömning om anslutningen är säker är genomförd av Trafikverket. Hastigheten på vägsträckan kring planområdet planeras av Trafikverket att sänkas och farthinder planeras öster och väster om den eventuella infarten till planområdet, som en del av genomförandet av den gång- och cykelväg som planeras längs delar av väg 522.

Dygnsmedelvärdet för den största delen av planområdet ligger på 35-45 dBA. 10 meter från ytterkanten på länsvägens vägbana ligger den maximala ljudnivån på 75-80 dBA. Befintliga gårdars bostadsbebyggelse ligger närmare länsvägen idag än föreslagen placering av bebyggelse i plankartan. Bullernivåerna inom planområdet understiger de krav som enligt förordning om trafikbuller vid bostadsbebyggelse, föranleder bullerutredningar.

7. Det saknas tillräcklig trädfällningszon mellan Lantgården och Planområdet

Planförslaget innebär inte att skogsmark som kan anses vara av betydelse för industriellt skogsbruk tas i anspråk till bebyggelse. Planförslaget hindrar inte fastighetsägaren att få åtkomst till och sköta sin skogsmark. Ägaren till Lantgården kan fortfarande utgå från gården för att ta sig till och sköta sina skogsfastigheter samt nå sina fastigheter från länsvägen. Umeå kommun bedömer inte att planförslaget innebär ett påtagligt försvårande av skogsbruk på grannfastigheter.

Frågan om att avverka enstaka träd för kvällssol är inte en fråga som styr markens lämplighet för bebyggelse enligt plan- och bygglagens 2 kapitel. Detaljplanen tittar på den övergripande ljus- och skuggbilden av området. Detaljplanen hanterar inte tillgång till kvällssol, då den inte är nödvändig för ett hållbart byggande eller nyttjande av bostad. Frågan om att tillskapa kvällssol genom att ta ner träd på grann fastighet är ett enskilt intresse som inte kommunen hanterar. Frågan får hanteras grannar emellan.

8. Detaljplanen inverkar menligt på jaktens fortsatta bedrivande i området

I dagsläget är inte planområdet (fastighet Sörmjölle 3:40) en del av sydöstra förvaltningsområdet 24-005. Åhedens jaktlag har i nuläget ingen licens för planområdet. Dock försvinner den möjligheten om fastigheten detaljplane-läggs. I nuläget besitter Åhedens jaktlag licens för ett jaktområde på 488 ha medan föreslaget planområde utgör 46,5 ha skogsmark, i nära anslutning till bebyggelse. Detta innebär att om förvaltningsområdet utökade sin jaktmark till att innefatta Sörmjölle 3:40 utökas arealen med ca 9,5 % som inte kan nyttjas med skjutvapen på grund av närheten till bostäder.

Frågan om viltbestånd eller viltkorridor hanteras i frågan om naturvärden i Detaljplanen. Även efter exploatering av föreslaget planområde finns gröna spridningskorridorer kvar i landskapet i nord-sydlig riktning i form av skogs- och odlingsmark. Kommunens bedömning är att det fortfarande finns naturmark kvar i närområdet där vilt kan röra sig.

9. Frågan om elsäkerhet

Högspänningsledningen kommer förläggas i marken vilket hanteras via avtal mellan markägaren och Umeå energi. Ledningen kommer förläggas innan byggnation påbörjas.

10. Detaljplanen strider mot proportionalitetsprincipen

10.1

Umeå kommun bedömer inte att detaljplanen strider mot proportionalitetsprincipen. Vid planläggning med detaljplan innebär det att både fastighetsägare och kommunen får både rättigheter och skyldigheter. Vid avgränsning av planområdet och avvägning kring vilka planbestämmelser som behövs för att göra marken lämplig för bebyggelse har samma bedömning kring skälighet gjorts som i andra ärendet. En fastighetsägare har rätt att ansöka om att få inleda planläggning och få planförslaget prövat i en detaljplaneprocess.

10.2

Planförslaget innebär en tätare exploatering än vad som finns i närområdet idag. Dock innebär planförslaget en nylokalisering i närheten av befintlig bebyggelse där kraven på samnyttjande av infrastruktur uppfylls. I plankartan har utformningsbestämmelser, placeringsbestämmelse, prickmark och reglering av minsta fastighetsstorlek använts för att anpassa den nya bebyggelsen. Umeå kommuns bedömning är att skälig anpassning har gjorts av regleringen av ny bebyggelses utformning inom vad som är möjligt i detaljplan.

Det finns inte krav vid planläggning på att det måste finnas möjlighet till fortsatt utbyggnad. För detaljplanen räcker det att allt som behövs för markanvändningen inryms inom planområdet.

10.3

Umeå kommun förstår att det enskilda intresset att fortsätta med djurhållning är viktigt att ta med i avvägningen av planläggning. Även det allmänna intresset om att fortsätta att bruka jorden är viktigt att ta med i avvägningen. Umeå kommun bedömer att planläggningen av Sörmjölle 3:40 inte borde medföra sådan påtaglig skada som menas med stöd av den hästhållningsutredning som gjorts sedan samrådet.

Umeå kommun har besvarat frågan om allemansrätt i rubriken 5. *Risk för intrång i Familjens hemfridszon och skador på marken* ovan. En planläggning av en fastighet innebär inte att kommunen uppmanar till överutnyttjande av allemansrätten. Detaljplanen reglerar inte frågor kring allemansrätten då det sköts i annat regelverk.

10.4

Umeå kommun har besvarat frågan under rubriken *Familjens hästhållning på Lantgården kan skadas*.

10.5

Det stämmer att domstolarnas bedömning de senaste åren har varit att brukningsvärd jordbruksmark inte ska tas i anspråk när utvecklingen som föreslås inte är samhällsviktig. I detta fall utgör inte planområdet för Sörmjölle 3:40 av jordbruksmark och fastigheten ligger också en bit från aktivt brukad åkermark eller odlingsmark. Detta gör att Umeå kommunen bedömer inte att planförslaget innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk. Således ser kommunen inte problem med att planförslaget inte uppfyller kraven på god hushållning enligt miljöbalken.

10.6

Översiktsplanen anger att kommunen inte ser det som aktuellt med någon förändring av markanvändningen. Denna skrivning innebär dock inte att en ändrad markanvändning är olämplig. Stödet i den fördjupade

översiktsplanen för Kusten är förstås svagare än om marken var utpekad som bostäder. För att hantera att stödet är svagt eller bedöms som saknas i Föp Kusten handläggs ärendet med utökat förfarande i enlighet med formalia krav.

För att stärka landsbygdens kulturmiljö behövs också utveckling och ett befolkningsunderlag som möjliggör att landskapet hålls öppet och infrastruktur stärks.

10.7

Umeå kommuns bedömning är att planförslaget inte strider mot proportionalitetsprincipen då ärendet innebär samma typ av reglering som liknande detaljplaner kräver. Umeå kommun har utvecklat svaret på denna fråga i punkt 10.1 ovan.

10.8

Bedömningen enligt tjänsteskrivelsen gäller delvis fortfarande då stödet i översiktsplanen är svagt. Visst stöd går att finna i Tematiskt tillägg för landsbygden då planområdet kan sägas uppfylla visionen inom byar i stråk samtidigt som områdets är närmare kollektivtrafik än vad som kan vara vanligt på landsbygd. Planläggningen innebär också att samnyttjande av befintlig infrastruktur.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 4

Som markägare och innehavare av västra Åhedens stamfastighet som tidigare innefattat planområdet, som boende i Åheden och närmaste grannar anser vi att planarbetet borde avbrytas.

Nedan följer ett antal punkter som vi anser visar att det finns bättre alternativ för området i sin helhet.

1) Vidareutveckling till varför detaljplanen strider mot översiktsplanen
Tjänsteskrivelsen från 2017-07-11 är relevant: planläggning borde inte inletts. Planen är inte i linje med tidigare kustplan för området och det finns ingen bedömning i kommunens nuvarande översiktsplanering som vilar på saklig grund.

Förslaget inkräktar väsentligt på områdesplanering utanför planområdet. Förslaget samspelar inte med redan påbörjad utbyggnadsinriktning i byggd miljö i närliggande område. Lagstiftarens avsikt med PBL har blivit kortsluten.

Ansökan indikerar beroenden av närliggande områden och allmänna fastighetsstruktur väcker frågetecken. Att ett villaområde på 10-15 tomter bryter befintlig struktur identifierades i tjänsteskrivelsen från 2017.

Ett villakvarter kommer dominera området totalt och harmoniserar inte med byggd miljö och landskapsbild, utgör inte ny kärna med utbyggnadsriktningar, utan bildar en frisvävande enklav med mycket hög proportionalitetskostnad. Enda möjligheten till utbyggnad på södra sidan om länsväg 522 är vår fastighet och detta har landat fullständigt utan dialog i vårt knä. Vi ser inte att detaljplaneverktyget är lämpligt för första kommunikation när det är så tydligt att förslaget belastar stamfastigheten.

I planbeskrivningen reagerar vi på:

- Delar Rans sameby åsikten om att området inte berörs av riksintresse?
- Är relevanta miljöbedömningar tillräckligt redovisade? Miljöbedömning ska vara med från start till mål som en integrerad del av planarbetet. Detaljplankontoret underskattar miljöpåverkan. Påminner även om att kulturmiljö ingår i MB:s miljöbegrepp. Att PBL ska vara den mest heltäckande kulturmiljölagstiftningen märker vi inte mycket av i planbeskrivningen.

2) Annan mark lämplig för bebyggelse

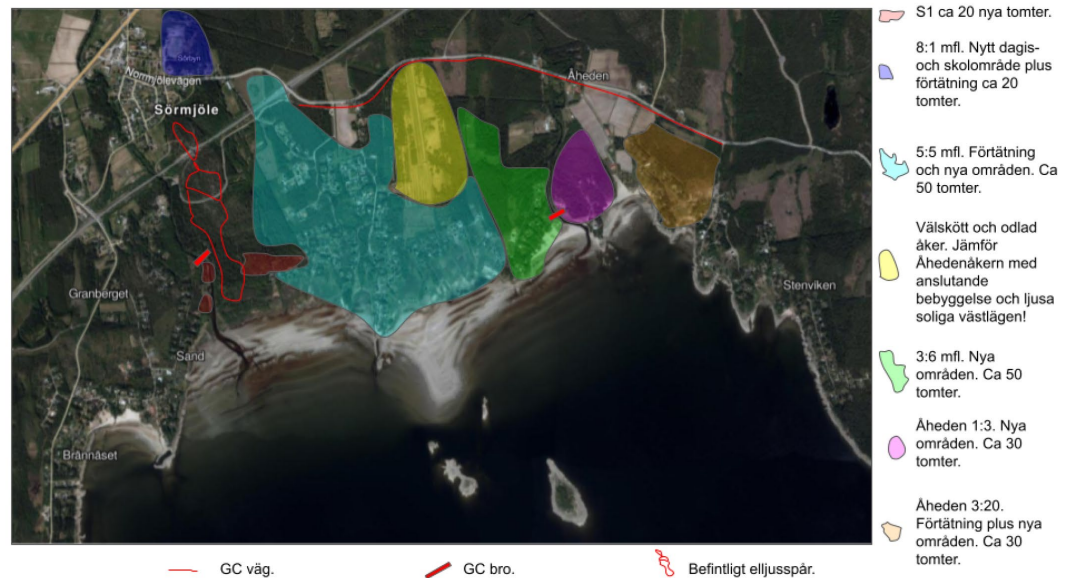
Det finns redan påbörjade planer för Åheden som är i konflikt med planområdet på 3:40. Vi vill visa på möjligheter i närliggande områden som bör beaktas.

Gällande västra Åheden är planbeskrivningen svepande. Till exempel sid 8-9 Stads och landskapsbild undviker man nästan helt ämnet. Det bör dock noteras att så sent som 2008 gjordes en detaljplan söder om detta område med en uttalad avsikt och överenskommelse med detaljplanekontoret gällande utvidgning norrut från den bebyggelseriktningen.

Det är inte lagstiftarens avsikt att omvälvande ändringar, som vi upplever som brutna överenskommelser, ska komma som en obehaglig överraskning för ägare av stamfastigheter i landsbygd. Då vår fastighet helt omgärdar planområdet påverkas vi väldigt mycket. Ett villaområde är den ojämförbart största förändringen av fastighetsrättslig natur sedan laga skifte 1880. Det bryter också mot tidigare överenskommelser och diskussioner som varit med planmonopolet så sent som 2008.

Vi menar att detaljplaneförslaget visar att planområdet inte är lämpligt för förändrad markanvändning. Med lokalt perspektiv små tomter, skyddsavstånd som ligger nära minimum osv. Nödvändiga kompromisser för att få ekonomi i projektet och få fram tillräckligt många tomter.

Nedan är en lämplighetsskiss av Åheden området i lite vidare bemärkelse mellan Sörmjölleån och Åhedån.

Figur 2 Skiss från bilaga till yttrande.

3) Trädfällning

Det behövs en 20 m trädfällningszon på 3:40 mot 3:39. Farliga trähöjder är långt mer än 5 m.

Detta med prickmark får man gärna utveckla lite. Är det så att prickmarken ingår i den minsta tomtstorleken på 2000 kvm? Är det då korrekt att säga att tomternas storlek är 2000 kvm? Fastigheterna i närområdet är långt större än så 1,3 ha, 5 000 kvm, 2, 6ha osv. Med lokala mått blir det tätt mellan husen för ekonomi i projektet.

Tomtmark mot produktiv skogsmark kommer utifrån förutsättning för området att orsaka stormfälld skog på 3:39, efter moränryggen med fällriktning mot 3:40 med ekonomisk skada som följd. Med en trädfällningszon kan man reducera antalet incidenter av stormfälld skog, samt att diskussion om ansvar av skada från stormfälld skog kan till huvuddel läggas på exploatören. Det noteras att 3:39 kommer lida ekonomisk skada i skogsnäringen genom spikskador efter koj byggande, rotskador, barkskador, plant skador och olaglig avverkning i jakt på kvällssol.

4) Påverkan på jakten

Det finns inget skrivet i planbeskrivningen om påverkan på vilt. Vi anser att Länsstyrelsen borde involveras och att man utreder effekterna av botnibanans tillkomst. Vi som har lokal kunskap anser att förändrad markanvändning i planområdet kan medföra betydande problem för vilt och djurliv.

Det är gott om älg, rådjur och kronhjort i Åheden. Åhedenåkern är en brunstplats för kronhjort. Det är därför viktigt med en skyddad korridor för vilt för att de inte ska tvingas ut på länsvägen. Vilt följer inte detaljplan utan detaljplan bör anpassas efter fungerande ekosystem. Som minimum behövs en viltkorridor enligt skiss.

Viktig viltkorridor. Trångt för vilt mellan Sörmjölle, botniabana, E4, länsväg och havet. Åhedan är brunstplats för kronhjort. Passage behövs för genetisk variation för hela området innanför botniabanan ända till Obbola.

Det finns få viltpassager över Botnibanan och viltpassager behövs för försörjning av genetiskt material. Effekter på befintliga passager och stora Åhedåken och Storvikssand bör utredas innan man ytterligare stryper området, utöver outredda konsekvenser av Botnibanans tillkomst.

5) Rennäring

Det som står på sidan 7 – Riksintresse i planbeskrivningen stämmer sannolikt inte. Planområdet borde beröra område av riksintresse eftersom passagen Åhedån-Botnibanan är en svår passage för rennäringen.

Företrädare för Rans sameby borde kontaktas. Svårt att undvika situationer där renar rör sig över Åhedån. Renar kan hamna nära eller i planområdet. Område som är av riksintresse för rennäringen såsom svåra passager ska skyddas mot åtgärder (MB 3:5). Vi anser att även skälet svår passage för vilt och rennäring vid Åhedån-Botnibanan bör utredas av Länsstyrelsen, efter Botnibanans tillkomst, samt planområdets effekter.

6) Hemfridzon

Tomter på 3:40 kommer att säljas med närhet till havet som argument. 3:40 omgärdas av 3:39, 3:6 och 5:7. Att hänvisa till allemansrätt eller allmänt intresse för att försörja 3:40 med rättighet på 3:39, 3:6 och 5:7 anser vi är fel. Man planerar in ett problem mellan grannar som inte behöver finnas. Planförslaget är i konflikt med behov och rättigheter som tillhör brukningscentrum.

Människor boende norr om vår fastighet färdas genom vår fastighet när de rör sig mellan havet och egen fastighet. Det är allmänt känt att det är havet och stranden som är områdets främsta attraktionskraft. Ett villaområde på 3:40 kommer att orsaka oss olägenhet och ekonomisk skada. Eftersom 3:40 saknar egen förutsättning borde planarbetet stoppas. Den belastning som

3:40 kommer ge på vår fastighet gör att fastighetsägarens medgivande behövs från oss.

Planbeskrivningens skrivelse o friyta på s.12 ger intryck av att området i sig själv är lämpligt för lek och rekreation. Det centrala i området är en kraftledning som är en livsfarlig plats för barn att leka på.

Planläggningen måste utgå från att det kommer vara inslag av motordrivna färdmedel som fyrhjulingar, snöskotrar och andra terrängfordon registrerade på kommande boende i området. Dessa kan komma att orsaka ekonomisk skada på skogsnäringen, såsom rotskador, plantskador, barkskador och liknande. Nyttjande enligt allemansrätten får inte innebära att olägenhet eller skada orsakas den med särskild rätt till fastighet.

7) Kraftledning

Det som präglar villaområdet är en kraftledning. Att minsta försiktighetszon är på 10 meter, anser vi man kan finna annan tolkning för. Minimikrav borde inte styra planeringen. Även estetisk och landskapsbild ska vägas in och barns säkerhet vid lek.

Det noteras att energiomställningen kräver viktiga insatser i elnätet. Umeå kommun bör inte medverka till resurskrävande nätändringar som markförläggning med samhällsbyggnad som argument. Vi anser att den typen av prioritering av samhällsresurser är fel då behoven är stora inom elnätet.

8) Trafik

Som användare av nuvarande utfart vid grannfastighet är vi väl medveten om problemet med kort siktlinje mot backkrön vid utfart från vår sida vägen. Utfart från vår sida länsväg har högre riskbild: här korsas vägbana för trafik från backkrön i princip alltid vid utfart. En utfart nära backkrön från planområdet med vänstersväng på länsväg 522 ger kort reaktionstid ifall ett fordon i hög fart kommer från Sörmjölle.

9) Buller

Planbeskrivningen sid 15-16 Buller, tycker vi är missvisande bland annat vid tolkning av gränsvärden och möjlighet till antal tomter närmast hårt trafikerad länsväg. De närmaste tomterna enligt förslaget hamnar nästan lika nära vägen som 3:16 och 3:122 som bägge plågas av vägljud och har tvingats vidta åtgärder med exempelvis bullerplank.

Verkar som att de gränsvärden för ekvivalent ljudnivå i tabellen på sid. 15-16 inte är enligt sista VGU? Rätt gräns borde vara 55 dBA, vilket gör att man knappast klarar sig under 5 dBA mätning för fastigheter närmast vägen.

Den skogsridå som omnämns på sida 9 under borde bli nära obefintlig för den östra fastigheten närmast vägen, beaktat den GC-väg som ska rymmas framledes.

10) Skada på befintlig djurhållning

Lagens krav: Kommunen ska beakta olägenheter samt hälsorisker mot omgivningen vid planering av bebyggelse kring hästhållning. Bedömning ska även göras angående förväntad framtida utveckling både vad gäller djurhållning och bebyggelse.

Vanlig missuppfattning: Vägledning för planering och invid djurhållning (Boverket 2011:6) som kommunen ska följa, innebär inte någon saklig skillnad gentemot BV allmänna råd 1995:5 kap. 9.2. Rekommenderade skyddsavstånd framgår inte av vägledningen, men sakligt är fortsatt allmänna råden giltiga.

Kommunen skall ej ta beslut som senare kan komma att bli föremål för MB i efterhand. Kraven på åtgärder för att förebygga och begränsa störning mot omgivningen har blivit avsevärt strängare.

Höga koncentrationer av hästallergen nära stall och hagar. Förhöjt i närområde men avklingar efter 50-100 meter. I öppna landskap och i vindriktning kan allergener uppmätas på längre avstånd än ovan nämnda.

I Sverige är 10–15 procent av befolkningen allergisk mot hästar. Andelen är väsentligt högre bland personer med astma, speciellt bland barn. Mer parten av dem som är känsliga mot hästallergener har inte haft någon direkt kontakt med hästar. Det finns inga gränsvärden för att utveckla överkänslighet eller för astmatiska/allergiska reaktioner orsakade av hästallergen utan det varierar från individ till individ.

Folkhälsomyndigheten anser att det föreligger en risk för att utveckla överkänslighet och/eller hästallergi orsakade av hästallergen när man bor nära en hästverksamhet. För de som redan har astma eller allergi så innebär det en förhöjd risk. Folkhälsomyndigheten rekommenderar utifrån detta ett skyddsavstånd på 200 meter mellan hästverksamheter som stall, hästhagar, paddock och bebyggelse.

Detta avstånd ska ses som utgångspunkt för vidare utredning i varje enskilt fall, vid planärenden eller placering av bebyggelse eller hästverksamheter samt vid klagomålsärenden. I den kunskapssammanställning som Folkhälsomyndigheten har gjort framgår att halten hästallergen utomhus minskar relativt snabbt med avståndet från hästverksamheter men i vindriktningen och i öppen terräng kan låga halter påvisas längre bort från källan. Förhöjda halter har återkommande uppmätts på 100–200 meters avstånd, men mer sällan längre bort. Vi anser att 200 meter bör vara utgångspunkten även i detta fall.

Lokala förhållanden Sörmjölle 5:7 m.fl.

- **Avstånd:** Stall, hagar samt ridbana ligger i nära anslutning till planerad bebyggelse. Hagar ligger väldigt nära fastighetsgräns. Vår, sommar och höst används inga hästtäckor vilket medför ökad påverkan med allergener. De ridvägar som nyttjas följer nära tomtgräns.
- **Härskande vindriktning** i området är främst från havet, speciellt sommarmartid med havsbris, vilket ger kraftig vind mot tänkt bebyggelse, vilket sprider allergener längre.
- **Topografin och vegetation** för området är platt och öppen med avsaknad av träd och vegetation, vilket även det medför att allergenerna kan färdas längre mot tänkt bebyggelse.

Vi har långt framskridna planer på en utökning av befintlig hästhållning med bl.a. lösdriftsstall, vilket innebär vi kan inhysa ytterligare 6-8 hästar till i dagsläget (ca 10-12 hästar totalt). Som ligghall kommer befintlig sommarladugård att användas i lösdriftsområdet. Lösdriftsstall innebär att hästarna går ute dygnet runt med möjlighet att själv gå in i en stor ligghall när de så önskar. Lösdriftsområde ger ökad mängd av allergener jämfört med en vanlig hage som endast används dagtid.

- Vår hästhållning bedrivs i dagsläget som näringsverksamhet med uthyrning av stallplatser. Planerad utökning innebär att verksamheten kommer att klassas som tillståndspliktig verksamhet hos Jordbruksverket.
- Det finns även påbörjad plan med tillbyggnad av ridhus. Offerter är in-tagna och utredning angående placering genomförd.

Ovan nämnda utveckling får inte blockeras av planläggning på 3.40, med detta är PBL tydlig, samt att denna utveckling och utbyggnad av våran verksamhet inte skall komma att bli en handläggning för MB i efterhand, då vi tydligt informerat om kommande utveckling.

Kommentar

1.Översiktsplanen

Tjänsteskrivelsen är ett beslutsförslag som grundar sig på översiktsplanen och andra strategisk dokument för den fysiska planeringen. I den gällande översiktsplanen Fördjupning för Kusten är markområdet för Sörmjölle 3:40 inte särskilt utpekad. I översiktsplanen är rekommendationen att den nuvarande markanvändningen skall fortgå. Detta betyder inte att marken är olämplig för bebyggelse utan att kommunen har valt att peka ut andra områden som strategiskt lämpliga för bostäder. Detaljplanekontoret har därför valt att handlägga planförslaget med utökat förfarande, vilket innebär en planprocess med fler kommunikationssteg som kungörelse och under-rättelse. I övrigt förhindrar inte planförslagets kommunens visioner i Fördjupningen för Kusten och Tematiskt tillägg för landsbygden. Kommunen håller inte med om att planförslaget inkräktar på kommunens fysiska planering utanför planområdet.

Utifrån plan- och bygglagens möjligheter till reglering i detaljplan har kommunen valt att reglera byggrätternas storlek, krav på byggnaders utformning och fastighetsstorlek. Dessa regleringar är satta i linje med kommunens dokument "Byggande i byarna" som är ett vägledande strategidokument hur ny bebyggelse kan anpassas till landsbygd. Utifrån dessa aspekter bedömer kommunen att planförslaget samspelar med den befintliga bebyggelsen.

Umeå kommun utgår huvudsakligen från det kartmaterial med utpekade riksintressen som finns hos kommunen. Detta kartmaterial verkar överensstämma med den markanvändningskarta som finns på samebyns webbplats. Vad samebyns åsikt är kring de utpekade riksintressena kan Umeå kommun inte gå in på.

Umeå kommun jobbar med miljöbedömningar i planprocessen enligt lagkrav. Undersökningen av betydande miljöpåverkan är framtagen av detaljplanekontoret tillsammans med miljö- och hälsa. Slutsatsen var att planförslaget inte kan bedömas få en betydande påverkan. Undersökningen har samråtts 2019-10-07 med Länsstyrelsen i Västerbotten, som delar kommunens bedömning.

2. Annan mark lämplig för bebyggelse

Planbeskrivningen beskriver planområdet och närliggande landskapsbild som brukligt för att kunna göra en beskrivning av konsekvenser och anpassningar.

Detaljplanekontoret är medveten om vilka tidigare planärenden som finns i närområden och vilken mark som redan är detaljplanelagd.

Boende och grannar kan ha en viss vision och önskan om utbyggnad av bebyggelsen men denna utgör inte densamma som kommunens översiktsplan (figur 2). Vad som muntligt har diskuterats kring planläggning i Sörmjölle för mer än 10 år sedan är inget som Umeå kommun kan ta ställning till. Kommunen har gjort sina bedömningar kring vad som är en del av en strategiskt viktig bebyggelseutveckling i den fördjupade översiktsplanen för Kusten. Fastighetsägare som vill få sin mark prövad för planläggning av bostäder är välkomna att inkomma med sina ansökningar.

3. Trädfällning

Markreservat eller skyddsavstånd för eventuell trädfällning är inget som regleras i en detaljplan. Vad gäller trädfällning finns metoder att ta ner träd i närheten av bebyggelse. Umeå kommun ser det i nuläget inte som skäligt att avsätta skyddzon för trädfällning på 20 meter inom planområdet.

Prickmark är en bestämmelse som används för begränsning av markens nyttjande. I detta fall innebär prickmark att marken inte får bebyggas. Det

innebär att de byggnadsverk som omfattas av bestämmelsen varken får uppföras, byggas till inom eller flyttas till egenskapsområdet. Om bestämmelsen formuleras ”marken får inte förses med byggnadsverk” så omfattas alla byggnadsverk. Detta är en planbestämmelse som kan användas för att skapa luft och siktlinjer mellan byggnader, säkerställa förgårdsmark eller siktlinjer vid utfart eller för att begränsa andelen hårdgjord yta.

Prickmark ingår i bestämmelse om minsta fastighetsstorlek på 2000 kvm. Fastighetens storlek blir då 2000 kvm. Andelen byggbar mark påverkar inte fastighetsstorlek. Fastigheterna i närområdet är förstås större då det är landsbygd. Detaljplanen ställer ett krav på att de nya fastigheterna för bostäder måste vara minst 2000 kvm vilket överensstämmer med likvärdiga detaljplanlagda områden inom kommunen utanför stadsmiljön. Det är möjligt att avstycka färre fastigheter som är större än 2000 kvm utifrån planförslaget. Största exploateringen som tillåts har justerats till 13 fastigheter som är minst 2000 kvm stora.

4. Påverkan på jakten

Planbeskrivningen hanterar inte viltfrågor då spridningskorridorer för djur kan användas inom gröna korridorer som ofta avsätt som naturmark i nya stadsdelar eller förtätningsplaner i tätort. I detta fall bedömer Umeå kommun att det fortfarande trots exploateringen av Sörmjölle 3:40 finns gott om utrymme för djur att röra sig i landskapet. Ändring av plankartan enligt bild ovan för att möjliggöra viltkorridor är inte aktuellt. Synpunkten kan inte tillgodoses.

Botnibanan har förstås skapat barriäreffekter i landskapet som påverkar djurs rörelsemönster. Ifall faunapassage behöver anläggas är en fråga som Länsstyrelsen får utreda. Botnibanans barriäreffekter är inte en aktuell planeringsförutsättning för detta planförslag. Synpunkten berör inte planförslaget.

5. Rennäring

Riksintressen är utpekade områden som ligger i kommunens kartunderlag. Planområdet ligger mer än 1 km från område för riksintresse för rennärningen. Planförslaget kan inte påverka ifall Åheden-Botnibanan är en svår passage för rennärningen då barriären utgörs av Botnibanan som ligger ungefär 600 meter norr om planområdet.

Detaljplanering har haft kontakt med Rans sameby i höstas som skulle återkomma med ett yttrande. Ett yttrande har ännu inte inkommit.

6. Hemfridzon

Närhet till havet gör inte att medborgare kommer att gå över gård och tomt. Det finns ingen fastighetsrättslig grund för boende att få röra sig över

grannfastigheterna då servitut för detta saknas. De framtida eventuella boendena i planområdet kan likväl som resten av kommunens invånare röra sig i naturen vid kusten i enlighet med allemansrätten. Detaljplanen hänvisar inte till ett särskilt överutnyttjande av allemansrätten. Umeå kommuns befolkning ökar och därmed ökar också behovet av rekreation.

Ifall människor idag rör sig över er mark sedan tidigare finns det isfall lokal sedvana att närboende nyttjar gångstigar på er mark. Kommunen anser inte att tio nya bostäder medför att ett allemansrättsligt nyttjande av angränsande skogsmark ska utgöra ekonomisk skada. Faktumet att planområdet inte har ett eget område avsatt som släpp direkt ned till kusten är inte ett skäl som gör området olämpligt som bostadsområden. Flertalet stigar och vägar finns i närområdet som kan användas i stället för grannfastigheter för att ta sig till havet.

Umeå kommun bedömer inte att planförslaget kommer föranleda sådan åkning av exempelvis motordrivna fordon att ekonomisk skada eller olägenhet för markägaren uppkommer.

7. Kraftledning

Se kommunens svar under yttrande 1 – *frågan om elsäkerhet*

Det är ledningsägaren och markägaren som kommer överens om att ledningar ska grävas ned och det är parten som påkallar förändringen som bestar den, i detta fall exploatören.

8. Trafik

Se kommunens svar i yttrande 3 – 6. *Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522*

9. Buller

Se kommunens svar i yttrande 3 – 6. *Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522*

Då det gäller kommunal planläggning med detaljplan för bostäder är det förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader som gäller. Det är Trafikverket som behöver följa sina bullerkrav i VGU när vägen byggs om.

10. Skada på befintlig djurhållning

Sedan samrådet har en hästhållningsutredning genomförts som visar på att planförslaget inte förväntas medföra betydande betydande fara för människors hälsa och säkerhet eller om någon betydande olägenhet i den mening

som avses i 2 kap. 9 § PBL. Beräkningarna för att bedöma risk för påverkan av allogenbelastning visar att den generella hästallergenbelastningen vid det föreslagna planområdet är relativt låg. Halterna avtar dock snabbt med avståndet och riktvärdet bedöms klaras inom hela planområdet. Med hästhållningsutredningen som underlag har bedömningen gjorts att ett ytterligare säkerhetsavstånd om 20 meter säkerställs mellan bostäderna och de områden som visade högst haltbidrag av hästallergen.

Enligt Boverket själva så är avsnittet om djurhållning 9.2 i Boverkets allmänna råd (1995:5) "Bättre plats för arbete", upphävt i och med den nya vägledningen från år 2011. Även om Boverket tidigare hade ett rekommenderat skyddsavstånd i meter mellan bostäder och djurhållning har vi frångått det idag. Umeå Kommun arbetar efter Boverkets nya vägledning.

Genom att kommunen avsätter ett skyddsavstånd mellan eventuella nya bostäder och djurhållning i plankartan arbetar vi med att minska möjligheterna att planen bidrar till tillsyn via miljöbalken på grund av olägenheter.

Anledningen till att Boverket inte längre anger ett bestämt skyddsavstånd är att avståndet använts som bindande föreskrift, vilket hindrar en god planering. Boverket hänvisar också till de förändrade rättsläget och de senaste vetenskapliga studier som har gjorts på allergener från hästhållning. I dessa studier som Boverket hänvisade till finns höga allergenhalter i eller mycket nära häststall och hagar. I närområdet till stall och hagar kan förhöjda halter av hästallergen uppmätas men efter 50–100 meter avklingar dessa. Detta bekräftas till stora delar av den genomförda utredningen.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 5 ÅHEDENS JAKTLAG

Figur 3 Karta från bilaga från jaktlag.

Planområdet omgärdas av Åhedens jaktområde. För jakten, som skett med hävd från laga skifte, blir det inplanerade villaområdet en betydande försämring som vi starkt motsätter oss. Viltkorridoren mellan länsväg 522 och hästgården på Åheden 22 är nödvändig för att vilt ska kunna röra sig fritt mellan åkern i Åheden och gammal delvis igenvuxen jordbruksmark ovanför Storvikssand, utan att passera länsväg 522. E4, Botniabana och Sörmjölle bildar en blandning av vändzon och viltpassage som är viktig för försörjning av genetisk material för flertalet djurarter för hela området ända ut till Obbola. Det är redan trångt för vilt mellan Botniabanan och kusten i det här området. Vidare är åkern på Åheden föröknings plats av vilt - bl.a. kronhjort; rådjur och älg.

Enligt jaktlagen (1987:259) 27 § skall jakten bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Planerat villaområde på 3:40 försvårar jakt på 3:6, 5:57 och 3:39 bl.a. på grund av att säker skjutriktning och respekt och hänsyn för boende i enlighet med jaktlagens bestämmelser.

Åhedens jaktlag anser att Länsstyrelsen eller annan innan eventuell planläggning och utbyggnad av detta känsliga område måste utreda konsekvenserna som området redan påverkats av genom Botniabanans tillkomst, innan ytterligare intrång på vilt görs. Vi tycker oss se tydliga negativa förändringar både på viltets rörelsemönster samt tillgång på vilt sedan

Botniabanans tillkomst. Sammanfattningsvis motsätter sig jaktlaget den planerade bebyggelsen, särskilt eftersom konsekvenserna inte är utredda.

Kommentar

Djurliv

Se kommunens svar i yttrande 1 - *Djurliv*

Jakt

Se kommunens svar i yttrande 3 – 8. *Detaljplanen inverkar menligt på jaktens fortsatta bedrivande i området.*

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 6 LRF KOMMUNGRUPP

Den fördjupade översiktsplanen skall utgöra grunden för integrering av kulturhistoriska värdet mellan jordbruk och nybebyggelse. Befintlig bebyggelse skall ses som en tillgång och ej ett hinder för kommunal utveckling.

Den kvalitativa målstyrningen som nu tillämpas av kommunen blir komplex, där man missar att på ett översiktligt plan ta hänsyn till de faktorer som krävs för att bibehålla och vårda en aktiv jordbruksbygd och landsbygd. Det kommunen väljer att göra är att skapa en segregerad byastruktur som denna plan är ett tydligt exempel på.

Översiktsplanen för området anger att bebyggelse skall ske från havet och i övrigt finns inget i översiktsplaner som omfattar planområdet. Vi tycker därför det är anmärkningsvärt att den här typen av önskade förändringar i markanvändning inte föregås av dialog med jordbrukaren, speciellt när jordbruksfastigheten omringar planområdet och påverkan är uppenbar. Här väljer kommunen att, utan tillräcklig lokal kännedom om bygden och området som helhet, bygga in ett problem för jordbruket med inlåsningseffekt mellan hav och landsväg, när det finns alternativa och mer naturliga lokaliseringsställen i området. Åheden utgör en utpräglad jordbruksbygd med en historia från laga skifte.

Nämnda fastighet utgör ett unikt kulturellt inslag i byn då det brukats inom samma familj i över fem generationer och numera är den enda kvarvarande fastigheten i byn som bedriver aktivt djurhållning. Kulturmässigt är detta även en fastighet som valt att fortsätta förvalta det kulturella arvet med traditionell hässjning av hö, ett kulturellt arv som även det bör vårdas och som i princip dött ut idag.

Åheden har utpräglad bebyggelse med randbostäder. Att välja att bygga en by i byarna med klungformat vet vi sedan tidigare är att skapa en "vi mot dem" känsla. Enskilda jordbrukare med djurhållning som skall försöka driva sin verksamhet vidare, utan omgivningskrav på störande moment från djur och maskiner. Att dessutom kunna känna sig trygg i att inte hindras i sin framtida utveckling, vad gäller utbyggnad och investeringar, räcker det inte med det skyddsavstånd mot planområdet som kommunen anger, utan det man väljer att göra är att bygga in ett problem grannar emellan. Att som enskild jordbruksfamilj med 4 personer i ett hushåll, stå emot 40 irriterade grannar som inte vill ha flugor, lukt, damm eller allergener i sin närhet är tufft.

Kommunen kan inte skjuta över vissa frågor att hanteras av omliggande jordbrukare att reda ut och drabbas av den problematik som kommunen skapar. Tilltagna skyddsavstånd mellan jordbruksfastighet och ny bostadsbebyggelse skall inte endast återspegla hänsyn till allergener utan även till möjlighet att kunna fortsätta bedriva, utveckla och investera i den viktiga jordbruksnäringen som Västerbotten behöver, utan risk för framtida inskränkning.

Vi ser ett tydligt mönster där småskalig jordbruksverksamhet minskar delvis beroende på inlåsningseffekter. Hästarsektorn är en naturlig del av utvecklingen av landsbygden och en av dagens viktigaste förutsättningar för att fortsätta att bruka åkermark och hålla betesmark öppen. Umeå Kommun har ett ansvar inte bara mot ökat befolkningsmål utan även ett ansvar att se till att den enskilda småskaliga jordbruksverksamheten kan överleva och föra vårtids kulturarv vidare, där enskilda jordbrukare skall kunna känna sig trygga att samhället tillåter och stöttar deras verksamhet, inte försvårar och stjälper till förmån förenskildas intressen av exploatering.

LRF kommungrupp anser att planområdet på 3:40 ej är ett lämpligt område förutbyggnad av den omfattning som planförslaget anger enligt följande argument:

- Vi anser att det aktuella förslaget på placering av tomterna inte följer de riktlinjer som finns i Byggnad i byarna utan har mer karaktär av hur enbostadshus placeras i stadsmiljö. Man bryter befintlig bystruktur med randbostäder, bygger en by i byn, klungformation med segregering som effekt. Mindre antal fastigheter är mer naturligt del för området.

- Skyddsavstånden enligt planförslaget är inte tillräckliga varken ur allergisympunkt eller för att närliggande jordbruksfastighet tryggt kunna bedriva aktiv djurhållning och ha en möjlighet till framtida utveckling. Vi anser att det inte finns någon anledning att gå ifrån folkhälsomyndighetens rekommendationer på 200 meter mellan hästhagar och nybebyggelse.

- Planförslaget skaparen inlåsningseffekt mellan hav och landsväg för jordbruksfastigheten, går ifrån tänkt bebyggelseriktning, Förvaltning av

kulturarhistoriskt värdefulla miljöer ska ske med varsamhet och hänsyn. Aktivt jordbruk med blå hästar som är betesdjur och symbolen för vårt öppnalandskap med en levande landsbygd. Hästar engagerar, erbjuder rekreation och en meningsfull fritid för barn och vuxna. Dessa saker skall värnas och vårdas även av kommunen

Kommentar

Översiktsplanen

Se kommunens svar i yttrande 3 – 1. *Detaljplanen är inte förenlig med översiktsplanen*

Jordbruk

Kommunen gör bedömningen att befintligt jordbruk kan fortsätta att bedrivas i den omfattning den gör i dagsläget.

Bebyggelsestruktur

Byggande i byarna är ett dokument som sedan yttrandet inkom har utgått att gälla som underlag för detaljplaneärenden. Bebyggelsestrukturen, fastighetsstorleken och omfattningen av byggrätterna inom planområdet överensstämmer med likvärdiga detaljplanelagda områden inom kommunen utanför stadsmiljön.

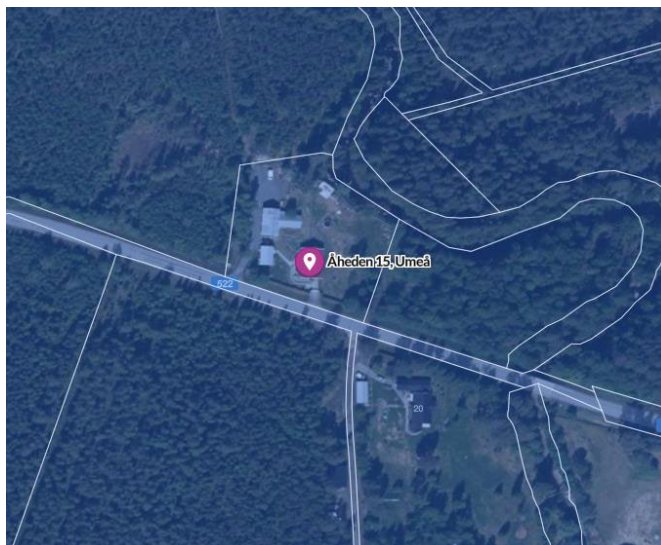
Hästhållning

Se kommunens svar i yttrande 3 – 4. *Familjens hästhållning på Lantgården kan skadas*

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 7

Att bilda en eller fler fastigheter på tänkt område är inte lämpligt av flera anledningar. Det kommer öka trafiken förbi eller i närheten av Åheden 15.

Ovanför Åheden 15 går en stig som går upp i skogen som sannolikt kommer användas. För att komma dit används infarten till Åheden 15 för genomfart.

På Åheden 15 bedrivs näringsverksamhet med djurrehabilitering för opererade hundar. Detta är en mycket känslig process med stressade djur som har smärta där det krävs absolut lugn och ro för att bygga upp förtroende mellan terapeut och djur för att kunna undersöka, diagnostisera och behandla. Anledningen till att företaget valdes att drivas på denna plats.

Vid fler boende i området kommer infart sannolikt användas som genomfart för att komma till stigen. Kanske även som stig för att rasta hundar eller cykla på. I värsta fall användas till att köra skoter och fyrhjuling. Detta kommer förstöra möjligheten till att bedriva verksamheten vidare.

Det betyder även att norrland mister en av de sällsynta legitimerade djursjukgymnaster som veterinärer i regionen remiterar till efter operation. Även en glesbygdsverksamhet försvinner. Vi kan inte stänga av infarten till tomten helt eftersom patienter behöver komma in.

Om det mot förmodan ska byggas bostäder på tänkt ställe måste kommunen säkra genomfart mot nordväst så varken boende på Åheden 15 hemfrid störs eller att regionen tappar en legitimerad djursjukgymnast.

Kommentar

Området som yttrandet avser ligger utanför planområdet. Detaljplanen hanterar inte ett eventuellt allemansrättsligt nyttjande av stigar på privat mark. Det finns ingen servitutsrättighet eller gemensamhetsanläggning som sammankopplar rätt att nyttja gångstigen för eventuellt kommande bostäder inom Sörmjölle 3:40.

Det synpunkten önskar är inget som kommunen reglerar då kommunen inte är markägare.

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

YTTRANDE 8 SOFIE GRENHOLM OCH MATS LINDHAL

Här följer våra synpunkter på förslaget till detaljplan. Av flera skäl motsätter vi oss förslaget att bygga bostäder på fastigheten Sörmjölle 3:40.

- 1) Som det står skrivet i handlingarna vi mottagit från Umeå Kommun, så är "området inte utpekade för bostadsändamål" i översiktsplanen. Bebyggelsestrukturen i Åheden är gles och av jordbrukskaraktär, och vi anser att nybebyggelse i form av bostadskvarter med 10 småhus förstör bystrukturen. Tätare villabebyggelse är förlagd till stugområdena och till Sörmjölle by, och vi anser att utbyggnad av bostadskvarter ska placeras i enlighet med nuvarande praxis. Vidare finns inget befintligt nedsläpp till hav/badplats från fastigheten, vilket gör sannolikheten stor att våra fastigheter kommer att nyttjas som en passage ner till havet för de tilltänkta fastigheterna. Vi har idag redan ett stort problem med ett "allmänt gångstråk" längs vår privata väg och genom våra fastigheter, vilket är den närmaste vägen ner till havet.
- 2) Vidare ser vi också att den, för 10 hushåll, tilltänkta utfarten kommer att utgöra en betydande trafikfara, genom sin placering i ett backkrön i nära anslutning till en kurva.
- 3) Vi invänder också mot bedömningen att detaljplanen inte antas komma att medföra en betydande miljöpåverkan. En eventuell bebyggelse kommer att ödelägga den djurpassage som sträcker sig genom fastigheten och ut till vår åkermark, som är en viktig plats för djurlivet. Sedan Botniabanans tillkomst har denna djurkorridor fått ett mycket större användande, vilket tyder på att det nu är den viktigaste passagen ut till åkermarken. Detta tycker vi verkligen bör värnas, efter Botniabanans framfart och negativa påverkan för djurlivet i området!
- 4) Slutligen tycker vi det är ytterst märkligt att detaljplanen yrkar på bebyggelse av bostadskvarter inom 10-50 m från hästhagar på en befintlig lantbruksfastighet, när tidigare rekommenderade skyddsavstånd varit av omfattningen 200-500 m (enligt Socialstyrelsen och Boverket). I källan som refereras (Infosoc Rättsdatabas) står att läsa om praxis där bebyggelse inom 15-20 m från befintliga hästhagar nekats, pga. risken att framtida boende kunde komma att ha invändningar mot verksamheten och därmed kunna begränsa och inskränka den befintliga djurhållningen. Vi ser en framtida risk i att

det uppskattade "lämpliga avståndet" i detaljplanen inte är tillräckligt väl tilltaget, och att detta i framtiden riskerar att förhindra eller begränsa djurhållningen på Åhedens sista aktiva lantbruksfastighet.

- 5) Sammanfattningsvis anser vi, i enlighet med 2 kap 5 § 1 p PBL, att bebyggelse ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till människors hälsa och säkerhet. Därför anser vi att den tilltänkta bebyggelsen lämpligen bör lokaliseras till stugområdena ca 500 m ifrån denna fastighet, som varken angränsar till en lantbruksfastighet, inte påverkar bebyggelsestrukturen eller djurlivet negativt, och där befintlig infrastruktur är säker ur trafiksynpunkt.

Kommentar

Punkt 1

Bebyggelsen längs med Länsväg 522 öster om Sörmjölle bykärna utgörs av enstaka gårdar lokaliserade söder och norr om vägen. Mellan gårdarna utgöra landskapet skogsmark med vissa inslag av öppen mark som använts för odling. Planförslaget utgör ett nytt inslag av mer sammanhållen bebyggelse, söder om Länsväg 522 men blir en fortsättning och komplettering av gårdarna på Sörmjölle 3:16, 3:122 och 1:7. Ett indrag av byggrätterna har gjorts från Länsvägen för att bevara en skogsridå norr om den nya föreslagna bebyggelsen för att området ska smälta in i landskapet. Frågan om ett släpp direkt ned från planområdet till havet är inte en planfråga då en direkt koppling ner till kusten från bostadsbebyggelse inte utgör ett hänsynskrav enligt Plan- och bygglagen. En direkt koppling mellan ett bostadsområde och en landskapskvalité som kusten är ett enskilt intresse som detaljplanen inte syftar till att tillgodose. Kusten längs med Sörmjölle och Norrmjölle är bebyggd och privatiserad i relativt stor utsträckning. Dock finns fortfarande större släpp mellan den sammanhållna bebyggelsen som kan nyttjas allemansrättsligt för att nå havet. Nya boende i Sörmjölle by får nyttja de allmänna vägar och gångstigar som finns inom byn.

Punkt 2

Se kommunens svar i yttrande 3. - 6. *Trafikfarlig utfart och buller från länsväg 522*

Punkt 3

Bedömningen om planens genomförande medför en betydande miljöpåverkan är utförd av Umeå kommuns avdelning för Miljö- och Hälsa enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Kommunens bedömning kring betydande miljöpåverkan har samrättats med Länsstyrelsen i Västerbotten 2019-10-07 som instämmer i kommunens bedömning.

Punkt 4

Se kommunens svar i yttrande 3 - 4. *Familjens hästhållning på Lantgården kan skadas*

Yttrandet bedöms inte kunna tillgodoses i planförslaget.

Ändringar efter samråd

Planhandlingarna ändras på följande punkter:

Plankartan

- Plankartan kompletteras med bestämmelse E₂ för gemensam avloppsanläggning.

Planbeskrivningen

- Planbeskrivningen revideras avseende föreslagen avloppshantering. Avloppsanordningar inom planområdet föreslås dimensioneras enligt kraven för hög skyddsnivå. Karta som redovisar närliggande skyddsområden för avlopp har lagts till i enlighet med yttrandet.
- Planbeskrivningen kompletteras med information gällande ekologisk och kemisk status för Åhedås samt fullständig information enligt VISS gällande Mjölefjärden.
- Planbeskrivning kompletteras med hänvisning till motiven som legat till grund för bedömningen av planförslagets påverkan på möjligheterna att upprätthålla MKN i Åhedån och Mjölefjärden.
- Planbeskrivningen revideras med information gällande Trafikverkets pågående plan för gång- och cykelväg.
- Planbeskrivningen kompletteras med information gällande ansökan om anslutning till väg 522.
- Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande om att planområdet inte omfattas av verksamhetsområde för vatten, dagvatten eller spillvatten och att enskild hantering föreslås.
- Planbeskrivningen revideras med information gällande föreslagen placering av gemensam avloppsanläggning
- Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande om att planområdet förväntas anslutas till befintlig vattenförening.

Tillkommande/reviderade utredningar

- VA-utredning revideras gällande antalet tomter, hur dricksvatten kan anordnas samt lösningarnas reningsgrad/effektivitet.

Detaljplanering, Umeå kommun februari 2025

Denna handling har godkänts av planchef Clara Ganslandt med planarkitekt Villiam Brännström som handläggare. Handlingen är godkänd i kommunens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

§ 37

Diariennr: KS-2021/00945

Antagande: Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta detaljplanen för Sörmjölle 3:40 enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

Syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering 2020-09-17. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande då planen innebär mindre avsteg från översiktsplanen vilket redovisas och motiveras i planbeskrivningen.

Totalt möjliggör detaljplanen för 12 bostäder i form av småhus. Detaljplanen möjliggör för 4800 m² bruttoarea för bostäder. Utöver detta skapar planförslaget förutsättningar för tekniska anläggningar i form av gemensam spillvattenhantering samt elförsörjning med möjlighet till gemensam elförsörjning.

Övriga frågeställningar som har haft betydande inverkan på detaljplanens utformning är angöring till väg 522 och närheten till kraftledningen som löper genom planområdet samt närheten till närliggande hästverksamhet söder om planområdet.

Detaljplanen bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Samråd/granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samråd hölls under perioden 2021-09-21 till 2021-10-19. Granskning hölls under perioden 2025-03-12 till 2025-04-02.

Av de synpunkter som har inkommit under samråds- och granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Planförslaget har efter granskning, utöver redaktionella ändringar och förtydliganden, reviderats på följande punkter:

- Kvartersmark för bostäder i planområdets sydöstra del tas bort.
- Område för quartersmark för bostäder i planområdets sydvästra del minskas.
- Område för quartersmark för avloppsanläggning och elförsörjning flyttas cirka 30 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats gata flyttas cirka 4 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats natur regleras mot planområdets sydliga gräns.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Beslutsunderlag

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2026-02-10

Tjänsteskrivelse daterad 2025-10-28

Byggnadsnämndens beslut om godkännande 2025-10-22, BN § 224

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad september 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat april 2025
- Samrådsredogörelse daterad februari 2025

Beredningsansvariga

Villiam Brännström, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Föredragande

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Planeringsutskottets beslutsordning

Planeringsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Kommunstyrelsen beslutar enligt planeringsutskottets förslag.

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen

Umeå kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag
2026-01-20

§ 11

Diariennr: KS-2021/00945

Antagande: Detaljplan för Sörmjölle 3:40

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta detaljplanen för Sörmjölle 3:40 enligt 5 kap. 27 § plan- och bygglagen (2010:900).

Syfte

Syftet med detaljplanen är att skapa planmässiga förutsättningar för avstyckning av upp till 12 bostadsfastigheter som anpassas till omgivningen och landskapet. Bebyggelsen ska anpassas till omgivningen avseende utformning, volym och placering av nya byggnader. Tillkommande fastigheter ges tillräcklig yta för att säkerställa en öppenhet som är karaktäristisk för landsbygden och det omgivande landskapet. Angöring till och inom planområdet anpassas med hänsyn till trafiksäkerheten. Syftet är också att säkerställa en hållbar vatten- och spillvattenlösning för planområdet, möjlighet till gemensam elförsörjning samt tillräckligt avstånd till närliggande fastighet där hästhållning bedrivs.

Ärendebeskrivning

Arbetet med att upprätta detaljplanen påbörjades av Umeå kommun, Detaljplanering 2020-09-17. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande då planen innebär mindre avsteg från översiktsplanen vilket redovisas och motiveras i planbeskrivningen.

Totalt möjliggör detaljplanen för 12 bostäder i form av småhus. Detaljplanen möjliggör för 4800 m² bruttoarea för bostäder. Utöver detta skapar planförslaget förutsättningar för tekniska anläggningar i form av gemensam spillvattenhantering samt elförsörjning med möjlighet till gemensam elförsörjning.

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag2026-01-20

Övriga frågeställningar som har haft betydande inverkan på detaljplanens utformning är angöring till väg 522 och närheten till kraftledningen som löper genom planområdet samt närheten till närliggande hästverksamhet söder om planområdet.

Detaljplanen bedöms inte medföra någon betydande miljöpåverkan.

Samråd/granskning

Länsstyrelsen, lantmäterimyndigheten, berörda sakägare, kommunala och statliga instanser har haft möjlighet att framföra synpunkter på förslaget.

Samråd hölls under perioden 2021-09-21 till 2021-10-19. Granskning hölls under perioden 2025-03-12 till 2025-04-02.

Av de synpunkter som har inkommit under samråds- och granskningstiden har ett granskningsutlåtande upprättats av Umeå kommun, Detaljplanering. Planförslaget har efter granskning, utöver redaktionella ändringar och förtydliganden, reviderats på följande punkter:

- Kvartersmark för bostäder i planområdets sydöstra del tas bort.
- Område för quartersmark för bostäder i planområdets sydvästra del minskas.
- Område för quartersmark för avloppsanläggning och elförsörjning flyttas cirka 30 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats gata flyttas cirka 4 meter i nordlig riktning.
- Område för allmän plats natur regleras mot planområdets sydliga gräns.

Umeå kommun, Detaljplanering gör bedömningen utifrån omfattningen av genomförda revideringar efter granskningsskedet att förnyad granskning inte behöver ske.

Antagande av detaljplanen överlämnas till kommunfullmäktige med anledning av att detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Beslutsunderlag

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag2026-01-20

Tjänsteskrivelse daterad 2025-10-28

Byggnadsnämndens beslut om godkännande 2025-10-22, BN § 224

Antagandehandlingar

- Plankarta daterad september 2025
- Planbeskrivning daterad september 2025

Övriga handlingar

- Granskningsutlåtande daterat april 2025
- Samrådsredogörelse daterad februari 2025

Beredningsansvariga

Villiam Brännström, planarkitekt

Johanna Söderholm, planchef

Föredragande

Clara Persson Harlin, planarkitekt

Planeringsutskottets beslutsordning

Planeringsutskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Kommunfullmäktiges beslut ska skickas till

detaljplanering@umea.se

Detaljplanering expedierar därefter beslutet till

- Sökande
- De med kvarstående synpunkter
- Länsstyrelsen

Tjänsteskrivelse

2026-01-27

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2026/00130

Avsägelse; ledamot i AB Bostaden, AB Bostaden Parkering och Kommuniera AB; Irma Olofsson (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Irma Olofsson (S) begärt entledigande från uppdragen som ledamot i AB Bostadens styrelse samt ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att utse Lina Vänglund (S) till ledamot i AB Bostadens styrelse samt ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Ärendebeskrivning

Irma Olofsson (S) avsäger sig uppdragen som ledamot i AB Bostadens styrelse samt därmed även ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Irma Olofsson

AB Bostaden

Lina Vänglund

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 6

Diariennr: KS-2026/00130

Avsägelse; ledamot i AB Bostaden, AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera AB; Irma Olofsson (S)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Irma Olofsson (S) begärt entledigande från uppdragen som ledamot i AB Bostadens styrelse samt ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att utse Lina Vänglund (S) till ledamot i AB Bostadens styrelse samt ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Ärendebeskrivning

Irma Olofsson (S) avsäger sig uppdragen som ledamot i AB Bostadens styrelse samt därmed även ledamot i AB Bostaden Parkering i Umeå och Kommuniera i Umeå AB.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Irma Olofsson

AB Bostaden

Lina Vänglund

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag

2026-02-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-01-29

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2026/00143

Avsägelse; ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Västerbottens museum och Stiftelsen Västerbottens museums samlingar och ledamot i Helge Lindens minne; Birgitta Jonsson (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Birgitta Jonsson (S) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt Stiftelsen Västerbottens museums samlingar

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att utse Agneta Lundström (S) till ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt därmed även Stiftelsen Västerbottens museums samlingar

Ärendebeskrivning

Birgitta Jonsson (S) avsäger sig uppdragen som ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt därmed även Stiftelsen Västerbottens museums samlingar.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Birgitta Jonsson
Länsstyrelsen
Helge Lindens minne
Västerbottens museum

Förnamn, Efternamn

Sofia Gustafsson

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00143

Befattning

Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 7

Diariennr: KS-2026/00143

Avsägelse; ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Västerbottens museum och Stiftelsen Västerbottens museums samlingar och ordförande i Helge Lindens minne; Birgitta Jonsson (S)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Birgitta Jonsson (S) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt Stiftelsen Västerbottens museums samlingar

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att utse Agneta Lundström (S) till ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt därmed även Stiftelsen Västerbottens museums samlingar

Ärendebeskrivning

Birgitta Jonsson (S) avsäger sig uppdragen som ersättare i kommunfullmäktige, ledamot i Helge Lindens minne och ledamot i Västerbottens museum samt därmed även Stiftelsen Västerbottens museums samlingar.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Birgitta Jonsson

Länsstyrelsen, Helge Lindens minne, Västerbottens museum

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag

2026-02-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-12-05

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/01105

Avsägelse; ledamot i kulturnämnden; Therese Löfvenius Nilsson (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Therese Löfvenius Nilsson (V) begärt entledigande från
uppdraget som ledamot i kulturnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Cilla Gustavsson (V) till ledamot i kulturnämnden.

Ärendebeskrivning

Therese Löfvenius Nilsson (V) avsäger sig uppdraget som ledamot i
kulturnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Kulturnämnden

Cilla Gustavsson

Lönesupport

Troman

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 3

Diariennr: KS-2025/01105

Avsägelse; ledamot i kulturnämnden; Thérèse Löfvenius Nilsson (V)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Therese Löfvenius Nilsson (V) begärt entledigande från
uppdraget som ledamot i kulturnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Cilla Gustavsson (V) till ledamot i kulturnämnden.

Ärendebeskrivning

Therese Löfvenius Nilsson (V) avsäger sig uppdraget som ledamot i
kulturnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Kulturnämnden

Cilla Gustavsson

Lönesupport

Troman

Tjänsteskrivelse

2026-01-30

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diarienum: KS-2026/00146

Avsägelse; ersättare i äldre- och familjenämnden och individ- och familjenämnden; Mia Winroth (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Mia Winroth (M) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i äldre- och familjenämnden och ersättare i individ- och familjenämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Monica Lundgren (M) till ersättare i äldre- och familjenämnden

Att utse Josefin Gustafsson (M) till ersättare i individ- och familjenämnden.

Ärendebeskrivning

Mia Winroth (M) avsäger sig uppdragen som ersättare i äldre- och familjenämnden och ersättare i individ- och familjenämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Mia Winroth

Josefin Gustafsson

Monica Lundgren

Äldre- och familjenämnden

Individ- och familjenämnden

Lönesupport

Troman

Förnamn, Efternamn

Befattning

Sofia Gustafsson

Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 5

Diariennr: KS-2026/00146

Avsägelse; ersättare i äldre- och familjenämnden; Mia Winroth (M)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Mia Winroth (M) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i äldre- och familjenämnden och ersättare i individ- och familjenämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Monica Lundgren (M) till ersättare i äldre- och familjenämnden

Att utse Josefin Gustafsson (M) till ersättare i individ- och familjenämnden.

Ärendebeskrivning

Mia Winroth (M) avsäger sig uppdragen som ersättare i äldre- och familjenämnden och ersättare i individ- och familjenämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Mia Winroth

Josefin Gustafsson

Monica Lundgren

Äldre- och familjenämnden

Individ- och familjenämnden

Lönesupport

Troman

Sida 2 av 2

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag

2026-02-23

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2026-02-13

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diarienum: KS-2025/01104

Fyllnadsval; Ersättare i äldre- och ersättare i personalnämnden; Rebecca Sellstedt (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Johan Lagerström (V) till ersättare i äldre- och

Att utse Ellen Ström (V) till ersättare i personalnämnden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade den 15 december 2025

Rebecca Sellstedt (V) begäran om entledigande från uppdraget som
ersättare i äldre- och ersättare i personalnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Johan Lagerström

Ellen Ström

Äldre- och

Personalnämnden

Lönesupport

Troman

[Click here to enter text.](#)

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 4

Diariennr: KS-2025/01104

Fyllnadsval; Ersättare i äldrenämnden och ersättare i personalnämnden; Rebecca Sellstedt (V)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Johan Lagerström (V) till ersättare i äldrenämnden

Att utse Ellen Ström (V) till ersättare i personalnämnden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade den 15 december 2025

Rebecca Sellstedt (V) begäran om entledigande från uppdragen som ersättare i äldrenämnden och ersättare i personalnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Johan Lagerström

Ellen Ström

Äldrenämnden

Personalnämnden

Lönesupport

Troman

Tjänsteskrivelse

2025-09-02

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/00753

Fyllnadsval: Nämndeman Umeå tingsrätt, Linda Lotare (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar efter förslag från valberedningen

Att utse Karina From (V) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Linda Lotare (V) har på egen begäran entledigats från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsval av nämndeman under pågående mandatperiod ska förrättas och att uppgift om ersättare därefter meddelas tingsrätten.

Beslutsunderlag

Hemställan

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Umeå Tingsrätt

Karina From

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 9

Diarienum: KS-2025/00753

Fyllnadsväl: Nämndeman Umeå tingsrätt, Linda Lotare (V)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar efter förslag från valberedningen

Att utse Karina From (V) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Linda Lotare (V) har på egen begäran entledigats från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsväl av nämndeman under pågående mandatperiod ska förrättas och att uppgift om ersättare därefter meddelas tingsrätten.

Beslutsunderlag

Hemställan

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Umeå Tingsrätt

Karina From

Tjänsteskrivelse

2026-01-28

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2026/00135

Fyllnadsval; nämndeman vid Umeå tingsrätt; Frida Dahlbäck (AP)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar efter förslag från valberedningen

Att utse Alexandra Olsson (AP) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Frida Dahlbäck (AP) har på egen begäran entledigas från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsval av nämndeman under pågående mandatperiod 2024 - 2027 ska förrättas

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Umeå Tingsrätt

Alexandra Olsson

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 8

Diariennr: KS-2026/00135

Fyllnadsval; nämndeman i Umeå tingsrätt; Frida Dahlbäck (AP)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar efter förslag från valberedningen

Att utse Alexandra Olsson (AP) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Frida Dahlbäck (AP) har på egen begäran entledigas från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsval av nämndeman under pågående mandatperiod 2024 - 2027 ska förrättas

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Umeå Tingsrätt

Alexandra Olsson

Tjänsteskrivelse

2026-01-28

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2026/00136

Fyllnadsval; nämndeman vid Umeå tingsrätt; Frans Rudolfsson (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Ulrika Westman Yttergren (M) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Frans Rudolfsson (M) har på egen begäran entledigas från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsval av nämndeman under pågående mandatperiod 2024 - 2027 ska förrättas

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Ulrika Westman Yttergren

Umeå Tingsrätt

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2026-02-23

§ 10

Diariennr: KS-2026/00136

Fyllnadsval; nämndeman i Umeå tingsrätt; Frans Rudolfsson (M)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Ulrika Westman Yttergren (M) till nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Ärendebeskrivning

Frans Rudolfsson (M) har på egen begäran entledigas från sitt uppdrag som nämndeman vid Umeå tingsrätt.

Umeå tingsrätt hemställer om att fyllnadsval av nämndeman under pågående mandatperiod 2024 - 2027 ska förrättas

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Ulrika Westman Yttergren

Umeå Tingsrätt

Tjänsteskrivelse

2026-01-27

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2026/00021

Anmälningssärenden 2026-02-23

Ärenden från jämställdhetsutskottet (JUSK)

Dnr: KS-2025/00439

Sammanställning ärenden i kommunfullmäktige med jämställdhetsperspektiv helår 2025, presenterad i JUSK 2026-01-22

Dnr: KS-2026/00052

Uppföljning av jämställdhetsskrivningar i nämndernas verksamhetsplaner 2026, presenterad i JUSK 2026-01-22

Dnr: KS-2025/00045

Återrapportering aktivitetsplan och budget 2025, presenterad i JUSK 2026-01-22

Beslut om efterträdarval i kommunfullmäktige

Dnr: KS-2025/01157-4

Kommun: Umeå kommun

Parti: Miljöpartiet de gröna

Avgången ersättare: Philip Westin

Ny ersättare: Lennart Frostesjö

Motioner

KS-2026/00187

Motion 3/2026: Förbättra arbetet med att Umeå ska växa tryggt och säkert; Joline Göttfert (M)

KS-2026/00204

Motion 4/2026: Utred hållbara former för samhällsbetalda resor; Ellen Ström (V) och Tobias Holmbom(V)

KS-2026/00224

Motion 5/2026: Inrätta en kommunövergripande samordnare för arbetet mot våld i nära relationer; Linda Lotare (V) och Tobias Holmbom (V)

Taxor

Dnr: KS-2025/01188

Taxor för Umeå kommun inom Umeåregionens brand- och räddningsnämnds verksamhetsområde

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2026/00021

Revisionsrapporter

Dnr KS-2025/01198

Granskning av intern kontroll i investeringsprojekt

Dnr KS-2026/00223

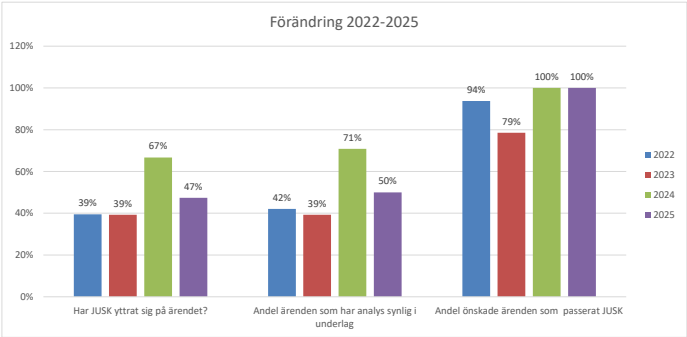
Förstudie: Hantering av korttidsboenden inom äldrenämnden

Dnr: KS-2026/00222

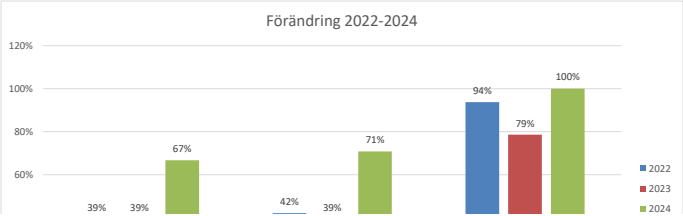
Revisionsplan 2026

Ärenden i KF 2025 med jämställdhetsperspektiv inför beslut							
	ÄRENDE	BESLUT	JÄMSTÄLLDHETSANALYS synlig i mötesboken (Dvs. finns jämställdhetsrelaterade frågor omnämnda i beslutsunderlaget)	JUSK VILL YTTRA SIG? (Dvs. har JUSK önskat yttra sig på detta ärende)	Har JUSK yttrat sig på ärendet?	Andel ärenden som har analys synlig i underlag	Andel önskade ärenden som passerat JUSK
JAN	Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)	Avslag	Ja	Ja	Ja	67%	100%
	Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden; Kjerstin Widman (M)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Antagande: Energiprogram Umeå Kommun	Antagen	Nej	Nej	Nej		
FEB	Motion 3/2024: Införande av DIS (Dynamiskt inköpssystem) i Umeå kommun; Veronica Kerr (KD)	Besvarad	Nej	Nej	Nej	67%	100%
	Motion 7/2024: Utveckla och utöka Fritidsbankens verksamhet i Umeå; Lennart Arvidsson (V)	Bifall första att-sats Avslag andra att-sats	Ja	Ja	Ja		
	Motion 9/2024: Fallolyckor; Maria Nilsson (SD)	Besvarad	Ja	Nej	Nej		
MAR	Motion 12/2024: Inför studieroteman i Umeå kommuns skolor; Anders Norqvist (L)	Avslag	Nej	Nej	Nej	0%	-
	Motion 19/2024: Fördjupa samarbetet mellan Umeå kommun och Palestina; Bore Sköld (V)	Besvarad	Nej	Nej	Nej		
APR	Motion 5/2024: Inför ett särskilt driftbidrag för enskilda vägar i Umeå kommun; Mattias Larsson (C)	Avslag	Nej	Nej	Nej	0%	-
	Motion 14/2024: Vi behöver hundrastplatser i Umeå; Josefín Gustafsson (M)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 10/2024: Duschbås i skolornas omklädningsrum; Anders Norqvist (L)	Besvarad	Ja	Ja	Ja		
MAJ	Motion 13/2024: Regnbågsboenden; Anders Norqvist och Wilma Hvirfvel (L)	Avslag första att-sats Besvarad andra att-sats	Ja	Ja	Ja	100%	100%
JUN	Planeringsdirektiv och budget 2026 samt plan 2027-2029	Antaget	Ja	Ja	Ja	100%	100%
AUG	Motion 8/2024: Tecken- och skrivtolkning vid kommunfullmäktiges sammanträden; Maria Lindvall (-) (L)	Bifall första att-sats (del om teckentolkning), avslag första att-sats (del om skrivtolkning) Bifall andra att-sats	Nej	Nej	Nej	25%	100%
	Motion 15/2024: Gör ett omtag i belysningsfrågan; Mattias Larsson (C)	Äterremitterat	Ja	Ja	Ja		
	Motion 16/2024: Starta ett kommunalt hem för vård eller boende (HVB); Gudrun Nordborg, Liv Zetterberg och Linda Lotare (V)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Motion 22/2024: Inför en utbildnings- och karriärstege inom äldreomsorgen; Davis Kaza (AP), Patrik Brännberg (AP), Marika Atlegrim (AP) och Katarina Norlund (AP)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
SEP	Motion 18/2024: Förläng serveringstiden i Umeå; Joline Gottfert (M)	Avslag	Ja	Ja	Ja	20%	100%
	Motion 21/2024: Kräv utdrag ur belastningsregistret vid rekrytering av omsorgspersonal; Elmer Eriksson (M)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Motion 25/2024: Konkurrensutsätt driften av Umeå kommuns badverksamhet; Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C), Hanna Lundin Jernberg (L) och Veronica Kerr (KD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 5/2025: Tillgång till snabbt och fritt bredband samt IT-coachning på äldreboende; Solveig Granberg och Fredrik Rönn (C)	Avslag första att-sats Besvarad andra att-sats	Nej	Nej	Nej		
	Motion 10/2025: Lätta på lärares administrativa bördor; Anders Norqvist (L), Hanna Lundin Jernberg (L)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
OKT	Motion 17/2024: Staket vid kommunala lekplatser; Maja Westling Palmberg (C)	Avslag	Ja	Ja	Ja	80%	100%
	Motion 23/2024: Revidering av regler för skolskjuts; Maja Westling Palmberg ©	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 2/2025: Utökad rätt till förskola för barn till föräldralediga; Maja Westling Palmberg ©	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 11/2025: Fler gymnasieprogram ska möjliggöra Ung Företagsamhet; Veronica Kerr (KD), Anders Sellström (KD) och Lucas Nilsson (KD)	Besvarad att-sats 1-3 Avslag att-sats 4-5	Nej	Nej	Nej		
	Ny policy och riktlinje för inköps- och upphandlingsverksamhet	Antagen	Ja	Ja	Ja		
	Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg ©	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		

NOV	Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg ©	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja	67%	100%
	Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 6/2025: Möjlighet att donera förtjänstgåva till välgörande ändamål; Anna-Karin Sjölander ©	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 8/2025: Återinför "Krogar mot Knark" i Umeå; Veronica Kerr (KD)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Policy för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	Antagen	Ja	Ja	Ja		
DEC	Motion 11/2024: Fler måste våga vittna; Anders Norqvist (L)	Avslag	Ja	Ja	Ja	40%	100%
	Motion 20/2024: Stärk arbetstagarperspektivet i underlagen till politiska beslut; Jan-Olov Carlsson, Lennart Arvidsson och Rebecca Sellstedt (V)	Bifall	Nej	Nej	Nej		
	Motion 9/2025: Kamerabevakning för ökad trygghet i Umeå; Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 15/2025: Implementera "Hälsa tillsammans" i kommunens grundskolor; Anders Norqvist (L) och Hanna Lundin Jernberg (L)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Motion 16/2025: Genomför försök med senarelagd skolstarttid på morgonen; Liv Zetterberg (V), Tobias Holmbom (V) och Daniel Anderson (V)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
TOTALT:			47%	47%	50%	100%	

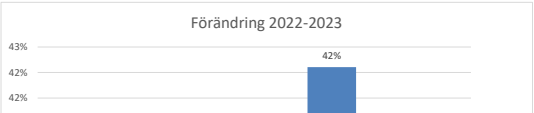

Ärenden i KF 2024 med jämställdhetsperspektiv inför beslut							
	ÄRENDE	BESLUT	JÄMSTÄLLDHETSANALYS synlig i mötesboken (Dvs, finns jämställdhetsrelaterade frågor omnämnda i beslutsunderlaget)	JUSK VILL YTTRA SIG? (Dvs, har JUSK önskat yttra sig på detta ärende)	Har JUSK yttrat sig på ärendet?	Andel ärenden som har analys synlig i underlag	Andel önskade ärenden som passerat JUSK
JAN	-	-				-	-
FEB	Riktlinje för rådgivande organ i Umeå kommun	Antagen	Nej	Nej	Nej	0%	-
MAR	Motion 3/2023: Bygg en äventyrslekpark på Mariehemsängarna; Maria Lindvall (L)	Avslag	Ja	Ja	Ja	100%	100%
	Motion 8/2023: Inför gratis skollunch på Ioven; Ellen Ström (V), Daniell Anderson (V) och Johan Stål (V)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 10/2023: Inför skolfrukost i Umeå; Daniell Andersson (V), Johan Stål (V) och Tobias Holmbom (V)	Besvarad	Ja	Ja	Ja		
APR	Motion 19/2023: Utred förutsättningarna för ett inrättande av ungdomsfullmäktige i Umeå kommun; Hanna Lundin Jernberg (L)	Avslag	Ja	Ja	Ja	100%	100%
JUN	Planeringsdirektiv och budget 2025 samt plan 2026-2028	Antagen	Ja	Ja	Ja	100%	100%
	Rekommendation gällande undertecknande av CEMR-deklarationen	Antagen	Ja	Ja	Ja		
	Planeringsstrategi för Umeå kommuns översiktsplanering	Antagen	Ja	Nej	Nej		
AUG	Motion 11/2023: AI – möjligheter och risker; Veronica Kerr (KD) och Anders Sellström (KD)	Avslag	Ja	Ja	Ja	50%	100%
	Motion 12/2023: Underlätta för politiska partier och ungdomsförbund att besöka Umeås gymnasieskolor; Madelene Nord (M) och Joline Göttfert (M)	Bifall	Ja	Ja	Ja		
	Motion 13/2023: Utegyrn och lekplats i anslutning till Arboretum; Igor Hell (M)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 17/2023: Nej till Nato-baser och kärnvapen i Umeå; Bore Sköld (V)	Besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Motion 1/2024: Avskaffa bidrag till etniska föreningar; Joline Göttfert (M)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 2/2024: "Ko på rot" för mer lokalproducerad mat; Veronica Kerr (KD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 4/2024: Fördjupad relation mellan Umeå kommun och Taiwan; Anders Norqvist (L), Hanna Lundin Jernberg (L) och Maria Lindvall (L)	Besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Program för hållbar landsbygdsutveckling	Antagen	Ja	Ja	Ja		
SEP	Motion 16/2023: Utforma en handlingsplan för att minska risken att kommunens barn, unga och vuxna dras in i kriminalitet; Hanna Lundin Jernberg (L)	Besvarad	Ja	Ja	Ja	100%	100%
OKT	Motion 15/2023: Minska ofrivilligt helgarbete och delade turer – inför frivilliga helgtjänster i omsorgen; Lennart Arvidsson (V), Åsa Bäckström (V) och Liv Zetterberg (V)	Besvarad	Ja	Ja	Ja	60%	100%
	Motion 15/2023: Bekämpa kriminalitet och öka tryggheten i Umeå; Joline Göttfert (M)	Besvarad	Ja	Ja	Ja		
	Motion 18/2023: Gör det enklare att hyra kommunens lokaler; Joline Göttfert (M)	Besvarad	Ja	Ja	Ja		
	Motion 5/2024: Inför ett särskilt driftbidrag för enskilda vägar i Umeå kommun; Mattias Larsson (C)	Äterremitteras	Nej	Nej	Nej		
	Motion 6/2024: Inventering av skyddsrum, Umeå kommun; Maria Nilsson (SD)	Besvarad	Nej	Nej	Nej		
	Motion 20/2023: Äldreomsorgen behöver fler medarbetare; Veronica Kerr (KD)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
NOV	Taxor och avgifter äldreomsorgen 2025	Antagen	Ja	Ja	Ja	100%	100%
DEC	-	-				-	-
TOTALT:				67%	67%	71%	100%

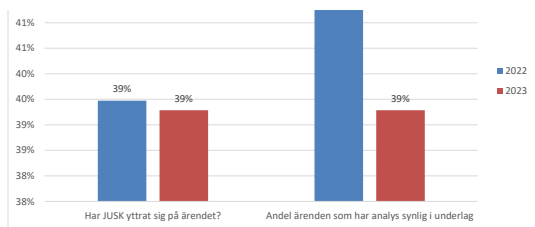

Ärenden i KF 2023 med jämställdhetsperspektiv inför beslut							
	ÄRENDE	BESLUT	JÄMSTÄLLDHETSANALYS synlig i mötesboken (Dvs, finns jämställdhetsrelaterade frågor omnämnda i beslutsunderlaget)	JUSK VILL YTTRA SIG? (Dvs, har JUSK önskat yttra sig på detta ärende)	Har JUSK yttrat sig på ärendet?	Andel ärenden som har analys synlig i underlag	Andel önskade ärenden som passerat JUSK
JAN	Umeå kommuns resepolicy	Fastställs	Nej	Nej	Nej	0%	-
	Motion 13/2022: Borgerlig drop in-vigsel; Maja Westling (C)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
FEB	Motion 8/2022: Utveckla tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid; Ellen Ström (V)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja	50%	100%
	Motion 9/2022: Inrätta skolsociala team i Umeå kommun; Anders Norqvist (L)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
MAR	Motion 40/2020: Använd auktoriserade tolkar i ärenden som rör mäns våld mot kvinnor; Alice Fatma Nikmanesh och Mariam Salem (MP)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja	100%	100%
MAJ	Motion 9/2020: Installation av brandlarm eller värmekamera vid bilparkering i kommunala bostadsområden som tidigare utsatts för brandattentat; Maria Nilsson (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej	60%	100%
	Motion 23/2021: Umeåförslaget; Lasse Jacobsson, Ellen Ström och Bore Sköld (V)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
	Motion 25/2021: Stärk insynen och demokratin - publicera möteshandlingar på kommunens hemsida; Johan Stål (V), Lasse Jacobson (V), Gudrun Nordborg (V) och Bore Sköld (V)	Bifall	Nej	Nej	Nej		
	Motion 3/2022: Fokusera på kärnuppgiften och värna om för- och grundskolans personal; Nasteho Osman Lander (V)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		
	Motion 5/2023: Avveckla jämställdhetsutskottet (JU); Wilhelm Wikberg (SD)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
JUN	Planeringsdirektiv och budget 2024 samt plan 2025-2027	Fastställs	Ja	Ja	Ja	100%	100%
AUG	Motion 5/2022: Andra regelverket för att utse hedersmedborgare; Anders Ågren (M)	Avslag	Nej	Nej	Nej	25%	50%
	Motion 12/2022: Inför progressiva avgifter i äldreomsorgen; Åsa Bäckström (V)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		
	Motion 4/2023: Avsluta samarbetet med kommunens samtliga vännor; Lars Forsgren (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Gemensam utvecklingsstrategi mellan Umeå kommun och Vasa stad 187	Fastställs	Nej	Ja	Nej		
SEP	Motion 8/2020: Gör Umeå till officiellt samiskt namn för Umeå; Gudrun Nordborg (V)	Bifall	Nej	Nej	Nej	0%	-
	Motion 12/2021: Se över omställningsstödet för politiker; Bore Sköld, Ellen Ström, Jan-Olov Carlsson, Åsa Bäckström (V)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
	Motion 14/2022: Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU; Anna-Karin Sjölander (C)	Bifall	Nej	Nej	Nej		
	Motion 7/2023: Avskaffa elsaneringsbidraget; Anders Norqvist (L)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
OKT	Motion 10/2022: Inför avgiftsfria arbetsskor i den kommunala hemtjänsten; Åsa Bäckström, Lennart Arvidsson och Rebecca Sellstedt (V)	Avslag	Ja	Ja	Ja	50%	100%
	Motion 6/2023: Inrätta Tjänsteperson i beredskap (TIB) i Umeå kommun; Anders Norqvist (L)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
NOV	Motion 4/2021: Valfrihet för äldreomsorgens personal - frivilliga delade turer! Åsa Bäckström och Rebecca Sellstedt (V)	Anses besvarad	Nej	Ja	Nej	50%	67%
	Motion 11/2022: Avskaffa delade turer nu! Bore Sköld (V), Åsa Bäckström (V) och Rebecca Sellstedt (V)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		
	Motion 15/2022: Socialtjänstlagen ska användas för att bevilja bidrag till fristående elrullstolsgarage efter liknande kriterier som tidigare; Jan Häggglund, Agneta Björk, Davis Kaza och Patrik Brännberg (AP)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
	220/23 Motion 14/2023: Ta fram åtgärder mot välfärdsbrott och otillbörlig påverkan; Hanna Lundin Jernberg (L)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		
DEC	Motion 2/2023: Umeå kommun ska inte samarbeta med diktaturer och länder som hotar vår säkerhet; Anders Ågren (M)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej	33%	50%
	Fastighetspolicy för Umeå kommunkoncernen	Fastställs	Ja	Ja	Ja		
	Policy, riktlinje och plan för civil beredskap	Fastställs	Nej	Ja	Nej		

TOTALT:	50%	39%	39%	79%
KVARTAL 1:	40%	40%	40%	100%
KVARTAL 2:	67%	67%	67%	100%
KVARTAL 3:	30%	20%	20%	67%
KVARTAL 4:	71%	43%	43%	60%

Ärenden i KF 2022 med jämställdhetsperspektiv inför beslut						
ÄRENDE	BESLUT	JÄMSTÄLLDHETSANALYS synlig i mötesboken (Dvs, finns jämställdhetsrelaterade frågor omnämnda i beslutsunderlaget)	JUSK VILL YTTRA SIG? (Dvs, har JUSK önskat yttra sig på detta ärende)	Har JUSK yttrat sig på ärendet?	Andel ärenden som har analys synlig i underlag	Andel önskade ärenden som passerat JUSK
JANUARI 2022 KF						
Motion 21/2020: Äldreomsorgen behöver fler medarbetare; Veronica Kerr (KD)	Avslag	Ja	Ja	Ja	50%	100%
Motion 6/2021: Pensionssamtal för nyanställda; Maja Westling (C)	Ansers besvarad	Ja	Ja	Ja		
Motion 7/2021: Begränsad digital mötestid för kommunanställda; Mattias Larsson, Robert Axebro och Maja Westling (C)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 8/20201: En kommun som bygger för framtiden; Bore Sköld (V) och Nasteho Osman Lander (V)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
FEBRUARI 2022 KF						
Motion 9/2021: Inför en personalpolitisk fond; Lennart Arvidsson, Rebecca Sellstedt (V)	Avslag	Nej	Ja	Nej	0%	0%
MARS 2022 KF						
Policy och handlingsplan barnfattigdom	Antagen	Ja	Ja	Ja	33%	100%
Resepolicy med riktlinjer för tjänsteresor	Ättermitteras	Nej	Nej	Nej		
Motion 36/2021: Ingen ovaccinerad personal i kommunens patientnära vård och omsorgsverksamheter; Sven-Olov Edvinsson (C) och Mattias Larsson (C)	Ansers besvarad	Nej	Nej	Nej		
Motion 10/2021: Inför insynsplatser i styrelser och nämnder; Maria Nilsson (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 11/2021: Utmäta bösättningslagen, minska antalet migranter; Maria Nilsson och Petter Nilsson (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 13/2021: Genomlysning av kvinnors villkor i politiken; Ellen Ström (V)	Bifall	Ja	Ja	Ja		
APRIL 2022 KF						
Motion 14/2021: Motorgård till bilburna ungdomar; Maria Nilsson, Lars-Arne Ivert och Petter Nilsson (SD)	Ansers besvarad	Nej	Nej	Nej	0%	-
Motion 15/2021: Åtgärder mot antisemitismen i Umeås skolor; Björn Kjellsson (L)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 19/2021: Sälj kommunens semesterlägenheter i Hemavan; Petter Nilsson (SD) och Maria Nilsson (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
MAJ 2022 KF						
Motion 18 2021: Gratis mensskydd till unga; Gudrun Nordborg (V)	Bifall	Ja	Ja	Ja	33%	100%
Motion 20/2021: Klassisk arkitektur i Umeå; Petter Nilsson (SD)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 21/2021: Inrätta förskoleklass för grundsärskolan; Anders Norqvist (L)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 26/2021: Inför fluorsköljning i skolan; Anders Norqvist(L)och Marianne Normark (L)	Ansers besvarad	Nej	Nej	Nej		
Motion 27/2021: Årskort i kollektivtrafiken för kommunanställda; Anna-Karin Sjölander (C) och Maja Westling (C)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
Motion 28/2021: Mentorskap för nyanställda av seniora medarbetare i Umeå kommun; Anna-Karin Sjölander (C) och Sara Häggström (C)	Bifall att-sats 1 Avslag att-sats 2 och 3	Nej	Nej	Nej		
JUNI 2022 KF						
Planeringsdirektiv och budget 2023 samt plan 2024-2026	Antagen	Ja	Ja	Ja	100%	100%
AUGUSTI 2022 KF						
Motion 29/2021: Upphandla barn och ungdomspsykiatriska utredningar; Igor Hell(M)	Avslag	Nej	Nej	Nej	14%	100%
Motion 30/2021: Starta ett kommunalt hem för vård eller boende; Gudrun Nordborg (V)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 32/2021: Försörjningsstöd för medlemskap i Hyresgästföreningen; GudrunNordborg (V) och Ellen ström (V)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 33/2021: Inför kommunala trygghetsvårdar i Umeå; Maria Nilsson (SD) och Christina Sjödin (SD)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
Motion 2/2022: Kompensation för extra insatser under pandemin; Anna-Karin Sjölander (C)	Avslag	Nej	Nej	Nej		

Motion 4/2022: Avbryt vänortssamarbetet med ryska Petrozavodsk; Anders Ågren (M)	Anses besvarad	Nej	Nej	Nej		
Motion 6/2022: Solidaritet med krigsdrabbade folk; Bore Sköld (V)	Bifall att-sats 1 Anses besvarad att-sats 2 och 3	Nej	Nej	Nej		
SEPTEMBER 2022 KF						
Motion 16/2021: Förbjud separata badtider i skolan och motverka kvinnoförtryck på kommunala badhus; Maria Nilsson (SD)	Avslag att-sats 1 Anses besvarad att-sats 2	Ja	Ja	Ja	100%	100%
Motion 17/2021: Inför kommunal hyresgaranti; Gudrun Nordborg (V) och Bore Sköld (V)	Anses besvarad att-sats 1 Avslag att-sats 2	Ja	Ja	Ja		
Motion 22/2021: Inför ett etiskt råd samt utbildning för omsorgspersonal om våld i nära relation; Veronica Kerr (KD) och Birgitta Nordvall (KD)	Bifall att-sats 1 Avslag att-sats 2	Ja	Ja	Ja		
OKTOBER 2022 KF						
Motion 34/2021: Arbetsplatsdemokrati - det nya demokratiprojektet i Umeå kommun; Jan-Olov Carlsson (V), Bore Sköld (V), Lennart Arvidsson (V) och Ellen Ström (V)	Avslag	Ja	Ja	Ja	67%	100%
Motion 35/2021: Inför ett individuellt anhörigstöd; Veronica Kerr (KD)	Avslag	Ja	Ja	Ja		
Motion 1/2022: Gör Brinken till park; Davis Kaza (AP) och Marika Attegrim (AP)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
NOVEMBER 2022 KF						
Antagande: Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025	Antaget	Ja	Nej	Nej	75%	100%
Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram 2022–2030 med utblick mot 2040	Antaget	Ja	Ja	Ja		
Motion 31/2021: En barn- och ungdomsvänligare kommun; Anna-Karin Sjölander (C)	Avslag	Nej	Nej	Nej		
Motion 7/2022: Kräv rätt till heltid vid upphandlingar; Åsa Bäckström (V) och Bore Sköld (V)	Anses besvarad	Ja	Ja	Ja		
DECEMBER 2022 KF						
		TOTALT:	42%	39%	42%	94%
		KVARTAL 1:	45%	36%	36%	80%
		KVARTAL 2:	30%	30%	30%	100%
		KVARTAL 3:	40%	40%	40%	100%
		KVARTAL 4:	57%	57%	71%	100%

Jämställdhetsmål i nämndernas verksamhetsplaner 2026

Detta dokument är en genomgång av samtliga nämnders verksamhetsplaner för 2026 med fokus på formuleringar kring jämställdhet och jämställdhetsmål i beskrivningen av grunduppdrag, nämndspecifika mål och strategier, nämndens aktiviteter i relation till program och inriktningsmål, jämställdhetsrelaterade tilläggsuppdrag, samt utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt. För de nämnder som är tilldelade inriktningsmålet för jämställdhet anges även hur nämnden planerar för det tillskott av medel för utvecklingsarbete som beslutades i planeringsdirektivet för 2026.

Genomgången är gjord av de verksamhetsplaner som respektive nämnd publicerar. Många nämnder har dessutom interna aktivitets- och handlingsplaner eller andra former av bilagor som inte är publicerade tillsammans med verksamhetsplanen. Dessa ingår inte i denna genomgång.

Jämställdhetsmålet (inriktningsmål 3) är ett av två styrande inriktningsmål för programmet för social hållbarhet. Samtidigt är jämställdhet också en övergripande strategisk fråga för kommunen och jämställdhet ska genomsyra samtliga program, då jämställdhetsstrategin slår fast att alla verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och att det är varje nämnds ansvar att bryta ner det övergripande målet kring jämställdhet till egna mål egna nämnden och genomföra samt följa upp detta.

För varje nämnd redovisas de skrivningar som finns i nämndens verksamhetsplan som relaterar till jämställdhet. När det gäller programmet för social hållbarhet redovisas de specifika insatser inom jämställdhet från nämndernas verksamheter som nämns. De skrivningar om jämställdhet som är direkt citerade från programmet finns inte med i sammanställningen.

- All text som redovisas i punktform är direkta citat från nämndernas verksamhetsplaner.

Kommunstyrelsen

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av kommunstyrelsens grunduppdrag

Inriktningsmål och program

Inga specifika insatser från kommunstyrelsens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av programmen, inklusive programmet för social hållbarhet.

Personalpolitiska mål

Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

- Under 2026–2028 ska verksamheterna fortsätta det systematiska arbetsmiljöarbetet och utgå från behov och förutsättningar för respektive arbetsplats, med avstamp från friskfaktorerna. Eventuella olikheter mellan kvinnors och mäns arbetsförhållanden ska synliggöras och hanteras utifrån dess förutsättningar.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Under rubriken för det prioriterade området "positionering" nämns jämställdhet:

- Umeå är norra Sveriges största stad och kommunen är en förebild för jämställdhet, hållbarhet och innovation. Staden är den akademiska och intellektuella motorn i Norrland vilket är positioner kommunen ska jobba för att behålla.

Övrigt

Jämställdhet nämns i beskrivningen av avdelningen Strategisk utvecklings uppdrag.

Brand- och räddningsnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av brand- och räddningsnämndens grunduppdrag.

Inriktningsmål och program

- Vidare kan nämnas att brand- och räddningsnämnden aktivt arbetar med åtgärder som strävar mot jämlikhet, jämställdhet och mångfald där åtgärderna bland annat omfattar marknadsföring, rekrytering, personalutveckling och arbetsmiljö.

Personalpolitiska mål

Plan för att nå personalpolitiska mål

- Vidare har verksamheten tagit fram en personalutvecklingsplan för perioden 2024–2027 i syfte att skapa en hållbar organisation genom att främja en kultur som bygger på positivt ledarskap, starkt medarbetarskap, självledarskap, lika behandling, jämställdhet, mångfald och arbetet med en stark värdegrund.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Byggnadsnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av byggnadsnämndens grunduppdrag.

Inriktningsmål och program

Inga specifika insatser från byggnadsnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av programmen, inklusive programmet för social hållbarhet.

Personalpolitiska mål

Inga specifika insatser från byggnadsnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av de personalpolitiska målen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

- Kommunfullmäktige har fördelat 300 000 kr till nämnden för arbete med inriktningsmålen. Nämnden har fördelat dessa resurser för att samordna och utveckla arbetet inom det brottsförebyggande arbetet. Nämndens hela grunduppdrag kopplar till inriktningsmålen så en resursfördelningsmatris är utifrån detta och avgiftsfinansieringen överflödig.

Övrigt

Byggnadsnämnden förtydligar i inledningen:

- Kommunstyrelsen beslutade 2025-06-03 §108 om anvisningar för nämndernas planering. Nämndens insatser 2026 finns beskrivna i tillsyns-, aktivitets- och handlingsplaner för specifika sakfrågor. För en helhetsbild av hur nämnden arbetar med en viss en fråga behöver samtliga planer läsas.

Byggnadsnämnden har i sin verksamhet ett eget avsnitt (nr 15) om jämställdhet på två sidor där nämnden hänvisar till strategi för jämställdhetsarbete samt CEMR-deklarationen.

Nr.	Åtgärd	Klart senast	Ansvar

1.	Kompetensutveckling vartannat år Samtliga medarbetare genomgick hösten 2025 en kompetensutvecklingsinsats.	2027	Förvaltning
----	--	------	-------------

I styrkortet ingår resultatmått (nyckeltal) med jämförbarhet och konsoliderad statistik.

Fritidsnämnden

Grunduppdrag

- Fritidsnämnden ansvarar för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud, där barn och ungas delaktighet och möjlighet till utveckling har en särställning.

Inriktningsmål och program

Inga specifika insatser från fritidsnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av programmen, inklusive programmet för social hållbarhet.

Personalpolitiska mål

Personalpolitiskt mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.

- Mångfald ses som en styrka. Fritidsnämnden bedriver därför ett aktivt och systematiskt arbete för lika rättigheter och möjligheter, i enlighet med kommunens övergripande mål. Kompetensförsörjningsplanen utgör ett centralt verktyg och används som grund vid all rekrytering.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Möjligheter:

- Ett rikt, jämlikt, jämställt föreningsliv med många ideellt engagerade medborgare.

Övrigt

I styrkortet ingår flera resultatmått med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

För- och grundskolenämnden

Grunduppdrag

- Nämnden ska säkerställa att den kommunala utbildningen utgår från grundläggande demokratiska värderingar och alla barn och elevers lika värde.

Nämndspecifika strategier och prioriteringar

Kvalitet

- Nämndens prioriteringar:
 - Utvecklat meritvärde för flickor årskurs 9.

Likvärdighet

- Nämndens prioriteringar:
 - Flickors upplevda hälsa ska stärkas.

Trygghet

- Alla barn och elever, oavsett social och ekonomisk bakgrund, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning, ska ges Umeå kommun, För- och grundskolenämndens verksamhetsplan 2026 10 (26) förutsättningar för att nå målen med utbildningen.
- Nämndens prioriteringar:
 - Säkerställa systematiken i anmälan, utredning, åtgärda och följa upp kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering.
 - stärka kunskapen om de sju diskrimineringsgrunderna som en del i det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet i att motverka alla former av kränkningar och trakasserier.

Inriktningsmål och program

Program för social hållbarhet – Fokusområde Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv:

- För och grundskolenämnden ansvarar för att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.
- Förskolan och skolan ska aktivt verka för jämställdhet mellan flickor och pojkar, kvinnor och män.

- Skolan ska gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Personalpolitiska mål

Personalpolitiskt mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.

- För- och grundskolenämndens verksamheter ska spegla samhällets struktur och präglas av jämställdhet och kulturell mångfald. Att bredda perspektivet på rekrytering och ta tillvara kompetenser är därför en viktig fråga för att attrahera och nå framtida medarbetare likväl som nya grupper av medarbetare på arbetsmarknaden.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

- För- och grundskolenämnden bidrar till inriktningsmålet 1.2 genom att vikta resurser motsvarande 3,9 mnkr, (KS-2024/00433), särskilt till:
 - Socialpedagoger i grundskolan som bidrar till det trygghetsfrämjande arbetet i skolan.
 - Skolsociala team som genom samverkan mellan skola och socialtjänst bidrar till trygghet, ökad närvaro och att elever med en ogynnsam utveckling får stöd i ett tidigt skede.
 - Mobila teamet ett förebyggande arbete som riktas till elever i årskurs 4–6 som riskerar att ha problematisk skolfrånvaro, låg måluppfyllelse och eventuellt normbrytande beteende.
 - Förskolan arbetar med en särskild satsning kring att förebygga våld mot barn samt utbildning inom hederskultur och hedersvåld

Övrigt

I styrkortet ingår flera resultatmått med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens grunduppdrag.

Nämndspecifika strategier och prioriteringar

Trygghet

- Alla elever, studerande och deltagare oavsett social och ekonomisk bakgrund, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning, ska ges förutsättningar för att nå sina mål.
- Alla former av kränkande behandling, trakasserier, sexuella trakasserier och diskriminering ska motverkas för att säkerställa elever, studerande och deltagares trygghet.

Likvärdighet

- Elever, studerande och deltagare, inom nämndens verksamhetsområden, oavsett social och ekonomisk bakgrund, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning, ska ges likvärdiga förutsättningar för utveckling, lärande och hälsa.

Inriktningsmål och program

Program för social hållbarhet

Fokusområde 2: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

2.1 Fortsätta arbetet med jämställd stadsplanering.

- Systematiskt integrera ett jämställdhetsperspektiv. *Nämndens ansvar:*
 - Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har, tillsammans med tekniska nämnden, de senaste åren genomfört en rad byggnationer. I arbetet har ett jämställdhetsperspektiv beaktats, där särskild vikt lagts vid trygghetsperspektivet. Att prioritera tryggheten är en grundläggande förutsättning och ett resultat av det systematiska jämställdhetsarbetet.
 - *Uppföljning 2:1 Nämnden avser att följa upp:*
 - Upplevelsen av trygghet mäts årligen i elevenkäter, där resultaten jämförs med riket. Vartannat år genomförs dessutom en kommunövergripande mätning, UNGA-enkäten, för att se trender över tid. Alla mätningar görs även med konsupplade resultat.

- 2.2 Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling. *Nämndens ansvar:*
 - Det normkritiska tänkandet är starkt förankrat i skolans värdegrund och de centrala målen i Skollagen och läroplanen. Nämnden arbetar för att bryta könssegregeringen inom alla utbildningar.
 - Inom arbetsmarknads- och integrationsarbetet ligger fokus på att ge kvinnor förutsättningar till ekonomisk självständighet och att ifrågasätta traditionella maktstrukturer.
 - *Uppföljning 2:2 Nämnden avser att följa upp:*
 - Styrkortet redovisar antagningsstatistik av underrepresenterat kön till våra yrkesutbildningar. Elevenkäter.
 - Projekten inom Arbetsmarknads- och integrationsavdelningen följs löpande upp i enlighet med avdelningens rutiner för projektuppföljning och återrapportering.

Personalpolitiska mål

- Inga specifika insatser från gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av de personalpolitiska målen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

- För att möjliggöra satsningar/utveckling i enlighet med inriktningsmålen destinerande till nämnden har fullmäktige prioriterat 0,5 % av nämndens tilldelade ram, 3,26 mnkr för det arbetet. Nämndens arbete med inriktningsmålen finns beskrivet under avsnitt 9 Inriktningsmål och program från fullmäktige.

Övrigt

I styrkortet ingår flera resultatmått med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

Individ- och familjenämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av individ- och familjenämndens grunduppdrag.

Nämndspecifika strategier och prioriteringar

- Omställning av socialtjänsten: Omställning krävs, både utifrån ny lagstiftning inom olika områden och ett samhälle i förändring. En tydlig riktning är förflyttningen till en mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad socialtjänst, som möter behoven tidigt och bidrar till att frigöra människors egna resurser.

Planering 2026:

- Utveckla arbetet med att främja jämställda och jämlika levnadsvillkor
 - Socialtjänsten ska främja jämställda och jämlika levnadsvillkor. Möjligheten att få hjälp och stöd från socialtjänsten får inte påverkas av förhållanden som kön, könsidentitet eller -uttryck, ålder, sexuell läggning, funktionsnedsättning, nationalitet eller kulturell bakgrund. Det behöver finnas medvetenhet och kunskap om detta och om den målgrupp som verksamheten möter, vilket alla verksamheter behöver säkerställa. Kunskapen kan visa om något särskilt område behöver stärkas.
 - Under 2025 påbörjades ett arbete med syfte att stärka kunskap och förhållningssätt inom HBTQI. Påbörjad genomlysning ska färdigställas och sedan visa riktning för fortsatt planering.
 - Arbetet med att identifiera och analysera omotiverade skillnader mellan kön, som pågår sedan tidigare, ska fortsätta. Ett särskilt fokus behöver läggas på just analys, för att eventuella åtgärder ska kunna vidtas. Detta ska göras gällande all statistik som kan redovisas uppdelat på kön. Utöver detta finns särskilt riktade aktiviteter i några av delprocesserna (se nämndens aktiviteter kopplade till kommunens jämställdhetsstrategi i Bilaga 5.)
- Uppmärksamma och ge stöd till våldsutsatta
 - Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för personer som utsätts för våld i nära relationer. Nämndens ansvar gäller alla målgrupper och inom alla verksamheter. En översyn har påbörjats i syfte att genomlysa och säkra arbetssätt, ta fram förslag på hur socialtjänstens arbete ska bedrivas, vilka insatser och metoder som ska användas samt ge förslag på eventuella förändringar som behövs för att uppfylla lagstiftningens krav på arbetet med våld i nära relation vad det gäller barn/unga och vuxna. Översynen planeras vara färdigställd under första halvan av 2026.

Planering för underliggande delprocesser:

- Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna:

- Förvaltningen har fått i uppdrag att ta fram ett underlag för upphandling av skyddat boende av ideella kvinnojourer och andra ideella aktörer. Särskilt användande av reserverat kontrakt och hur man kan erbjuda plats för kvinnor utan medföljande barn som insats utan föregående individuell behovsprövning ska utredas som ett alternativ.
- Ge råd och stöd i, samt handlägga familjerättsliga ärenden
 - I linje med ny socialtjänstlag kommer familjerätten även fortsätta att utveckla verksamhetens arbete kring jämställdhet och jämlikhet.
- Erbjuda familjerådgivning:
 - I linje med ny socialtjänstlag kommer familjerådgivningen även att se över och utveckla verksamhetens arbete kring jämställdhet och jämlikhet.

Inriktningsmål och program

Fokusområde 1 Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden:

- Ytterligare en inriktning är att stärka arbetet med att främja jämlika levnadsvillkor. Under 2026 kommer förvaltningen se över möjligheten att inrätta strukturer för att involvera och inhämta egna erfarenheter från HBTQI-personer och ta utgångspunkt i dessa i formandet av aktiviteter. Under 2025 påbörjades en genomlysning utifrån behov av utbildning avseende HBTQI. Genomlysningen kan visa om det finns områden där personalen särskilt behöver stärkas utifrån ett HBTQI-perspektiv.

Fokusområde 2 Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv:

- I den nya socialtjänstlagen är det övergripande målet bland annat att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. En översyn av nämndens samtliga ansvarsområden gällande våld i nära relation ska genomföras under 2025/2026. Särskilt fokus kommer att läggas på arbetssätt för att säkra en kunskapsbaserad socialtjänst samt insatser till målgruppen.
- Nämndens egen planering utifrån fullmäktiges jämställdhetsstrategi fortlöper, där ett exempel på nästa steg är att göra en uppföljande studie av genomförandeplaner inom LSS-boenden.

Personalpolitiska mål

Personalpolitiskt mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

- Öka kunskapen, fördjupa och vidareutveckla arbetet med jämställdhet och lika rättigheter och möjligheter.
 - Medarbetare tar del av kommunens utbildning "En arbetsplats för alla"
 - Identifiera metoder för att bättre analysera sjukstatistik utifrån kön och ålder

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

- I budget för år 2026 har nämnden fått ett tillskott för arbete med inriktningsmålen; 0,5 % av budget (motsvarande 8,87 mnkr).

Övrigt

Individ- och familjenämndens planering för jämställdhetsarbete 2025–2026:

Aktivitet	Omfattning
Ta stöd i SKR:s vägledning "Med öppna ögon. Guide till jämställd socialtjänst" för att klara omställningen till den nya socialtjänstlagens krav om en jämställd och jämlik socialtjänst	Övergripande
Genomföra analyser av verksamhetsstatistik utifrån ett jämställdhetsperspektiv	Övergripande
Göra en uppföljande studie av genomförandeplaner utifrån ett jämställdhetsperspektiv inom LSS-boende	Ge stöd och service enligt LSS
Analysera ej verkställda beslut inom LSS utifrån ett jämställdhetsperspektiv	Ge stöd och service enligt LSS
Säkra att de arbetslivsrehabiliterande insatser som finns tillgängliga leder till att kvinnor och män närmar sig arbetsmarknaden och ges lika förutsättningar för att uppnå självförsörjning	Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd
Uppföljning av jämställdhetsperspektivet från utredning till insats	Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familjer

I styrkortet ingår flera resultatmått med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

Kulturnämnden

Grunduppdrag

- Kulturnämnden svarar för folkbibliotek, Skolbiblioteksservice, konstverksamhet, kulturskola, kvinnohistoriskt museum, kultur i skolan, kultur för seniorer, arrangemang i Väven och kommungemensamma arrangemang samt den kommungemensamma konstsamlingen.

Inom beskrivningen av kulturnämndens verksamheter nämns jämställdhet inom programavdelningens uppdrag.

Inriktningsmål och program

Fokusområde 2 Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv:

- [...] I arbetet med stadsutveckling och Gestaltad livsmiljö ska jämställdhetsperspektiv beaktas samt innovativa och utmanande processer och projekt prioriteras.
- Folkbibliotek ska tillhandahålla en representativ mediesamling och programverksamhet vars innehåll kan erbjuda identifieringsmöjligheter och samtidigt utmana normer, maktstrukturer och värderingar.
- Programavdelningen ska arbeta för jämställdhet, jämlikhet och möjlighet till likvärdigt deltagande i kulturlivet. Programavdelningen ska också arbeta aktivt för att nå nya målgrupper utifrån deras förutsättningar och behov.
- Programavdelningen ska vara en plattform för att utmana föreställningar om makt, kön och identitet och bidra till kunskap och lärande inom desamma. Programavdelningen ska erbjuda barn och unga i Umeå kvalitativa upplevelser av konst, kultur och utställningsverksamhet. Verksamheterna ska vara en katalysator för kreativitet och ny kunskap.

Personalpolitiska mål

Inga specifika insatser från kulturnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av de personalpolitiska målen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av miljö- och hälsoskyddsnämndens grunduppdrag.

Inriktningsmål och program

Inga specifika insatser inom jämställdhet från miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamheter nämns i relation till något av programmen.

Personalpolitiska mål

Inga specifika insatser från miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av de personalpolitiska målen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Övrigt

Miljö- och hälsoskyddsnämnden förtydligar i inledningen:

- Kommunstyrelsen beslutade 2025-06-03 §108 om anvisningar för nämndernas planering inför 2026. Nämndens insatser 2026 finns beskrivna i tillsyns-, kontroll-, aktivitets- och handlingsplaner för specifika sakfrågor. För en helhetsbild av hur nämnden arbetar med en viss en fråga behöver samtliga planer läsas.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i sin verksamhet ett eget avsnitt (nr 15) om jämställdhet på två sidor där nämnden hänvisar till strategi för jämställdhetsarbete samt CEMR-deklarationen.

Nr.	Åtgärd	Klart senast	Ansvar
1.	Kompetensutveckling vartannat år. Samtliga medarbetare genomgick hösten 2025 en kompetensutvecklingsinsats	2027	Förvaltning

I styrkortet ingår resultatmått (nyckeltal) med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

Personalnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av personalnämndens grunduppdrag.

Personalpolitiska mål

Personalnämnden anger analysmått för uppföljning av de personalpolitiska målen, det framgår dock inte om dessa redovisas könsuppdelat.

Övrigt

Kommungemensam kompetensförsörjningsplan 2026–2028 är en bilaga till personalnämndens verksamhetsplan. I denna anges:

- Mandatperiodens tre personalpolitiska mål för Umeå kommun omfattar även uppdraget om ett fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.
- Umeå kommun har under många år arbetat för att öka antalet heltidsarbetande. Det är av största vikt att så många medarbetare som möjligt möjliggörs att arbeta heltid, bland annat utifrån ett arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsperspektiv. Möjligheten till heltidslön är också en viktig attraktivitets- och jämställdhetsfråga.

Tekniska nämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av tekniska nämndens grunduppdrag.

Inriktningsmål och program

Inriktningsmål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina liv

- Så bidrar tekniska nämnden:
 - Tekniska nämnden har flera verksamhetsområden som bidrar till ökad jämställdhet och jämlika livsvillkor för både kvinnor och män. Särskilt betydelsefullt är arbetet med att skapa trygga offentliga miljöer samt att främja tillgången till kollektivtrafik och hållbara färdsätt – områden där kvinnor generellt är mer beroende av god tillgänglighet.
 - Under många år har nämnden arbetat för att jämställdhet ska vara synligt i det offentliga rummet. Varje år väljs ett speciellt projekt ut där detta synliggörs extra.
 - Nämnden utvecklar också beslutsunderlag som gör det enklare att analysera och synliggöra könsskillnader. Detta är ett viktigt steg för att säkerställa att våra insatser bidrar till ett mer jämställt Umeå – där alla, oavsett kön, har likvärdiga möjligheter att leva ett tryggt och aktivt liv.
- Nämndens prioriteringar för perioden:
 - Öka medborgardeltagandet
 - Utveckla tryggare mötesplatser
 - TN-uppdrag 2025:11 - Jämställd stadsplanering Genomföra ett projekt med särskilt jämställdhetsfokus

Personalpolitiska mål

Personalpolitiskt mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

- Systematiskt arbeta med Aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

- Fullmäktiges beslut innehåller även riktade beslut, 7,7 mnkr för att jobba med inriktningsmål

Äldrenämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av äldrenämndens grunduppdrag.

Nämndspecifika strategier och prioriteringar

- Omställning till en ny socialtjänstlag
 - Socialtjänsten ska främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Möjligheten att få stöd och insatser av äldreomsorgen får inte påverkas av förhållanden som kön, könsidentitet, ålder, sexuell läggning, funktionsnedsättning, nationalitet eller kulturell bakgrund. Det behöver finnas medvetenhet och kunskap om detta i alla verksamheter. Inom ramen för arbetet har en kartläggning av utbildningar inom området jämställdhet genomförts under 2025. Arbetet fortsätter och fördjupas under året. Utredning och prevention har under en längre tid jobbat aktivt med jämställdhetsarbete. Läs mer under Inriktningsmål.

Inriktningsmål och program

- Äldrenämndens planerade aktiviteter utifrån inriktningsmålet under 2026
- I nya socialtjänstlagen utökas portalparagrafen om jämställdhet. Socialtjänsten ska, utöver att främja jämlika levnadsvillkor, även främja jämställda levnadsvillkor. En majoritet av landets kommuner uppger att de i dagsläget har utmaningar med att uppnå målen kopplade till jämställdhet i den nya socialtjänstlagen. Inom äldreomsorgen har det under 2025 genomförts en kartläggning av vilka utbildningar som idag erbjuds och är tillgängliga för medarbetare samt om det finns en systematisk uppföljning av effekter av utbildningar samt vilka luckor och utvecklingsbehov som kunnat identifieras. Kartläggningen tog avstamp i forskning och utveckling av jämställdhet och jämlikhet och landade i att dessa perspektiv hänger tätt samman med värdegrundsarbete.
- Under 2026 kommer arbetet fortsätta med att jobba in och vid behov utveckla och implementera chefsstöd och utbildningsmoment till verksamheter avseende värdegrund, jämlikhet och jämställdhet.
- Inom utredning äldre, som under flera år arbetat med jämställdhetsperspektiv i handläggning och beslut, har under 2025 en analys genomförts av väntetider till särskilt boende som visar att kvinnor har längre väntetid i snitt än män. Även dagverksamhet och avlösning har setts över. En åtgärdsplan tas fram för fortsatt arbete.

Personalpolitiska mål

Mål 5 - Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället

- Kompetensen hos chefer och medarbetare när det gäller våld i nära relationer, hedersproblematik samt kunskapen kring äldre och psykisk hälsa ska öka. Detta för att rustas bättre inför komplexiteten i uppdraget.
- Den nyinrättade utbildningsenheten inom HR har i sitt uppdrag att samordna, styra och kvalitetssäkra utbildningsprocesser i nära samverkan med verksamheter och strategiska funktionen. Utbildningsenheten ska främja ett hållbart, inkluderande och jämställt lärande som stärker medarbetarnas kompetens och förmåga att möta både nuvarande och framtida behov inom äldreomsorgen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Detta avsnitt finns inte med i äldrenämndens verksamhetsplan

Budget för extra medel utifrån inriktningsmål

Det framgår inte i äldrenämndens verksamhetsplan hur de tilldelade medlen för utvecklingsarbete i relation till inriktningsmålen ska användas.

Övrigt

I styrkortet ingår flera resultatmått med jämställdhet och könsuppdelad statistik.

Överförmyndarnämnden

Grunduppdrag

Jämställdhet nämns inte specifikt i beskrivningen av överförmyndarnämndens grunduppdrag.

Inriktningsmål och program

Inga specifika insatser från överförmyndarnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av programmen, inklusive programmet för social hållbarhet.

Personalpolitiska mål

Inga specifika insatser från överförmyndarnämndens verksamheter inom jämställdhet nämns i relation något av de personalpolitiska målen.

Utmaningar och möjligheter på 3–5 års sikt

Inga specifika utmaningar eller möjligheter i relation till jämställdhet nämns.

JUSK aktivitetsplan 2025, återrapportering helår

Jämställdhet i ordinarie styr- och ledningsstruktur

1. Säkerställa och följa upp att övergripande frågor har en genusanalys som underlag inför kommunfullmäktige

- Tre sammanträden under T1. Yttranden på 3 motioner, på planeringsförutsättningar 2026 samt plan för digital omställning
- Två sammanträden under T2. Yttranden på 3 motioner, 3 SOU samt policy för upphandling och inköp
- Fyra sammanträden under T3. Yttranden på 13 motioner, på brottsförebyggande program och friluftsprogram samt antagande av policy för jämställdhetsarbete

2. Följa upp nämndernas arbete med det övergripande inriktningsmålet att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv

- Genomgång av nämndernas verksamhetsplaner ur jämställdhetsperspektiv 2025 (feb)
- Genomgång av nämndernas grunduppdrag och jämställdhetsmålet i planeringsdirektiv för 2026 (april)
- Nämndsdialog nämnder destinerade jämställdhetsmålet (BN, FGN, GVN, IFN, TN, ÄN)

3. Ge inspel och expertstöd för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i strategiska processer

- Pågående arbete med Umeås position i relation till Arktis
- Påbörjad samverkan med nätverk digitalisering (Umeå kommun)
- Deltagande i styrgrupp SustainGov-projekt "Med ön som katalysator" (Vinnova)
- 6/2: Workshop under BN:s planeringsdag
- Deltagande i utredningen för evenemangsarena i Umeå
- Stöd till arbetet med utformningen av Renmarkstorget
- Stöd till arbetet med trygghetsskapande åtgärder inför Brännbollsyran
- Stöd till arbetet med FöP Hörnefors
- Stöd till arbetet med FöP Holmsund
- Stöd till arbetet med universitetsstaden
- Deltagande i referensgrupp Upphandlingsbyrån (jämställd upphandling)
- Stöd till Arctic Arts Summit
- Inspel arkitekturpolicy
- 15/10: Möte med och inspel till statliga jämställdhetsutredningen
- Expertstöd projekt Accelerera (Dåva) för att göra animerad film om jämställdhet kopplat till utvecklingen av Dåva Eco industrial park.
- Inspel ansökan EYC

4. Uppdatera strategi för jämställdhetsarbete i linje med ny styrstruktur samt CEMR-deklarationens nya artiklar

- Remissversion av policy för jämställdhetsarbete till nämnder och bolag (utskick april)
- Antagande av policy för jämställdhetsarbete (KF november)

5. Årlig återrapport till kommunfullmäktige kring utskottets arbete

- Genomförd återsrapport december 2025 samt utdelning av tryckt Policy för jämställdhetsarbete

Ökad kunskap innebär medvetna beslut

6. Stötta verksamheter för ett hållbart och långsiktigt jämställdhetsarbete med förståelse för könsmaktsordningen och hur den samspelar med andra maktstrukturer

- Introduktionsutbildning jämställdhet för Upphandlingsbyrån (10/2) samt könade landskapet-tur 31/3
- 18/9: Utbildning i jämställdhet för miljö- och hälsoskyddsnämnden
- Utbildning jämställdhet samtliga medarbetare stadsbyggnadsförvaltningen 7/10, 9/10, 3/11

7. Verka för att minst en ny verksamhet per år initierar alternativt fördjupar jämställdhetsarbete

- Fokus jämställda skolgårdar i samverkan med Tekniska nämnden
- 12/8: Föreläsning och workshop Sävar skola
- Deltagande i arbetsgrupp Ålidhemslyftet, bland annat målsättning om fler kvinnor i Ålidhems offentliga rum
- Deltagande i social konsekvensgrupp detaljplan (Västerteg)

8. Följa och uppmärksamma frågor om arbetets organisering och andra centrala personalfrågor ur ett jämställdhetsperspektiv

- 26/3: Chefsutbildning fokus jämställdhet
- Stöd i arbetet med tilläggsuppdrag 2025:7
- 11/11: Chefsutbildning fokus jämställdhet
- Stöd till äldreomsorgen i arbete med underlag till kommande upphandlingar hemtjänst

9. Genomföra eller samverka i genomförandet av minst två större utåtriktade arrangemang med fokus på aktuella jämställdhetsfrågor

- 3/6: Panelsamtal *Creating care-full urban spaces: two perspectives of planning for caring cities*
- 25/11: Samarrangemang av spridningskonferens "Tjejers dubbla utsatthet i gängkriminella miljöer"

Innovation och partnerskap gör skillnad

10. Ansöka om minst ett externt finansierat projekt där jämställdhet är en bärande del

- Inlämnad ansökan (TFE) om klimatanpassning av lokaler och upplevelse i olika grupper (ex. barn, äldre etc.)
- Inlämnad ansökan Erasmus "Her city, her future", fokus på tjejers deltagande i dialogprocesser
- Inlämnad ansökan Shift Sweden geografiskt omställningslabb fokus universitetsområdet
- Inlämnad ansökan "Women who run" tillsammans med forskare från Manchester univ. och XYX -lab, Melbourne.
- Stöd i ansökan Thriving northern cities innovationsmötesplats

- Stöd i ansökan TNC innovationsmötesplatser
- Stöd i ansökan energimyndigheten, scenarios livsvillkor och mobilitet
- Ansökan Länsstyrelsen våldsförebyggande arbete Storsjöskolan
- Ansökan Brottsförebyggande rådet våldsförebyggande arbete Storsjöskolan (beviljad jan 2026)

11. Utveckla och/eller bibehålla samverkan med relevanta aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå för att stärka arbetet med jämställdhet inom samtliga politikområden

- Samverkan med polisregion nord kring våld i nära relation och särskilt utsatta brottsoffer
- Fortsatt arbete med ICLD-partnerskap med Bogotá och i nätverk för jämställdhet
- EUI City-to-city exchange, utbyte med Cento, Italien (besök Italien januari)
- 19–20/3 Föreläsning Bomorrow Sundsvall om Jämställdhet som attraktionskraft
- Samverkan med kursen Human Computer Interaction inklusive gästföreläsning 4/4
- Samverkan med Kvinnojouren inom ramen för "Under radarn"
- Fortsatt arbete med ICLD-partnerskap med Bogotá och i nätverk för jämställdhet
- Samverkan med kursen Human Computer Interaction (UMU)
- Samverkan med Kvinnojouren inom ramen för "Under radarn"
- Deltagande Länsdelegationen i Västerbotten 6 maj, utbyte med Länsdelegationen i Norrbotten.
- Samverkan med kurs på Dragonskolan, case Godsbangården
- Föreläsning Ridlärarprogrammet
- 28/8: Föreläsning Länsstyrelsen Västerbotten utbildning i ledningsstyrkt jämställdhetsarbete
- Träffar och dialog med Arktiskt centrum vid Umeå universitet för att stärka samverkan
- Dialog med Amsterdam och Bordeaux kring jämställdhetsarbete i lokalpolitik och stadsplanering
- Möte delegation Kenya, kvinnliga politiker i samverkan med region västerbotten
- Deltagande runda bords-samtal om Agenda 2030 arrangerat av Nordiska ministerrådet om bortom Agenda 2030
- 16/10: Vård för Länsdelegationen i jämställdhet, inklusive besök av statliga jämställdhetsutredningen
- Föreläsning utrikespolitiska föreningen jämställdhet i Umeå
- Inbjuden föreläsare Smart city expo, Barcelona. Datadrivet jämställdhetsarbete samt jämställd mobilitet.

12. Positionera och synliggöra Umeå kommuns jämställdhetsarbete internt och externt

- 17/1: Paneldeltagande i "Barbara Prammer Symposium" om gender budgeting (Wien, digitalt)
- 23/1: Könade landskapet med studiebesök från Vasa, Finland
- 22/1 Föreläsning Örnsköldsvik kommuns och kommunbolag ledardag om jämställdhet och attraktivitet
- 11/2: Föreläsning för samhällsbyggnadsförvaltningen Karlstad kommun
- 12–13/2: Besök av Jämställdhetsmyndighetens generaldirektör

- Praktikant här från Milano, ITA uppsats om fysiska miljöer fa kopplat till universitetsområden
- 21/2 Intervju Elle Ungern om Umeås jämställdhetsarbete
- 2/4: Intervju med Japans transportministerium
- 8 & 9/4: Könade landskapet med ICLD-konferens Ukraina
- 8/4 Presentation för EU-minister om Umeås internationella jämställdhetsarbete
- 9/4 Föreläsning Business Arena Norr om jämställdhet och stadsutveckling
- 25/4: Dragning om City-to-City exchange på Tillväxtverkets informationsmöte om aktuella utlysningar inom EUI & Urbact
- 25/4: Könade landskapet med studiebesök från Vasa
- 30/4 Intervju DN
- 7/5: Könade landskapet med Botkyrka kommun
- 7/5: Könade landskapet med delegation från Finland
- Inbjuden talare Social affairs forum, Amsterdam
- 12/5 Könade landskapet delegation från Sydafrika, ICLD
- 20/5 Föreläsning SKR kommunikatörsnätverk
- 21/5: Könade landskapet på konferensen Socialpolitik
- Panelsamtal om trygghet jämställdhet Mötesplats Lycksele
- Artikel i DN 16/5: "Så blev Umeå 'Världens mest feministiska stad'"
- Föreläsning för unga kommunutvecklare Åre kommun
- Föreläsning Kalmar om jämställdhet och funktionsnedsättning (Kalmar kommun, region, Länsstyrelsen)
- Inspelning av intervju om jämställdhet och transporter för EIT Urban Mobility
- Föreläsning Kalmar om jämställdhet och funktionsnedsättning (Kalmar kommun, region, Länsstyrelsen)
- Föreläsning och panelsamtal på internationell jämställdhetskongress, SKR om Umeås arbete med jämställdhet som ett gott exempel i Sverige
- Intervju och inspelning franskt TV-team
- Intervju The European Correspondent
- 16/9: Könade landskapet-tur med masterprogrammet i samhällsplanering
- 18/9: Könade landskapet-tur med studenter i Makt och kön
- 8/10: Könade landskapet-tur med länsstyrelsen (träff jämställdhetshandläggare i norrlänen)
- 10/10: Könade landskapet-tur UID
- 22–24/10: AURC och Arctic Mayors Forum på studiebesök i Umeå, tema jämställdhet, kultur
- Samarbete datavetenskap Umeå universitet, studentarbeten jämställdhet
- Intervju och inspelning Schweiziskt TV-reportage
- 10/11: Könade landskapet-tur med spansk delegation studiebesök på Region Västerbotten

Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling

13. Stötta arbetet för klimatneutralitet samt hållbar mobilitet och en jämställd och rättvis omställning

- Påbörjat arbete med jämställdhetsperspektiv i klimatanpassningsarbete – samverkan gata/park
- 20/2 Föreläsning makt och motstånd konferens: "Changemakers for impact"
- 4/4 Föreläsning "Skolledare för hållbar utveckling" om makt och motstånd
- Deltagande workshop SMHI om klimatanpassning och social hållbarhet. Umeå och Botkyrka deltagande kommuner
- Fortsatt arbete inom ramen för projektet Jämställda och hållbara arbetsresor (fokus Västerslätts verksamhetsområde)
- Genomförande dialog Västerslätt Jämställda hållbara arbetsresor 9/6. 60-tal deltagande på plats.
- Lärandeforum, TNC mobility
- Besök IHBI, lab UMU med samtal om eventuell samverkan och gemensamma projekt
- Inspelning av intervju om jämställdhet och transporter för EIT Urban Mobility - för att användas i utbildning om mobilitet och rättvis omställning

14. Fortsätta arbete med jämställd stadsplanering och metoden Det könade landskapet

- Kapitel "In search of a method that works. The story of the 'Gendered Landscape' of Umeå" i boken *Designing Gender Sensitive Spaces for Consenting Cities* publicerad av Routledge 2025
- Fortsatt arbete inom ramen för projektet Jämställda och hållbara arbetsresor (fokus Västerslätts verksamhetsområde)
- 3/4 Föreläsning utb. New European Bauhaus, kreatörer i Umeå
- Samverkan samhällsplanerarstudenter One day, one problem fokus jämställdhet. Platsbesök och könade landskapet – tur. Eget arbete studenterna – presentationer av förändringar på platsen 11/4
- Under året deltagit i arbetet (kontinuerligt i projektgruppen) med Ålidhemslyftet. Koordineras av Gator och parker.

15. Aktiviteter kopplade till det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet: Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

- Vårds- och prostitutionsförebyggande insatser i samband med Rally Sweden
- Bry dig-kampanj på Björklövens matcher samt planering för kommunikationsinsatser under året
- Bry dig-kampanj på bio och i sociala medier under sommaren
- Trygga barn-kampanj på bussar under en vecka fri från våld (november)
- Kontinuerlig samverkan med kvinno- och tjejjouren
- Kontinuerlig samverkan med Länsstyrelsen och Region Västerbotten kring MVK

	BUDGET	Utfall T1	Utfall T2	Utfall T3	Utfall helår
Jämställdhet i ordinarie styr- och ledningsstruktur					
1. Säkerställa och följa upp att övergripande frågor har en genusanalys som underlag inför kommunfullmäktige	0 kr				0 kr
2. Följa upp nämndernas arbete med det övergripande inriktningsmålet att skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället och sina egna liv	0 kr				0 kr
3. Ge inspel och expertstöd för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i strategiska processer	40 000 kr			6 630 kr	6 630 kr
4. Uppdatera strategi för jämställdhetsarbete i linje med ny styrstruktur samt CEMR-deklarationens nya artiklar	30 000 kr			5 885 kr	5 885 kr
5. Arlig återrapport till kommunfullmäktige kring utskottets arbete	0 kr				0 kr
Ökad kunskap innebär medvetna beslut					0 kr
6. Stötta verksamheter för ett hållbart och långsiktigt jämställdhetsarbete med förståelse för könsmaktstrukturer och hur den samspelar med andra maktstrukturer	250 000 kr	223 kr		254 152 kr	254 375 kr
7. Verka för att minst en ny verksamhet per år initierar alternativt fördjupar jämställdhetsarbete	50 000 kr		2 000 kr	21 331 kr	23 331 kr
8. Följa och uppmärksamma frågor om arbetets organisering och andra centrala personalfrågor ur ett jämställdhetsperspektiv	0 kr				0 kr
9. Genomföra eller samverka i genomförandet av minst två större utåtriktade arrangemang med fokus på aktuella jämställdhetsfrågor	100 000 kr	758 kr		21 521 kr	22 279 kr
Innovation och partnerskap gör skillnad					
10. Ansöka om minst ett externt finansierat projekt där jämställdhet är en bärande del	150 000 kr			50 000 kr	50 000 kr
11. Utveckla och/eller bibehålla samverkan med relevanta aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå för att stärka arbetet med jämställdhet inom samtliga politikområden	50 000 kr	17 172 kr		7 828 kr	25 000 kr
12. Positionera och synliggöra Umeå kommuns jämställdhetsarbete internt och externt	70 000 kr	13 200 kr		23 228 kr	36 428 kr
Systematiskt utmana och ifrågasätta könade maktrelationer i arbetet med hållbar utveckling					
13. Stötta arbetet för klimatneutralitet samt hållbar mobilitet och en jämställd och rättvis omställning	0 kr				0 kr
14. Fortsätta arbete med jämställd stadsplanering och metoden Det könade landskapet	20 000 kr				0 kr
15. Aktiviteter kopplade till delmål Mäns våld mot kvinnor ska upphöra	90 000 kr	5 525 kr		71 946 kr	77 471 kr
	850 000 kr	36 879 kr	2 000 kr	462 520 kr	501 398 kr

Länsstyrelsen
Västerbotten

Protokoll

Datum
2026-02-10

Diarienummer
1252-2026

Umeå kommun
ksdiarium@umea.se

Ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutar att utse ny ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 10 februari 2026 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Umeå kommun

Parti: Miljöpartiet de gröna

Avgången ersättare: Philip Westin

Ny ersättare: Lennart Frostesjö

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Umeå kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Philip Westin har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Begäran om entledigande hos fullmäktige

Om du av någon anledning inte vill vara ledamot eller ersättare för ledamot i fullmäktige ska du vända dig till fullmäktige i den kommun eller region som du blivit utsedd i och begära att du önskar avgå.

När fullmäktige beslutat om ditt entledigande kommer länsstyrelsen att utse en ny ledamot eller ersättare.

Om du däremot anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt på något sätt, t.ex. att beslutet om att fastställa valresultatet inte har följts när en ny ledamot eller ersättare har utsetts, kan du överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Du kan överklaga beslutet

Se nedan information om hur du överklagar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Michael Haglund med länsjurist Per Lundström som föredragande.

Kopia till

Miljöpartiet de gröna
Lennart Frostesjö

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 1252-2026.

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Förbättra arbetet med att Umeå ska växa tryggt och säkert

Umeå kommun arbetar sedan 2018 med Umeå växer tryggt och säkert (UVTS). Det är ett samverkansarbete mellan kommun, polis, näringsliv och civilsamhälle. I Umeå finns även det brottsförebyggande rådet, Umebrå, som samlar representanter från kommunen, Region Västerbotten och polisen.

Brottsförebyggande arbete är ett stort fokus inom kommunen, vilket är positivt. Men det finns saker som kan bli ännu bättre. Ett problem som finns idag att viktig information inte alltid sprids mellan de olika förvaltningarna. Det har förekommit tillfällen där en förvaltning har gjort en polisanmälan i ett ärende, men en annan förvaltning inte har haft kännedom om det trots att det vore viktigt att de kände till det. Detta är en brist inom kommunens verksamhet.

Genom att inte dela aktuell och betydelsefull brottsförebyggande information mellan förvaltningar, och i vissa fall även till kommunala bolag, riskerar vi att missa information som är viktig för att förebygga brott. Det skulle exempelvis kunna vara att Föreningsbyrån bedömer att en förening inte uppfyller demokratikraven som ställs för att vara bidragsberättigad från kommunen, men att ett kommunalt bolag fortsätter att sponsra föreningen.

Föreningsbyrån har uppdraget att ha kontakten med föreningar och ideella verksamheter från kommunens sida. Trots detta har det vid upprepade tillfällen varit så att andra förvaltningar har handlagt stöd till föreningslivet, utan att Föreningsbyrån varit inblandad. Det är Föreningsbyrån som ska ha kontakt med föreningslivet och som därmed har bäst kännedom om föreningar. Om inte stöd till föreningslivet handläggs av Föreningsbyrån riskerar kommunen att ge stöd till föreningar som av olika anledningar inte bör få kommunala medel.

Med anledning av ovanstående yrkar jag att fullmäktige beslutar

att uppdra till kommunstyrelsen att upprätta en rutin för att sprida information internt i kommunen, samt till de kommunala bolagen, om sådant som är relevant för att bekämpa brottslighet

att uppdra till fritidsnämnden och kulturnämnden att ändra i regler för Umeå kommuns stöd till ideella föreningar så att föreningar som inte samarbetar med myndigheter ej ska kunna få kommunalt stöd

att uppdra till samtliga nämnder som ansvarar för uthyrning av kommunens lokaler att ändra sina uthyrningsregler så att föreningar som inte är bidragsberättigade eller som inte samarbetar med myndigheter inte får hyra kommunens lokaler

att Föreningsbyrån ska handlägga allt stöd som går till föreningslivet

att uppdra till Föreningsbyrån att meddela kommunala bolag när en förening inte längre är bidragsberättigad, för att t.ex. undvika att kommunala bolag sponsrar föreningar som inte följer kommunens krav för att vara bidragsberättigade

att uppdra till fritidsnämnden och kulturnämnden att omgående ta bort föreningar som inte uppfyller kraven för att få kommunalt stöd från kommunens föreningsregister

Umeå 2026-02-06

Joline Göttfert, kommunfullmäktigeledamot (M)

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2026-02-09**Utred hållbara former för samhällsbetalda resor**

Ett jämlikt och tillgängligt samhälle bygger på förutsättningen att alla medborgare ska kunna förflytta sig till skola, arbete och fritidsaktiviteter på ett tryggt och tillförlitligt sätt. För att säkra denna rättighet finns samhällsbetalda resor. Med samhällsbetalda resor avses resor som helt eller delvis finansieras gemensamt med skattemedel, såsom färdtjänst och skolskjuts. Umeå kommun har under lång tid upphandlat dessa resor av externa leverantörer. Eftersom marknaden är ytterst begränsad har upphandlingarna inte fungerat då det kommer in för få anbud. Den upphandlade modellen har under åren visat sig vara sårbar. Problemen blev särskilt tydliga när färdtjänsten under en längre period präglades av omfattande förseningar, bristande samordning och låg tillförlitlighet, något som drabbade personer med funktionsnedsättning hårt och ledde till ett stort missnöje bland brukare och personal. Sårbarheten blir också tydlig när det upphandlade bolaget går i konkurs.

Det kvarstår allvarliga och återkommande problem även inom skolskjutsverksamheten. Under de senaste åren har lokala medier återkommande rapporterat om barn som kommer för sent till skolan, skolskjutsar som uteblir helt, bristande kommunikation med vårdnadshavare och allvarliga incidenter där barn körts fel eller blivit kvar på skolor. Problemen är särskilt allvarliga för barn i behov av anpassad skolgång, där struktur, förutsägbarhet och trygghet är avgörande för möjligheten att klara skoldagen. För vårdnadshavare innebär detta en vardag präglad av oro, stress och osäkerhet. För barnen innebär det utebliven undervisningstid, ökad psykisk belastning och en otrygg start på skoldagen.

Umeå kommun behöver ompröva huruvida dagens upphandlingsmodell är den mest ändamålsenliga för så kritiskt viktiga samhällsfunktioner som färdtjänst och skolskjuts. Kommunen har det yttersta ansvaret för att dessa resor fungerar och när det inte finns en fungerande marknad måste det offentliga vara redo att kliva in. Erfarenheter från andra kommuner som valt att ta över samhällsbetalda resor i egen regi visar att ökad rådgivning, tydligare ansvar och närmare koppling mellan verksamhet och brukare kan leda till högre kvalitet och större trygghet, utan att kostnaderna nödvändigtvis ökar. En verksamhet i egen regi kan ge kommunen bättre möjligheter att ställa krav på kontinuitet, kompetens, lokalkännedom och bemötande, samt att snabbt korrigera brister när de uppstår. Det är också viktigt att utreda om och hur alternativa upphandlingsformer kan vara en del av en framtida lösning.

Umeå kommun är en utspridd kommun. Det finns inte en universallösning som kommer att passa överallt. Därför behöver utredningen titta brett på olika lösningar för att säkra rätten till trygga och pålitliga samhällsbetalda resor. Mot bakgrund av detta föreslår Vänsterpartiet:

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun utreder förutsättningar och alternativ till långsiktigt hållbara former för samhällsbetalda resor, med fokus på alternativa upphandlingsformer och drift i egen regi.

att denna utredning utmynnar i ett förslag till politiskt beslut om drifts- och upphandlingsformer för samhällsbetalda resor.

Ellen Ström
Tobias Holmbom

Vänsterpartiet

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2026-02-12**Inrätta en kommunövergripande samordnare för arbetet mot våld i nära relationer**

Våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor är allvarliga samhällsproblem som ofta inte får tillräcklig uppmärksamhet. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt eller ekonomiskt och kan även ta sig uttryck i kontroll, isolering och begränsning av den utsattas handlingsutrymme. I vissa fall förekommer även hedersrelaterade inslag, vilket kan försvåra både upptäckt och hantering. Sammantaget ställer våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor höga krav på kunskap, samverkan och strukturer inom välfärdens verksamheter.

Nationella kartläggningar visar att en betydande andel av befolkningen någon gång utsätts för våld i nära relation, och att kvinnor är överrepresenterade bland de utsatta. Våld mot kvinnor är ofta långvarigt, normaliserat och sammanvävt med beroendeförhållanden, exempelvis kopplade till omsorg, ekonomi eller social isolering. Statistik visar att äldre kvinnor utgör den åldersgrupp där flest mördas i nära relation, samtidigt som anmälningssbenägenheten för våldsutsatthet är låg. Det innebär att en stor del av våldet aldrig når rättsväsendet, och att tragedier inträffar som hade kunnat förhindras. Socialtjänsten, äldreomsorgen och kommunens hälso- och trygghetsskapande arbete blir avgörande för tidig upptäckt och förebyggande arbete.

Erfarenheter från tillsyn och nationella uppföljningar visar att kommuners arbete mot våld i nära relationer ofta präglas av bristande samordning, otydliga ansvarsförhållanden och ojämn tillämpning av rutiner mellan verksamheter. När ansvaret är utspritt riskerar både analys och uppföljning att bli osammanhängande. Det kan i sin tur försvåra möjligheten att se mönster, identifiera risker och utveckla långsiktigt förebyggande insatser.

Det är viktigt att det finns en bred grundkunskap om våld i alla verksamheter. Samtidigt kan dessa generella kunskaper behöva kompletteras med spetskompetens för att kommunen ska kunna tillgodogöra sig den senaste forskningen, utveckla nya tillvägagångssätt och ge verksamheterna rätt stöd. Det behövs ett tydligt och fördjupat fokus på våld i nära relationer som inte försvinner i breda trygghets- eller brottsförebyggande ramar. Flera kommuner har därför valt att inrätta en kommunövergripande samordnare med särskild kompetens inom våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Sådana funktioner har bidragit till bättre samlad lägesbild, ökad kvalitet i arbetssätt, stärkt kompetensutveckling och tydligare samverkan mellan verksamheter och idéburna aktörer som verkar i kommunen. En kommunövergripande samordnare ersätter inte verksamheternas ansvar, men skapar de strukturella förutsättningar som krävs för att arbetet ska vara långsiktigt, sammanhållet, kunskapsbaserat och likvärdigt.

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommun inrättar en kommunövergripande samordnare mot våld i nära relationer.

Linda Lotare
Tobias Holmbom
Vänsterpartiet

Prislista Automatlarm 2026

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd
Umeå, Robertsfors och Vindeln

Prislista Automatlarm

Automatlarm Anslutningsavgift	7 246 kr
Automatlarm Årsavgift.	3 600 kr
Automatlarm Felaktig alarmering/gång	8 814 kr
Automatlarm Månadskontroll	9 767 kr
Automatlarm Återställning av automatlarm.	1 536 kr
Brandvarning kommuninternt	6 030 kr

Prislistan gäller från och med 2026-01-01.

Prisjusteringar

Prislistan justeras årligen med SCB:s preliminära förändring av arbetskostnadsindex för tjänstemän i privat sektor, för perioden september till september, med ett genomsnitt av samtliga näringsgrenar.

Dokumenttyp Taxa	Dokumentnamn Prislista automatlarm	Fastställd/Upprättad 2019-09-19	Version 1.0
Dokumentägare Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	Reviderat belopp 2025-12-17	Giltighetstid T v
Dokumentinformation			

Taxa för tillståndshandläggning enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor samt för tillsyn enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor från och med 2026-01-01

1. Tillämpningsområde

Denna taxa tillämpas vid tillsyn och tillståndshandläggning inom Robertsfors, Umeå och Vindelns kommuner enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor och enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

2. Grund för avgiftsuttag

Enligt kap 5 §4 Lag (2003:778) om skydd mot olyckor får kommunen föreskriva att en avgift skall betalas för tillsynsbesök som föranletts av bestämmelserna i 2 kap 2§.

Enligt 27§ Lag (SFS 2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor får avgifter tas ut för tillståndsprövning, tillsyn, provtagning och undersökning av prov, godkännande av föreståndare, godkännande av explosiv vara och beslut huruvida en vara är att anse som en explosiv vara.

3. Tillståndshandläggning

Avgiften för tillståndshandläggningen tas ut med det belopp som motsvarar kommunens kostnad för åtgärder i samband med handläggningen. Kostnadsuttaget bygger på uttag av en fast grundavgift och en rörlig del som beror på tidsåtgången för det specifika ärendet.

Avgift

Avgiften beräknas enligt formeln

$A = G + (h_{\text{granskning}} + h_{\text{platsbesök}} + h_{\text{handläggning/beslut}}) \times T_{\text{tillstånd}}$			
A = Avgift G = Grundavgift $T_{\text{tillstånd}}$ = Timersättning tillstånd	$h_{\text{granskning}}$ = tid för granskning av ansökan	$h_{\text{platsbesök}}$ = tid för platsbesök	$h_{\text{handläggning/beslut}}$ = tid för handläggning och beslut

Kostnader för provtagning, undersökning av prov eller andra särskilda kostnader i samband med tillståndshantering kommer att debiteras i särskild ordning.

Dokumenttyp Taxa	Dokumentnamn Taxa för tillstånd- och tillsyn enligt LSO och LBE	Fastställd/Upprättad Umeå-KF 2014-11-24 § 151 KS 2014-836 Vindelns KF 2019-11-26 §147 Robertsfors KF 2019-12-02 § 109	Version 1.0
Dokumentägare Kommunfullmäktige	Dokumentansvarig Räddningschef	Reviderat belopp UBRN/2025-12-17	Giltighetstid Till vidare
Dokumentinformation	Årlig revidering beslutas av brand- och räddningsnämnden		

Grundavgift

Grundavgiften tillämpas för att täcka de kostnader för tillståndshandlingen som inte direkt kan knytas till ett enskilt objekt. Grundavgiften inkluderar kostnader för diarietförling, fakturering, kontor, administrativa hjälpmedel, driftkostnader för tekniska system mm. För att avgiften inte skall vara beroende av hanteringsställets geografiska placering inkluderas också kostnaden för tillståndshandläggarens resor i grundavgiften.

Grundavgiften är 2 133 kr.

Timersättning – rörlig avgift

Timersättning tillämpas för att täcka kostnaden för den specifika tid som tillståndshandläggningen av ett ärende tar och baseras på beräkningar av lönekostnader och kostnader för kompetensutveckling av personalen. Timersättningen inkluderar all handläggning men redovisas under rubrikerna granskning av ansökan, platsbesök, handläggning och beslut.

Timersättningen för tillståndshandläggning är till 1 269 kr/timme.

4. Tillsyn

Avgift

Avgiften beräknas enligt formeln:

$A = G + (h_{\text{förberedelser}} + h_{\text{tillsynsbesök}} + h_{\text{tid för handläggning och beslut}} + h_{\text{uppföljning}}) \times T_{\text{tillsyn}}$				
A= Avgift G = Grundavgift T _{tillsyn} = Timersättning tillsyn	h förberedelser = tid för förberedelser	h platsbesök = tid för tillsynsbesök	h handläggning/beslut = tid för handläggning och beslut	h uppföljning = tid för enklare uppföljning

Grundavgift

Grundavgiften tillämpas för att täcka de kostnader för tillsynen som inte direkt kan knytas till ett enskilt objekt. Grundavgiften inkluderar kostnader för diarietförling, fakturering, kontor, administrativa hjälpmedel, driftkostnader för tekniska system mm. För att avgiften inte skall vara beroende av tillsynsobjektets geografiska placering inkluderas också kostnaden för tillsynsförrättarens resor i grundavgiften.

Grundavgiften är 2 133 kr

Timersättning – rörlig avgift

Timersättning tillämpas för att täcka kostnaden för den specifika tid som tillståndshandläggningen av ett ärende tar och baseras på beräkningar av lönekostnader och kostnader för kompetensutveckling av personalen. Timersättningen inkluderar all handläggning men redovisas under rubrikerna granskning av förberedelser, platsbesök, efterarbete/uppföljning.

Timersättningen för tillsynshandläggning uppgår till 862 kr/timme.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**

Umeåregionens brand och räddningsnämnd

2025-12-17

§ 49

Diarienumr.: UBRN-2025/00079

Indexjustering av taxor för Umeå kommun inom Umeåregionens brand- och räddningsnämnds verksamhetsområde**Beslut****Umeåregionens brand- och räddningsnämnd beslutar**

att från och med 2026-01-01 höja Umeå kommuns taxa för tillståndshandläggning enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor samt för tillsyn enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor och Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor med + 3,8%.

att från och med 2026-01-01 justera Umeå kommuns prislista för automatlarm inom Umeåregionens verksamhetsområde med + 3,8%.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige i Umeå kommun har beslutat att Umeåregionens brand- och räddningsnämnd kan ta beslut om årliga justeringar av taxan för tillsyn och tillstånd samt årliga justeringar av prislistan för automatlarm.

Kommunfullmäktige har beslutat att justeringen ska göras med den genomsnittliga förändringen av SCB:s arbetskraftindex (AKI) för tjänstemän för perioden september till och med september. Den genomsnittliga förändringen av AKI för den aktuella perioden är + 3,8%.

Beslutsunderlag

- Taxa för tillståndshandläggning och tillsyn Umeåregionens brand- och räddningsnämnd 2026
- Prislista automatlarm Umeåregionens brand- och räddningsnämnd 2026

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Umeåregionens brand och räddningsnämnd 2025-12-17

Beredningsansvarig

Jonas Andersson Wikström, enhetschef

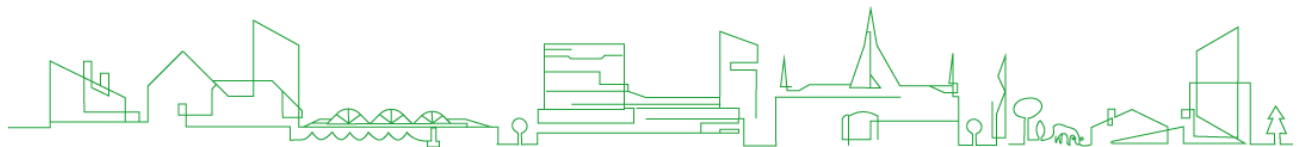
Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen i Umeå kommun

Kommunrevisionen granskar

Intern kontroll i investeringsprojekt

2025

Angående granskningen

Revisionsuppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag och revisorerna är direkt ansvariga inför kommunfullmäktige och därmed indirekt inför medborgarna genom den representativa demokratin. Revisionen har uppdrag att granska de verksamheter som styrelser, nämnder och kommunala bolag bedriver.

I formell mening är varje revisor en egen myndighet, men i det praktiska revisionsarbetet sker arbetet gemensamt.

Ytterst syftar revisionen till att undersöka om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

- Revisorernas uppdrag regleras i kommunallag, aktiebolagslag, god revisionssed, ägardirektiv och reglemente.
- Revision ska utföras på ett oberoende sätt.
- Revisorerna genomför grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning och fördjupade granskningar.

Revisorerna ska därför objektivt, opartiskt och sakligt, självständigt granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Revisorerna ska också bedöma om de förtroendevalda ledamöterna i nämnder och styrelser har tillräcklig styrning och kontroll över verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet.

Revisorernas uttalanden och bedömningar finns i revisionsberättelser och granskningsrapporter. En ambition i revisorernas arbete är att deras rekommendationer i samband med granskning ska kunna användas av verksamheterna för att åstadkomma effekter i deras förbättringsprocess.

Kontaktuppgifter

Om kommunrevisorernas uppdrag

kommunrevisionen@umea.se

Ordförande i kommunrevisionen

Ewa Miller, ordförande

ewa.miller@umea.se

Revisionsrapport 2025
Genomförd på uppdrag av revisorerna
December 2025

Granskning av intern kontroll i investeringsprojekt

Umeå kommun

2025

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Shape the future
with confidence

Shape the future
with confidence

Innehåll

Sammanfattning.....	2
1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Syfte och revisionsfrågor	4
1.3 Metod och avgränsning	5
1.4 Revisionskriterier	5
2. Granskningsresultat	6
2.1 Riktlinjer och rutiner	6
2.2 Beslutsunderlag	12
2.3 Löpande uppföljning	15
2.4 Slutlig uppföljning och utvärdering	17
3. Samlad bedömning och rekommendationer	19

Shape the future
with confidence

Sammanfattning

Revisorerna i Umeå kommun har givit EY i uppdrag att granska tekniska nämndens investeringsprocess för att bedöma om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig, med särskilt fokus på de ekonomiska aspekterna. Vår samlade bedömning är att den interna styrningen och kontrollen *delvis* är tillräcklig. Vi baserar vår bedömning på följande iakttagelser:

- En förutsättning för en välfungerande intern kontroll är tydliga riktlinjer och principer. Granskningen visar att tekniska nämndens styrning av de interna investeringsprocesserna, alltså genomförandefasen, är fragmenterad. Mycket styrs av ett lokalförsörjningsdirektiv senast reviderad 2011 och detta direktiv täcker endast investeringar i lokaler.
- Det är rimligt att detaljer avgörs på tjänstepersonsnivå. Däremot har inte nämnden på ett tydligt och samlat sätt tagit ställning i principiella frågor som när i tid nämnden ska fatta beslut, vilka beslutsunderlag som nämnden förväntar sig vid olika tillfällen och har inte på ett tydligt sätt motiverat varför vissa investeringar följs upp extra noggrant.
- Det är positivt att nämnden har begärt och tagit del av analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt
- Roll- och ansvarsfördelningen i investeringsprojekt inom teknik- och fastighetsförvaltningen är i allt väsentligt tydliga.
- Det finns dokumenterade rutiner för investeringar inom både verksamheten Fastighet och verksamheten Gator och parker. Rutinerna är integrerade i tillämpade systemstöd.
- Nämnden får, enligt vår bedömning, omfattande underlag i samband med beslut om investeringsbudget. Avsaknaden av principer för underlagens innehåll är dock en brist
- Beslutsunderlagen på verksamhetsnivå varierar. Även om det är rimligt att investeringarnas omfattning och art fordrar olika beslutsunderlag är det vår bedömning att en mer enhetligare struktur hade gynnat tydlighet och spårbarhet. Riskanalyser sker inte konsekvent och på ett samlat sätt innan projektstart.
- Nämnden får både löpande och slutlig uppföljning av de största investeringarna enligt ordinarie uppföljningsstruktur och följer därutöver upp så kallade strategiska investeringar med tätare intervall. Vår bedömning är att principerna kring vilka investeringar som ska följas upp extra noggrant bör tydliggöras.
- Verksamheterna följer upp projekt löpande och via slutuppföljningar. Efterkalkyler genomförs i regel.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi tekniska nämnden att:

- Tydliggöra nämndens ställning i grundläggande frågor, exempelvis gällande när i tid nämnden ska fatta beslut, vilka beslutsunderlag som nämnden förväntar sig och vilka typer av investeringar som följs upp extra noggrant.

Shape the future
with confidence

- Arbeta för att skapa en mer enhetlig struktur för beslutsunderlag och analyser inom verksamheten.
- Säkerställ att riskanalyser genomförs innan beslut om investering och innan projektstart och att dessa sker sammanhållet och dokumenterat för att säkerställa en samlad bild över risker i projekten och vilka åtgärder som vidtas/planerar att vidtas.
- Fortsätta genomföra regelbundna analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt.

Shape the future
with confidence

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I planeringsdirektiv och budget för år 2025 samt plan för 2026-2028 framgår att kommunen planerar att genomföra stora och omfattande investeringar de kommande åren. För perioden 2025-2028 uppgår investeringsbudgeten till totalt 4 974 mnkr, varav 1 136 mnkr avser år 2025. Investeringarna under planperioden avser bland annat Vasaskolan, Rödängsskolan, brandstation, nytt vård- och omsorgsboende, daglig verksamhet med flera.

Investeringarna kräver finansiering och belastar efter färdigställandet resultaträkningen med årliga kostnader för avskrivningar och räntor. Som en följd av investeringar uppstår också olika typer av driftskostnader. Att det finns en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt är väsentligt och utgör grund för god ekonomisk hushållning av kommunens resurser. Bristande styrning och uppföljning av större investeringsprojekt kan leda till budgetöverskridanden, ökade kapitalbehov och ökade kostnader på såväl kort som lång sikt.

Umeå kommuns revisorer har tidigare år genomfört granskningar inom området, såsom granskning av upphandling, genomförande och uppföljning av Lundabron, granskning av investeringskalkylering (2021) samt granskning av styrning av investeringsprojekt (2019). Granskningarna visade att det fanns behov av att ytterligare stärka styrning och uppföljning av investeringsprojekt i samtliga projektfaser.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om tekniska nämnden säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt, med särskilt fokus på de ekonomiska aspekterna. I granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras:

- Finns tydliga riktlinjer och rutiner för investeringsprocessen?
 - Är roller och ansvar på olika nivåer tydliggjorda?
 - Är investeringsprocessen delat tydligt dokumenterad?
 - Finns dokumenterade krav på vilka underlag som krävs vid investeringsbeslut?
- Finns ändamålsenliga beslutsunderlag och kalkyler? Som innehåller:
 - Syfte och mål?
 - Riskanalyser?
 - Driftkostnadsbedömningar/lönsamhetsberäkningar?
- Sker löpande uppföljning av pågående investeringar i tillräcklig grad?
 - Sker uppföljning med tillräcklig frekvens?
 - Är uppföljningen tillräckligt omfattande?
- Sker uppföljning och utvärderingar av färdigställda investeringar på ett tillfredsställande sätt?
 - Är uppföljningen tillräckligt omfattande?
 - Utvärderas om syfte och eventuella mål uppnåtts?
 - Genomförs efterkalkyler eller motsvarande?

Shape the future
with confidence

1.3 Metod och avgränsning

Granskningen har genomförts genom analys och granskning av dokumentation samt intervjuer med relevanta tjänstepersoner. I granskningen har fyra investeringsprojekt valts ut för att granskas djupare. Syftet var att analysera efterlevnad av eventuella styrdokument, att granska kalkyler och att granska den uppföljning som skett under projekten.

Granskningen omfattar tekniska nämnden. I tid har granskningen framför allt omfattat år 2025, men investeringsprojekten i stickprovet sträcker sig över fler år. Kommunstyrelsen berörs till viss del utifrån styrelsen ansvar för den övergripande investeringsprocessen i kommunen.

Vi har begärt underlag kopplat till fyra investeringsprojekt inom tekniska nämnden. Två av projekten bedrivs inom verksamheten Fastighet och två bedrivs inom Gator och parker.

Fastighet	Gator och Parker
Berghemsskolan ersättning av 2 paviljonger (budget 80 mnkr)	Kvarnvägen (budget 10 mnkr)
Champinjonen (budget 132 mnkr)	Mätar-/kabelvägen (budget 13 mnkr)

1.4 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna kan hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer beslutade av fullmäktige. Kriterier kan också ha sin grund i jämförbar praxis eller erkänd teoribildning. I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen
- ▶ Nämndernas reglementen
- ▶ Riktlinje för god ekonomisk hushållning
- ▶ Riktlinje för planeringsprocess budget och investeringar

Shape the future
with confidence

2. Granskningsresultat

2.1 Riktlinjer och rutiner

Ytterst regleras kommunens övergripande investeringsprocess i styrdokumentet *Riktlinjer för planeringsprocess - budget och investeringar*. Styrdokumentet antogs av kommunfullmäktige år 2020. Av riktlinjen framgår roll- och ansvarsfördelningen för kommunens budget- och investeringsprocess (som leder fram till en drifts- och investeringsbudget för kommunen).

Riktlinjen beskriver också den övergripande investeringsprocessens delar från beredning, yttranden och prioriteringar och fastställande till genomförande och uppföljning. Riktlinjen beskriver alltså processen som leder fram till kommunens investeringsbudget och inte processen för enskilda investeringar (genomförandefasen). Den senare processen är den föreliggande granskningens huvudfokus. Enligt riktlinjen kan den övergripande processen förenklat beskrivas enligt stegen i den vänstra kolumnen i nedanstående tabell. Våra kommentarer/iakttagelser återfinns i den högra kolumnen.

Processteg	EY:s kommentarer/iakttagelser
1. Kommunstyrelsen fastställer tidplan och begär underlag/analyser för nämnder och bolag inför kommande års budgetprocess. Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott utgör budgetberedning.	
2. Nämnder analyserar nuläge (ekonomi och verksamhet) samt framtida utmaningar och möjligheter. Nämnderna lämnar underlag i enlighet med anvisning för kommunstyrelsen.	Det finns inga principer om vad nämndernas analyser ska innehålla.
3. Stadsledningskontoret sammanställer prognoser och analyser samt förslag till planeringsdirektiv och budget (bland annat innehållande investeringsbudget).	I riktlinjen finns inga tydliga principer för stadsledningskontorets sammanställning. Däremot framgår att ekonomiska konsekvenser ska belysas "t. ex självfinansieringsgrad". Noterbart är att det saknas konkret mål om självfinansieringsgrad i kommunens riktlinjer för god ekonomisk hushållning (GEH). I riktlinje för GEH framgår att kommunens investeringar i <i>hög grad</i> ska vara självfinansierade. Enligt intervjuade saknas idag ändamålsenliga finansiella målsättningar

Shape the future
with confidence

	för att begränsa investeringsbudgetens storlek. Därmed finns enligt intervjuade inte förutsättningar att på ett sätt analysera investeringsbudgeten i förhållande till kommunens långsiktiga ekonomiska utveckling. Enligt uppgift pågår ett arbete med att utveckla finansiella mål som kan sätta begränsningar på investeringsbudgetens storlek.
4. Nämnder yttrar sig över förslaget och lämnar förslag på prioriteringar utifrån förslag på ramar. Förslag till investeringar och större externa förhyrningar bereds i samråd med tekniska nämnden. Nämnderna lämnar underlag i enlighet med anvisning för kommunstyrelsen.	Det finns inga principer om hur nämnderna ska analysera och prioritera. Vi har tagit del av kommunstyrelsens anvisning till tekniska nämnden inför arbetet med investeringsbudget 2025. Här framgår bland annat att: • Krav på att projekt som ligger 2025-2026 ska vara genomförbara (förutsättningar som tomtmark, definition av projektet och kapacitet hos förvaltningen ska finnas) • Samband mellan investeringsprojekt ska beskrivas • Skriftlig motivering ska finnas till alla föreslagna förändringar i jämförelse med tidigare år • I samverkan med berörda nämnder ska tekniska nämnden, så långt det är möjligt, specificera projekt per verksamhet av de tillgängliga medel som finns för år 2028 • Ingen utökning av specificerade projekt i "i liggande plan" får föreslås på grund av prisökningar eller förändrade projekt
5. Partipolitisk beredning.	
6. Kommunfullmäktige fastställer planeringsdirektiv och budget (bland annat innehållande investeringsbudget).	
7. Genomförande av planer	

Shape the future
with confidence

8. Uppföljning och rapportering	I riktlinjen finns generella principer kring uppföljning och rapportering. Återrapportering till kommunfullmäktige sker via årsredovisning, delårsbokslut per augusti samt en så kallad förenklad rapportering per april månad. Enligt riktlinjen ska en budgetavräkning göras på projektnivå för investeringar i byggnader och anläggningar och för årligen återkommande anskaffning av utrustning och inventarier ska avräkning ske mot beslutat ramanslag. Detta ska ske vid årsbokslut. Vidare framgår att överföring av investeringsanslag mellan år sker genom beslut om ombudgetering per projekt i samband med att bokslutet behandlas av kommunfullmäktige.
---------------------------------	--

Styrdokument på nämndsnivå

Tekniska nämnden är ansvarig nämnd för att verkställa stora delar av kommunens investeringsbudget. De enskilda investeringsprojekten som bedrivs inom tekniska nämnden kan också beskrivas som enskilda investeringsprocesser. Tekniska nämndens styrning och kontroll av dessa processer är huvudfokus för denna granskning.

Verksamhetsplan 2025

I tekniska nämndens verksamhetsplan för år 2025 framgår en viss styrning kopplat mot investeringsområdet. Verksamhetsplanen inleds med att nämnden utstakar ett antal kritiska kvalitetsfaktorer och indikatorer för uppföljning kopplat till nämndens grunduppdrag. Uppföljning sker löpande med både kvantitativa och kvalitativa analyser, vilka återrapporteras till kommunfullmäktige i delårs- och årsbokslut. Nedan framgår kvalitetsfaktorer som kan kopplas till investeringsområdet:

Kritiska kvalitetsfaktorer	Indikator
Väl underhållna fastigheter och anläggningar	Andel röda (med nära förestående underhållsbehov) fastigheter och anläggningar Andel rödmarkerade (med nära förestående underhållsbehov) gång- och cykelvägar
Väl avvägd fördelning egenägda och förhyrda lokaler	Andel egna/förhyrda fastigheter

Källa: Tekniska nämndens verksamhetsplan 2025

Verksamhetsplanen fortsätter därefter att beskriva planeringen inom respektive verksamhet inom teknik- och fastighetsförvaltningen. Inom tekniska nämnden är det framför allt verksamheterna Fastighet och Gator och parker som står för majoriteten av

investeringarna. Respektive verksamhet har ett antal kvalitetsfaktorer med indikatorer samt prioriteringar för perioden.

Bland annat framgår att Fastighet ska:

- Analysera de senaste årens kostnadsutveckling avseende byggprojekt och föreslå åtgärder.

Analysen presenterades för tekniska nämnden i oktober 2025. Analysen innehåller bland annat redovisning av hur kostnaderna har utvecklats senaste åren fördelat på olika kostnadsslag, hur kostnadsstrukturen ser ut för projekt, utvärdering av olika upphandlingsformer och hur nyttjande av ny teknik kan sänka kostnader.

Gator och Parker ska bland annat:

- Utveckla projektarbetet, genom att implementera och revidera arbetssätt för att säkra högre genomförandekraft av investeringsbudgeten, bland annat genom framtagandet av en "Gatu-utvecklingsplan"
- Framtidssäkra den långsiktiga investeringsplaneringen genom fokus på robusthet och uppdatera arbetsmodell för arbetet med våra investeringsprojekt.

Enligt intervjuade pågår arbetet med gatuutvecklingsplanen och syftar till att förbättra samarbetet och samordningen mellan olika avdelningar samt bidra till kommunens tillväxtmål. Ett gemensamt planeringsunderlag tillsammans med Vakin och Umeå Energi har tagits fram där investeringsbehov samlas i en databas och kartläggs, men samordningsarbetet fortsätter in i nästa år. Ännu återstår vissa moment innan en gemensam arbetsmodell kan fastställas.

Övriga styrdokument

Det finns inget sammanhållet styrdokument som beskriver och definierar tekniska nämndens principer avseende de interna investeringsprocesserna. Av granskningen framgår att investeringsprocesserna kopplat till lokaler/byggnader och gator och parker ser ut på olika sätt.

År 2011 reviderade tekniska nämnden dokumentet *Lokalförsörjningsdirektiv* (som antogs första gången år 2003 i tekniska nämnden och kommunfullmäktige). Direktivet beskriver roll- och ansvarsfördelningen i lokalförsörjningsprocessen och enligt intervjuade följs denna fördelning i stort fortfarande. Det finns också ett antal mål som ska följas upp årligen. Det sker ingen samlad uppföljning av målen i direktivet, men enligt intervjuade är vissa av målen fortfarande relevanta och följs upp i andra sammanhang.

I direktivet framgår en arbetsprincip för förändringar i lokalbeståndet, som kan sammanfattas:

1. Kundbehov
2. Behovsbeskrivning
3. Förstudie
4. Lokalplanering

Shape the future
with confidence

5. Projektering
6. Genomförande
7. Utvärdering

Syftet med denna arbetsprincip är, enligt direktivet, att säkerställa att förändringar grundas på väl underbyggda beslutsunderlag och att varje åtgärd prövas noggrant utifrån dess påverkan på verksamheten, kommunens ekonomi och hur effektivt lokalerna används.

Det framgår inte hur och vid vilka tillfällen nämnden ska vara involverade i beslut och/eller uppföljning.

Det finns inga politiskt beslutade styrdokument som styr processen och principer för övriga investeringar, exempelvis investeringar i gator och parker.

Vid nämndens sammanträde i februari 2025 beslutade nämnden om så kallade strategiska projekt för år 2025. Strategiska projekt är projekt som nämnden kommer få information om vid varje sammanträde. Verksamheten Fastighet har valt ut 4 strategiska projekt och Gator och parker har valt ut 2 strategiska projekt. Det framgår inte varför de utvalda projekten anses som strategiska och därmed extra viktiga att följa. Enligt uppgift väljs de strategiska projekten ut utifrån investeringsbelopp, påverkan på medborgarna och om något är av särskilt intresse för nämnden, exempelvis om ny teknik används.

Rutiner inom förvaltningen

Investeringar i fastigheter följer inom förvaltningen ett flödesschema som kallas FAFF01-A. Rutinen följer i princip samma steg som beskrivs i lokalförsörjningsdirektivet, men med fler detaljer:

- 1. Behovsidentifiering:** Verksamhet eller beställare identifierar behov av ny eller förändrad lokal/investering. Checklista och behovsbeskrivning upprättas.
- 2. Utredningsskede:** Förstudie genomförs i samverkan mellan verksamhet och fastighetsfunktion. Alternativ och lösningar analyseras, inklusive ekonomiska konsekvenser. Förslag på åtgärder och finansiering tas fram.
- 3. Programskede:** Programarbete startar: krav, omfattning och preliminär tidplan tas fram. Lokalprogram och projektkalkyl upprättas. Beslut om att gå vidare till projektering.
- 4. Projekteringsskede:** Projektering och detaljplanering av projektet. Upphandling av konsulter och entreprenörer förbereds.
- 5. Upphandling.** Upphandling av entreprenör(er) genomförs enligt kommunens rutiner.
- 6. Genomförande** (Entreprenadskede). Byggnation eller genomförande av investeringen sker. Löpande projektuppföljning och samverkan med beställare/verksamhet.
- 7. Garantitid och avslut:** Projektet avslutas och överlämnas till drift. Garantitid inleds och eventuella fel åtgärdas. Slutredovisning.

Shape the future
with confidence

FAFF-01A finns integrerad i förvaltningens projektverktyg Antura, så att projekten inom Fastighet automatiskt följer den gällande rutinen.

Avseende Gator och parker har vi tagit del av en rutin för projektledning som beskriver investeringsprocessen för enskilda projekt, benämnd GP-PP-111. Enligt rutinen följer verksamheten följande steg:

1. **Projektstart:** Projektchef utser projektledare och avdelningschefer utser projektdeltagare. Projektchef godkänner projektplanen och lyfter vid behov till ledningsgruppen. Projektet startas upp enligt checklista, kostnadsuppskattning görs och uppdateras löpande.
2. **Upphandling av konsult:** Konsult avropas på ramavtal eller upphandlas via upphandlingsbyrå.
3. **Utredning/projektering:** Utrednings- och projekteringsuppdrag styrs med checklista. Kostnadsuppskattning, tidplan och projektmål kontrolleras.
4. **Upphandling av entreprenör:** Entreprenör handlas upp (eller avropas på ramavtal vid mindre åtgärder).
5. **Produktion/byggskede:** Byggskedet styrs med checklista.
6. **Slutbesiktning/projektavslut:** Projektledaren ansvarar för slutbesiktning och projektavslut enligt checklista. Slutredovisning sammanställs (foto, karta, kostnad mm).
7. **Överlämnande till drift:** Efter godkänd slutbesiktning överlämnas projektet till drift enligt checklista.
8. **Garantitid**
9. **Dokumentation**

Rutinen finns integrerad i systemstöd så att de enskilda projekten inom Gator och parker följer stegen i gällande rutin.

2.1.1 *Bedömning*

Revisionsfråga: Finns tydliga riktlinjer och rutiner för investeringsprocessen?

Bedömning: Nej, det finns inte tydliga riktlinjer men vi bedömer att det finns tydliga rutiner.

Vi grundar framför allt vår bedömning på nedanstående iakttagelser:

Shape the future
with confidence

- Tekniska nämndens styrning av de interna investeringsprocesserna är fragmenterad. Mycket styrs av ett lokalförsörjningsdirektiv senast reviderad 2011 och detta direktiv täcker endast investeringar i lokaler.
- Nämnden har inte på ett tydligt och samlat sätt tagit ställning i principiella frågor som när i tid nämnden ska fatta beslut, vilka beslutsunderlag som nämnden förväntar sig vid olika tillfällen och har inte på ett tydligt sätt motiverat varför vissa investeringar följs upp extra noggrant.
- Det är positivt att nämnden har begärt och tagit del av analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt. Enligt vår uppfattning bör en sådan analys genomföras och presenteras för nämnden med jämna mellanrum.
- Roll- och ansvarsfördelningen i investeringsprojekt inom teknik- och fastighetsförvaltningen är i allt väsentligt tydliga.
- Det finns dokumenterade rutiner för investeringar inom både verksamheten Fastighet och verksamheten Gator och parker. Rutinerna är integrerade i tillämpade systemstöd.

2.2 Beslutsunderlag

Beslutsunderlag enligt protokoll

Som tidigare har nämnts finns inga explicita krav på beslutsunderlagen. Kalkyler och andra beslutsunderlag upprättas vid olika tillfällen och med varierande detaljgrad beroende på när investeringen är planerad. Detaljgraden ökar ju närmre i tid som investeringen ska genomföras. I kommunens investeringsbudget finns information om investeringsramar per nämnd för det aktuella budgetåret, samt en plan för de nästkommande tre åren efter aktuellt budgetår. I budgeten finns också en särredovisning av nya investeringsprojekt över 50 miljoner kronor. Som bilaga finns ett 10-årigt investeringsunderlag.

Av protokoll framgår att de underlag som finns till kommunfullmäktiges beslut om investeringsbudget är en detaljerad investeringsbudget som är uppställd per nämnd och per projekt. Underlaget visar budgeterade medel per projekt fördelat på perioden (budgetår + 3 år). Samma underlag ligger till grund för kommunstyrelsen respektive kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskotts beslut om investeringsbudget som skickas vidare till kommunfullmäktige.

Enligt intervjuade är beloppen för investeringarna som startar under det aktuella budgetåret baserade på detaljerade beslutsunderlag. Beloppen för investeringar som startar senare under planperioden är istället baserade på mer osäkra kalkyler där beloppen bland annat sätts utifrån erfarenhet av liknande projekt.

Vid granskning av tekniska nämndens protokoll mellan november 2024 och november 2025 framkommer följande:

- I november 2024 beslutade nämnden om ett investeringsprogram för gator och parker för 2025. Nämnden beslutar också att bevilja igångsättningstillstånd för samtliga investeringar. Som beslutsunderlag finns en tabell som listar ett antal investeringar samt beräknat belopp per investering. Investeringsprogrammet är en beskrivning av vilka investeringar som är planerade inom nämndens olika ramslag för gator och

Shape the future
with confidence

parker (exempelvis säkra anläggningarnas standard, trafiksäkerhet och hållbara färdssätt, klimatanpassningar, gatuinvesteringar (enskilda projekt) och parkinvesteringar). Totalt belopp uppgick till 217,6 miljoner kronor.

- I november 2024 beslutade nämnden också om nämndens förslag till investeringsbudget för år 2026 med plan för 2027-2029 samt det 10-åriga investeringsunderlaget. Som underlag finns både nämndens förslag till investeringar både avseende verksamheterna Fastighet och Gator och Parker. Underlaget innehåller en tabell med respektive projekt där det framgår investeringens kategori ("attraktiv", "demografi eller "klimat"), var investeringen genomförs (geografiskt) samt belopp fördelat över perioden.

I 2025 års investeringsbudget fanns, som tidigare nämnt en plan för investeringar under 2026 (samt 2027 och 2028). I underlaget tillhörande nämndens förslag till investeringsbudget för år 2026 är det tydligt specificerad vilka investeringar som ligger kvar i enlighet med tidigare plan samt vilka förändringar som föreslås.

Utöver ovanstående tabellbilaga finns en bilaga som beskriver alla nya eller ändrade investeringar. Detaljgraden i beskrivningarna varierar. Ibland framgår endast att projekt förskjuts eller tidigare läggs utan någon beskrivning medan det ibland framgår mer detaljerade beskrivningar.

- I mars 2025 yttrar sig nämnden över stadsledningskontorets förslag till planeringsdirektiv för 2026. Totalt finns 13 bilagor som beslutsunderlag. Underlagen liknar i stort sett de som fanns vid novembersammanträdet 2024 förutom tekniska nämndens yttrande. Avseende investeringar finns en bilaga i vilken nämnden önskar vissa förändringar i investeringsbudgeten och motiverar kort orsakerna till det. Nämnden konstaterar sammantaget att "Sedan förslaget till investeringsbudget togs fram har arbetet fortsatt och några nya behov identifierats."
- Utöver ovanstående sker löpande rapportering av delegationsbeslut i fastighetsärenden, exempelvis igångsättningsbeslut, antagande av konsulter/entreprenörer och rivning av fastigheter. Om dessa beslut följer aktuell delegationsordning eller inte har inte varit föremål för denna granskning.

Stickprov

Ovan har vi redogjort för de beslutsunderlag som nämnden tagit del av. Vi har också konstaterat att det inte finns några explicita krav på vad beslutsunderlagen ska innehålla. I nedanstående tabell har vi granskat förekomsten av olika typer av analyser tillhörande investeringarna.

Projekt	Syfte och mål	Risikanalys	Investeringskalkyl och driftskostnadsbedömning
Berghemsskolan	Anpassa Berghemsskolan till två parallella F-6 för att möta framtida	Ingen dokumenterad riskanalys innan projektstart upprättad.	Kalkyl finns och uppdelad på del som avser nybyggnad och ombyggnad. Kalkylen specificerar ytor och kostnader per kvadratmeter.

Shape the future
with confidence

	elevökning. Alternativa lösningar beskrivs.		Driftskostnader framgår (tillkommande 700tkr/år och avgående 905tkr/år).
Championjonen	Kopplat till KF:s uppdrag 2021:23 - 1000 nya gymnasieplatser. Huvudsyftet är att samla Komvux, SFI, Lärvox och Vårdvux i ändamålsenliga lokaler på Championjonen för att frigöra Vasaskolan/Nanna 5 till gymnasieplatser. Flera utredningar är genomförda, tex lokalutredning och förstudie.	Flera risker nämns bland underlagen så som kostnadsosäkerhet, tillgänglighetsrisk, kapacitetsbrist avseende parkering och risker kopplat till detaljplan och tomter. Det finns ingen samlad riskanalys dokumenterad.	Flera kalkyler är framtagna och har justerats i takt med prishöjningar per kvm. Från 108 mnkr förkalkyl till 132 mnkr under utredningsskedena och därefter 146 mnkr (+/- 15-25 %) enligt kalkyl inför upphandling. Tillhörande samtliga investeringskalkyler finns en beräknad driftskostnad.
Kvarnvägen	Projektets mål är att lyfta hela området. Med Lundabron på plats behöver förutsättningarna för gång och cykel förbättras. Ytterligare syfte med åtgärderna är att förbättrad trafiksäkerhet och trygghet för oskyddade trafikanter.	Risker finns dokumenterat i systemstöd. Dock inte genomförd innan projektstart.	Erhållen projektkalkyl utgår från gatans längd, bredd och total kvm. Det är inte spårbart i kalkylen hur bedömd totalkostnad per projekt är beräknad. Det framgår inte heller om det finns något påslag för osäkerhet.
Mätar-/kabelvägen	Målet med åtgärderna är att dimensionera upp gatorna på grund av trafiklasterna. Syfte med åtgärderna är att förbättra gatustandarden.	Risker finns dokumenterat i systemstöd. Dock inte genomförd innan projektstart.	Erhållen projektkalkyl utgår från gatans längd, bredd och total kvm. Det är inte spårbart i kalkylen hur bedömd totalkostnad per projekt är beräknad. Det framgår inte heller om det finns något påslag för osäkerhet.

Noterbart är att strukturen i de beslutsunderlag som tas fram på verksamhetsnivå varierar. Vissa underlag finns endast i text, vissa finns i Excelformat och vissa underlag finns i både text och Excel.

2.2.1 Bedömning

Revisionsfråga: Finns ändamålsenliga beslutsunderlag och kalkyler?

Bedömning: Delvis.

Vi baserar vår bedömning på följande:

- Kvaliteten och omfattningen i beslutsunderlag varierar beroende på när i tid investeringarna är planerade (ju närmre planerad start, desto mer detaljerade underlag). Nämnden får dock sammantaget, enligt vår bedömning, omfattande

Shape the future
with confidence

underlag i samband med beslut om investeringsbudget. Avsaknaden av principer för underlagens innehåll är dock en brist, vilket tidigare har påpekats.

- Kvaliteten och tydligheten på beslutsunderlagen på verksamhetsnivå varierar. Granskningen visar att innehållet varierar dels mellan olika investeringar, dels mellan Fastighet och Gator och parker. Även strukturen på beslutsunderlagen varierar, vilket enligt vår bedömning riskerar att skapa en otydlighet. Det är rimligt att beslutsunderlagen mellan Fastighet och Gator och parker varierar något, eftersom investeringarnas art skiljer sig åt betydligt. Enligt vår uppfattning hade dock mer enhetliga strukturer kunnat öka tydlighet och spårbarhet.

2.3 Löpande uppföljning

Uppföljning i tekniska nämnden

Som tidigare nämnts sker återrapportering till kommunfullmäktige via årsredovisning, delårsbokslut per augusti samt en så kallad förenklad rapportering per april månad. Denna princip avspeglas i tekniska nämnden protokoll:

- I februari 2025 följer nämnden upp 2024 års verksamhet, däribland investeringar. Investeringar följs upp på totalnivå och per verksamhet (Fastighet, Gator och Parker, IT och "Övrigt"). Därutöver följs de 10 största investeringarna inom Fastighet och de 7 största investeringarna inom Gator och parker upp. Uppföljning sker både mot budget och mot tidigare prognoser. Därutöver lämnas viss skriftlig information om investeringarna och eventuella avvikelser.
- I maj följer nämnden upp 2025 års verksamhet per april månad (T1). Uppföljningen följer samma struktur som beskrivs i ovanstående punkt.
- I september följer nämnden upp 2025 års verksamhet per augusti månad (T2). Uppföljningen följer samma struktur som beskrivs i ovanstående punkt.

Utifrån protokollsgranskning kan vi inte bekräfta att de strategiska investeringarna följs upp vid varje nämndsammanträde. Enligt uppgift följs de upp inom ramen för den stående punkten "aktuellt från förvaltningen", vid varje sammanträde.

Enligt intervjuade sker ibland specifik uppföljning när projekt uppvisar negativa budgetavvikelser, trots att de inte finns bland de 7-10 största investeringarna. Några principer för när nämnden förväntar sig sådan uppföljning finns inte.

Uppföljning på verksamhetsnivå

Inom verksamheten Fastighet sker uppföljning och prognoser för respektive investering månatligen. Inom Gator och parker sker uppföljning tertialvis. Enligt intervjuade pågår ett arbete med att införa månatlig uppföljning även för Gator och parkers investeringsprojekt.

Stickprov

Shape the future
with confidence

Projekt	Uppföljningsfrekvens på nämndsnivå (vi har granskat uppföljning från årsrapport 2023 till och med delårsrapport (T2) år 2025)	Omfattning (ekonomi, tidplan, kvalitet)	Dokumentation av avvikelser och åtgärder
Berghemsskolan	Följs upp i tertialrapporter och årsrapporter	Uppföljning inkluderar ekonomi, tidplan och kvalitet	Avvikelser framgår av uppföljning.
Champinjonen	Följs upp i tertialrapporter och årsrapporter	Uppföljning inkluderar ekonomi, tidplan och kvalitet	Avvikelser framgår av uppföljning.
Kvarnvägen	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter
Mätar-/kabelvägen	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter	Ingen uppföljning i tertialrapporter och årsrapporter

Som framgår ovan följs Berghemsskolan och Champinjonen upp löpande i tertialrapporter och årsrapporter.

Gator och parker följer löpande upp 7 projekt, men Kvarnvägen och Mätar-/kabelvägen är inte del av den uppföljningen eftersom dessa projekt inte är bland de 7 största projekten. Att Gator och Parker följer upp de 7 största projekten på nämndsnivå hade inte kommit till vår kännedom när stickprovsunderlagen begärdes ut. Utifrån den granskade uppföljningen kan vi dock konstatera att gator och parkers 7 största projekt följs upp i tertialrapporter och årsrapporter, att uppföljningen omfattar ekonomi, tidplan och kvalitet samt att avvikelser och åtgärder dokumenteras.

2.3.1 Bedömning

Revisionsfråga: Sker löpande uppföljning av pågående investeringar i tillräcklig grad?

Bedömning: Ja

Vi baserar vår bedömning på följande:

- Investeringsbudget följs upp på totalnivå i samband med tertialrapporter och årsrapporter.
- Vissa utvalda investeringar (10 största inom Fastighet och 7 största inom Gator och parker) följs upp löpande och uppföljningen inkluderar både ekonomiska och kvalitativa aspekter. Enligt vår bedömning är det däremot inte tydligt varför nämnden bedömer att de 10 respektive 7 största investeringar ska följas.
- Avvikelser kommenteras och eventuella åtgärder beskrivs.

Shape the future
with confidence

2.4 Slutlig uppföljning och utvärdering

Uppföljning på nämndsnivå

Som har beskrivits ovan sker löpande uppföljning av investeringar i nämnden. I den löpande uppföljningen finns information om färdigställda investeringar, exempelvis framgår när projekt är slutbesiktigade och tagna i bruk, samt om slutprognosen för ekonomi och tidplan håller. Enligt direktiv för återrapportering vid tertiälsbokslut ska projektledare fylla i vad som hade kunnat förbättras i projektet. Däremot finns det inget i protokollen som tyder på att nämnden gör någon fördjupad slutuppföljning eller utvärdering av färdiga investeringar i form av effektutvärdering, lärande eller systematisk erfarenhetsåterföring.

Uppföljning på verksamhetsnivå/stickprov

Enligt intervjuade sker slutlig uppföljning på olika nivåer. Bland annat sker uppföljning inom respektive projektgrupp enligt fastställda mallar. Ekonomin följs upp i enlighet med en mall där avvikelser ska kommenteras och förklaras och tidplanen ska kommenteras. Verksamheterna har också börjat arbeta med ett nytt verktyg för kvalitetsmätningar av projekten. Här utvärderas kvalitet i projektarbetet av byggherre (kommunen), entreprenör och konsulter. Efterkalkyler upprättas efter slutförda investeringar.

Ungefär 1 år efter projekten färdigställs genomför fastighetsförvaltare en så kallad "gåruna" tillsammans med de ansvariga för de som ska bedriva sin verksamhet i de aktuella lokalerna. Gårundan syftar till att följa upp kvalitativa aspekter.

Inom Gator och parker utvärderas entreprenaden vid ett slutmöte. Projektledaren ansvarar för att avsluta projektet enligt en checklista och gör också en utvärdering av projektet som helhet enligt en mall.

Avseende de projekt som vi har följt i stickprov framgår följande:

Projekt	Projektuppföljning	Utfall ekonomi	Efterkalkyl
Berghemsskolan	Projektuppföljning genomförd. Arbetet är inte helt slutfört.	Budget 82 mnkr och prognos pekar på ett utfall på 70,4 mnkr.	Ingen efterkalkyl upprättad ännu. Avses enligt uppgift att tas fram efter projektet är ekonomiskt slutreglerat.
Champinjonen	Projektuppföljning genomförd. Kvarstår visst arbete	Budget 132 mnkr och prognos pekar på ett utfall på 110 mnkr.	Ingen efterkalkyl upprättad ännu. Avses enligt uppgift att tas fram efter projektet är ekonomiskt slutreglerat.
Kvarnvägen	Projektuppföljning genomförd	Budget 13 mnkr och utfall blev 16 mnkr. Avvikelse berodde framför allt på sulfidjord.	Ingen efterkalkyl genomförd
Mätar-/kabelvägen	Projektuppföljning genomförd.	Budget 10 mnkr och utfall blev 17 mnkr. Avvikelse berodde framför allt på sulfidjord.	Ingen efterkalkyl genomförd

Shape the future
with confidence

2.4.1 *Bedömning*

Revisionsfråga: Sker uppföljning och utvärderingar av färdigställda investeringar på ett tillfredsställande sätt

Bedömning: Ja

Vi baserar vår bedömning på följande:

- Uppföljning av slutförda projekt sker till nämnd i enlighet med ordinarie rapporteringsstruktur
- Uppföljning och utvärdering sker på olika sätt och på flera olika nivåer. Granskningen visar att det finns ett utvärderande/lärande arbetssätt i samband med slutlig uppföljning
- Efterkalkyler sker inom Fastighet och inom Gator och parker

Shape the future
with confidence

3. Samlad bedömning och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning att tekniska nämnden *delvis* har säkerställt en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns tydliga riktlinjer och rutiner för investeringsprocessen	Nej, avseende riktlinjer. Ja, avseende rutiner
Finns ändamålsenliga beslutsunderlag och kalkyler?	Delvis
Sker löpande uppföljning av pågående investeringar i tillräcklig grad	Ja
Sker uppföljning och utvärderingar av färdigställda investeringar på ett tillfredsställande sätt	Ja

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi tekniska nämnden att:

- Tydliggöra nämndens ställning i grundläggande frågor, exempelvis gällande när i tid nämnden ska fatta beslut, vilka beslutsunderlag som nämnden förväntar sig och vilka typer av investeringar som följs upp extra noggrant.
- Arbeta för att skapa en mer enhetlig struktur för beslutsunderlag och analyser inom verksamheten.
- Säkerställ att riskanalyser genomförs innan beslut om investering och innan projektstart och att dessa sker sammanhållet och dokumenterat för att säkerställa en samlad bild över risker i projekten och vilka åtgärder som vidtas/planeras att vidtas.
- Fortsätta genomföra regelbundna analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt.

Umeå december 2025

Max Stenman
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Johan Perols
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Kommunrevisionen informerar

Granskning av intern kontroll i investeringsprojekt

Granskningens inriktning

Vi har granskat om tekniska nämnden säkerställer en tillräcklig intern styrning och kontroll avseende investeringsprojekt, med särskilt fokus på de ekonomiska aspekterna. Tidigare granskningar har visat att det fanns behov av att ytterligare stärka styrning och uppföljning av investeringsprojekt i samtliga projektfaser.

Resultat

Vår samlade bedömning är att den interna styrningen och kontrollen *delvis* är tillräcklig.

För att den interna kontrollen ska fungera väl krävs det tydliga riktlinjer och principer. Granskningen visar att tekniska nämnden styr de interna investeringsprocesserna, särskilt genomförandefasen, på ett splittrat sätt. Mycket regleras av ett lokalförsörjningsdirektiv från 2011, men det omfattar bara investeringar i lokaler.

Det är rimligt att vissa detaljer hanteras på tjänstepersonsnivå, men nämnden har inte på ett tydligt och samlat sätt tagit ställning i grundläggande frågor som när beslut ska fattas, vilka beslutsunderlag som ska finnas vid olika tillfällen, och har inte motiverat varför vissa investeringar följs upp mer noggrant.

Roll- och ansvarsfördelningen i investeringar inom teknik- och fastighetsförvaltningen är överlag tydliga.

Det finns dokumenterade rutiner för investeringar både inom Fastighet och Gator och parker, och dessa rutiner är integrerade i de systemstöd som används.

Nämnden får enligt vår bedömning omfattande underlag vid beslut om investeringsbudget, men det saknas principer för vad underlagen ska innehålla, vilket är en brist.

På verksamhetsnivå varierar beslutsunderlagen. Även om det är rimligt att investeringarnas storlek och art kräver olika underlag, bedömer vi att en mer enhetlig struktur hade bidragit till ökad tydlighet

och spårbarhet. Riskanalyser görs inte systematiskt och samlat innan projektstart.

Nämnden får både löpande och slutliga uppföljningar av de största investeringarna enligt ordinarie uppföljningsrutiner och följer dessutom upp strategiska investeringar tätare. Vi anser att det behöver bli tydligare vilka principer som ska gälla för att vissa investeringar ska följas upp extra noggrant. Verksamheterna följer upp projekt löpande och via slutuppföljningar. Efterkalkyler genomförs i regel.

Under år 2025 har nämnden efterfrågat och tagit del av analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt, vilket vi ser positivt på.

Rekommendationer

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi tekniska nämnden att:

- Tydliggöra nämndens ställning i grundläggande frågor, exempelvis gällande när i tid nämnden ska fatta beslut, vilka beslutsunderlag som nämnden förväntar sig och vilka typer av investeringar som följs upp extra noggrant.
- Arbeta för att skapa en mer enhetlig struktur för beslutsunderlag och analyser inom verksamheten.
- Säkerställ att riskanalyser genomförs innan beslut om investering och innan projektstart och att dessa sker sammanhållet och dokumenterat för att säkerställa en samlad bild över risker i projekten och vilka åtgärder som vidtas/planeras att vidtas.
- Fortsätta genomföra regelbundna analyser av kostnadsutveckling och kostnadsstruktur i investeringsprojekt.

Förstudie: Hantering av korttidsboenden inom äldreområdet

Umeå kommun

Bakgrund

Korttidsplatser används utifrån många syften. Oftast handlar det om växelvård/återkommande korttidsboende eller utredning, men de kan även användas till vård i livets slutskede, trygghetsplatser för akuta behov och för tillfälliga vistelser - exempelvis i avvaktan på plats i vård- och omsorgsboende. Syftet med återkommande korttidsvistelse är bland annat att avlasta närstående. Syftet med boende under utredning är att skapa ett underlag för beslut om vidare behov av stöd. Korttidsplatser ska ha ett rehabiliterande arbetssätt i alla vardagliga aktiviteter.

Verksamheten korttidsboende är ofta en bred verksamhet, vilket gör att det kan vara svårt att uttala sig om framtiden. Behovet av platser kan vara oklart och bero på vad som händer inom många andra områden, t.ex. tillgång till vård- och omsorgsboende, anhörigstöd och dagverksamheter.

Korttidsboenden spelar en central roll i att erbjuda tillfälligt boende och omsorg för individer med särskilda behov. Det är av yttersta vikt att dessa boenden har tillräckliga resurser och ett effektivt arbetssätt för att säkerställa att de kan möta behoven hos de boende. För att kunna ge kommunmedborgare ändamålsenlig service enligt lag och fullmäktiges mål är det centralt att det finns tillräcklig tillgång till korttidsboenden för att möta efterfrågan, att uppdrag till korttidsboenden är tydligt definierat och möjliga att utvärdera och följa upp, att arbetssätt, metoder och processer som används för att tillhandahålla omsorg och stöd är ändamålsenliga samt att personalens kompetens är tillräcklig för att säkerställa att de boende får den omsorg de behöver och har rätt till.

Syfte och frågor

Förstudien syftar till att kartlägga äldreområdets hantering av verksamheten korttidsboende. Förstudien syftar även till att utgöra underlag för beslut om fördjupad granskning inom området. I förstudien kartläggs följande områden:

- ▶ Nuvarande korttidsvård
 - Politisk styrning (mål och medel)
 - Organisation
 - Samlad eller utspridd verksamhet
 - Kunskap och kompetens
- ▶ Omfattning korttidsvård
 - Jämförelse med liknande kommuner
- ▶ Behov av korttidsplatser
 - Nyttjandet av platser

Metod, genomförande och avgränsning

Förstudien avser äldrenämndens ansvar inom området enligt reglemente. Förstudien avser år 2025 och är avgränsad till ovan nämnda syften och kartläggningsområden. Förstudien sker genom:

- ▶ Genomgång av relevanta dokument
- ▶ Genomgång av nämndens protokoll
- ▶ Muntlig avstämning med ansvariga tjänstepersoner

Projektorganisation och kvalitetssäkring

För projektets genomförande svarar Christer Brubäcken, certifierad kommunal yrkesrevisor (projektledare), med stöd av Max Stenman. Kvalitetssäkrare är Per Ståhlberg, certifierad kommunal yrkesrevisor.

Utöver vår interna kvalitetssäkring sker även en kvalitetssäkring där förvaltningen medverkar. Förstudien introduceras hos förvaltningsledningen genom att syfte och frågor förankras. Efter genomförande får samtliga intervjuade möjligheten att läsa igenom rapporten för att säkerställa att förstudien bygger på korrekt fakta och uttalanden.

Kommunrevisionen informerar

Förstudie: Hantering av korttidsboenden inom äldre- och vårdnämnden

Förstudiens inriktning

Vi har genomfört en förstudie för att kartlägga hur äldre- och vårdnämnden i Umeå kommun hanterar verksamheten kring korttidsboenden. Syftet har varit att skapa ett faktabaserat underlag inför eventuellt beslut om fördjupad granskning av området. Kartläggningen omfattar bland annat nuvarande organisation, styrning, omfattning och behov av korttidsplatser samt de arbetssätt och rutiner som tillämpas.

Kartläggningen har genomförts genom genomgång av relevanta dokument och nämndens protokoll samt muntliga avstämningar med ansvariga tjänstepersoner. Förstudien avser äldre- och vårdnämndens ansvar enligt reglemente och omfattar verksamheten under år 2025.

Resultat

Förstudien visar att styrningen inom nämnden är splittrad. Det råder tydliga riktlinjer för vikten av vård i ordinärt boende, där korttidsverksamheten ska stödja detta genom att främja effektiv rehabilitering. Den politiska styrningen av korttidsverksamheten grundar sig på ett lokalförsörjningsdirektiv från 2019.

Det finns en gemensam förståelse inom verksamheten om att rehabiliterande insatser ska prägla arbetet på korttidsboenden, men det saknas enighet om hur detta ska omsättas i praktiken. Region och nämnd har heller inte en samsyn kring korttidsverksamhetens övergripande syfte.

Flera initiativ har genomförts för att stärka rehabiliteringsarbetet, men effekterna har varit begränsade. Vår uppfattning är att det är nödvändigt att ha en helhetsstrategi för korttidsverksamheten där även ordinärt och särskilt boende inkluderas.

Kompetensen inom korttidsverksamheten är relativt hög, både bland omsorgspersonal och bland hälso- och sjukvårdspersonal.

Det finns en vedertagen uppfattning om att kommunens korttidsverksamhet är omfattande, och enligt offentlig statistik ligger omfattningen på en genomsnittlig eller något högre nivå jämfört med liknande kommuner. Enligt vår uppfattning är den offentliga statistiken dock inte tillräckligt detaljerad för att ge en helt säker bild.

Behovet av platser på korttidsboenden uppges i nuläget vara stort, vilket styrks av statistik som visar på en genomsnittlig belägningsgrad om 95 % under perioden januari-september 2025.

Mer än en tredjedel av platserna upptas av personer som inväntar verkställighet av beslut om särskilda boenden, vilket enligt vår uppfattning begränsar möjligheten att skapa en rehabiliterande kultur på korttidsboendena.

Mot bakgrund av våra iakttagelser ser vi i huvudsak följande risker som underlag till de förtroendevaldas risk- och väsentlighetsanalys:

- Risk för bristande styrning som leder till avsaknad av ett gemensamt synsätt och i förlängningen till att mål och strategier inte verkställs inom korttidsverksamheten
- Risk för att styrningen inom hemtjänst och särskilda boenden skapar ogynnsamma förutsättningar att verkställa det rehabiliterande arbetssättet inom korttidsverksamheten

EY:s rapport "Förstudie: Hantering av korttidsboenden inom äldre- och vårdnämnden 2025. För ytterligare information, kontakta revisionens ordförande Ewa Miller, ewa.miller@umea.se

Kommunrevisorerna

Revisionsplan 2026

Versionshantering

<i>Datum</i>	<i>Version</i>	<i>Beskrivning</i>	<i>Ansvarig</i>
2026-01-27	1	Fastställande av revisionsplan 2026	Kommunrevisorerna

Kommunrevisorerna

Kommunrevisorernas och lekmanrevisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Lekmannarevisorernas uppgifter regleras även i aktiebolagslagen.

Revisionen syftar ytterst till att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprövning av kommunstyrelse, nämnder, och enskilda förtroendevalda. För de kommunala bolagen är det bolagsstämman som prövar ansvaret för bolagets styrelse och VD, där lekmannarevisorernas granskningsrapport utgör ett underlag. Lekmannarevisorerna uttalar sig dock inte i ansvarsfrågan i sin granskningsrapport.

Enligt kommunallagen 12 kap. 1 § ska revisorerna/lekmanrevisorerna pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande¹
- Den interna kontrollen som görs inom styrelser och nämnder är tillräcklig

Utgångspunkten för revisorernas/lekmanrevisorernas arbete är God sed i kommunal verksamhet. I revisionsarbetet beaktas även de rekommendationer som Skyrev (Föreningen Sveriges Kommunala Yrkesrevisorer) utger.

Revisorerna/lekmanrevisorerna ska årligen granska verksamheten inom styrelsernas och nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionssed.

Revisionen ska vara framtidsytande, leda till utveckling, förbättring och en effektivare verksamhet. Den ska även vara en tillgång i det demokratiska arbetet och ett stöd för arbetet i styrelse, nämnder och bolag.

För att klara detta uppdrag, och kunna uttala oss i ansvarsfrågan, måste vi prioritera och planera våra insatser. Därför gör vi en kontinuerlig analys av väsentlighet och risk. Riskanalysen görs samlat för kommunstyrelsen, nämnder och bolags och ligger till grund för denna revisionsplan.

Revisorerna/lekmanrevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras under året.

Den årliga granskningen av verksamheten genomförs genom grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning².

Den grundläggande granskningen genomförs genom att fortlöpande ta del av styr- och uppföljningsdokument, protokoll och övriga handlingar samt genom dialogmöten med kommunstyrelsen, nämnder, bolag och verksamhet. Vidare granskas styrelsernas och nämndernas interna kontroll. Utifrån revisorernas riskanalys genomförs även utökningar inom ramen för den grundläggande granskningen.

Fördjupade granskningar genomförs utifrån vår risk- och väsentlighetsbedömning samt erfarenheterna från den

¹ Lekmannarevisorerna granskar inte räkenskaperna i kommunens bolag

² Granskning av delårsrapport och årsredovisning sker inte i kommunens bolag.

Kommunrevisorerna

grundläggande granskningen inkluderat möten med kommunstyrelsen, nämnder och bolag.

Vårt arbete dokumenteras fortlöpande i revisionsrapporter och i skrivelser till berörda styrelser och nämnder. Rapporterna delges kommunfullmäktige i en förkortad version. På revisorernas hemsida finns möjlighet att läsa rapporterna i sin helhet.

Utgångspunkten för vår granskning är de mål och uppdrag, och ägardirektiv för de kommunala bolagen, som fullmäktige fastställt för kommunstyrelsen, nämnder och bolag. Granskningen ska ge svar på hur kommunstyrelsen, nämnder och bolag mottar, genomför och återredovisar de direktiv som fullmäktige lämnat.

Vi lämnar årligen en redogörelse till kommunfullmäktige för vårt arbete. Vi kan rikta anmärkning mot nämnder, beredningar och enskilda förtroendevalda och ska i vår revisionsberättelse uttala oss om ansvarsfrihet tillstyrks eller inte.

I de granskningsrapporter lekmanrevisorerna överlämnar till årsstämman i respektive bolag kan anmärkning riktas mot styrelse och VD.

Granskningsrapporten fogas även till revisionsberättelsen avseende kommunen.

Samordnad revision

Samordnad revision mellan kommunens styrelse och nämnder samt dess företag är ett viktigt instrument för ägarens (kommunfullmäktiges) kontroll och uppföljning. Lekmanrevisorernas arbete bedrivs därför samordnat med revisorernas arbete.

Den samordnade revisionen ger förutsättningar att bedöma hur kommunen arbetar med ägarstyrning och förvaltningskontroll. Granskningen sker utifrån ett övergripande styrperspektiv där ägardirektiven och kommunstyrelsens uppsikt är viktiga inslag. Avsikten med den samordnade revisionen är att stora delar av den kommunala verksamheten ska kunna granskas och prövas med helhetssyn och samlade bedömningar.

För att beakta helhetssyn i hela den kommunala verksamheten har revisorerna även samverkan och informationsutbyte med andra revisorer i gemensamma nämnder, finansiella samordningsförbund och andra kommunala företag.

Har du frågor, synpunkter eller funderingar får du gärna höra av dig till revisionen genom ordförande Ewa Miller, 070- 622 03 44

Besök även gärna vår hemsida under www.umea.se/revision, där revisionsplan, granskningsrapporter och annan information finns.

Kommunrevisorerna

Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Granskning av räkenskaperna

Revisionen granskar och bedömer om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med LKBR och god redovisningssed. Rådet för kommunal redovisning (RKR) är normbildande för god redovisningssed.

Granskning av räkenskaperna görs av sakkunniga på uppdrag av revisorerna enligt Standard för kommunal räkenskapsrevision. Den omfattar granskning av:

- årsredovisningens balansräkning, resultaträkning, kassaflödesanalys, driftredovisning och investeringsredovisning samt noter
- sammanställda räkenskaper
- förvaltningsberättelse
- delårsrapport

Granskning och bedömning av god ekonomisk hushållning och balanskravet

Revisionen ska bedöma om resultaten i delårsrapport och årsredovisning är förenliga med de finansiella mål och verksamhetsmål med betydelse för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat i budgeten. Granskningen utförs av de sakkunniga.

De finansiella målen med betydelse för god ekonomisk hushållning granskas genom kontroll av att de redovisade uppgifterna är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper och att nyckeltal är korrekt beräknade.

Granskning sker också av utfallet för verksamhetsmålen med betydelse för god ekonomisk hushållning och en bedömning görs av huruvida resultaten i delårsrapport och årsredovisningen är förenliga med målen utifrån den redovisning som kommunstyrelsen gör i förvaltningsberättelsen.

Granskningen av räkenskaperna omfattar även granskning av balanskravsresultatet. Granskningen utgörs av kontroll av att uppställningen av balanskravsutredningen har skett i enlighet med lag och god redovisningssed, att uppgifterna i utredningen är korrekt härledda ur kommunens räkenskaper samt att nyckeltal är korrekt beräknade. Vid behov kan granskningen utökas för att möjliggöra för revisionen att bedöma eventuellt återställande av ett negativt balanskravsresultat samt eventuellt åberopande av synnerliga skäl.

Kommunrevisorerna

Grundläggande granskning

En del av den årliga granskningen är den grundläggande granskningen, vars övergripande syfte är att bedöma om styrelse och nämnder på en övergripande nivå har skapat förutsättningar för tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Revisionsprocessen är i grunden densamma i de olika revisionsuppdragen, oavsett om granskningen gäller nämnder, styrelse eller kommunala bolag. Den grundläggande granskningen genomförs därför på ett likartat sätt i kommunens styrelse och nämnder samt i de kommunala bolagen.

Moment i den grundläggande granskningen

Den grundläggande granskningen består vanligtvis av följande moment:

Protokollsgranskning

Revisorerna/lekmannarevisorerna följer löpande arbetet och utvecklingen i styrelser och nämnder genom protokollsgranskning som sker löpande under året.

Dialogmöten med presidier i styrelser och nämnder

Som ett led i den grundläggande granskningen träffar revisorerna/lekmannarevisorerna presidierna i styrelser och nämnder under året. Specifika frågor tas upp med varje nämnd/styrelse, vilka fastställs inför dialogmötena.

Dialog med kommunstyrelsens och nämndernas presidier³³ sker en gång per år, under hösten.

Dialog med presidium och VD i bolagen sker vid två tillfällen per år, höst och vår.

Dokumentstudier av relevanta styr- och uppföljningsdokument

Som en del av den grundläggande granskningen tar revisorerna/lekmannarevisorerna del av relevanta styr- och uppföljningsdokument, såsom budget, verksamhetsplan, uppföljningsrapporter, riskanalys, internkontrollplan och uppföljning av denna m.m.

Information på revisorernas sammanträden

En del av revisorernas/lekmannarevisorernas arbete är att bjuda in och träffa företrädare för verksamheterna, för att få information inom områden som revisorerna/lekmannarevisorerna bedömt vara angelägna.

Skriftlig rapport

Resultatet av den grundläggande granskningen sammanställs i en rapport som skickas till styrelser och nämnder för kännedom.

³³ För gemensamma nämnder sker dialog med hela nämnderna

Kommunrevisorerna

Fördjupade granskningar

Nedan beskrivs planerade fördjupningsgranskningar. Revisorerna och lekmannarevisorerna arbetar aktivt med sin riskanalys, vilket gör att revisionsplanen och planerade granskningar kan komma att uppdateras/förändras under året.

Planerade fördjupningsgranskningar kan beröra en eller flera nämnder eller styrelser i kommunkoncernen. Vilka styrelser och nämnder som berörs av respektive fördjupningsgranskning preciseras i de projektplaner som upprättas inför varje granskning.

1. Granskning av budgetprocessen

Kommuner och regioner ska enligt kommunallagen (2017:725) årligen upprätta en budget och ha en god ekonomisk hushållning. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna och ska innehålla en plan för verksamheten för kommande år. En väl fungerande budgetprocess och budgetföljksamhet stärker kommunens förutsättningar för att uppnå en god ekonomisk hushållning.

Budgetprocessen är en central del i kommunens styrning och resursfördelning till verksamheterna. En tydlig budgetprocess möjliggör en effektiv styrning av verksamhet och ekonomi, och det är därför angeläget att budgetprocessen fungerar tillfredsställande. Det är enligt kommunallagens bestämmelser kommunstyrelsen som har till ansvar att upprätta ett förslag till budget, som sedan ska fastställas av kommunfullmäktige. För att säkerställa att budgeten fungerar som ett effektivt styrinstrument är det väsentligt att det finns tydliga strukturer för beredningen av budgeten.

I Umeå kommun sker arbetet med budget inom ramen för kommunens planeringsprocess, och det finns riktlinjer som beskriver roll- och ansvarsfördelning, planeringsdirektivets innehåll och beståndsdelar, budget- och investeringsprocessens utformning och delmoment samt hur uppföljning ska ske. Av riktlinjerna framgår att kommunens planeringsprocess ska utformas så att processen:

- ger tid för analys, dialog och faktainhämtning
- utgår från prognos över tillgängliga medel
- ökar fokus på nämnders och bolags grunduppdrag/ändamål
- främjar effektiv användning av de medel kommunen förfogar över
- skapar förutsättningar för långsiktighet
- främjar samordning mellan kommunens nämnder och de kommunala bolagen
- är transparent och att vägval/beslut är spårbara i efterhand

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det på en koncernövergripande nivå finns en ändamålsenlig budgetprocess som ger förutsättningar för en tydlig styrning av verksamhet och ekonomi.

Kommunrevisorerna

2. Granskning av finansförvaltning

Kommuner och regioner ska enligt kommunallagen förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. Vidare ska fullmäktige besluta om riktlinjer för medelsförvaltningen.

Umeå kommunfullmäktige har antagit en finanspolicy. Enligt policyn ska finansverksamheten tillgodose kommunkoncernens behov av finansiering och vid varje tillfälle säkerställa betalningskapaciteten samt begränsa finansiella och operativa risker för att skapa stabilitet och undvika ofördelaktiga villkor.

Finansverksamhet bedrivs inom Umeå kommuns internbank som är kommunkoncernens gemensamma kontakt mot de finansiella marknaderna. Umeå kommunföretag, Umeå Energi och Umeå Hamn har tagit upp bolagsspecifika lån.

Enligt kommunens delårsrapport per augusti 2025 uppgick internbankens upplåning till 10,4 miljarder kronor och totalen för kommunkoncernen uppgick till 11,5 miljarder kronor. Av ovanstående uppgick primärkommunens skuld till 1,9 miljarder och resten hänförs till bolagskoncernen. Därutöver har 1,2 miljarder avsatt i pensioner och liknande förpliktelser samt 2,1 miljarder pensionsförpliktelser som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Kommunens styrning och kontroll av finans- och skuldförvaltning är avgörande för att säkerställa betalningsförmåga och undvika finansiella risker som kan hota verksamhetens stabilitet. En effektiv styrning minskar kostnader för upplåning och garanterar att medel förvaltas med god avkastning och betryggande säkerhet i enlighet med kommunallagens krav

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och Umeå Kommunföretag AB har tillsett att finansförvaltning sker på ett ändamålsenligt sätt och att den interna kontrollen är tillräcklig.

3. Granskning av näringslivsfrämjande åtgärder

Näringslivets utveckling är av stor vikt för kommunen. Om arbetet inom området inte bedrivs på ett strukturerat och ändamålsenligt sätt riskerar det att påverka kommunens attraktivitet, befolkningsutveckling och därigenom minskade skatteintäkter.

I Svenskt Näringslivs ranking gällande företagsklimat hamnar Umeå kommun på plats 177 (2025), en försämring med 29 placeringar mot år 2024. Frågor där Umeå kommun får ett sämre resultat än för riket är bland annat kommunala tjänstepersoners och politikernas attityder till företagande, kommunens service och bemötande samt om dialogen med kommunen är i frågor som är viktiga för företaget.

Umeå kommun har ett övergripande inriktningsmål: "Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050". Målet konkretiseras i Program för tillväxt som syftar till att lyfta och prioritera viktiga fokusområden. För perioden 2026–2029 är ett av de prioriterade fokusområdena "Etableringar och företagets tillväxt". Här lyfts att fokus är på arbetstillfällen och hur kommunen kan nyttja och stärka Umeås diversifiering och förmåga att växa inom alla sektorer. Men även ett starkt fokus på att stärka Umeås förmåga att attrahera, omhänderta

Kommunrevisorerna

och utveckla etableringar utifrån omvärldens efterfrågan på ren energi och att Umeås specifika styrkor tillvaratas. Huvudansvariga för detta är kommunstyrelsen och Umeå Energi AB.

I Umeå kommun ligger ansvaret för näringslivsutveckling på kommunstyrelsen. Det praktiska arbetet drivs av avdelningen för Näringsliv och platsutveckling. Näringsliv och platsutveckling är kommunens operativa och strategiska organ för näringslivsutveckling och tillväxt. Avdelningen samverkar med näringslivet, universitet och andra aktörer för att skapa förutsättningar för tillväxt, med ett övergripande mål om fler arbetstillfällen och företag. Avdelningen har även en lotsverksamhet där de hjälper företag som behöver stöd i kontakt med kommunen eller andra myndigheter, och har årligen träffar med lokala företagare.

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen och Umeå Energi AB säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av näringslivsarbetet i enlighet med av fullmäktige fastställda mål och program.

4. Granskning av styrning och kontroll avseende arbetet med program för social hållbarhet

Umeå kommun har fyra inriktningsmål som beslutats av kommunfullmäktige. Två av målen berör social hållbarhet:

- Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden
- Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv

Umeå kommun har antagit ett program för social hållbarhet som konkretiserar dessa inriktningsmål. Programmet ska integreras i nämndernas och de kommunala bolagens styrning, planering och uppföljning. Detta innebär att politiska beslut, resursfördelning och operativa rutiner ska utformas så att de bidrar till social hållbarhet.

Det finns ett antal risker i detta arbete så som

- Otydlig ansvarsfördelning mellan nämnder och bolag kan leda till bristande samordning.
- Otillräcklig integrering av programmets mål i styrdokument och internkontrollplaner riskerar leda till att målen inte får genomslag.
- Bristande riskanalyser inom sociala områden kan medföra att problem som diskriminering eller exkludering inte identifieras.
- Avsaknad av systematisk uppföljning av måluppfyllelse kan leda till att avvikelser inte upptäcks.
- Kommunala bolag kan ha svagare koppling till sociala mål, vilket ökar risken för att affärsmässiga prioriteringar går före social hållbarhet.

Kommunens egen Programrapport Social hållbarhet (jan–aug 2025) visar att det finns områden där genomslaget ännu är begränsat, särskilt i verksamhetsplaner, internkontroll

Kommunrevisorerna

och budgetprocesser. Rapporten pekar även på behov av stärkt uppföljning och tydligare ansvarsfördelning mellan nämnder och bolag.

Syftet med granskningen är att bedöma om de enligt programmet ansvariga nämnderna och bolagen i Umeå kommun har en styrning och intern kontroll som säkerställer att programmet för social hållbarhet genomförs enligt fullmäktiges beslut.

5. Granskning av bemötande och rättssäkerhet inom LSS-boenden

SVT:s artikel (augusti 2025) rapporterar om allvarliga missförhållanden vid LSS-boenden i Umeå kommun, där anställda uppges ha hånat personer med funktionsnedsättning. Detta väcker frågor om individ- och familjenämndens förmåga att säkerställa ett värdigt bemötande, rättssäkerhet och kvalitet i omsorgen enligt LSS (Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade)

Umeå kommun har ett Program för social hållbarhet som anger mål om jämlikhet, inkludering och mänskliga rättigheter. Detta program är centralt för kommunens värdegrund. Nämnden förväntas integrera programmets mål i styrning och uppföljning av LSS-verksamheten.

Individ- och familjenämnden har ett ansvar att bedriva all sin verksamhet ändamålsenligt, ekonomiskt tillfredsställande och med tillräcklig intern kontroll enligt kommunallagen, Händelsen indikerar risk för brister i styrning, ledning, kultur och rutiner för avvikelshantering och visseblåsning inom LSS-verksamheten.

Individ- och familjenämnden i Umeå kommun har det politiska och verksamhetsmässiga ansvaret för LSS-insatser, inklusive LSS-boenden. Granskningen riktas därför mot denna nämnd och dess ansvar för styrning, uppföljning och intern kontroll.

Granskningen syftar till att bedöma om Individ- och familjenämnden säkerställer ett värdigt bemötande och rättssäker omsorg inom LSS-boenden, samt om styrning och intern kontroll är tillräcklig för att förebygga kränkande beteenden och uppfylla kommunens mål för social hållbarhet.

6. Granskning av intern kontroll för att motverka oegentligheter i kommunkoncernen

Kommunstyrelsen, nämnderna och bolagen har ett ansvar för att skapa förutsättningar för att kommunens verksamheter ska kunna bedrivas med god internkontroll som bland annat motverkar uppkomsten av oegentligheter, såsom mutor, jävsförhållanden och misshushållning med kommunens resurser.

Korruption och oegentligheter skadar förtroendet för den offentliga sektorn och underminerar grundläggande principer om saklighet och opartiskhet. Korruption och oegentligheter leder inte bara till direkta ekonomiska förluster, utan även till ineffektiv resursanvändning och ökade kostnader för kontroll och rättelse. Detta påverkar kommunens förmåga att leverera välfärdstjänster på ett kostnadseffektivt sätt

För att möjliggöra god intern kontroll behöver kommunstyrelse, nämnderna och de kommunala bolagen därför arbeta förebyggande med riskanalyser, styrning och kontroller

Kommunrevisorerna

för att reducera riskerna för oegentligheter generellt. Detta arbete behöver även kompletteras med att arbeta med upptäckande kontroller på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen, tekniska nämnden, AB Bostaden, Umeå Energi AB samt Umeå Hamn AB har säkerställt en tillräcklig styrning och intern kontroll för att motverka, upptäcka och förhindra oegentligheter i verksamheten.

7. Granskning av sammanhållen styrning inom äldreomsorgen

År 2025 genomförde de förtroendevalda revisorerna en förstudie om hanteringen av korttidsboendeverksamhet. Förstudien visade att styrningen av verksamheten är fragmenterad och att det saknas tydliga målsättningar och styrdokument för korttidsverksamheten. Den politiska inriktningen att prioritera vård i ordinärt boende påverkar korttidsboenden indirekt, men utan en samlad strategi för hur korttidsverksamheten ska bidra till detta mål.

Vidare framkom att det finns en samsyn om att ett rehabiliterande arbetssätt ska råda, men att enighet om hur detta ska genomföras saknas. Skillnader i synsätt mellan regionen och nämnden bidrar till otydligheten, och tidigare åtgärder för att stärka det rehabiliterande arbetssättet har haft begränsad effekt. Statistik visar på ett högt tryck på korttidsplatser med en belägningsgrad på i genomsnitt 95 % under 2025, där över en tredjedel av platserna upptas av personer som väntar på särskilt boende. Detta påverkar möjligheten att etablera en rehabiliterande kultur.

Utifrån förstudien identifierades risker kopplade till bristande styrning, avsaknad av gemensamt synsätt och risk för att styrningen inom hemtjänst och särskilda boenden skapar ogynnsamma förutsättningar för korttidsverksamheten. Mot denna bakgrund finns behov av en fördjupad granskning för att bedöma om verksamheten bedrivs ändamålsenligt och i enlighet med fullmäktiges mål.

Syftet med granskningen är att bedöma om äldrenämndens styrning och samordning av äldreomsorgens olika delar – korttidsverksamhet, hemtjänst, särskilda boenden samt kompletterande insatser – är tillräcklig för att säkerställa en sammanhållen, effektiv och rättssäker vård och omsorg.

8. Granskning av hantering av statsbidrag

Kommunerna tilldelas möjlighet att söka många olika typer av statsbidrag, vilka delas i generella och riktade statsbidrag. De riktade statsbidragen ställer ofta krav på direkta åtgärder, kommunal medfinansiering eller att kommunen inte får genomföra effektiviseringar (som medför minskade kostnader) inom området som statsbidraget avser.

För allt fler kommuner har vissa av de riktade statsbidragen nu kommit att bli av sådan storlek att de används som en direkt delfinansiering av den kommunala verksamheten. Det innebär en risk om/när statsbidragen upphör och verksamheten behöver finansieras med egna medel.

Kommunrevisorerna

Det ekonomiska beroendet av riktade statsbidrag medför en risk då kommunen kan missa att söka ett statsbidrag eller av okunskap vidta åtgärder som medför att rätten till statsbidraget försvinner. Vidare finns för vissa av bidragen risk att kostnader kvarstår för kommunen när erhållna statsbidrag upphör.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen, för- och grundskolenämnden och individ- och familjenämnden i tillräcklig omfattning styr och följer upp statsbidragen samt har en beredskap för om/när de upphör.

Förstudie

1. Städservice i skollokaler

De senaste åren har det rapporterats om bristande städning i Umeå kommuns skolor och förskolor. Genomförd tillsyn har visat på brister i städningen, och miljö- och hälsönämnden har under 2025 beslutat om vitesföreläggande mot kommunen med anledning av detta. Ett beslut som under hösten upphävdes av Länsstyrelsen. Frågan är dock fortsatt aktuell och tillsynsarbetet avses att fortsätta.

I Umeå kommun ansvarar tekniska nämnden för lokalvården i kommunens lokaler, genom avdelningen Städ- och verksamhetsservice. Lokalvården sker enligt av nämnden fastställda servicenivåer. Servicenivåerna reglerar och beskriver vilka typer av åtgärder som ingår per lokalkategori samt med vilken frekvens respektive åtgärd genomförs. Lokalkategoriernas olika utrymmen sorteras efter antagen nyttjandegrad och tilldelas därefter ett åtgärds paket. Servicenivåerna beskriver även verksamhetens ansvar samt vilken form av periodiskt städ som ingår i städuppdraget. Nämnden genomför även kvalitetskontroller, där ett nytt system implementerats och kommer att börja användas under 2026. Den mätning som gjordes för skolor, mätperiod januari-oktober 2025, visade att endast ca 20 % av kvalitetskontrollerna var gjorda (övriga var planerade), varav 7 % var godkända vid första kontrollen. Inom förskola var 49 % av kvalitetskontrollerna genomförda, varav 22 % var godkända vid första kontrollen.

Av Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning i skolor, förskolor, fritidshem och öppen fritidsverksamhet (FoHMFS 2014:19) framgår bland annat att städningen bör dimensioneras utifrån verksamheten och belastningen i lokalerna. Därtill framgår rekommendationer avseende städningens omfattning samt vilka rutiner verksamheten bör ha.

Barn och ungdomar tillbringar mycket tid inomhus på förskolor, skolor, fritidshem och ungdomsgårdar. Brister i inomhusmiljön misstänks bidra till att allergier och överkänslighet ökar. Brister i städning är en av faktorerna som har negativ inverkan på barns hälsa. Det blir också svårare för barnen att koncentrera sig och ta till sig undervisning om inomhusklimatet inte fungerar.

Syftet med förstudien är att kartlägga hur städningen i skolor och förskolor finansieras, hur servicenivåer beslutas och hur de förhåller sig till allmänna råd och rekommendationer, hur

Kommunrevisorerna

ansvaret är fördelat samt i vilken utsträckning verksamheten har att påverka servicenivåerna i lokalerna.

Övriga insatser

1. Hearing rörande VA-infrastrukturen i Umeå kommun

Revisionen planerar att genomföra en hearing med fokus på riskerna för ineffektivitet i investeringar i VA-infrastruktur, vilket kan leda till kapitalförstöring och bristande VA-verksamhet. Syftet med hearingen är att identifiera och diskutera dessa risker samt att skapa en dialog för att stödja samordning och planering inom kommunens VA-sektor.

Hearing genomförs med relevanta intressenter inom kommunkoncernen, inklusive kommunala tjänstepersoner, politiker och experter inom VA-sektorn. Vidare kommer data om nuvarande investeringar och planeringsprocesser att samlas in och analyseras. Under hearingen kommer identifierade risker att diskuteras och dokumenteras.

2. Hearing om överförmyndarnämndens styrning och kontroll

Överförmyndarnämnden i Umeåregionen utgör en gemensam nämnd för överförmyndarverksamheten i Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Umeå, Vindeln, Vännäs och Örnsköldsvik.

Nämndens huvudsakliga uppdrag är att fatta beslut om förordnande och entledigande av gode män samt förvaltare. Nämnden ska säkerställa den enskildes intressen genom att utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares hantering av förvaltning. Vidare ansvarar nämnden för att tillhandahålla information till allmänheten och handlägga de ärenden som enligt lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn ankommer på överförmyndaren.

Nämnden har under flera år haft svårigheter med att rekrytering vilket har lett till långa väntetider för att få god man eller förvaltare. Nämnden har en förhållandevis komplicerad struktur eftersom det både finns en regiongemensam verksamhet och en verksamhet som enbart avser Umeå kommun. Uppdrag och ersättning, dels interkommunalt och regionalt, regleras via olika avtal.

Varje enskild nämnd har enligt kommunallagen ansvar för att styra verksamheten och säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Vid dialoger med nämnden framkommer att nämnden har utmaningar att styra sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt, varav ett antal orsaker uppges bero på strukturella, organisatoriska, förutsättningar och hur samverkan sker med alla berörda parter.

Det är av stor vikt att nämnden säkerställer att väntetiderna minskar eftersom nuvarande väntetider leder till individer inte får det stöd som de behöver.